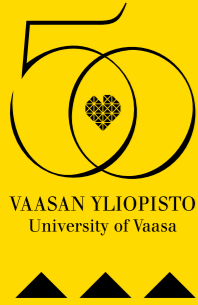

VAASAN YLIOPISTO
University of Vaasa

Julkaistu Vaasan yliopiston
50-vuotisjuhlavuonna 2018

Julkaisija Vaasan yliopisto

Kirjoittajat
Kari Leinamo
FM, tutkija
Suvi Ronkainen
YTT, Senior Advisor

Kuvat Vaasan yliopiston arkisto,
ellei toisin mainita.

Kuvatoimitus
Kari Leinamo
Anssi Turunen

Graafinen suunnittelu
Satu Aaltonen

Taitto ja kuvankäsittely
Anssi Turunen

© Vaasan yliopisto ja kirjoittajat

Paino
Kirjapaino Prodo, Vaasa

ISBN 978-952-476-791-0 (painettu)
ISBN 978-952-476-792-7 (verkkoaineisto)

Wolffintie 34, 65101 Vaasa
uva.fi

YHTEINEN TAHTO VAASAN YLIOPISTO 50 VUOTTA

Kari Leinamo & Suvi Ronkainen

SISÄLLYS

1 Yksityisestä julkiseksi

- 12 Kauppar korkeakoulu Vaasaan
- 14 Innokkaina työhön
- 16 Palomäen suuri suunnitelma
- 20 Oikeutta Vaasaan?
- 22 Valtiolliseksi korkeakouluksi
- 24 Yliopistot uudistuvat
- 26 Katse tulevaisuuteen:
Lotta Alhonnoro

2 Tieteenalat kehittyvät

- 32 Alku aina hankalaa
- 34 Kauppatieteet
- 36 Kielet ja viestintä
- 38 Hallintotieteet

- 40 Tekniikka
- 43 Kielet Jyväskylään 2017
- 44 Katse tulevaisuuteen:
Asko Murtomäki

3 Omalle kampukselle

- 50 Raastuvankadulla
- 52 Tehtaasta Fabriikiksi
- 56 Setterbergin kampa
- 62 Suomen kaunein kampus
- 64 Katse tulevaisuuteen:
Eeva Kalli

4 Opiskelijat

- 70 Eteläsuomalaiset valtaavat
Vaasan
- 72 5 000 opiskelijan yliopistoksi
- 74 Muutosten kautta eteenpäin
- 76 Pääkaupunkiorientoitunut
alueyliopisto
- 78 Tonnikalasta kasvisruokaan
- 80 Katse tulevaisuuteen:
Daniel Sahebi

5 Yhteistyöllä eteenpäin

- 86 Kaksikielinen yliopisto
- 88 Valtakunnantason politiikkaa
- 90 Paikallinen yhteistyö viriää
- 92 Technobothnia
- 94 Tritonia
- 96 Yhteistyö tiivistyy
- 100 Katse tulevaisuuteen:
Elina Peltoniemi

6 Osaamista yhteiskuntaan

- 106 Vaasa ja Seinäjoki
- 108 Epanet-verkosto
- 110 Vaasa ja Kokkola
- 112 Täydennyskoulutus
- 114 Avoin yliopisto
- 116 Katse tulevaisuuteen:
Juha Lindell

7 Kansainvälinen vaikuttaja

- 122 Merenkurkun yli Uumajaan
- 124 Varhaista kansainvälistymistä
- 126 Kansainvälistymistä
2000-luvulla
- 128 Tutkimuksen haasteet
- 130 Tutkimustoiminta vahvistuu

- 132 Kansainväliset tutkinto-
opiskelijat

- 134 Katse tulevaisuuteen:
Ilkka Tomperi

8 Omaleimaista tutkimusta

- 140 Tutkimuslaitos
- 142 Maaseutututkimus
- 144 Kielikylpyä - språkbad
- 146 Energiaa monella tavalla
- 148 VEBIC
- 150 Katse tulevaisuuteen:
Kim Biskop

9 Yliopiston arkea

- 156 Tuntemattomasta tutummaksi
- 158 Strategiat määräävät suunnan
- 160 Laadukasta koulutusta
- 162 Henkilöstö – ainoa voimavara
- 164 Vaasan yliopisto – keskisuuri
yliopisto
- 166 Uudet tuulet puhaltavat
- 168 Katse tulevaisuuteen:
Juha Kytölä
- 171 Saatesanat
- 174 Lähdeluettelo

AJASSA MUKANA

JARI KUUSISTO
REHTORI
VAASAN YLIOPISTO

Prologi

Tätä kirjaa tehdessämme juhlimme 100-vuotiaista itsenäistä Suomea. Tasa-arvoinen koulutus ja korkealaatuinen tutkimus ovat keskeisiä kansakuntamme menestyksen ja kansallisylypeuden rakentajia. Tässä arvokkaassa työssä Vaasan yliopisto on ollut mukana kuluneet 50 vuotta ja uskon, että meillä on merkittävä rooli myös tulevaisuudessa.

Vaasan kauppakorkeakoulun perustaminen oli jo itsessään hieno voimannäyttö, joka kokosi yhteen alueen tahdon ja toimijat. Sittemmin Vaasaan on kehittynyt kansainvälinen, laatuun panostava ja selkeästi profiloitunut yliopisto. Olemme edelleen myös erottamaton osa koko seudun identiteettiä ja sen yhteistyön kiintopiste. Kauppätieteet ovat yliopistomme perinteinen vahvuusalue, joka jatkaa vireää kehittämistään yhtenä Suomen merkittävimmistä alansa toimijoista. Vaasan yliopiston yhteiskuntatieteellinen tutkimus ja koulutus on merkittävässä roolissa juuri nyt, kun julkinen sektori uudistuu voimakkaasti. Tekniikan alalla yliopistomme tutkimus ja koulutus toimii läheisessä yhteistyössä alueen energiateollisen keskittymän kanssa.

Vaasan yliopisto on kehittynyt vetovoimaiseksi ja kansainväliseksi toimijaksi. Suomen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden ja henkilökunnan määrä on kasvanut vuosien aikana. Suomalaiset opiskelijat tulevat pääosin Etelä-Suomesta, Pirkanmaalta ja Pohjanmaan maakunnista. Toimintamme vaikuttaa monin tavoin ihmisten arjessa, liike-elämässä sekä koko yhteiskunnassa. 50 vuoden aikana valmistuneet tuhannet yliopistomme alumnit ovat olleet rakentamassa menestyviä yrityksiä, hyvinvointivaltiotamme ja luomassa uutta osaamista ja ajattelua. Koulutuksemme vahvuudet ovat laadukas ja yksilöä huomioiva opetus, työelämälähtöisyys sekä yliopistomme yhteisöllisyys ja hyvä yhteishenki.

Jatkamme ylpeänä perinnettä, jossa yliopisto on kiinteässä vuorovai-
kutuksessa yhteiskuntaan. Koko ihmiskuntaan kohdistuvat haasteet ohjaavat nykyään myös yliopistojen toimintaa. Yhdessä alueen energiateknologian yritysten ja muiden korkeakoulujen kanssa Vaasan yliopisto pyrkii ratkomaan muun muassa ilmaston muutokseen liittyviä

globaaleja haasteita. Tämä ainutlaatuinen toimintaympäristö velvoittaa ja kannustaa meitä tekemään parhaamme. Yhteistyöllä voimme tuottaa laajasti hyödyttävää ja edistyksellistä tutkimusta sekä osaavaa työvoimaa.

Vaasan yliopisto toimii aktiivisesti Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan yliopistokeskuksissa sekä Merenkurkun yli erityisesti Uumajan yliopiston kanssa. Olemme määrätietoisesti edistäneet koulutuksemme kansainvälisyyttä ja opiskelijoiden liikkuvuutta lisäämällä englanninkielistä opetustarjontaa ja solmimalla tarkoituksenmukaisia kansainvälisiä kumppanuuksia. Opetuksemme ja tutkimuksemme on kansainvälisesti vertailten laadukasta.

Yliopistomme perusta on osaava henkilöstö, jolle meidän tulee varmistaa parasta opetusta ja tutkimusta mahdollistava toimintakulttuuri- ja ympäristö. Menestyksemme perustuu myös saumattomaan ja tasavertaiseen yhteistyöhön opiskelijoidemme kanssa. Meillä on yhteinen asia edistettävänä kouluttaessamme vastuullisia tulevaisuuden johtajia ja asiantuntijoita sekä tuottaessamme yhteiskuntaa hyödyttävää tutkimusta.

Parhaillaan Suomi uudistaa koko koulutus- ja tutkimusjärjestelmää varhaiskasvatuksesta huippututkimukseen. Muutos ulottuu niin rakenteisiin, rahoitukseen, koulutuksen sisältöihin kuin tapoihin toimia. Vaasan yliopisto tarttuu muutokseen rohkeasti. Uudistamme organisaatiotamme ketterämmäksi vastamaan ajan ja elinikäisen oppimisen haasteisiin. Otamme käyttöön uusia opetusteknologioita ja huomioimme erilaiset tavat oppia ja omaksua uutta. Haastamme itsemme ja opiskelijamme havaitsemaan ja tarttumaan aikamme ilmiöihin uusista näkökulmista ja etsimään ratkaisuja, joilla on merkitystä. Kutsumme edistyksellisen tutkimuksen tekemiseen mukaan kumppaneita julkiselta ja yksityiseltä sektorilta. Kiteyttäen, avaamme mieleemme ja olemme huomisen mahdollisuuksille ja tervehdimme niitä luottavaisin mielin.

KUVA: MIKKO LEHTIMÄKI

1

Yksityisestä julkiseksi

KAUPPAKORKEAKOULU VAASAAN | 12

INNOKKAINA TYÖHÖN | 14

PALOMÄEN SUURI SUUNNITELMA | 16

OIKEUTTA VAASAAN? | 20

VALTIOLLISEKSI KORKEAKOULUKSI | 22

YLIOPISTOT UUDISTUVAT | 24

KATSE TULEVAISUUTEEN:
LOTTA ALHONNORO | 26

1 YKSITYISESTÄ JULKISEKSI

Vaasan kauppakorkeakoulu perustettiin korkeakoulujen 1960-luvun laajenemisaallossa, mutta omin voimin ja yksityisin varoin. Koulun perustaminen edellytti yhteistä tahtoa. Sitä riitti myös 1970- ja 1980-luvuilla, kun korkeakoulua alettiin määrätietoisesti kasvattaa tuhansien opiskelijoiden yliopistoksi. Toiveet olivat korkealla ja unelmat lopulta todellisia mahdollisuuksia suurempia. Alueellisen tasa-arvon nimissä ei Vaasaan voitu saada kaikkea. Maailman muuttuessa koulu kuitenkin kehittyi: ensin valtiolliseksi korkeakouluksi ja yliopistoksi, lopulta julkisoikeudelliseksi laitokseksi. Kuten koulun perustamisessakin, varainhankintaa ja ympäristön tukea tarvitaan taas.

Palosaaren kampusaluetta.
Kuva: Mika Korsman

KAUPPA- KORKEAKOULU VAASAAN

Etä-Pohjanmaan maakuntaliitto toimi 1950-luvulla aktiivisesti korkeakouluopetuksen saamisesta alueelleen. Maakunnassa kaavailtiin sekä opettajakorkeakoulua Seinäjoelle että yliopistoa Vaasaan. Pisimmälle asiassa päästiin vuonna 1955, jolloin maakuntaliiton ja Vaasan kaupunginhallituksen koolle kutsu-massa kokouksessa päätettiin perustaa Vaasan yliopistoseura yliopistohankkeen toteuttajaksi. Tämä jäi kuitenkin toteutu-matta. Korkeakoulukysymykseen palattiin vasta marraskuussa 1959, kun Vaasa-lehti pyysi haastattelun Vaasan kauppaoppi-laitoksen rehtori Martti Ulkuniemeltä yksityisen kauppa-keakoulun perustamisajatuksista. Idean puolesta vedottiin myös lehden pääkirjoituksessa.

Ulkuniemen ajatukset saivat nopeasti paljon tukea. Asiaa valmistelemaan perustettiin keväällä 1960 Vaasan kaupungin ja Vaasan Kauppakamarin edustajista koottu Vaasan kauppa-keakoulutoimikunta. Kauppakorkeakoulun tarpeellisuutta perusteltiin niin ekonomien ja kirjeenvaihtajien kasvavalla kysynnällä kuin uusien ylioppilaiden määrä voimakkaalla kas-vullakin. Korkeakoulutus oli keskittynyt Helsinkiin ja Turkuun ja esimerkiksi suomenkielisiin kauppa-keakouluihin oli ruotsin-kielisiä huomattavasti vaikeampi päästä opiskelemaan. Kahden suomenkielisen kauppa-keakoulun oppilaista 2/3 oli Uuden-maan, Hämeen sekä Turun ja Porin lääneistä, mikä ei vastannut lainkaan maan alueellista väestöjakaamaa. Uusi kauppa-keakoulu haluttiin perustaa palvelemaan maan reuna-alueita, mutta keskeiselle paikalle muuhun Suomeen.

Vaasan kauppa-keakoulutoimikunta halusi saada val-tioneuvostolta alustavan kannanoton, joka ratkaisisi hankkeen valmistelun jatkamisen. Valtioneuvostolle osoitettu muistio luo-vutettiin pääministeri V.J. Sukselaiselle (ml.) helmikuussa 1961 ja vaasalaiset saivat myönteisen vastaanoton. Koska Ouluun oli jo perustettu yliopisto, voisi Vaasa ja yleensä Etelä-Pohjanmaa

olla korkeakouluvuorossa seuraavana. "En haluaisi kehottaa lopettamaan hankkeen edelleen kehittämistä", totesi Sukse-lainen. Kauppakorkeakoulutoimikunnan aloitteesta perustettiin Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiö hankkeen toteuttajaksi ja korkeakoulun ylläpitäjäksi. Eri yhteisöistä mukana olivat Vaasan kaupunki, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Vaasan Kauppakamarit, Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto sekä Vaasan Lyseon Entiset Oppilaat ry.

Säätiö jätti toukokuussa 1961 valtioneuvostolle anomuk-sen suomenkielisen kauppa-keakoulun perustamisesta. Jo kahta viikkoa myöhemmin valtioneuvosto asetti komitean sel-vittämään kysymystä korkeamman kauppaopetuksen laajen-nustarpeesta ja mahdollisten uusien kauppa-keakoulujen perustamisesta. Vuonna 1962 valmistuneessa mietinnössään kauppa-keakoulukomitea ei kannattanut uusien oppilai-tosten perustamista, vaan piti olemassa olevien oppilaitosten laajentamista parempana vaihtoehtona. Ylioppilasmäärän kas-vupainetta ei yhdellä tai kahdella uudella koululla ratkaistaisi, varsinkin kun päteviä opettajia ei uskottu löytyvän riittävästi uusiin kouluihin. Myös kauppa-keakoulujen rehtorit ja yli-oppilaskunnat pitivät uusien koulujen perustamista turhana ja ehdottivat asunto-olojen parantamista Etelä-Suomen ulkopuo-listen opiskelijoiden tueksi.

Pääministeri valaa uskoa vaasalaisiin

Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiö ei komiteamietinnön linjauksia hätkähtänyt. Hankkeelle myöntämielisiin tahoihin pidettiin kaiken aikaa yhteyttä, vaikka Mieltusen, Karjalaisen ja Lehdon hallitusten aikana hanke ei edennytäkään. Tosin Vaasan korkeakoulu yhdistys suunnitteli samanaikaisesti Länsi-Suo-men yliopiston perustamista, mutta tämäkään hanke ei eden-nyt. Kun Johannes Virolaisen hallitus nimitettiin syyskuussa 1964, viestitettiin säätiölle mahdollisuudesta nostaa kauppa-keakouluasia uudelleen esiin. Valtioneuvostolle osoitettu kir-jelmä luovutettiin pääministeri Virolaiselle (kesk.) joulukuussa 1964, jonka lisäksi asia esiteltiin kauppa- ja teollisuusministeri T.A. Wiherheimolle (kok.). Molemmat suhtautuivat kauppa-keakouluhankkeeseen myönteisesti.

Ministerit Virolainen ja Wiherheim vierailivat Vaasassa vuoden 1965 alussa. Hieman myöhemmin saatiin lisäuskoa Vaasan mahdollisuuksiin, sillä pääministeri Virolaisen mielestä uusien korkeakoulujen perustamisesta ei ollut syytä pidättäy-tyä. "Itä-Suomen yliopistohan on tulossa ja Vaasan korkea-kouluhankekin toteutuu jo lähivuosina", totesi Virolainen Oulun

vierailullaan. Toisaalta hankkeen onnistumisella oli epäilijänsä ja syystäkin, sillä vanhat kauppa-keakoulut vastustivat ja viivyttivät edelleen uuden oppilaitoksen perustamista. Tiivit neuvottelut tuottivat kuitenkin tulosta ja valtioneuvosto teki 18.11.1965 periaatepäätöksen Vaasan kauppa-keakoulun

perustamisesta. Varsinainen päätöksenteko lykkääntyi poliitti-sista syistä, mutta 27.1.1966 valtioneuvosto hyväksyi Vaasan kauppa-keakoulun valtionavustusta nauttivaksi kauppa-keakouluksi 1.8.1968 alkaen. Koulussa voitiin suorittaa ekono-min ja kirjeenvaihtajan tutkintoja.

◀ KUVA
Tästä se alkoi. Martti Ulkuniemen haastattelu Vaasa-lehdessä 4.11.1959.

INNOKKAINA TYÖHÖN

Vuoden 1965 periaatepäätös ja vuoden 1966 lopullinen päätös kauppakorkeakoulun perustamisesta saivat Vaasassa luonnollisesti ilahtuneen vastaanoton. Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiön hallituksen varapuheenjohtaja, Vaasan kaupunginjohtaja Lauri Järventaka oli odottanut myönteistä ratkaisua jo pitkään, sillä korkeakoulu- ja yliopistokysymyksiä järjesteltäessä Vaasa tuntui unohtuneen kokonaan. Vuosikausia kestäneen valmistelun jälkeen perustamispäätös tuntui todelliselta työvoitolta. Kiitoksen saivat ennen kaikkea hanketta yksimielisesti tukeneet eteläpohjalaiset kansanedustajat.

Myös säätiön hallituksen uusi puheenjohtaja, rehtori Martti Ulkuniemi piti kauppakorkeakoulun perustamista malliesimerkinä laajasta yksimielisyydestä. Päätös oli erittäin merkittävä koko Etelä-Pohjanmaalle, sillä alue pääsi nyt korkeakoulu- ja maakuntien joukkoon. Vaasan kauppakorkeakoulun vaikutus säteilee laajalle alueelle ja palvelee koko maata, maakunnan nuorten koulutusmahdollisuudet paranevat olennaisesti ja korkeakoulutetun kaupallisen työvoiman saaminen helpottuu. Vaasan kauppakorkeakoulu on vasta ensimmäinen askel, sillä tiedekuntien lisääntymisen myötä voidaan joskus puhua Vaasan yliopistosta, uskoi Ulkuniemi.

Säätiön valtuuskunnan varapuheenjohtaja, kauppaneuvos Lauri Koivisto Seinäjoelta piti päätöstä kauan odotettuna ja erittäin mieluisana koko maakunnan talousväelle. Teollisuuden ja kaupan keskinäisen yhteyden takia myös tuotteiden myymisen osaaminen on tärkeää. Kaupallinen korkeakoulutus vaikuttaa erittäin edullisesti maakunnan kehitykseen. Myös säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja, vuorineuvos Kaarlo Rautio oli päätöksestä erinomaisen iloinen, mutta koulun onnistumisen suhteen vielä hieman odottavalla kannalla. Lähtökohdat eivät olleet parhaat mahdolliset, sillä seuraavaksi piti saada päteviä opettajia ja varoja toimintaan.

Innostus Vaasassa oli joka tapauksessa suurta. Heti lopullisen päätöksen jälkeen, keväällä 1966 Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiö päätti anoa uutta oppilaitosta eli kielenkääntäjiä ja tulkkeja kouluttavaa Kieli-instituuttia Vaasan kauppakorkeakoulun yhteyteen. Vaasalaisten pettymykseksi uudet oppilaitokset perustettiin vanhoihin yliopistokaupunkeihin Turkuun ja Tampereelle. Myös Vaasan kaupungin ideasta perustaa Tampereen yliopiston haarakorkeakoulu Vaasaan luovuttiin. Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiöllä riitti kuitenkin työtä: säätiön hallitus viimeisteli yhdessä kauppa- ja teollisuusministeriön edustajien kanssa korkeakoulun perussäännöt. Säätiön taloudellisen tilanteen parantamiseksi kerättiin myös lahjoituksia aluksi vaasalaisilta yrityksiltä ja myöhemmin myös etelä- ja keskipohjalaisilta yrityksiltä ja kunnilta. Keräykset tuottivat vuosina 1966–1967

yhteensä 122 000 markkaa eli vuoden 2017 rahassa hieman yli 200 000 euroa.

Vain sivistys turvaa alueen menestyksen

Vaasan kauppakorkeakoulun avajaisjuhla pidettiin kaupungintalossa 20.9.1968. Vihkiäispuheen pitänyt kauppa- ja teollisuusministeri Grels Teir (r.) toivoi uuden kauppakorkeakoulun kasvattavan myös ihmisen huomioon ottavia kaupallisen ja taloudellisen alan edustajia. "Toivottavasti Vaasan kauppakorkeakoulusta ei tule akateemiseen sumun verhoon kietoutunutta linnaa. Kasvagoon se nimenomaan yhteiskunnan dynaamiseksi

◀ KUVA

Vaasan kauppakorkeakoulun hallituksen ja va. opettajaneuvoston yhteinen kokous 6.3.1968.

osaksi niin, että sen oppilaat ja opettajat ovat tehokkaassa ja molempia osapuolia hyödyttävässä kanssakäymisessä", evästi Teir. Ministeri korosti edelleen kauppakorkeakoulun alueellista merkitystä ja oppilaitoksen sivistävää vaikutusta koko kaupunkiin ja sen ympäristöön. Avajaisjumalanpalveluksessa Vaasan kirkossa kirkkoherra Timo Rusama muistutti, että tieteellisen tutkimustyön on pyrittävä kaikessa totuuteen. Todellisella sivistyksellä on vahva kivijalka, jos sen koossapitäviä voimia ovat totuus ja sydämenviisaus. Avajaispäivän päätteeksi tarjottiin hotelli Centralissa illallinen kutsuvieraille.

◀ KUVA

Kutsuvieraat avajaisjuhlassa. Eturivissä yliopistojen ja korkeakoulujen rehtorit ja vararehtorit.

◀ KUVA

Avajaisjuhlassa eturivissä vasemmalta dosentti Eero Routamo, apulaisprofessori Reino Salo, professori Mauri Palomäki ja professori Pekka Ahtiala.

◀ KUVA

Rehtori Mauri Palomäki
ja assistentti Jorma Taina
esittelevät tutkimustaan.

PALOMÄEN SUURI SUUNNITELMA

Mauri Palomäen ja Jorma Tainan vuonna 1973 valmistuneessa tutkimuksessa "Suomen korkeakoulupalvelusten levinneisyys ja alueellinen tasapaino" muistutettiin maan eri osien erilaisuudesta opiskelumahdollisuuksien suhteen. Korkeakouluopetus oli keskittynyt Helsinkiin ja Turkuun, joissa oli lähes 3/4 maan opiskelupaikoista ja alueen uusien ylioppilaiden lukumääriin suhteutettuna 15 000 aloituspaikkaa liikaa. Tampere, Jyväskylä ja Oulu kattoivat neljänneksen opiskelupaikoista ja palvelivat maan keskisiä ja pohjoisia alueita melko tasapainoisesti.

Uusien korkeakoulujen eli Vaasan, Lappeenrannan, Joensuun ja Kuopion yhteenlaskettu osuus opiskelupaikoista oli vuonna 1973 alle viisi prosenttia. Alueellisesti tarkasteltuna Itä-Suomesta puuttui 7 000 ja Länsi-Suomesta 5 000 aloituspaikkaa. Palomäen ja Tainan mielestä oli väärin, että varsinkin Vaasassa tarjonta oli yksipuolista ja opiskelijat joutuivat hakeutumaan Etelä-Suomeen. Piti huolehtia uusista korkeakouluista ja laajennettava niiden toimintaa. Vaasan kokemuksiin viitaten Palomäki varoitti liian pienten korkeakouluyksiköiden perustamisesta, koska pätevien opettajien puute johtaa akateemiseen aneemisuuteen.

Mauri Palomäen hahmotteleman suunnitelman mukaan Vaasan kauppa-korkeakoulusta tuli vuoteen 1990 mennessä luoda monipuolinen 7 000 opiskelijan ja viiden tiedekunnan yliopisto laajentamalla olemassa olleita aineryhmiä ja mahdollisesti liittämällä korkeakouluun muualta Vaasaan siirrettäviä korkeakouluja tai niiden osia. Korkeakoululaitoksen kehittämiseen liittyen Palomäki vaati uusien alojen ja voimavarojen ohjaamista nimenomaan Vaasaan. Alueellisesti tasapainoisen korkeakouluverkon luominen tuli olla valtakunnallisen korkeakoulusuunnittelun ensimmäisiä tehtäviä. Toiminnan laajentamisessa tuli ottaa myös paikalliset erikoisolosuhteet huomioon.

Tavoitteeksi asetettiin Vaasan yliopisto, jossa useimmat tieteen pääaloista ovat edustettuina. Tämän päämäärän saavuttaminen edellytti luonnollisesti täsmennettyä suunnittelua työryhmätasolla. Modernien kielten osaston osalta suunnittelutyö oli jo alkanut, humanistisissa tieteissä, kauppatieteissä ja yhteiskuntatieteissä valmistelua tuli korkeakoulupoliittisten ratkaisujen takia kiirehtiä. Teknisen tiedekunnan suunnittelu ehdotettiin aloitettavaksi välittömästi eikä pedagogiikassa, luonnontieteissä ja maataloustieteissäkään kannattanut viivytellä. Mahdollisuuksiin oli tartuttava ripeästi, ainoastaan lääketieteessä aikaa oli enemmän. Pohdittavaksi tuli ottaa myös toiminnan laajenemisen edellyttämä rahoitus ja uusien osastojen tilaratkaisut.

SUUNNITELMA 1973

► Tekninen tiedekunta

- Paikallisen teollisuuden tarpeet
- Hajasijoituskomitean ehdotukset Maanmittaus- hallituksen ja Topografikunnan siirrosta Vaasaan

► Filosofinen tiedekunta, jossa humanistinen osasto, modernien kielten osasto, pedagoginen osasto (kaksikielinen opettajankoulutus) ja luonnontieteiden osasto (maankohoaminen, luonnonvarat, luonnon tasa- painon ja siihen vaikuttavien tekijöiden tutkimus, murtovesiympäristön biologia)

► Maataloustieteiden tiedekunta tai osasto

- Etelä-Pohjanmaa maatalouden toinen ydinalue Suomessa

► Yhteiskunnallinen tiede- kunta, jossa kauppatieteiden osasto (liiketaloustieteet ja yleiset taloustieteet), tutkimuslaitos sekä yhteiskuntatieteiden osasto

- Kauppatieteiden opetuksen tuki ja julkinen hallinto
- Svenska kommunal- och socialhög- skolanin mahdollinen siirto Vaasaan

► Lääketieteellinen tiedekunta

- Alueellinen oikeudenmukaisuus

+ Muita ehdotuksia 1970-luvun alussa kauppakorkeakoulun monipuolistamiseksi

- Mainonnan tutkimuslaitos
- Kehitysalueiden tutkimuslaitos
- Väkivaltarikosten tutkimuslaitos

▲ KUVA
Vuonna 1973 opiskelijat olivat keskittyneet harvoille paikkakunnille.

“
Uusien
korkeakoulujen
toimintaa on
laajennettava

◀ KUVA

Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiön valtuuskunta hyväksyi Mauri Palomäen suunnitelman kauppakorkeakoulun laajentamisesta vaiheittain monialaiseksi yliopistoksi. Oikealta Tuffe Teir, Aaro Leppilähti, Lauri Koivisto ja Kaarlo Rautio.

Opiskelijamäärät korkeakoulupaikkakunnilla vuonna 1973

► Helsinki	31 468
► Turku	12 235
► Tampere	7 006
► Jyväskylä	5 470
► Oulu	5 233
► Joensuu	1 308
► Vaasa	706
► Kuopio	310
► Lappeenranta	295
► Yhteensä	64 031

Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiön valtuuskunta hyväksyi marraskuussa 1973 korkeakoulun hallituksen esityksen mukaisesti Palomäen suunnitelman kauppakorkeakoulun laajentamisesta ja myönsi hallitukselle toimintavaltuudet pikaisten neuvottelujen aloittamiseksi opetusministeriön kanssa. Yliopistosuunnitelma esiteltiin opetusministeri Ulf Sundqvistille (sd.) joulukuussa 1973. Korkeakouluneuvosto ja opetusministeriö suhtautuivat myönteisesti Vaasan kauppakorkeakoulun toiminnan monipuolistamiseen, mutta neuvoivat toimimaan asteittain ja keskittymään aluksi sellaisiin opintosuuntiin ja opetuskokonaisuuksiin, jotka liittyvät luontevasti jo tapahtuvaan opetukseen. Vaikka ratkaisua ei heti syntynyt, toimi vuoden 1973 suunnitelma lähtökohtana kauppakorkeakoulun kehittämiseen yliopistoksi.

OIKEUTTA VAASAAN?

Vaasa sopivin vaihtoehto sijaintipaikaksi

V Vaasan kauppakorkeakoulussa toimittiin vuonna 1973 julkistetun suunnitelman mukaisesti, mutta korkeakouluneuvoston asiasta antaman lausunnon ja opetusministeriön lähettämän kirjelmän pohjalta. Vaasassa ensimmäisiksi tavoitteiksi otettiin modernien kielten tiedekunnan ja teknisen tiedekunnan perustaminen, jälkimmäisen valmisteluun kauppakorkeakoulun hallitus asetti toimikunnan vuonna 1974. Halukkuus toiminnan laajentamiseen ja kauppakorkeakoulun monipuolistamiseen oli kuitenkin niin suuri, että suunnitelmaa voitiin muuttaa ripeästi.

Koska kehitysalueiden lääninhallituksissa ja tuomioistuimissa podettiin juristipulaa ja alan koulutusta tarjottiin vain Turussa ja Helsingissä, esitti oikeusministeri Matti Louekoski (sd.) syksyllä 1974 harkittavaksi oikeustieteellisen koulutuksen aloittamista Pohjois- tai Itä-Suomessa. Asiasta innostuttiin myös Vaasassa: lähetystö tapasi opetusministeri Ulf Sundqvistin (sd.) heti joulukuussa ja oikeustieteellinen koulutus otettiin yhdeksi kauppakorkeakoulun laajenemistavoitteeksi. Oikeustieteellisestä koulutuksesta kiinnostuivat myös Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Oulu, Kuopio ja Rovaniemi. Opetusministeriö asettikin vuonna 1975 työryhmän selvittämään koulutuksen aloittamista joko Pohjois- tai Itä-Suomessa tai Vaasan läänissä.

Rovaniemi nousee voittajaksi

Vaasan kauppakorkeakoulu painotti omaa sopivuuttaan uuden oikeustieteellisen tiedekunnan sijaintipaikaksi monin perusteluin. Lähtökohta toiminnan monipuolistamiseksi olemassa olevan koulutuksen pohjalta toteutuisi, sillä kauppakorkeakoulussa oli jo oikeustieteen laitos. Opetus pystyttäisiin näin ollen käynnistämään nopeasti olemassa olevia resursseja hyödyntäen. Kaupunki oli valtakunnanosakeskus hallintoviranomaisineen ja

hovi oikeuksineen eikä sinne hajasijoituspohdintoissa kohdistettu uutta korkeakoulutusta. Oikeustieteellinen koulutus olisi ensimmäinen askel alueellisen tasa-arvon suuntaan.

Asia selvittänyt lakimieskoulutuksen alueellisen laajentamisen työryhmä ymmärsi vuoden 1975 mietinnössään vaasalaisen perustelut, mutta länsisuomalaiseen kauppakorkeakouluun sijoitettuna koulutuksen arvioitiin vastaavan huonosti Pohjois- ja Itä-Suomen hallinnon ja oikeuslaitoksen tarpeisiin. Vaasan kauppakorkeakoulusta valmistuneet siirtyivät muita sijaintivaihtoehtoja enemmän liike-elämän palvelukseen ja maan eteläosaan. Mietinnössä esitettiin oikeustieteellisen tiedekunnan perustamista ensisijaisesti myöhemmin toimintansa aloittavaan Lapin korkeakouluun.

Vaasassa ja Etelä-Pohjanmaalla ehdotuksen perustelut kyseenalaistettiin. Vaasalaisen Eeva Kaupin (kok.) ja 30 muun kansanedustajan allekirjoittamassa kirjallisessa kysymyksessä tiedusteltiin joulukuussa 1975, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä oikeustieteellisen tiedekunnan perustamiseksi Vaasan kauppakorkeakoulun yhteyteen. Vielä kesällä 1977 kauppakorkeakoulu esitti opetusministeri Kristian Gestrinille (r.) täsmennetyt ehdotuksen, johon kuului kauppatieteellisen koulutuksen laajentaminen sekä humanistisen, teknillisen ja oikeustieteellisen tiedekunnan perustaminen. Jos oikeustiedettä aletaan kuitenkin opettaa Rovaniemellä, tulisi sopia työnjaosta ja kouluttaa ainakin talouselämän palvelukseen tarkoitetut juristit Vaasassa. Vetoomus ei kuitenkaan tuottanut tulosta: oikeustieteen koulutus alkoi Lapin korkeakoulussa vuonna 1979.

Toiveita, selvityksiä ja vaatimuksia:

Vaasan kauppakorkeakoulun täsmennetty ehdotus 1977

- ▶ Tavoitteena edelleen 7 000 opiskelijan monialainen korkeakoulu, johon on siirretty korkeakouluja tai niiden osia maan eteläosista

Vaasan läänin korkeakoulutoimikunnan mietintö 1979

- ▶ Vaasan korkeakoulusta Vaasan yliopisto, jossa kauppatieteiden, yhteiskuntatieteiden, kielten ja tekniikan osastot
- ▶ Läänin korkeakoulupaikkojen kolminkertaistaminen lähivuosina, läänin vuoteen 1990 mennessä 3 600 opiskelupaikkaa, pitemmän ajan tavoite 5 500 opiskelupaikkaa

Vaasan lääninhallituksen ja kolmen maakuntaliiton kirje opetusministeriölle 1982

- ▶ Alueella pitäisi olla 8 000 korkeakoulupaikkaa
- ▶ Vaasan korkeakoulua monipuolistettava, saatava lisää aineellisia ja henkisiä voimavaroja

▲ KUVA

Vaasan kauppakorkeakouluseuran paneeli oikeustieteellisen tiedekunnan sijoituspaikasta 9.12.1975. Vasemmalta rehtori Mauri Palomäki, kauppatiet. yo Jorma Pitkäjärvi, hovioikeudenneuvos Eero Kivimäki, hovioikeudenpresidentti Ritva Hyöky, everstiluutnantti Maunu Rautonen, korkeakouluneuvos Pekka Kilpi, pormestari Ulf Brunberg, Rovaniemen kaupunginjohtaja Tuure Salo ja kansanedustaja Jarmo Wahlström (SKDL).

VALTIOLLISEKSI KORKEA- KOULUKSI

Yksityisten korkeakoulujen osuus kaikkien korkeakoulujen opiskelijamäärästä, professorin viroista ja varoista oli 1970-luvun alussa noin kolmannes. Muutos oli kuitenkin nopea: Tampereen ja Turun yliopistot ja Helsingin kauppakorkeakoulut valtiolistettiin vuonna 1974 ja Svenska handelshögskolan vuonna 1975. Myös Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiö ja opetusministeriö aloittivat tässä vaiheessa neuvottelut valtiolistamisesta, sillä säätiön taloudellinen tilanne oli heikentynyt selvästi. Vuonna 1975 koulun menot olivat jo 8,9 miljoonaa markkaa, josta puolet kohdistui lisärakennukseen. Menoista saatiin valtionapuna 63 prosenttia ja oppilasmaksuina 7 prosenttia, jolloin säätiön osuudeksi jäi 30 prosenttia. Vaasan kaupungilta saatiin avustuksena miljoona markkaa ja lahjoituksia odotettiin saatavaksi 150 000 markkaa.

Lisärakennus heikensi kauppakorkeakoulun taloudellista tilaa merkittävästi. Samanaikaisesti toiminnan kasvu vaati lisää varoja, mutta Vaasan kaupungin rahoitusvastuuta ei voitu enää nostaa ja muiden lahjoitusten suhteellinen osuus pienentyi jatkuvasti. Toisaalta muiden korkeakoulujen valtiolistaminen eriarvoisti paikkakuntia ja opiskelijoita entisestään. Myös tavoite kauppakorkeakoulun laajentamisesta tuntui helpommalta toteuttaa valtion omistuksessa kuin yksityisenä oppilaitoksena. Esisopimus valtiolistamisesta tehtiin syyskuussa 1976 ja lopullinen sopimus kesäkuussa 1977. Vaasan kauppakorkeakoulu siirtyi valtion omistukseen 1.8.1977 alkaen, mutta lisämäärärahan myötä lukukausimaksut poistettiin jo vuoden 1977 alusta lukien.

Säätiö ylläpitäjästä koulun taustatueksi

Valtiolistaminen vakiinnutti toiminnan taloudellisesti aiempaa varmemmalle pohjalle. Kauppakorkeakoulun hallinnassa olleet Raastuvankadun kiinteistöt siirtyivät veloituksetta Vaasan kaupungilta valtion omistukseen ja valtio sitoutui puolestaan vastaamaan korkeakoulun veloista. Vaasan Kauppakorkeakoulun

Säätiön kautta voitiin edelleen ohjata varoja toiminnan kehittämiseen. Aiemman säätiön valtuuskunnan valitseman hallituksen tilalle tuli aiempaa laajempi, vaaleilla valittava hallitus. Valtiolistamisen jälkeen ongelmiksi koettiin ennen kaikkea vaara yhteistyön heikkenemisestä ympäröivän yhteiskunnan kanssa sekä hallinnollisen henkilökunnan vähäisyys. Muutos näkyi myös yksittäisten omin varoin ylläpidettyjen virkojen poistumisena sekä tutkimuslaitoksen aseman epävarmuutena.

Kauppakorkeakoulun nimenmuutos monelle vaikeaa

Kauppakorkeakoulun tilanne muuttui pian valtiolistamisen jälkeen myös valtakunnallisen tutkinnonuudistuksen seurauksena. Kirjeenvaihtajakoulutukseen ei otettu syksyllä 1978 enää uusia opiskelijoita, mutta tilalle saatiin nopeasti kielenkääntäjäkoulutusta. Kauppakorkeakoulun opetuksen ja tutkimuksen laajentuessa kielisiin vuonna 1980, edellytti eduskunnan sivistysvaliokunta kahta jäsentä lukuun ottamatta oppilaitoksen nimen muuttamista vakiintuneiden käsitteiden mukaisesti Vaasan korkeakouluksi. Osa opettajista ja opiskelijoista vastusti nimenmuutosta, mutta kauppakorkeakoulun hallitus tyytyi päätökseen. Pääosin kauppatieteilijöistä koostuneessa ylioppilaskunnassa epäiltiin kuitenkin oppilaitoksen uuden nimen heikentävän valmistuvien ekonomien arvostusta. Maan toiseksi suurimman kauppakorkeakoulun muuttuminen maan pienimmäksi korkeakouluksi herätti mielipahaa.

“**Kesälomalle
lähteneet
palasivat
syksyllä
korkeakouluun**”

Ylioppilaskunta aloitti keskustelun uudelleen vielä vuonna 1982. Nimenmuutoksen koettiin tulleen yllätyksenä, koska kauppakorkeakoulusta kesälomalle lähteneet opiskelijat olivat palanneet syksyllä korkeakouluun. Keskustelua aiheesta käytiin jopa valtakunnallisissa sanomalehdissä ja vanhaa nimeä vaadittiin takaisin adressilla, jonka allekirjoittajien määrä jäi kuitenkin vähäiseksi. Nimikiistelyn taustatekijänä vaikutti osaltaan myös korkeakoulun monipuolistuminen, jota kaikki eivät hyväksyneet. Uusien alojen tavoittelua pidettiin liian mahtipontisena tavoitteena. Ylioppilaskunnassa asetelmaksi muodostuikin kauppatieteilijät vastaan muut, kun korkeakoulu laajeni pian humanistisen alan jälkeen hallintotieteisiin.

◀ KUVA

Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiön syyskokouksessa 28.11.1975 taloushuolel painoivat. Eturivissä vasemmalta Mauri Palomäki, Lauri Koivisto, Kaarlo Rautio ja Kaj Swanljung.

YLIOPISTOT UUDISTUVAT

Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto julkaisi vuonna 2002 työryhmäraportin yliopistojen taloudellisesta autonomiasta. Raportissa kiinnitettiin huomiota yhteiskunnan nopeaan kehitykseen: yliopistojen tehtävät monipuolistuivat ja laajenivat kaiken aikaa, mutta yliopistolaki ei pysynyt muutoksissa mukana. Neuvoston mielestä valtion taloushallintojärjestelmä ei vastannut yliopistojen tehtäviä eikä palvellut yliopistojen tarpeita. Taloussuunnittelua haittasivat myös valtion toimintamäärärahojen käytölle asetetut esteet sekä yliopistoilta puuttuva mahdollisuus hankkia omaisuutta.

Rehtorien neuvosto esitti tilanteen ratkaisuksi yliopistojen itsehallinnon ja taloudellisen itsenäisyyden laajentamista. Yliopistot haluttiin muuttaa itsenäisen oikeushenkilön asemaan julkisoikeudellisiksi laitoksiksi. Yliopistoille toivottiin myös aiempaa enemmän päätösvaltaa koulutuksen suuntaamiseen ja laajuuteen. Myös henkilöstöpolitiikkaan haluttiin lisää joustavuutta ja kannustavuutta. Valtionrahoitus ehdotettiin myönnettäväksi kokonaisuutena, jonka yliopisto voisi kohdentaa haluamallaan tavalla omilla sisäisillä päätöksillään.

Ulkopuolinen rahoitus entistä tärkeämmäksi

Neuvoston ehdotukset eivät johtaneet lainsäädännöllisiin muutoksiin. Yliopistouudistukseen johdatti kuitenkin esimerkiksi valtion tiede- ja teknologianeuvoston vuosina 2003–2005 suorittama koko julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä koskenut arviointi. Vuonna 2005 opetusministeriö käynnisti selvityksen yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen

aseman vahvistamisesta pidemmällä aikavälillä. Selvitysmiehinä toimineet Niilo Jääskinen ja Jorma Rantanen esittivät seuraavan vuoden lopulla yliopistojen muuttamista taloudellisesti ja

“**Lahjoitukset saattoi kohdistaa tiettyyn koulutusalaan**”

hallinnollisesti itsenäisiksi julkisoikeudellisiksi oikeushenkilöiksi. Ehdotukseen kuului myös henkilöstön palvelussuhteiden muuttaminen virkasuhteista työsuhteiksi sekä yliopistojen hallinnon jakaminen johtokuntaan ja konsistoriin sekä toimeenpanevaan johtoon.

Yliopistojen taloudellisen autonomian vahvistaminen sisältyi Matti Vanhasen II hallituksen (2007–2010) ohjelmaan. Opetusministeriö julkisti alkuvuodesta 2007 yliopistouudistuksen suuntaviivat ja käynnisti laajan lausuntokierroksen. Pyrkimykset siirtää entistä suurempiin yksiköihin johtivat tässä vaiheessa myös moniin pohdintoihin yliopistojen yhdistämisestä, joista osa toteutuikin. Myös Vaasan yliopiston rakenteellista uudistamista alettiin valmistella syksyllä 2007. Uuden yliopistolain ja siihen liittyvien lakien tullessa voimaan vuoden 2010 alussa, muuttui

◀ KUVA

Vaasan yliopiston ylioppilaskunta osallistui varainhankinta-kampanjaan. Lahjoitusta vastaanottamassa 7.12.2010 rehtori Matti Jakobsson ja johtaja Jouko Havunen.

◀ KUVA

Merkittäviä lahjoittajia on kiitetty nimeämällä kampusalueelle heille omistettuja polkuja, saleja ja penkkejä.

Vaasan yliopisto julkisoikeudelliseksi laitokseksi. Yliopistossa siirryttiin kolmeen tiedekuntaan, hallitukseen valittiin viisi yliopiston ulkopuolista jäsentä ja neljä yliopistoyhteisön jäsentä ja rehtorista tuli hallituksen puheenjohtajan sijaan esittelijä.

Yliopistojen rahoitusrakenteen painopiste siirtyi yliopistouudistuksen myötä entistä enemmän ulkopuolisen rahoituksen suuntaan. Muutoksen tueksi valtio lupasi sijoittaa 2,5-kertaisen summan yliopistojen vuoden 2011 kesäkuun loppuun mennessä keräämän lahjoitussumman päälle. Vaasan yliopiston varainhankinta alkoi loppukeväästä 2008 ja sen tavoitteeksi asetettiin miljoona euroa. Lopputuloksena 370 eri tahoja lahjoitti yliopistolle lähes 5,3 miljoonaa euroa, mikä tarkoitti yliopiston peruspääoman kasvamista yli 18 miljoonaan euroon. Suurin

yksittäinen lahjoitus saatiin Karl Erling ja Anja Nymanin säätiöltä.

Varainhankinta käynnistyi uudelleen loppuvuodesta 2014 ja se jatkui kesään 2017 saakka. Valtio maksoi yliopistojen keräämälle summalle tällä kertaa kolminkertaisen vastinrahan, joskin sitä oli tarjolla enintään 150 miljoonaa euroa. Yli 10 000 euron lahjoitukset oli mahdollista kohdistaa nyt suoraan tiettyyn koulutusalaan. Vaasan yliopiston keräystavoitteeksi asetettiin 2,5 miljoonaa euroa, mutta tällä kertaa tavoite ylitettiin. Kerätystä vajaasta 3,4 miljoonasta eurosta 84 prosenttia kohdennettiin joko kauppatieteelliseen tai teknistieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Suurin yksittäinen lahjoitus saatiin Evald ja Hilda Nissin säätiöltä ja se osoitettiin kauppatieteisiin.

TIEDE EI OLE YKSIN- YRITTÄ- MISTÄ

LOTTA ALHONNORO
VÄITÖSKIRJATUTKIJA
MARKKINOINNIN LAITOS

Väitöskirjatutkija rakentaa tulevaisuutta

Työskentelen markkinoinnin väitöskirjatutkijana Vaasan yliopistossa. Teen tutkimusta, opetan ja olen aktiivisesti mukana Vaasan yliopiston tieteentekijöissä puheenjohtajana sekä Tieteentekijöiden liitossa varapuheenjohtajana. Moni joutuu tekemään tutkimustaan ja julkaisujaan ikään kuin yksityisyrittäjänä, raadollisesti rahoituksesta kilpaillen. Ajatus yksinyrittämisestä ja vain itsensä edustamisesta on kauppatieteilijän näkökulmasta sinällään kiintoisa, mutta vaarallinen tieteellisyyden perusidean kannalta. Pätkätyöt tai apurahan varassa tutkiminen eivät sitouta ja kannusta yliopiston kannalta parhaaseen tulokseen.

Väitöskirjaansa tekevä henkilö ei ole vain jatko-opiskelija tai tohtorikoulutettava; hän on maisteri, jolla on jo tietty pätevyys. Hänet tulee ottaa arvokkaaksi osaksi yhteisöä, joka rakentaa yliopiston osaamista ja identiteettiä. Yhteisönä saadaan aikaan enemmän tulosta, turvallisuutta ja merkityksellisyyttä.

Eri tieteenaloja edustavilla henkilöillä on paljon annettavaa toisilleen. Eri näkökulmien kautta kokonaisuudet hahmotuvat selkeämmin ja tekeminen tehostuu. Tehokkuusvaatimukset ovat nykypäivän todellisuutta, joten jatkuvassa julkaisemistahdissa monitieteellinen yhteistyö on tärkeää.

Mietin joskus jopa, onko opetuksessakaan järkevää ylläpitää perinteisiä tieteenalojen rajoja. Opetus voi koostua suuremmista kokonaisuuksista ja tarvittavat perusopinnot voidaan järjestää tieteenalan jaottelulla. Insinöörien markkinointitaidot nousevat jatkuvasti otsikoihin, joten olisi luontevaa sovittaa yhteen esimerkiksi markkinoinnin ja tekniikan opiskelua. Eri akateemisten yksiköiden väliselle tutkimusyhteistyölle on myös paljon yhteisiä teemoja, joille rakentaa.

Suomessa keskustelua käydään nykyisin hyvin paljon yliopistojen toisistaan erottautumisesta, ja keskusteluun liittyy usein yliopiston koko. Tällä perusteella yliopistojä oltaisiin valmiita karsimaan, mutta samalla ei huomioida, miten tieteellinen työ käytännössä organisoituu. Seinillä ja yliopiston koolla ei lopulta ole ratkaisevaa merkitystä: pienikin voi olla hyvin tehokas ja verkostoitunut kansainvälinen tutkimuksineen ja ryhmineen.

Vaasan yliopistossa meidän on oltava ketteriä, niin tutkimuksessa kuin koulutuksessa. Tätä ei pidä pitää itsensä selvytyksenä, vaikka nykyrakenteemme ovat vahvoja. On hyvä muistaa, että ketteryyteen tarvitaan koko yliopistoyhteisöämme.

“**Eri näkökulmat
tehostavat
tekemistä**”

Koulutuksen ja tutkintojen tuottaminen ovat tärkeitä, mutta tutkimuksen tulee olla Vaasan yliopiston toiminnan ytimessä. Minulle tutkiminen ja mielenkiintoisiin teemoihin tarttuminen on tärkeää. Haluan kuitenkin myös olla mukana

rakentamassa yhteistä tulevaisuuttamme, sillä yhteisön osana oleminen antaa merkitystä.

Tulevaisuuteen on katsottava rohkeasti ja uskallettava tehdä päätöksiä. Muutosta ei tule tehdä vain muutoksen vuoksi. Huonoin vaihtoehto on kuitenkin olla tekemättä mitään. Päätöksenteon pohjana on oltava näkemys siitä, mihin pyritään ja mitä aiotaan rakentaa. Paras visio syntyy, kun eri näkökulmia kuullaan ja koko henkilöstö voi kokea sen omakseen.

Perinteinen käsitys yliopistoista on muuttumassa lainsäädännön ja muutosten paineissa. Ehkä meillä ei tulevaisuudessa ole enää tiettyjä vapauksia. Meille ehdotetaan myös yritysmäistä toimintamallia. Meidän tulee itse pohtia

ennakoiden rooliamme ja uudenlaisia tapoja toimia, uskaltautua irti vanhoista rakenteista.

Haluan nähdä tulevaisuuden Vaasan yliopiston laajentavan verkostojaan ja tiivistävän yhteistyötään ympäröivään yhteisöön, maakuntaan ja yrityksiin. Erityisesti kauppatieteellinen tutkimus tarvitsee yrityksiä tutkimukseensa. Verkostot tarjoavat mielenkiintoisia tutkimuskontakteja, joiden kautta myös lisätään alueen elinvoimaa.

Vaasan yliopistolla on jo vahvaa kaupallista osaamista esimerkiksi markkinoinnin konseptoinnissa ja sitä tulee hyödyntää merkittävästi enemmän. Konseptoinnin jäsentäminen on aihepiiri, josta myös yritykset tarvitsevat tietoa ja hyötyvät. Kyse on tieteellisestä, empiirisestä tutkimuksesta, josta voimme tuottaa myös käytäntöihin vaikuttavaa tietoa.

“**Vaasan yliopiston on oltava ketterä tutkimuksessa ja koulutuksessa**”

Jaottelu perustutkimukseen ja soveltavaan tutkimukseen ei ole enää täysin pätevä, vaan se on sointuja ajalta, jolloin yliopistolaitoksen rakennetta luotiin. On kuitenkin tärkeää, että tutkimus on yliopistovetoista, ei yritysten määrittelemää. Yliopistolla on parhaat voimavarat ja näkemys tehdä aloitteita, kehittää aihepiirejä ja laajentaa ymmärrystä niistä. Yliopisto voi ja sen tulee toimia yritysten tutkimusaloitteiden tekijänä. ◆

Lotta Alhonnoro kuuluu yliopistolain muutoksen (2010) jälkeiseen sukupolveen. Yliopistojen perinteisestä ohjaa- ja-ohjattava -vetoisesta väitöskirjojen kirjoittamisesta siirryttiin tutkimusalojen ja osaamisen laajempaan kehittämiseen 1990-luvulla. OKM:n ja Suomen Akatemian rahoittamat valtakunnalliset tutkijakoulut aloittivat 1995. Tavoitteena oli väittelijöiden määrän kasvattaminen ja tutkijakoulutuksen systematisoiminen.

Tohtoritutkintojen määrä nelinkertaistui vuoteen 2010 mennessä. Tuolloin Suomessa toimi 112 valtakunnallista tohtoriohjelmaa. Yliopistolain muuttuessa tohtorikoulutus siirrettiin jälleen yliopistovetoiseksi. Vuonna 2011 lähes kaikkiin yliopistoihin oli perustettu yliopistotasoinen tutkijakoulu ja niihin tohtoriohjelmat. Useat valtakunnalliset jatkokoulutusohjelmat, kuten kauppatieteelle tärkeä KATAJA, ovat kuitenkin jatkuneet yhteistyönä.

Väittelijöiden tavoitemääräksi on Suomessa vakiintunut 1 600 väitöstä vuosittain. Näistä noin 10 prosenttia sijoittuu myöhemmin johonkin Suomen yliopistoon. Väitelleet työllistyvät erittäin hyvin. Elämme kuitenkin ajassa, jossa mahdollisuutta väitöskirjatutkintojen tarjoamiseen on esitetty kavennettavaksi ja yliopistoja eri tavoin profiloivaksi.

Vaasan yliopiston muutoksessa 2018 tohtoriohjelmarakenne muuttuu. Hallintotieteiden ja kielten ja viestinnän tohtoriohjelmat yhdistyvät yhteiskuntatieteelliseksi tohtoriohjelmaksi. Liiketoimintaosaamisen ja teknillisten tieteiden tohtoriohjelmat jatkuvat. Vaasan yliopistosta väittelee keskimäärin vuosittain 22 jatko-opiskelijaa. Vuonna 2016 väittelijöitä oli 26. ◆

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: PAULA HIIPAKKA

Tieteenalat kehittyvät

ALKU AINA HANKALAA | 32

KAUPPATIETEET | 34

KIELET JA VIESTINTÄ | 36

HALLINTOTIETEET | 38

TEKNIikka | 40

KIELET JYVÄSKYLÄÄN 2017 | 43

KATSE TULEVAISUUTEEN:
ASKO MURTOMÄKI | 44

TIETEENALAT KEHITTYVÄT

Vahva usko kauppakorkeakoulun merkitykseen kannusti alkuvaiheen vaikeuksissa. Eteenpäin mentiin, ja tehtävät löysivät vähitellen tekijänsä. Kauppatieteellisen alan tutkinnonuudistus aiheutti harmaita hiuksia, mutta tästäkin muutoksesta selvitettiin. Vaikka kauppatieteet säilyttivät asemansa yliopiston tärkeimpänä kivijalkana, kehittyi niiden ympärille myös muita vahvoja tieteenaloja. Humanistinen ala monipuolistui jatkuvasti, ja yhteiskuntatieteetkin kasvoivat. Neljänneksi alaksi vakiintui vuosikymmenten uurastuksen jälkeen tekniikka. Suuri muutos oli vielä edessä, sillä Vaasan yliopisto päätti yllättäen luopua kielten opetuksesta ja tutkimuksesta.

Konsuli Holger Strandberg ja rehtori Mauri Palomäki korkeakoulun kirjastossa vuonna 1978.

ALKU AINA HANKALAA

Vaaan kauppakorkeakouluun haki ensimmäisenä lukuvuotena 1 532 henkilöä. Uudet opiskelijat valittiin todistusten perusteella ilman pääsykokeita: pääsyvaatimuksena oli ylioppilastutkinto ja vähintään kuukauden harjoittelu liikealalla, mutta myös merkonomi oli mahdollista valita opiskelijaksi. Ekonomikoulutukseen kirjoittautui 89 ja kirjeenvaihtajakoulutukseen 60 henkilöä eli lukuvuoden aloitti 2.9.1968 yhteensä 149 nuorta. Ekonomilinjalle ilmoittautuivat ensimmäisenä Jouko Taipale Karstulasta ja kirjeenvaihtajalinjalle Terttu Niinimäki Parkanosta.

Opiskelu oli mitoitettu kolmevuotiseksi ja Göteborgista lähtöisin olleen menetelmän mukaisesti opetus toteutettiin jaksoittaisena. Tämä sopi erityisesti reaaliaineisiin. Ekonomin tutkinnossa pääpaino oli taloudellisilla aineilla ja kirjeenvaihtajan tutkinnossa pääpaino kielillä, joiden lisäksi tutkintoon oli sisällytettävä approbatur yhdessä taloudellisessa aineessa. Molemmissa tutkinnoissa vaadittiin yksi cum laude approbatur-arvosana ja kolme approbatur-arvosanaa, joiden lisäksi määrättyissä aineissa edellytettiin niin sanottuja laajoja kursseja ja määrättyissä aineissa niin sanottuja peruskursseja.

Ekonomilinjän opiskelijoista oli miehiä 73 prosenttia, kun taas kirjeenvaihtajalinjalla kaikki opiskelijat olivat naisia. Alku oli monin tavoin hankalaa. Opetus alkoi kauppaoppilaitoksen lisärakennuksessa Raastuvankadulla ja vasta toisena lukuvuotena kauppakorkeakoulu sai entisen kauppaoppilaitoksen kokonaan käyttöönsä. Luennot alkoivat yleensä iltapäivällä ja päättyivät noin kello 19. Kirjaston kirjat olivat hajallaan siellä täällä ja kauppaoppilaitos joutui lainaamaan kalusteitaan, kun huonekalujen toimitukset olivat myöhässä.

Vaaan kauppakorkeakoulussa oli ensimmäisenä lukuvuotena kuusi professorin, viisi apulaisprofessorin ja kymmenen lehtorin virkaa, neljä assistentin tointa sekä kirjaston ja kanslian virat. Valtioneuvosto vahvisti hyväksyessään

kauppakorkeakoulun valtionavustusta saavaksi oppilaitokseksi yhteensä 24 valtionavustukseen oikeuttavaa virkaa ja tointa, joista opetukseen kuuluvia oli 19. Valtionavun piiriin kuului viisi professuuria, kymmenen lehtoraattia, kaksi yliassistentuuria ja kaksi assistentuuria. Osan viroista eli kansantaloustieteen professuurin sekä suomen, ruotsin, englannin, saksan ja talous sosiologian apulaisprofessuurit Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiö joutui näin ollen perustamaan ja kustantamaan itse.

Apua Etelä-Suomesta

Vaaan Kauppakorkeakoulun Säätiön hallitus oli vahvistanut opetusalat ja julistanut virat haettaviksi kesäkuussa 1967. Koulun alkuun mennessä hallitus oli nimittänyt Tryggve Saxenin talousmatematiikan ja tilastotieteen professoriksi ja kauppakorkeakoulun rehtoriksi sekä Mauri Palomäen talousmaantieteen professoriksi ja kauppakorkeakoulun vararehtoriksi. Myös suomen, ruotsin, englannin ja saksan kielen ja kauppa kirjenvaihdon lehtorien virkoihin nimettiin vakinaiset hoitajat. Muut virat jäivät täyttämättä eikä niihin välttämättä ollut edes hakijoita. Keväällä 1969 Vaasan kauppakorkeakoulun ongelmana oli ennen kaikkea liiketaloustieteiden opettajien vähäisyys ja tutkimuksen puute, kun aika meni opetukseen.

◀◀ KUVA

Kauppakorkeakoulun ensimmäinen päivä. Rehtori Tryggve Saxén työntää, vararehtori Mauri Palomäki kyydissä. Vasabladet 3.8.1968.

◀ KUVA

Professori Mauri Palomäki aloittamassa talousmaantieteen luentoan syyskuussa 1968.

Opetusvirkojen täyttämässä oli myös tämän jälkeen jatkuvia vaikeuksia, mutta suomen kielen ja tyyliopin apulaisprofessorin virkaa lukuun ottamatta virat pystyttiin hoitamaan. Opetuksen taso säilytettiin käyttämällä vieraspaikkakuntalaisia opettajia, vaikka tämä tulikin virkojen väliaikaista täyttämistä kalliimmaksi. Virkoja hoitivat alkuvuosina Helsingin kauppakorkeakoulun, Turun kauppakorkeakoulun, Tampereen yliopiston, Handelshögskolan vid Åbo Akademin ja Teknillisen korkeakoulun opettajat. Vaasan kauppakorkeakoulun viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana pystyttiin vakituisesti täyttämään liiketaloustieteen II ja kauppa oikeuden professorien, talous sosiologian ja ruotsin kielen apulaisprofessorien sekä talousmaantieteen lehtorin virat.

Opiskelijamäärä kasvoi nopeasti, kun vuosittain kauppa korkeakouluun otettiin 150 uutta opiskelijaa. Tästä huolimatta toiminta oli yhteisöllistä ja ihmisläheistä. Matkalaukkuprofessorit yöpyivät alkuvuosina työhuoneissaan Raastuvankadulla. Opintokirjat jätettiin joululoman ajaksi kansliaan opintosuoritusten kortistoon merkitsemistä varten, mutta tenttitulokset ilmoitettiin

joko puhelimella tai postitse, jos opiskelija jätti kansliaan postimerkillä ja osoitteellaan varustetun postikortin. Kevätlukukauden 1969 aikana alettiin kokeilla tenttivastausten henkilökohtaista palauttamista ja selittämistä. Jo syksyllä 1973 kauppakorkeakoulussa oli 705 opiskelijaa ja 52 opettajaa.

Ensimmäiset professorit:

- ▶ liiketaloustiede I, erikoisalana laskentatoimi
- ▶ liiketaloustiede II, erikoisalana organisaatio-oppi sekä markkinointi- ja jakelutalous
- ▶ kansantaloustiede
- ▶ kauppa oikeus
- ▶ talousmaantiede
- ▶ talousmatematiikka ja tilastotiede

KAUPPATIETEET

Kauppatieteellisen alan vuonna 1978 voimaantunut tutkintoasetus tarkoitti alemman tason kirjeenvaihtajan ja ekonomin tutkinnoista luopumista ja siirtymistä 160 opintoviikon laajuiseen kauppatieteelliseen perustutkintoon. Vaasan kauppakorkeakoulussa muutos oli suuri, sillä suurin osa oli opiskellut nimenomaan välitutkintoon saakka. Kevääseen 1978 mennessä kauppatieteen kandidaatin tutkinnon oli suorittanut ainoastaan 69 henkilöä. Muutoksessa ekonomin tutkinto säilyi kauppatieteellisen

perustutkinnon nimenä, mikä siirtymävaiheessa tarkoitti kahdentyyppisten ekonomien valmistumista.

Uusi ekonomikoulutus tuli suunnitella monitieteisinä opintokokonaisuuksina. Vaasan kauppakorkeakoulussa ekonomin tutkintoon johtavat viisi koulutusohjelmaa edustivat alan perinteisiä opintosuuntia, mutta joitakin aiemmin hyvin vahvoja tieteenaloja jouduttiin jättämään opintojen pääalojen ulkopuolelle. Muutosta pyrittiin lieventämään muodostamalla osasta koulutusohjelmia varsin laajoja ja jakamalla ne eri suuntautumisvaihtoehtoihin. Ensimmäisen vuoden opinnot olivat uusille opiskelijoille yhteisiä ja omaan koulutusohjelmaan siirryttiin toisen vuoden alussa.

Yritysten ja laitosten hallinnon koulutusohjelmassa päävastuuna oli hallinto ja organisaatio, laskentatoimen ja kvalitatiivisen yritysanalyysin koulutusohjelmissa laskentatoimi, markkinoinnin ja ulkomaankaupan koulutusohjelmassa markkinointi sekä kokonais- ja aluetalouden koulutusohjelmassa kansantaloustiede tai talousmaantiede. Ensimmäiset

uuden tutkintojärjestelmän mukaiset ekonomit valmistuivat keväällä 1982 ja vanhojen tutkintojen mukainen koulutus päättyi vuonna 1984. Myös uusien alojen kehittämistä suunniteltiin joko elinkeinoelämän tarpeita silmällä pitäen tai kauppatieteellisistä lähtökohdista kohti tekniikkaa tai yhteiskuntatieteitä lähestyen.

Kauppatieteet toimivat 1980-luvun lopussa hallinnollisesti kolmena yksikkönä eli hallinnon ja markkinoinnin laitoksena, laskentatoimen ja menetelmätieteiden laitoksena sekä yhteiskuntatalouden ja oikeustieteen laitoksena. Toiminnaltaan suurimman ja kolmeen toimipisteeseen jakaantuneen hallinnon ja markkinoinnin laitoksen laaja-alaisuus aiheutti hankaluksia: oppiaineiden hallinnollinen edustus jäi vähäiseksi ja vuorovaikutustakin kaivattiin lisää. Yliopistoon siirryttäessä kauppatieteet jakaantuivat kaupallis-hallinnolliseen ja kaupallis-tekniiseen tiedekuntaan. Kahden tiedekunnan rakennetta pidettiin toimivana ja jopa välttämättömänä, vaikka ratkaisu edellyttikin myös yhteistoimintaa.

Vahvuusalat saavat tunnustusta

Oppiaineista etenkin laskentatoimessa korostettiin tutkimusta ja se tunnettiin valtakunnallisesti arvostettuna "Vaasan koulukuntana". Uuden professuurin myötä laskentatoimi täydentyi vuonna 1990 myös rahoituksen suuntautumisvaihtoehdolla. Laskentatoimen laitos oli 1990-luvun puolivälissä perustutkintoa opiskelevien määrällä mitattuna koko maan suurin liiketaloustieteen yksikkö ja johtavassa asemassa myös kansainvälisesti referoitujen julkaisujen määrässä. Etenkin yrityksen rahoituksen ja rahoitusmarkkinoiden sekä tilinpäätösanalyysin tutkimuksessa Vaasan yliopisto oli näkyvästi esillä.

Teknillisen korkeakoulutuksen tavoitteisiin liittyen vuonna 1988 käynnistyi kaksi uutta koulutusohjelmaa. Tuotantotalouden ja tietotekniikan koulutusohjelmista valmistuvia henkilöitä kutsuttiin teollisuusekonomeiksi. Pyrkimyksenä oli kouluttaa osaajia, jotka talouden ja tekniikan tuntemuksen ansiosta pystyvät toimimaan myös teollisuusympäristössä. Vuonna 1994 perustettiin puolestaan yrittäjyysprofessori yhdessä Kauhalla sijaitsevan Yrittäjien ammattikorkeakoulun kanssa ja

◀ KUVA

Kansainvälisen markkinoinnin henkilökuntaa vuonna 1986: vs. lehtori Jarmo Nieminen, vs. assistentti Päivi Oravala ja vt. professori Jorma Larimo.

vuosina 1999–2000 käynnistettiin aikuisopiskelijoille suunnattu liiketalouden maisteriohjelma, pääaineena johtaminen ja organisaatiot.

Kauppatieteiden vahvuusalueita olivat 2000-luvun alussa yrittäjyys- ja johtajuustutkimus, yrityksen rahoituksen ja rahoitusmarkkinoiden tutkimus, yrityksen tilinpäätöksiä koskeva tutkimus, kuluttajakäyttäytymisen tutkimus, yritysten kansainvälistymiskäyttäytymisen ja kansainväliseen toimintaan liittyvä tutkimus sekä IT-oikeus. Tutkimustoiminta oli laaja-alaista ja se oli vakiinnuttanut useilla alueilla valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tunnustetun tason. Tutkimuksen vahvistaminen yhä korkeammalle kansainväliselle tasolle on ollut strategisena tavoitteena myös tämän jälkeen. Kauppatieteellisessä tiedekunnassa on 2010-luvulla panostettu tutkimustoiminnan ja jatkokoulutuksen vahvistamisen lisäksi nimenomaan laatutyöhön ja kansainvälisiin laatuakkkreditoiteihin.

Vuosien varrella Vaasan yliopiston kauppatieteellinen koulutus on saanut laadustaan useita tunnustuksia. Tiedekunnassa painotetaan edelleen myös kansainvälistymistä ja tiiviiden liike-elämän suhteiden ylläpitämistä. Vuoden 2017 kauppatieteen alan kandidaattiohjelmat olivat johtaminen ja organisaatiot, laskentatoimi ja rahoitus, kansantaloustiede, markkinointi, talousoikeus, taloustiede ja kansainvälinen liiketoiminta, joiden lisäksi teollisuusekonomikoulutuksessa oli tuotantotalouden ja tietojärjestelmätieteen kandidaattiohjelma.

◀ KUVA

Investoinnin ja rahoituksen seminaari vuonna 1981. Kuvassa professori Reijo Ruuhela, professori Jan Mossin ja apulaisprofessori Timo Salmi.

KIELET JA VIESTINTÄ

Ensimmäiset ruotsin, englannin ja saksan apulaisprofessorit saatiin Vaasan kauppakorkeakouluun 1970-luvun alussa. Tehtyjen suunnitelmien mukaisesti kielenopetusta haluttiin vahvistaa ja korkeakoululaitoksen alueellisen laajentamisen toimikunta pitikin vuonna 1976 humanistisen koulutuksen lisäämistä Vaasan kauppakorkeakoulussa mahdollisena. Vauhtia muutokseen antoi kauppatieteissä syksyllä 1978 toteutunut valtakunnallinen tutkinnonuudistus, jolloin kirjeenvaihtajakoulutuksesta jouduttiin luopumaan.

Opetusministeriön neuvosta Vaasan kauppakorkeakoulu teki vuonna 1978 esityksen kielenkääntäjäkoulutuksen aloittamisesta. Näin haluttiin korvata muutoksen aikaansaamaa koulutusaukkoa ja turvata kielialan korkeakoulutuksen saaneiden työntekijöiden saatavuus alueella. Kielenkääntäjien koulutusohjelma suunniteltiin yhdessä läänin suuryritysten kanssa ja siinä painotettiin koulutuksen käytännönläheisyyttä sekä kaupan, tekniikan, lain ja hallinnon kielitaitoa vaativien tehtävien tarpeita. Asiaa kiirehdiittiin joulukuussa 1979 opetusministeri Pär Stenbäckille (r.) luovutetulla vetoomuksella. Tukea saatiin myös Vaasan läänin korkeakoulutoimikunnalta sekä Vaasan kaupungilta, joka lupautui vastaamaan ensimmäisen lukuvuoden kustannuksista.

Vastatuulta eduskunnassa

Hallituksen esitys laiksi Vaasan kauppakorkeakoulua koskevan lain 1 §:n muuttamisesta herätti eduskunnassa keskustelua hankkeen tarkoituksenmukaisuudesta. Kielenkääntäjäkoulutuksen aloittamista perusteltiin Vaasan läänin vähäisillä

korkeakoulupaikoilla sekä Uumajan yliopiston vetovoimalla. Muutosta vastustaneet kansanedustajat peräsivät sen sijaan kielenkääntäjäkoulutuksen ja koko korkeakoululaitoksen suunnitelmallista kehittämistä aluepoliittisen yksittäisratkaisun sijaan. Eduskunta hyväksyi Vaasan kauppakorkeakoulun tutkimus- ja opetusalan laajenemisen kielitieteeseen kesäkuussa 1980 äänin 109–17, yksi tyhjä.

Kielenkääntäjäkoulutukseen hyväksyttiin syksyllä 1980 yhteensä 36 opiskelijaa. Puolet aloituspaikoista varattiin ruotsinkielisille, joille ei ollut järjestetty aiemmin kääntäjäkoulutusta lainkaan. Koulutuksen pääkielinä olivat suomi ja ruotsi, sivukielinä englanti, saksa ja venäjä. Vaasan korkeakoulun johdossa

opintoalojen monipuolistamiseen suhtauduttiin innostuneesti ja rehtori Mauri Palomäki piti kielenkääntäjien koulutuksen alkamista ensimmäisenä askeleena kohti yliopistoa. Humanistista alaa haluttiin monipuolistaa edelleen ja perinteisen koulutuksen sijaan tavoitteeksi asetettiin uudenlainen tutkimus ja opetus Vaasan korkeakoulun omista lähtökohdista.

Vuosi vuodelta monipuolisemmaksi

Tavoiteltua toimittajakoulutusta ei 1980-luvulla saatu, mutta kielenkääntäjäkoulutus monipuolistui vuonna 1990 nykykielten,

kulttuurin ja viestinnän koulutukseksi. Kääntämisen suuntautumisvaihtoehdossa pääaineena oli ruotsi (suomenkielille), suomi (ruotsinkielisille) ja vuodesta 1983 alkaen myös saksa (suomenkielille). Uudessa tiedottamisen suuntautumisvaihtoehdossa pääaineena oli soveltava kielitiede/tiedottaminen ja kielten ja kulttuurin tutkimuksen suuntautumisvaihtoehdossa saksan kieli ja kulttuuri (suomen- ja ruotsinkielisille) ja vuodesta 1991 alkaen myös pohjoismaiset kielet (suomenkielille). Englannin kielestä tuli pääaine vuonna 1992 ja äidinkielenä opiskeltavasta suomen kielestä vuonna 1993.

Humanistisen tiedekunnan tutkimuksen painopistealoja olivat 1990-luvun alussa kääntäminen ja ammattikielen, monikielisyys, kirjallisuus, tulkkaus sekä kieli- ja viestintätieteet. Uusien oppiaineiden saamista pidettiin kuitenkin edelleen erittäin tärkeänä ja etenkin filosofiaa ja historiatieteitä kaivattiin. Soveltava kielitiede ja informatiikka muuttivat viestintätieteiksi vuonna 1992. Elinkeinoelämän ja julkisen sektorin toiveisiin vastattiin käynnistämällä vuonna 1996 multimediajärjestelmien ja teknisen viestinnän koulutusohjelma tiedekuntarajat ylittäen.

Kaiken aikaa hoidettu muiden alojen kielenopetus laajeni yliopisto-opiskelijoiden määrän kasvaessa. Opetus haluttiin säilyttää humanistisen tiedekunnan alaisuudessa, jotta ammatti- ja erikoiskielten tutkimus voitiin yhdistää käytännön kielenopetukseen. Vuonna 1998 perustettiin erillinen Kielipalvelut-yksikkö vastaamaan kaikille koulutusaloille annettavasta kielenopetuksesta, kielten opetuksen kehittämisestä ja alan tutkimuksen edistämisestä.

Humanistisessa tiedekunnassa oli 2000-luvun alussa ammattikieliin, kulttuurienväliseen viestintään, multimedia- ja tietoverkkopainotteiseen viestintään, monikielisyteen ja kielikylypyyn liittyvä tutkimusprofiili. Etenkin ammattikielten ja kielikylyyn tutkimus tunnettiin laajasti ja kansainvälisesti. Humanistinen tiedekunta ja hallintotieteiden tiedekunta yhdistyivät vuonna 2010 filosofiseksi tiedekunnaksi, jossa kielten ja viestinnän opiskelijaosuus oli noin 2/5. Vuonna 2017 tieteenalalla oli kolme kandidaattiohjelmää: kotimaiset kielet, saksan kieli ja kirjallisuus sekä viestintätieteet, nykysuomi ja englanti. Vuonna 2017 kielet siirtyivät liikkeenluovutuksella Vaasan yliopistosta Jyväskylän yliopistoon.

KUVA

Professori Christer Laurén, lehtori Marianne Nordman ja professori Rune Ingo kesäkuussa 1984 korkeakoulun kirjastorakennuksen edessä. Kuva: Mikael Herrgård.

HALLINTOTIETEET

Yhteiskuntatieteellistä koulutusta esitettiin Vaasan kaupparkeakouluun jo vuoden 1973 suunnitelmassa, mutta myöhemmistä laajentamiskaavailuista se jäi tavallisesti pois. Korkeakoululaitoksen alueellisen laajentamisen toimikunta piti kuitenkin vuonna 1976 alan koulutuksen kehittämistä Vaasan kaupparkeakoulussa yhtenä vaihtoehtona. Vaasan läänin korkeakoulutoimikunta vaati puolestaan vuonna 1979 yhteiskuntatieteiden ja erityisesti sosiaalialan koulutuksen aloittamista läänin alueella, koska alan koulutus oli keskittynyt Etelä-Suomeen. Toimikunta esittikin Vaasan korkeakouluun yhteiskuntatieteiden osastoa, jonka julkishallinnon koulutusohjelma olisi Vaasassa ja sosiaalityön koulutusohjelma Seinäjoella.

Julkishallinnon koulutusohjelma sai tukea korkeakouluneuvostosta ja opetus käynnistyi Vaasan korkeakoulussa vuonna 1983. Koulutukseen otettiin vuosittain 30 opiskelijaa. Rehtori Mauri Palomäki iloitsi korkeakoulun monipuolistumisesta ja piti aloitusta siemenenä, joka versoo myöhemmin osaston tai jopa tiedekunnan. Ala laajenikin vähitellen: hallintotieteet muodostivat oman laitoksen vuonna 1988 ja toisena oppiaineena ollut julkisoikeus laajeni pääaineeksi vuonna 1991. Kokonaan uutena pääaineena käynnistyi vuonna 1992 sosiaali- ja terveyshallintotiede, joskin sitä opiskelamaan pääsivät aluksi vain opistotason tutkinnon alalla suorittaneet henkilöt.

Vaasan yliopiston yhteiskuntatieteellistä koulutusta kuvailtiin 1990-luvulla nuorekkaaksi ja omaleimaiseksi: liiketaloustieteellisessä ympäristössä toimivana se erosi

kilpailevista yliopistoista vahvan taloudellisen näkökulmansa kautta. Erityisenä vaasalaisena painopistealueena oli vertaileva hallinnon tutkimus. Yhteiskuntatieteilijät sijoituivat valmistuttuaan pääosin hallinnon asiantuntijoiksi julkiselle ja yksityiselle sektorille Länsi-Suomeen, mutta myös kansainvälisiin tehtäviin. Euroopan yhdentymiseen ja kansainvälistymisen haasteisiin vastattiinkin aloittamalla vuonna 1998 kansainvälisen hallinnon pääaineohjelma.

Omaleimaisiin aloihin keskittyen

Vaasan kaupparkeakoulun ensimmäisiin oppiaineisiin kuulutta talousmaantiedettä seurannut aluetiede tuli myös yhteiskuntatieteelliseksi pääaineeksi vuonna 1998 ja kokonaan tiedekunnan osaksi neljä vuotta myöhemmin. Vastaavalla tavalla kaupparkeakoulun alkuvuosista saakka mukana ollut

◀ KUVA

Julkishallinnon henkilökuntaa vuonna 1986: Takana vs. apulaisprofessori Anita Niemi-lilahti ja vt. yliassistentti Kari Kuoppala. Edessä vs. assistentti Niels Hellberg, julkisoikeuden yliassistentti Soili Haarala ja vt. professori Ari Salminen.

◀ KUVA

Julkisoikeuden ensimmäinen assistentti Nina Herala työhuoneessaan vuonna 1990.

taloussosiologian oppiaine oli tullut jo vuonna 1991 osaksi yhteiskuntatieteitä. Vuosina 2006–2009 uusia opiskelijoita otettiin sosiologian pääaineeseen, jonka jälkeen oppiaine lakkautettiin vaiheittain. Pitkään tavoiteltu filosofian opetus alkoi puolestaan eri vaiheiden kautta 2000-luvun kuluessa.

Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen painoalueina olivat 2000-luvulla hallinnon ja oikeuden vertailut, julkisen sektorin evaluaatiot, julkisjohtaminen, hyvinvointivaltioon ja palvelujen tuottavuuteen liittyvät kysymykset sekä aluetalouden rakenteisiin ja toimintaan liittyvät teemat. Alan laajenemisesta huolimatta ainevalikoima poikkesi perinteisistä yhteiskuntatieteistä, joten yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan nimi muutettiin vuonna 2003 hallintotieteiden tiedekunnaksi vastaamaan paremmin

todellisuutta. Hallintotieteiden tiedekunta ja humanistinen tiedekunta yhdistyivät vuonna 2010 filosofiseksi tiedekunnaksi.

Hallintotieteiden vahvuusaloja ovat 2010-luvulla olleet esimerkiksi hallinnon ja johtamisen etiikkaan liittyvät kysymykset, kansalaisvaikuttamisen uudet välineet paikallishallinnon muutoksessa sekä yhteiskuntatieteellinen maaseutututkimus. Sosiaali- ja terveyshallintotieteen maisterikoulutus laajeni vuonna 2016 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin aloitteesta myös Helsinkiin. Vaasan yliopisto vastasi koulutuksen aloittamisella todelliseen tarpeeseen, sillä aiemmin pääkaupunkiseudulla ei ollut alan opiskelupaikkoja. Vuonna 2017 hallintotieteisiin haettiin ainoastaan yhteen, hallintotieteiden kandidaattiohjelmaan.

TEKNIikka

Jo vuonna 1967 vaasalaiset toimijat esittivät kauppa- ja teollisuusministeriölle insinööriekonomikoulutuksen käynnistämistä Vaasan kauppakorkeakoulussa, mutta hanke ei edennyt. Teknillisen koulutuksen tärkeyteen palattiin useaan otteeseen eri yhteyksissä myös 1970-luvun alussa. Vuonna 1976 opetusministeriölle esitetystä muistiossa teknillisen korkeakoulutuksen aloittamista Vaasan kauppakorkeakoulussa perusteltiin alueen huomattavilla teollisuuskeskuksilla ja väestöpohjalla. Tavoitteeksi otettiin seudun tarpeet huomioon ottava osittain kaksikielinen sähkö- ja kone-tekniikan koulutus.

Teknillisen korkeakoulutuksen laajeneminen Vaasaan sai tukea korkeakoululaitoksen alueellisen laajentamisen toimikunnalta 1976 ja Vaasan läänin korkeakoulu- ja tutkimuslautakunnalta 1979, mutta opetusministerinä vuosina 1979–1982 toiminut Pär Stenbäck (r.) tyrmäsi ajatuksen. Sorsan IV hallituksessa (1983–1987) kulttuuri- ja tiedeasioista vastannut ministeri Gustav Björkstrand (r.) suhtautui asiaan sen sijaan huomattavasti myönteisemmin, kunhan hanke löytää oikean muotonsa. Valtiovallan taholta virinnyt alustava kiinnostus innosti Vaasan korkeakoulun hallituksen asettamaan kesällä 1984 toimikunnan valmistelemaan asiaa. Toimikunnan ehdotus tietotekniikan ja tuotantotalouden koulutuksen aloittamisesta Vaasassa sai paikallistasolla paljon kannatusta, kun taas teknilliset korkeakoulut torjuivat ajatuksen.

Myös opetusministeriö asetti vuonna 1985 toimikunnan arvioimaan edellytyksiä aloittaa teknistieteellinen koulutus Vaasassa alan valtakunnallinen ja alueellinen koulutustarve huomioon ottaen. Toimikuntaa pyydettiin arvioimaan myös uuden yksikön perustamiskustannukset ja vertaamaan niitä vastaavan koulutuksen lisäämiseen olemassa olevissa yksiköissä. Vaasan teknillisen korkeakoulutuksen toimikunta jätti mietintönsä kesäkuussa 1986 erimielisenä: toimikunnan jäsenistä kuusi vastusti ja neljä kannatti teknistieteellisen koulutuksen aloittamista Vaasassa. Toimikunnan enemmistö kannatti sinänsä alan aloituspaikkojen lisäämistä, mutta jo olemassa olevia yksiköitä vahvistaen.

Toimikunnan mielestä yliopistopolitiikan ei kuulunut olla aluepolitiikkaa, vaikka sisäasianministeriön asettama aluepolitiikkatoimikunta oli juuri alkuvuodesta 1986 esittänyt

mietinnössään teknillisen korkeakoulutuksen aloittamista Vaasassa. Uuden koulutusyksikön käynnistämisen arveltiin olevan seitsemästä kymmeneen prosenttia kalliimpaa olemassa oleviin yksiköiden vahvistamiseen verrattuna. Toimikunta esittikin Vaasan korkeakoulun kehittämistä lisäämällä kauppatieteisiin sata tuotantotaloutteen ja tietotekniikkaan painottuvaa koulutuspaikkaa.

Vaasassa jatketaan taistelua

Vaasassa kielteisistä näkemyksistä ei lannistuttu, vaan taistelua jatkettiin uusien mietintöin ja vetoamuksin. Teknillisen tiedekunnan tukena olivat yksimielisesti kaikki Vaasan läänin kansanedustajat ja hanke muuttui jo maakunnalliseksi mielenosoitukseksi, johon myös poliittiset puolueet valtakunnantasolla ottivat kantaa. Toimikunnan ehdotuksen mukaisesti Vaasan korkeakouluun saatiin vuonna 1988 resurssit tietotekniikan ja tuotantotalouden professuureihin ja uudet ekonomin koulutusohjelmat käynnistyivät. Tuotantotalouden ja tietotekniikan koulutusohjelmista valmistuvia ekonomieja kutsuttiin teollisuus-ekonomieiksi: tavoitteena oli kouluttaa osaajia esimerkiksi teollisuuden palvelukseen tai teknisten tuotteiden myynti- ja markkinointitehtäviin.

Jo ennen teollisuusekonomikoulutuksen käynnistymistä oli ministeri Gustav Björkstrand (r.) esittänyt yhteistyön kehittämistä esimerkiksi Teknillisen korkeakoulun kanssa. Sopimukseen päästiin vuonna 1989 ja ensimmäiset tietotekniikan ja tuotantotalouden diplomi-insinööriopiskelijat otettiin Vaasaan syksyllä 1990. Lähtökohtana oli opiskella aluksi 2,5–3 vuotta Vaasassa, siirtyä sen jälkeen Espoon Otaniemeen ja palata opintojen loppuvaiheessa Pohjanmaalle tekemään diplomityötä. Koulutus toteutettiin Teknillisen korkeakoulun tutkintovaatimusten mukaisesti. Myös teollisuusekonomikoulutuksen kehittämisen kytkettiin sopimukseen.

Vaasassa yhteistyökoulutus koettiin työvoitoksi ja hyväksi korvaukseksi vuosien uurastuksesta. Työ oman diplomi-insinööri- ja teollisuusekonomikoulutuksen puolesta kuitenkin jatkui ja yhteistyö laajeni tuotantoautomaation alalle. Vuonna 1997 diplomi-insinööri- ja teollisuusekonomikoulutus laajeni sähkötekniikkaan, mutta tuotantotalouden koulutus

◀ KUVA

Opiskelijoita Technobothniassa. Vasemmalla laboratorionsinööri Veli-Matti Eskonen.

Kuva ▶

Yhteistyösopimus
DI-koulutuksen
aloittamiseksi syntyy
7.6.1989. Vasemmalta
TKK:n hallintojohtaja Esa
Luomala, rehtori Jussi
Hyyppä ja rehtori Ilkka
Virtanen.

päättyi Teknillisen korkeakoulun voimavarojen vähäisyyden takia seuraavana vuonna. Uusia opiskelijoita saatiin kuitenkin tietoteollisuuden lisäkoulutusohjelman kautta: vuosina 1999–2002 toteutettiin muuntokoulutusta alemman tutkinnon suorittaneille tieto-, automaatio- tai sähkötekniikassa tai teollisuusekonomikoulutuksessa. Koulutus toteutettiin yhteistyössä Teknillisen korkeakoulun kanssa, mutta opinnot voitiin suorittaa kokonaan Vaasassa.

Pitkällinen työ palkitaan

Muuntokoulutus lisäsi merkittävästi alan resursseja Vaasan yliopistossa ja lisäsi myös yhteistoimintaa teollisuuden kanssa. Oma teknillistä tiedekuntaa peräänkuulutettiin kuitenkin edelleen, nyt korvauksena Vaasalle tax-free-myyntiin, varuskunnan ja läänin pääkaupungin aseman menettämisestä. Asia ratkesi vuonna 2001, kun Korkeakoulutuksen alueellisen kehittämisen työryhmän loppuraportissa esitettiin diplomi-insinööri-tutkinnon anto-oikeuden myöntämistä Vaasan yliopistoon. Työryhmän loppuraporttiin jätettiin neljä eriävää mielipidettä, sillä ratkaisun pelättiin johtavan teknisen tiedekunnan perustamiseen Vaasaan ja näin vähien resursien hajottamiseen.

Valtioneuvosto myönsi vuonna 2002 opetusministeri Maija Raskin (sd.) esityksestä Vaasan yliopistolle tutkinnonanto-oikeuden

sähkö- ja energiatekniikassa ja tietotekniikassa vuodesta 2004 alkaen. Vuonna 2002 perustetun informaatioteknologian tiedekunnan tilalla aloitti vuoden 2003 alussa teknillinen tiedekunta ja ensimmäiset omat diplomi-insinööriopiskelijat aloittivat opiskelunsa. Ensimmäiset tutkinnot suoritettiin jo vuonna 2004, kun yhteistyökoulutuksessa olleet siirtyivät Vaasan yliopiston opiskelijoiksi. Myös teollisuusekonomikoulutus jatkui Vaasassa.

Teknillisessä tiedekunnassa on tehty energia- ja tietotekniikkaan, älykkäisiin sähköenergiajärjestelmiin, tuotannon johtamiseen ja matemaattiseen mallinnukseen liittyvää tutkimusta. Muiden tekniikan alan yliopistojen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä ja leimallista toiminnalle on ollut myös ulkopuolisen rahoituksen laajuus. Vuonna 2011 Lappeenrannan teknillisen yliopiston Lapualla toimiva SC-Research -tutkimusryhmä siirtyi osaksi Vaasan yliopiston tuotantotalouden yksikköä. Vuonna 2017 tekniikan kandidaatiksi ja diplomi-insinööriksi saattoi opiskella energia- ja informaatiotekniikan ohjelmassa. Teollisuusekonomikoulutuksessa pääaineena oli tietojärjestelmätiede tai tuotantotalous. Tuotantotalouden tekniikan koulutusvastuun Vaasan yliopisto sai vuonna 2017.

KIELET JYVÄSKYLÄÄN 2017

Vaasan ja Jyväskylän yliopistot sopivat vuonna 2016 Vaasan yliopiston tutkintoon johtavien kielten opetuksen ja tutkimuksen siirtämisestä Jyväskylän yliopistoon 1.8.2017 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen liitteen muuttamisesta asetuksen tammikuussa 2017. Vaasan yliopiston esityksen mukaisesti englannin, saksan, pohjoismaisten kielten (mukaan luettuna kielikylpy) ja nykysuomen oppiaineet sekä venäjän ja ranskan sivuaineet siirrettiin Jyväskylän yliopistoon.

Koulutusvastuiden muutoksen taustalla oli maan hallituksen tavoite tiivistää ja tehostaa korkeakouluverkkoa sekä poistaa päällekkäisyyksiä. Yliopistojen haluttiin erikoistuvan omille vahvuusalueilleen. Vaasan yliopistoa uhkasi vaihtoehtoisesti perus- ja strategiarahoituksen väheneminen ja siten säästöjen ja leikkausten jatkuminen. Tässä tilanteessa päädyttiin kielistä luopumiseen, jonka vastineena muille aloille saatiin strategiarahoitusta ja aiempaa enemmän aloituspaikkoja. Muutos toteutettiin liikkeenluovutuksena ja se koski noin 600 opiskelijaa ja vajaata 30 henkilöstön edustajaa.

Suunnitelmista kerrottiin julkisuuteen aiesopimuksen solmimisen jälkeen kesällä 2016. Päätöksen oli tehnyt yliopiston hallitus. Opiskelijat ja henkilökunta eivät tienneet tätä ennen ratkaisusta eivätkä pystyneet vaikuttamaan asiaan. Asian valmisteleminen salassa herätti paljon kritiikkiä. Keskustelussa muisteltiin aiempien vuosikymmenien työtä tieteenalojen monipuolistamiseksi ja Vaasan yliopiston luomiseksi. Epävarmuus tulevasta herätti huolta ja erityisesti ruotsin kielen ja kielikylpy-opetuksen tulevaisuus täysin suomenkielisessä Jyväskylässä ihmetytti. Päätöstä pidettiin pääasiassa menetyksenä Vaasalle, mutta toisaalta strateginen profiloitumisratkaisu sai myös ymmärrystä.

Kielten opiskelijat saivat valita, suorittavatko he opintonsa loppuun Jyväskylässä vai Vaasassa. Keväällä 2017 toteutetussa siirtohaussa 126 eli runsas viidennes opiskelijoista päätti siirtää opinto-oikeutensa Jyväskylän yliopistoon. Etenkin jatko-opiskelijat olivat halukkaita muutokseen. Osa kielten opetuksesta jatkuu Vaasassa siirtymäkauden ajan ja myös osa opettajista työskentelee Vaasassa. Kaikkien koulutusalojen pakollista ja vapaaehtoista kieltenopetusta alkoi hoitaa uusi Kielikeskus, josta vuoden 2018 alussa tuli yksi Vaasan yliopiston erillisyksiköistä.

Kuva ▶

Jyväsjärven ylittävä
Ylistön silta yhdistää
kampusalueet. Kuva:
Jyväskylän yliopiston
kuva-arkisto.

INNOSTUS JA TIEDON TAJU

ASKO MURTOMÄKI
VIESTINNÄN AMMATTILAINEN

Kohti uudenlaista viestintäajattelua

Viestintä, jota Vaasan yliopistossa pystyi opiskelemaan 1990-luvulla, oli itselleni aivan loistava valinta. Vaasan yliopisto oli multimedian ja digitaalisuuden maailmassa aikana, jolloin muut vielä miettivät sitä. Vaikka tämän päivän perspektiivistä termi multimedia kuulostaa miltei esihistorialliselta, niin tuolloin se oli aivan uutta. Valitsin Vaasan, sillä nimenomaan se tarjosi uudenlaiseen viestintäajatteluun sekä erilaisten medioiden käyttöön suuntautuvan tutkinnon. Luin sivuaineenani kieliä ja valmistuin 1997 hyvillä työelämävalmiuksilla. Valmistuin suunnitellusti, vaikka olin myös vaihto-opiskelijana Italiassa sekä osana Humanistisen tiedekunnan opiskelijoiden tiivistä yhteisöä.

Valmistumiseni jälkeen päädyin töihin Yleisradioon. Pelkkä tutkinto ei sinne kuitenkaan vienyt. Jo nuorena alkanut Euroviisujen harrastaminen rakensi suuntaa tulevaisuudelle. Tein Euroviisuista pro gradu -tutkielman ja myöhemmin julkaisin aihepiiristä kirjan. Toimin Ylessä kilpailulähetysten kommentaattorina vuoteen 2011.

Viestinnän kenttä on kuitenkin monenlaisessa muutoksessa, jolloin on hyvä uskaltautua itsekin niihin. Siksi hain ohjelmatiedottajaksi SBS Nordiciin, joka ostettiin myöhemmin osaksi laajempaa ja kansainvälisempää kokonaisuutta. Työskentelin ohjelmatiedottajana kesään 2017 asti, minkä jälkeen siirryin kansainvälisen lentoliikenteen osaajaksi Finnair Flight Academyn koulutuksella.

Lähdettyäni Yleltä siirryin myös julkisesta ja kansallisesta organisaatiosta yksityiseen ja kansainväliseen organisaatioon. Ero Yleisradion edustamaan toiminta-ajatteluun oli suuri. Kaupalliset, kansainväliset tv-yhtiöt ovat Suomessa suhteellisen uusia toimijoita, mutta maailmalla varsin vakiintuneita ja dynaamisia toimijoita. Uudessa työssä toimintani selkärangaksi nousi katsojien viihdyttämiseen tähtäävistä ohjelmista tiedottaminen. Ylessä ei tarvinnut ajatella mainosrahoja, kun taas kaupallisten kanavien pitää saavuttaa katsojia, jotta mainostajat haluavat hyödyntää niitä. Se on selkeä periaate, jossa on hyvät ja huonot puolensa. Onnistumiseksi on ymmärrettävä viestinnän ja viihdyttämisen monimuotoisuus.

Viestinnästä vastaavana tehtäväni oli tiedottaa kanavista ja niiden tarjoamista ohjelmista. Opiskelu antoi erittäin hyvän pohjan tiedottajan ammattiin sekä kyvyn hahmottaa uutta. Se on tarpeen, sillä digitalisoitunut viestinnän kenttä laajenee ja muuttuu jatkuvasti. Tekniikka ja teknologia ovat menneet niin paljon eteenpäin, että käytännöllisten toimintatapojen sekä uudenlaisten mahdollisuuksien oivaltaminen vaatii jatkuvaa itsensä kehittämistä.

Paljon puhutaan perinteisen, lineaarisen television katoamisesta. En usko, että se on kuolemassa aivan heti, mutta mitä enemmän tulee Netflixin kaltaisia suoratoistopalveluja ja muita kilpailijoita, sitä vähemmän lineaarisella puolella on katsojia. Television digitaalisuus on tarkoittanut jo pitkään erilaisia netti-tv -palveluja. Elokuvia ja tv-sarjoja voidaan katsoa ostamalla suoratoistopalveluja, ja niitä voi myös kommentoida netissä. YouTubeissa tarjottavien erilaisten videoiden lähettäjien ja katsojien määrä, sekä samalla myös markkinoinnin määrä ovat kasvaneet. Uskon kuitenkin, että viestinnän erilaisia ammattilaisia tarvitaan jatkossakin, vaikka julkaisukanavien määrä sekä niiden erilainen profiloituminen tulee myös vahvistamaan. Digitaalisuutta hyödyntävä viestintä tulee entistä monimuotoisemmaksi ja vahvemmaksi.

Usein unohdetaan, että sosiaalinen media on jo vakiintunut.

Twitter ja muut sosiaalisen median kanavat toimivat erilaisten viestien ja ohjelmien aktiivisina profiloijina, arvostelijoina sekä esiin nostajina. Sosiaalinen media on osa

“

Siirryin yksityiseen ja kansainväliseen

trendien rakentamisen kenttää. Se, mistä jatkuvasti tarvitaan uutta tutkimusta, uudenlaista hahmottamista onkin tulevaisuuteen katsominen: mistä ihmiset ovat kiinnostuneita, millaisia ohjelmia ja viestimiskenttiä he haluavat. Mikä on trendi muuttaman vuoden päästä? Entä minkälaiseksi ja erityyppiseksi kohtaamispaikaksi digitaalinen mediamaailma rakentuu?

Yliopistossa opiskelu mahdollistaa uusien asioiden haltuunottoa sekä kehittää monitasoista arviointikykyä. Kaiken tieteellisen tutkimuksen tulee kuitenkin kytkeytyä laajempaan tiedon tarpeeseen. Tutkimusta ei tehdä vain tutkimuksen ilosta, vaan sillä on ajattelua rakentava merkitys. Henkilökohtainen kiinnostus voi ohjata tutkijaa. Kuitenkaan tieteellinen tieto ole henkilökohtaista eikä sitä voi arvioida oman kokemuksensa kautta.

Kun asiaan, jota tutkii ilmiönä, sisältyy jokin itseä innostava merkitys, auttaa se myöhemmin hahmottamaan oman tutkimuksen ja osaamisen rakentamia mahdollisuuksia. Ilmiöstä tai aihepiiristä kiinnostuminen tuovat energiaa omaan tiedolliseen toimintaan kehittäen samalla asiantuntemusta, jonka varassa omaa tulevaisuuttaan voi rakentaa. Esimerkiksi itselleni Euroviisut olivat aihe, josta olin kiinnostunut nimenomaan tapahtumana ja laajempaan ilmiönä. Pro gradu -tutkielmaa tehdessäni ajattelin, että haluaisin olla joskus tekemässä Euroviisuja; siksi päädyin lähettämään graduni Yleen, hyvällä lopputuloksella.

Omassa viestintätöissäni olen voinut yhdistää käytännöllisyyden ja tieteellisen tiedon osaamisen. Viestintä ja markkinointi ovat lähestyneet toisiaan muuttuneessa maailmassa, vaikka edelleen kyse on erilaisesta toiminnasta. Viestinnän edustajilla täytyy olla erittäin vahva tiedon taju. Viestijät käyttävät tietopankkeja tiedon etsimiseen ja tarkistamiseen. Kun viestitään, pitää lähteet olla tarkistettu. Viestinnän ja markkinoinnin työnjakoa tarvitaan muuttuvassa maailmassakin. Ne kohtaavat somessa, jossa käytetään hyväksi molempien erikoisosaamista. Viestinnän ja markkinoinnin toimijaroolit ja sen kautta myös vastuu, ovat kuitenkin erilaisia.

Viestinnän kenttä ja toimintatavat muuttuvat jatkuvasti. Erilaisen toimintalogiikkojen hahmottaminen on tärkeää. Kansainvälistyneessä nettimaailmassa liikkuu monenlaisia toimijoita eikä kaikki tietona esitetty pidä paikkaansa. Siksi tietona esitettyjen asioiden suhteen pitää olla kriittinen. Toimintatapojen eroja hahmottavan puhe- ja ymmärryskulttuurin, kuin myös visuaalisuuden opettaminen onkin digitaalisessa maailmassa entistä tärkeämpää. ◆

FM Asko Murtomäki teki gradunsa Euroviisuista ja julkaisi vuonna 2007 suurta suosiota saaneen Finland 12 points! Suomen Euroviisut -teoksen. Hän työskenteli vuosina 1998–2012 Ylellä, josta siirtyi ohjelmatiedottajaksi SBS Nordic TV5 -kanavalle. Mediajätiksi kuvattu Discovery Communication osti yhtiön osana laajempaa pohjoismaista media-yhtiökauppaa vuonna 2013.

Media-yhteiskunta ja siihen liittyen myös viestintä ovat suuressa muutoksessa. Ylen tarjoamien julkisen palvelun kanavien rinnalle on noussut kymmenittäin erilaisia kaupallistuneita ja monimuotoisia digitaalisia kanavia. Vuonna 2017 Valtioneuvosto antoi kymmenen vuoden toimiluvat kaikille kanavaoikeuksia hakeneille. Erilaistuminen näkyy erilaisten katsojien tavoittelussa sekä kanavien ohjelma- ja toimintatarjonnassa. Nuorempi ikäluokka on siirtynyt kaupallisten digitaalisten kanavien käyttäjiksi. Digitalisaation myötä viestintä tutkimusalueena on jatkuvassa muutoksessa ja

rajoiltaan vaikeasti määriteltävissä. Tutkimusalueellaan viestintä kohtaa kauppa- ja hallintotieteet, kulttuuritutkimuksen, sosiaalipsykologian ja politiikan tutkimuksen, kielitieteet sekä digitaalisen mediakulttuurin monimenetelmällisen tutkimuksen. Viestintä on tärkeä työelämätaito alalla, joka on nopeasti kehittyvä ja jatkuvasti muuttuva samalla, kun se on erilaisten organisaatioiden strategista ydintoimintaa. Käytännössä viestijän työ edellyttää tietystä aihealueesta tietämistä ja usein myös yrittäjyyttä. ◆

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: MIKKO KÄKELÄ

Muutoksessa tarvitaan työnjakoa

Omale kampukselle

RAASTUVANKADULLA | 50

TEHTAASTA FABRIIKIKSI | 52

SETTERBERGIN KAMPA | 56

SUOMEN KAUNEIN KAMPUS | 62

KATSE TULEVAISUUTEEN:
EEVA KALLI | 64

OMALLE KAMPUKSELLE

Raastuvankadun kaunis rakennus ei riittänyt kasvavalle yliopistolle, vaan toiminta jouduttiin tilanpuutteen takia hajasijoittamaan sinne tänne ympäri Vaasaa. Vanhasta teollisuuskaupungista löytyi onneksi kulttuurihistoriallisesti arvokas tehdasmiljöö uudeksi paikaksi ja yliopisto siirtyi Palosaarelle. Vanhasta puuvillatehtaasta ja sen läheisyyteen nousseista uudisrakennuksista muodostui kiitetty kampusalue, joka tarjoaa opiskelulle mitä parhaimman ympäristön. Ennakko-luulottoman ja monella tavalla koko Suomen teollisuuden historiaan vaikuttaneen August Alexander Levónin henki on siivittänyt yliopistoa eteenpäin alueella nyt jo kolmenkymmenen vuoden ajan.

Puuvillatehtaan esikehäämö 1936.

Kuva: Knut Nyberg, yksityiskohta. Pohjanmaan museon arkisto

RAASTUVAN- KADULLA

Vuonna 1866 annetun asetuksen mukaan kaupunkiseurakuntien tuli perustaa kansakoulu kaikille niille 8–14-vuotiaille lapsille, joita ei opetettu kotona tai muissa kouluissa. Vaasan keskustan koulu sijaitsi aluksi vaatimattomissa oloissa Vanhasta Vaasasta Raastuvankadulle siirrettyssä puutalossa. Vuonna 1892 Raastuvankatu 31:een valmistui Waldemar Backmanssonin ja Fredrik Thesleffin suunnittelema uusi koulutalo. Rakennuksessa oli 16 luokkahuonetta, piirustus- ja veistosalit, juhlasali, keskuslämmitys ja sähkövalaistus. Kaksikerroksista, uusrenessanssityylistä kivitaloa pidettiin maan kauneimpana kansakouluna.

Koulu toimi aluksi kaksikielisenä siten, että vuonna 1877 perustettu ja monissa paikoissa toiminut Vaasan suomenkielinen kansakoulu asettui uuden koulun eteläiseen osaan. Ruotsinkielinen koulu toimi rakennuksen pohjoisosassa vuoteen 1913 saakka. Suomenkielisen kansakoulun siirryttyä uuteen Keskuskouluun tuli talo vuonna 1940 Vaasan kauppakorkeakoulun käyttöön. Vaikka koulua korjattiin ja laajennettiin vuosina 1954–1956, olivat tilat jo 1960-luvulla ahtaat. Vaasan kaupunki päättikin vuonna 1965 rakentaa uuden kauppakorkeakoulun ja luovuttaa tilat kauppakorkeakoululle, jos hanke toteutuu.

Uusi kauppakorkeakoulu valmistui Ruutikellarintielle vuonna 1969, joten ensimmäinen lukuvuosi toimittiin Raastuvankadulla yhteisissä tiloissa. Rakennus kävi parissa vuodessa kuitenkin ahtaaksi myös Vaasan kauppakorkeakoululle. Arkkitehtitoimisto Annikki Nurmisen suunnittelema lisärakennus VKKK 33 valmistui viereiselle tontille vuonna 1976. Uudenaisten hiekkapuhallettujen väribetonielementtien ja energiakriisin takia pieniksi suunniteltujen ikkunoiden myötä lisärakennus poikkesi selvästi päärakennuksesta. Uudisosaan sijoituivat pääosa laitoksista, tietokonekeskus ja kirjasto.

Korkeakoulun kasvaessa tilat eivät edelleenkään riittäneet ja tungos haittasi jo viihtyvyyttä. Suunnitelma uudesta lisärakennuksesta Raastuvankatu 29:een kariutui 1980-luvun alussa tontin riittämättömään rakennusoikeuteen. Uusia tiloja odotellessa tarvittiin lisätilaa, joten vuonna 1984 korkeakoulu toimi kuudessa ja vuonna 1992 yhteensä 12 eri paikassa ympäri Vaasaa. Uusien tilojen valmistuttua Palosaarelle toimipisteiden määrä väheni kahteen, kun Raastuvankadulle jäivät kirjasto, pääosa humanistisesta tiedekunnasta ja täydennyskoulutuskeskus. Lopullisesti koko yliopisto siirtyi Palosaarelle 2000-luvun alussa. Yliopiston jälkeen tiloissa toimi Vaasan ammatikorkeakoulun liiketalouden koulutus ja sen muutettua Palosaarelle Vaasa-opisto vuodesta 2016 alkaen.

◀ KUVA

Vaasan kauppakorkeakoulun käyttöön vuonna 1968 tullut rakennus on toiminut monena oppilaitoksena. Kuva on vuodelta 1980.

TEHTAASTA FABRIIKIKSI

Tulipalo tuhosi vuonna 1852 Vaasan kaupungin lähes kokonaan ja kaupunki määrättiin siirrettäväksi nykyiselle paikalleen meren rantaan seitsemän kilometrin päähän entisestä paikasta. Monialayrittäjä August Alexander Levónin kivennäisvettä, etikkaa ja maalia valmistanut tehdas sekä maan ensimmäinen höyrymylly eivät tuhoutuneet palossa, mutta Levón hyödynsi uuden kaupungin rakentamista perustamalla vielä tiilitehtaan. Aktiivinen yrittäjä pohti samanaikaisesti myös puuvillatehtaan perustamisen mahdollisuutta Vaasaan, sillä tuotteilla oli menekkiä, vienti Venäjälle veti hyvin ja amerikkalaisen raakapuuvillan hinta oli laskenut.

Vaasan Puuvilla Manufaktuuri Osakeyhtiö perustettiin vuonna 1857. Tehdas rakennettiin Palosaarelle lähelle satamaa, mikä oli tarvittavan maa-alueen ja raaka-aineen kuljettamisen kannalta hyvä ratkaisu. Kaksi höyrykonetta sekä puhdistus-, karstaus- ja kehrukoneet saatiin toimimaan vuonna 1859, mutta pääomien puuttuessa tehtaassa valmistettiin aluksi vain lankaa. Kutomo aloitti toimintansa vasta vuonna 1869 ja värjäämö sekä valkaisulaitos vuotta myöhemmin.

Suhdanteet vaihtelivat eri vuosikymmeninä jatkuvasti, mikä vaikutti tehtaan toimintaan. Elintason kasvaessa tuotteille oli joka tapauksessa yhä enemmän kysyntää. Uusi kutomo rakennettiin 1890-luvun alussa ja noin tuhannella työntekijälään Vaasan puuvillatehdas oli koko Suomen seitsemänneksi suurin yritys. Myös 1900-luvun alkuvuosikymmeninä koneistusta voitiin uusia ja tuotantoa laajentaa. Puuvillatehtaalla valmistettiin esimerkiksi kalaverkkoja, ompelu-, karhun-, virkkuu- ja kalastajalankaa sekä vakosamettia. 1930-luvulla erityisen tärkeitä tuotteita olivat paitakankaat ja ruudulliset kankaat. Merkittävä osa tuotannosta vietiin ulkomaille.

Sota-ajan poikkeusolojen jälkeen tuotanto kasvoi jatkuvasti ja työvoimapulan takia tuotantoa piti jopa supistaa. Puuvillatehtaalla oli 1950-luvun puolivälissä lähes 1 400 työntekijää. Puuvillatuotteiden tuonnin kasvu ja kustannustason nousu kotimaassa johtivat kuitenkin vuonna 1963 Vaasan puuvillatehtaan yhdistämiseen jo osamistajana aiemmin olleeseen Oy Finlayson-Forssa Ab:hen. Vaasan osuus uuden yhtiön tuotannosta oli ainoastaan 15 prosenttia ja Porin Puuvilla Oy:n yhdistymisen jälkeen kymmenen vuotta myöhemmin enää kahdeksan prosenttia. Tehtaiden keskinäisessä työnjaossa tuotantoa siirrettiin 1960- ja 1970-luvuilla asteittain Tampereelle ja Forssaan. Puuvillateollisuuden vaikeassa tilanteessa Vaasan tehtaan toiminta päättyi keväällä 1980.

Tiedettä vanhassa tehdasmiljöössä

Vaasan kaupunki osti tehdaskiinteistön ja tontin vuonna 1981. Korkeakoulualueen suunnittelukilpailu puuvillatehtaan vieriselle alueelle alkoi vuonna 1984 ja rakentaminen kahdeksan vuotta myöhemmin. Jo vuonna 1988 osa kirjastosta sekä yhteiskuntatalouden ja oikeustieteen laitos ja hallintotieteiden laitos muuttivat Raastuvankadulta puuvillatehtaaseen kaupungin omistamalta Palosaaren Yrityskeskus Oy:ltä vuokrattuihin tiloihin. 1990-luvun kuluessa tehdasrakennukseen siirtyivät myös tietotekniikan ja tuotantotalouden laitos sekä vaiheittain humanistinen tiedekunta. Vanhoihin tehdashalleihin rakennettiin neljässä eri vaiheessa vuosina 1988–1997 arkkitehti

◀ KUVA

Legendaarinen Cotton Club ensimmäisessä osoitteessaan.

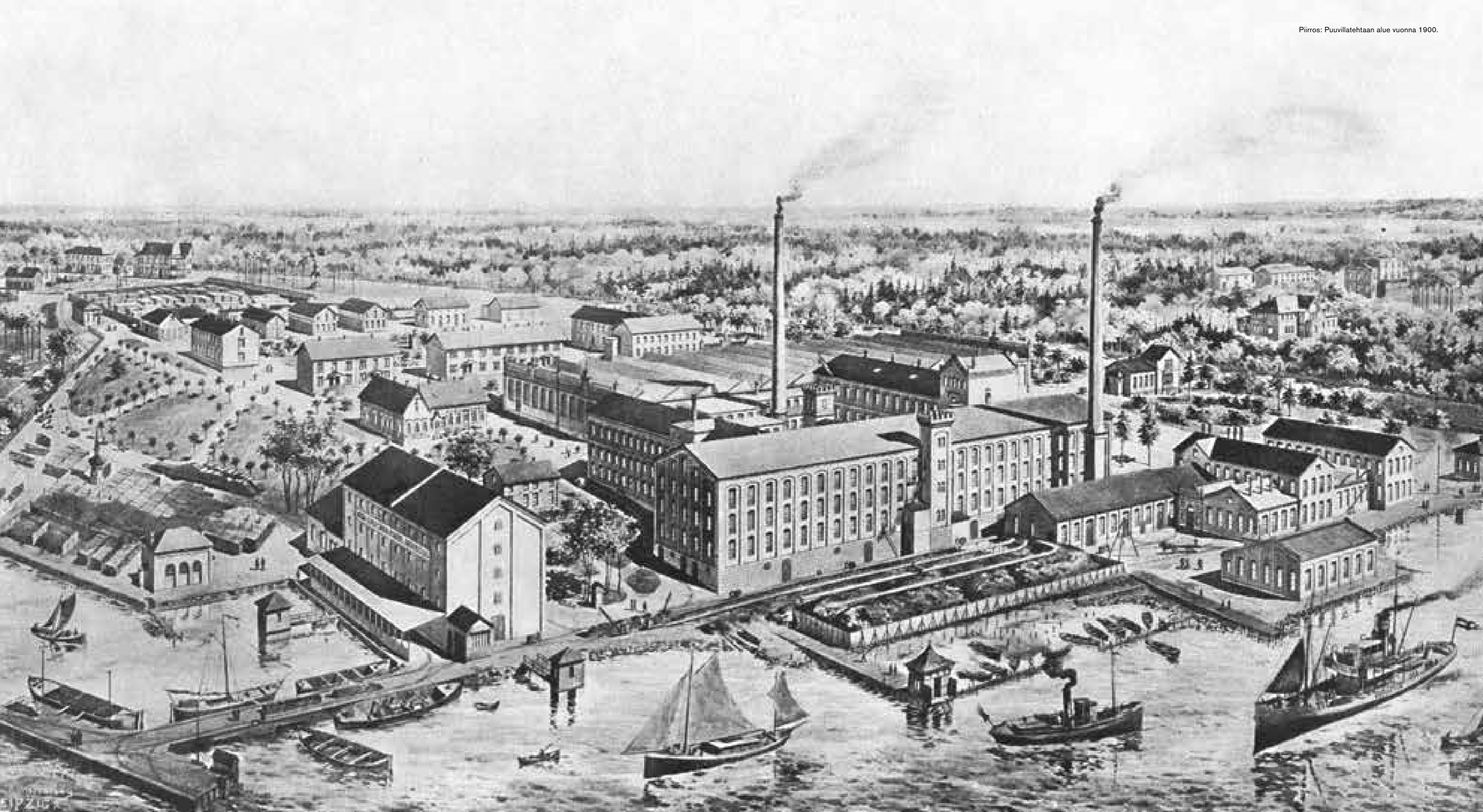
Anna-Majja Salon suunnittelun pohjalta uudet tilat, jonka jälkeen puuvillatehtaassa eli Fabriikissa oli käytössä noin kolmasosa yrityskeskusten 32 000 neliöstä. Ilmavuutta ja luonnetta kunnostetuille tiloille antoivat isot ikkunat ja suuri huonekorkeus.

Vaasan rannikkopatteriston lakkauttaminen vuonna 1998 johti Vaasan kaupungin ja valtion väliseen kiinteistönvaihtoon, jossa kaupunki sai pääosan varuskunta-alueesta sekä muita maa-alueita ja valtio puolestaan Palosaaren yrityskeskusten omistamia kiinteistöjä. Vaihtokauppa koski yliopiston käytössä olleita Fabriikin rakennuksia F1, F13 ja F15 ja sekä muita alueen tiloja ja tontteja. Omistusoikeus siirtyi valtiolle vähitellen vuokrasopimusten päättymisen mukaan, koska vuokrilla katettiin kaupungin tiloihin tekemät remontit. Fabriikkiin kunnostettiin vielä 2000-luvun alussa uusia tiloja arkkitehti Gunilla Lång-Kivilinnan suunnitelmien pohjalta sekä korjattiin perustuksia ja vesikattoa. Tilojen siirryttyä Senaatti-kiinteistöjen omistukseen vuonna 2007, toteutettiin suuri peruskorjaus.

Alueen aiempaa rakennuskantaa edustaa myös arkkitehti Karl Lindahlin suunnittelema ja vuonna 1924 valmistunut kolmikerroksinen, uusklassinen punatiilirakennus eli Konttori. Rakennus oli pitkään tutkimuslaitoksen ja Levón-instituutin käytössä. Entisöinti valmistui arkkitehti Gunilla Lång-Kivilinnan johdolla vuonna 2006, jonka jälkeen Konttori muuttui yliopiston hallintorakennukseksi. Rakennuksen ja vanhojen punaisten työväenasuntojen välissä on August Alexander Levónin pronssinen rintakuva punagraniittisella jalustalla. Patsaan teki kuvanveistäjä Lauri Leppänen ja se paljastettiin vuonna 1956.

◀ KUVA

Puuvillatehtaan työntekijät marssivat – eri lähteiden kuvateksteistä riippuen – joko päivällistunnille tai 8-tuntisen työpäivän puolesta. Yksityiskohta. Kuva: Pohjanmaan museon arkisto.

SETTERBERGIN KAMPA

Koska Vaasan korkeakoulu ei pystynyt laajene-
maan Raastuvankadulla ja Åbo Akademin ja
Svenska handelshögskolanin uudet Vaasan
yksiköt toimivat vuokratiloissa, näytti kokonaan
uuden korkeakoulualueen rakentaminen parhaalta ratkaisulta.
Valtioneuvosto asettikin Vaasan korkeakoulujen rakentamisen
neuvottelukunnan selvittämään tilakysymyksiä ja tilojen käyt-
töön liittyvää yhteistoimintaa. Neuvottelukunta aloitti työnsä
vuoden 1982 alussa ja eri vaihtoehdoista se päätyi esittämään
juuri kaupungin omistukseen siirtyneen entisen puuvillateh-
taan alueen hankkimista korkeakoulualueeksi. Asia haluttiin
ratkaista nopeasti, jotta uudet tilat saadaan vuosikymmenen
lopussa käyttöön.

Vaasan kaupunki myi 6,2 hehtaarin tontin Palosaareltä
valtiolle elokuussa 1984. Opetusministeriö ja rakennushallitus
julistivat saman vuoden joulukuussa yleisen arkkitehtuurikilpai-
lun Vaasan korkeakoulualueen suunnittelusta. Puuvillatehtaan
pohjois- ja länsipuoliselle, jo metsittyneelle tontille tuli laatia
maankäyttösuunnitelma sekä yleispiirteiset suunnitelmat Vaa-
san korkeakoulun, Svenska handelshögskolanin, Åbo Akade-
min yhteiskuntatieteellisen yksikön, Vaasan korkeakoulujen
yhteisen kirjaston, ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulu-
jen yhteiskäyttöön tarkoitettun liikuntatilan sekä Vaasan maa-
kunta-arkiston sijoittamisesta. Åbo Akademin kasvatustietee-
llinen tiedekunta oli jäämässä entisiin tiloihinsa.
Kilpailuun tuli 22 ehdotusta, joiden tasoa moitittiin kirjavaksi.
Kilpailussa jaettiin syksyllä 1985 kaikkiaan kolme palkintoa
ja lunastettiin kaksi ehdotusta, ensimmäinen palkinto annet-
tiin arkkitehtien Käpy ja Simo Paavilaisen työlle "Setterbergin
kampa". Palkintolautakunta ei pitänyt mitään työtä selvästi
muita parempana, mutta suositteli Paavilaisten työtä jatkosuun-
nittelun pohjaksi. Ehdotusta pidettiin rohkean omaperäisenä ja
häkellyttävänä erikoisena: Wolffintieltä kohti merenrantaa suun-
tautuva päärakennus rajasi taakseen hajanaisen ympäristön ja

◀ KUVA

Osa alueen
rakennuksista säilytettiin
ja kunnostettiin. Oikealla
vuonna 1875 rakennettu
työväen asuintalo,
nykyinen Puuvillatalo.
Kuva: Mikko Julkunen.

paikoitustilat. Sisäpihaa hallitsivat ruokala,
kirjasto, työhuonesiipi ja tornimainen tut-
kijan kammio. Palkintolautakunta piti työn
vahvuutena erityisesti suunnitelman toimi-
vuutta alueen vaihteellisessa toteuttami-
sessa. Lähtökohtana oli, että ensimmäisenä
valmistuisi pääosa Vaasan korkeakoulun
tiloista, toisessa vaiheessa kirjasto, kol-
mantena ruotsinkielisten yksiköiden tilat ja
neljäntenä maakunta-arkisto ja liikuntasali.

Paavilaisten ehdotus kunnioitti nimel-
lään Vaasan kaavoittajaa, kaupunginark-
kitehti C.A. Setterbergiä. Se myös rikkoi
perinteisiä kuvioita nostamalla kamman
pystyyn, jolloin piikkeinä toimivat julkisivu-
jen pilarit ja eri laitosten portaikot. Palkin-
tolautakunta piti suunnitelmaa ahtaana ja
joidenkin rakennusten sijaintia hankalan.
Ruotsinkieliset yksiköt haluttiin omaksi kie-
lilliseksi kokonaisuudekseen ja toisaalta
lähelle rantaa sijoitetut rakennukset yhte-
näisyyden ja merinäköalan takaamiseksi
lähemmäs muita. Jatkovalmistelussa suun-
nitelma muuttuikin niin, että alkuperäisestä
kammasta jäi jäljelle vain muutama piikki
päärakennuksen eteen.

◀ KUVA

Nykyisen Tervahovin
paikalla oli urbaania
kesantoa.
Kuva: Mikko Julkunen.

Puuvillatehtaan alueen
kadonnutta miljööä.
Kuva: Mikko Julkunen.

◀ **KUVA**
Vaasan läänin maaherra Tom Westergård muuraamassa peruskiveä keväällä 1993.

Vaikeuksien kautta alkuun

Monivaiheisten suunnittelu- ja valmistelutöiden jälkeen hanke kohtasi vielä odottamattomia vaikeuksia. Vuonna 1988 opetusministeriö joutui arvioimaan kustannusten nousun takia hankkeen aikataulua uudelleen. Rakentamisen ensimmäiseen vaiheeseen oli kulumassa jo 48 miljoonaa markkaa, jolloin hankkeen aloitusta suunniteltiin siirrettäväksi vuoteen 1991. Vuoden 1989 lopussa esitettiin vielä paikan vaihtamista ja yliopiston rakentamista ABB Strömbergin yhteyteen Melaniemeen. Uusi ehdotus hämmensi varsin pitkälle edennyttä valmistelua. Helmikuussa 1990 opetusministeriö vahvisti kuitenkin ensimmäisen rakennusvaiheen esisuunnitelman Palosaarella ja kehotti rakennushallitusta käynnistämään hankkeen.

Ensimmäiset rakentamiseen varatut määrärahat saatiin vuoden 1992 budjettiin, kunnes syksyllä 1992 kuultiin valtiovarainministeriön aikeesta leikata vielä aloittamatta olevista opetusministeriön hallinnonalan rakentamishankkeista niin paljon, etteivät työt voisi alkaa. Pääosa määrärahoista saatiin pelastettua nopeilla yhteydenotoilla valtiovarainministeriön valmistelijoihin sekä läänin kansanedustajiin ja ministereihin. Alueen ensimmäisen vaiheen rakentaminen käynnistyi joulukuun 1992 ja pääministeri Esko Aho (kesk.) muurasi peruskiven toukokuussa 1993. Yliopiston päärakennus ja hallintorakennus rakennettiin vaaleasta punatiilestä ja harjannostajaisissa lokakuussa 1993 opetusministeri Riitta Uosukainen (kok.) piti kampusaluetta hyvänä esimerkkinä vanhan ja uuden rakennuskannan yhdistämisestä.

Yliopiston päärakennuksesta tuli 184 metriä pitkä ja 11 metriä leveä ja siihen kului 280 000 tiiltä. Ensimmäinen, syksyllä 1994 käyttöön otettu rakennusvaihe maksoi noin 75 miljoonaa markkaa. Päärakennus vihittiin tasavallan presidentti Martti Ahtisaaren johdolla helmikuussa 1995. Omaleimaiseksi ja akateemisuutta henkiväksi luonnehdittu Vaasan yliopiston ensimmäinen rakennusvaihe valittiin rakennushallituksen vuoden 1994 rakennushankkeeksi. Toinen rakennusvaihe eli kirjasto valmistui vuonna 2001, mutta myöhemmät vaiheet jäivät toteutumatta.

◀◀ **KUVA**
Vaasan korkeakoulualueen arkkitehtuurikilpailun voittanut ehdotus "Setterbergin kampa" pienoismallina. Kuva: Mikko Julkunen.

SUOMEN KAUNEIN KAMPUS

Monista muista yliopistoista poiketen Vaasan yliopiston kampusalue rakennettiin vanhan rakennuskannan yhteyteen ja arkkitehtien tavoitteena oli saada eri elementit seurustelevaan toimivasti keskenään. Toisaalta yliopistosta haluttiin saada kaupunkikuvassa selkeästi erottuva akateeminen miljöö. Kampusaluetta leimaakin vanhan ja uuden yhdistämisen ohella myös merinäköala, rantaviiva ja laajat nurmikentät. Aiheellisesti Vaasan yliopistoa on kutsuttu Suomen kauneimmaksi kampusalueeksi.

Yliopiston ensimmäisen rakennusvaiheen kohteet saivat nimensä eri ehdottajilta nimikilpailun kautta. Päärakennuksesta tuli sen paikalla aiemmin sijainneen tervan varastointipaikan ja myöhemmin puuvillatehtaan lankavarastona toimineen rakennuksen mukaan Tervahovi ja hallintorakennuksesta Palsaaren merelliseen historiaan viitaten Luotsi. Pitkästä päärakennuksesta ulkonevat auditoriot nimettiin Levóniksi, Wolffiksi ja Kurténiksi kolmen 1800-luvulla kaupassa ja teollisuudessa sekä päätöksenteossa vaikuttaneen vaasalaisen kauppaneuvoksen eli August Alexander Levónin, Carl Gustav Wolffin ja Joachim Kurténin mukaan. Ravintola Mathilda kunnioittaa vanhojen ystävä Mathilda Wreden ja Ravintola Alma hovi- ja ravintola-alueen neuvoksetar Alma Skogin elämäntyötä.

Tervahovin ja Luotsin sisätilat ovat luonteeltaan yksinkertaisen pelkistettyjä. Materiaaleina käytettiin kalkkikiveä, klinkkeriä, tammiparkettia, terrakottaa, mahankea ja koivua. Värien käytössä pyrittiin rauhallisuuteen. Arkkitehtien oman idean mukaisesti lähes 200 metriä pitkä päärakennus jaettiin siten, että kunkin tiedekunnan ja laitoksen työhuoneet tulivat ylimpään kerrokseen ja opetustilat niiden alapuolelle. Näin taattiin työrauhaa ja vältettiin turhaa liikkumista paikasta toiseen. Matkan varrella kaiken aikaa muuntuvan pitkän käytävän ikkunoihin

suunniteltiin nojailulaudat mahdollistamaan pysähtymistä ja maisemien katselua. Valoisasta ja laajasta väliaulasta yläsilloitettiin luotiin rakennuksen keskipiste ja Levóninkadun jatke.

Taide näky arjessa

Valtion taideteostoimikunta järjesti vuonna 1995 kaksi kutsukilpailua, joihin kutsuttiin yhteensä neljätoista taiteilijaa. Kilpailuissa etsittiin ulos sijoitettavaa veistosta tai veistosryhmää sekä taide- tai tilateosta tai teosryhmää Taivaallisen tiedon aukioksi nimettyyn Tervahovin väliaulaan. Kilpailuissa ei jaettu ensimmäisiä sijoja, mutta veistossarjassa jaetulle toiselle sijalle tullut kuvanveistäjä Anne Alhon Sopimus toteutettiin vuonna 1997. Teos koostuu kahdesta osasta. Halkaisijaltaan lähes kymmen metrin laajuinen rengas kuvaa ikuista kiertokulkua ja 55

metriä pitkä palkki ihmisen matkaa ja pyrkimystä tasapainoon. Kultamaalatuista teräksestä valmistunut taideteos suunniteltiin paikan ehdoilla käyttötaiteeksi ja kokouspaikaksi. Teoksen nimi kuvaa sekä yliopiston oppiaineita, joissa tehdään sopimuksia että muistuttaa luonnon huomioon ottamisen tärkeydestä sopimuksia tehtäessä.

Tervahovin väliaulan seinän taideteoskilpailussa tuli toiseksi taiteilija Nina Roosin herkäksi ja harmoniseksi luonnehdittu Don't break my heart. Lopullisessa muodossa työ valmistui vuonna 1998 nimellä Ennen sitä he katsoivat toisiaan. Viisiosaisen oljyvärimaalauksen läpikuultava aineettomuus haluaa tarjota vaihtoehdon kirjojen ja tieteen maailmalle korostuen mittasuhteiltaan suuressa aulassa. Tervahovin aulassa on myös Vaasan kaupungin vuonna 1998 yliopiston 30-vuotislahjaksi antama tervatyngryri. Se saatiin rakennuksen perustusten kaivutöissä ainoana ehjänä talteen.

◀ **KUVA**
Marmoriportti on yliopiston tunnusmerkki. Kuva: Satu Aaltonen.

Yliopiston pääsisäänkäynniksi rakennettiin Marmoriportti italialaisesta Carrara-marmorista. Vuonna 2003 pysäköintialueen ja Wolffintien väliin valmistui vielä Käpy ja Simo Paavilaisen suunnitelmien mukaisesti 17 metriä pitkä muuri mustasta graniitista korostamaan yliopiston sijaintia.

◀ **KUVA**
Osa Anne Alhon taideteoksesta Sopimus. Kuva: Mikko Käkelä.

◀ **KUVA**
Nojailulaudat suunniteltiin pysähdyspaikoiksi. Kuva: Mikko Käkelä.

◀ **KUVA**
Kampusalue yhdistää uutta ja vanhaa arkkitehtuuria. Kuva: Satu Aaltonen

PITÄKÄÄ FAKTOISTA KIINNI

EEVA KALLI
TOIMITUSJOHTAJA
MILTON NETWORKS

Globaali toiminta ja luottamuksen brändi

Ylioppilaaksi valmistuttuani Suomi oli tuore EU:n virallinen jäsen. Koulutusohjelmien kuvailuja lukiessani kiinnitin huomiota siihen, että Vaasan yliopistossa oli kansainvälisen hallinnon koulutusohjelma, European Civil Servants. Vaikka hallintotiede ei ollut minulle tuttua, arvelin että tällaisia osaajia tarvitaan. Opinnot aloitettuani huomasin pian, että myös kauppatieteet, erityisesti johtaminen, kiinnostaa. Tein erilliset tutkimukset ja tätä monialaista osaamista olen käyttänyt urani rakentamisessa.

Työharjoittelu Brysselissä ja Erasmus-vaihto Saksan Brandenburgissa kasvattivat osaamistani tavalla, jota olisi ollut vaikea muutoin saada. Tämä vaatii myös oma-aloitteisuutta ja jonkinlaista ideaa siitä, minkälaisen tutkimuksen ja osaamisen haluan juuri itselleni räätälöidä.

Viestintä on selkeästi yksi tulevaisuuden kasvualoista. Viestimisen ja vaikuttamisen toimintaympäristö on muuttunut valtavasti, se on monimutkaisempi ja vaikeammin hahmotettava. Sen merkitys tiedostetaan, sillä on voitava käydä vuoropuhelua ympäröivän maailman kanssa ja viestimään asiakkaiden näkökulmasta. Moni kokee voimattomuutta monimutkaisessa maailmassa navigoinnissa, mikä osaltaan johtaa viestinnän monopuolisten palvelujen kysynnän kasvuun.

Yhteiskuntavastuun ja hyvän yrityskansalaisuuden merkitys ovat nousussa. Luottamuksen brändi on yhä tärkeämpää. Aiemmin yritykset voivat asemoitua vertaamalla itseään kilpailijoihin, kun nyt itseään on asemoitava suhteessa koko ympäröivään maailmaan eli kaikkiin sidosryhmiin, joilla on jotain odotuksia. Näitä ovat esimerkiksi omasta henkilöstöstä lähtien asiakkaat, media, päätöksentekijät, mielipidevaikuttajat ja yhteistyökumppanit. Näistä kukin voi vielä olla sisäisesti varsin siiloutunut, mutta kaikkien kanssa olisi kuitenkin kyettävä olemaan mielekkäässä

vuorovaikutuksessa. Jos hyväksyy tämän, niin täytyy myös alista sille, että viestintä on haastavaa vuoropuhelua, ei monologi.

Elämme ajassa, jolloin vaikuttamisen anatomia ja fysiologia ovat menneet uusiksi. Yleiskielessä anatomialla viitataan rakenteisiin ja fysiologialla näitten rakenteiden väliseen vuorovaikutukseen ja toiminnallisuuteen. Digitalisaatio ja globalisaatio ovat muuttaneet tapaa, jolla vaikuttamisympäristöä voidaan hahmottaa. Kuka tahansa meistä voi olla ikään kuin mediaa, nostaa näkökulmia, saada aikaan ilmiöitä. Mikäli on taitava ja pystyy navigoimaan muuttuneessa maailmassa, voi olla vaikuttamassa päätöksentekoon.

Viestinnässä ja päätöksentekoon vaikuttamisessa on aina ollut tunnetta mukana. Koska elämme valtavassa dataähkyn ja infon tulvassa, sieltä tulee pystyä erottautumaan. Tämä johtaa monesti siihen, että kaikkein terävimmät tai raflaavatkin näkökulmat ja kommentit nousevat esiin. Minä kannustan pitämään faktoista kiinni. Kun materiaalia on valtavasti tarjolla eikä sen totuudenmukaisuudesta ole takeita, kasvaa luotettavan tiedon merkitys. Tämä pätee kaikkiin sidosryhmiin, mutta omasta kokemuksestani voin alleviivata erityisesti päätöksentekijöiden odotuksia: luotettavan ja uskottavan viestinnän arvo kasvaa entisestään.

“
**Infotulvassa
pitää
erottautua**

Vaikuttamisessa ja viestinnässä oleellista on huolellinen, alati muuttuvan toimintaympäristön analyysi. Mitkä ja miten trendit ja muutosajurit vaikuttavat omaan bisnekseen, mitä näkemyksiä ja odotuksia eri tahoilla on omaa alaa tai organisaatiota kohtaan, mitä he kaipaavat tai voisivat kaivata? Juuri tämä on Vaasan yliopiston aluetta. On erittäin hyvä, että se tarjoaa hallintotieteen koulutusta ja teoreettisen ymmärryksen siitä, miten hallinnolliset rakenteet muotoutuvat ja toimivat, mitkä ovat eri toimijoiden roolit ja miten prosessit etenevät. Lisäksi tarvitaan tietoa siitä, miten yhteiskunta ja ihmisten arvo- ja asenneilmapiiri ovat muovautumassa. Kaupallisen puolen moninainen vahvuus on samalla erittäin tärkeää. Viestintäpuoli on puolestaan monella tavalla konkreettinen, jatkuvasti kehittyvä ja osaamista vaativa. Ja kaikilla näillä aloilla tulee myös ruokkia luovuutta. Rohkeus kokeilla, ottaa riskejä ja ajatella uudella tavalla voisivat olla menestysresepti myös tulevaisuudessa.

Suomessa tulee tulevaisuudessakin olemaan paikka järjestäytyneelle edunvalvonnalle. Siten pystytään edistämään asioita ja turvaamaan vuoropuhelu laajemman ryhmän osalta, kuin yksittäisin toimin pystyttäisiin. Kaikki toimijat, myös työmarkkina- ja keskusjärjestöt hakevat uutta rooliaan. On tärkeää, että myös yritykset ovat aktiivisia. Vuoropuheluun tulee kehittää monenlaisia välineitä.

Suomalaisten yliopistojen kannattaa kehittää tieteellisyteen ja analyttisyyteen pohjaavaa soveltavaa osaamistaan. Tärkeää osaamista ovat tiedon omaksumiskyky, eri asioiden yhdistäminen toisiinsa, syy- ja seuraussuhteiden taju; että ymmärtää mistä jokin asia johtuu ja sen monimuotoisia vaikutussuhteita. Tämän hahmottaminen on aika teoreettista pohdintaa monessa mielessä. Monitieteelliset tiimit, poikkitieteellisyys ja tieteiden välinen yhteistyö ovat tulevaisuutta juuri siitä syystä, että työelämän ja toimintaympäristön haasteet ovat niin moninaisia, että niitä ei enää yksi tieteenala pysty ratkomaan. Mitä enemmän otamme käyttöön robotisoituja ja automatisoituja systeemejä, jotka pystyvät hankkimaan kelpoista aineistoa ja analysoimaan sitä tiettyyn pisteeseen asti, sitä tärkeämpää on inhimillisin voimin saavutettu lisäarvo. Monitieteellisen osaamisen kohtaaminen asioiden analysoimisessa on juuri tätä. ♦

“

Rohkeus kokeilla, ottaa riskejä ja ajatella uudella tavalla

Eeva Kalli valmistui hallintotieteen maisteriksi, julkisjohtamisen ja julkisoikeuden osaajana 2003 ja kauppatieteen maisteriksi 2008, pääaineenaan johtaminen, sivuaineena yritys juridiikka. Kalli työskentelee Miltoon Networksin toimitusjohtajana ja hänellä on laaja kokemus julkisen ja yksityisen toiminnan alueista. Hän on työskennellyt mm. Energia-teollisuus ry:n viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtajana (2011–2016), pääministerin EU-asioiden neuvonantajana (2010–2011), komissaarin avustajana Euroopan komissiossa (2008–2009) ja elinkeinoministerin erityisavustajana (2008 ja 2010). Miltoon Networks on vaikuttajaviestintään, yhteiskuntasuhteiden rakentamiseen ja kehittämiseen erikoistunut viestintätoimisto ja Miltoon Groupin tytäryhtiö. Yritystä voi pitää esimerkkinä viestinnän kentän vahvasta muutoksesta.

Viestinnän uuteen toimintakenttään viitataan usein puhumalla promootiokulttuurista, jossa vaikuttajaviestintä on osa organisaatioviestintää. Viestintätoimistojen koko ja lukumäärä ovat kasvaneet. Uudentyyppis-

ten, kielitaitoisten ja samalla tietynlaista ilmiökenttää ymmärtävien viestinnän asiantuntijoiden tarve on kasvussa. Viestintäkonsulteista on tullut luottamuksen ja asioiden selvittämisen ammattilaisia ajassa, jossa monet instituutiot ovat menettäneet suoran yhteyden ihmisiin. Tämä vaatii myös uudenlaista tutkimuksellista kykyä. ♦

TEKSTI: SUVI RONKAINEN
KUVA: LAURI HANNUS, MILTTON

4

Opiskelijat

ETELÄSUOMALAISET VALTAAVAT VAASAN | 70

5 000 OPISKELIJAN YLIOPISTOKSI | 72

MUUTOSTEN KAUTTA ETEENPÄIN | 74

PÄÄKAUPUNKIORIENTOITUNUT ALUEYLIOPISTO | 76

TONNIKALASTA KASVISRUOKAAN | 78

KATSE TULEVAISUUTEEN:
DANIEL SAHEBI | 80

4 OPIKELIJAT

Vaasan kauppakorkeakoulu perustettiin tarjoamaan opiskelumahdollisuuksia maan keski- ja pohjoisosan nuorille, mutta vuosikymmenten kuluessa tilanne on muuttunut. Etenkin kauppatieteiden opiskelijoista suurin osa tulee Vaasaan Etelä-Suomesta, jonne he valmistuttuaan myös palaavat. Vaikka Vaasa toimii tietynlaisena läpikulkupaikkana, on siitä kehittynyt merkittävä opiskelijakaupunki. Yliopiston kasvu oli varsinkin 1990- ja 2000-luvuilla ripeää ja opiskelijamäärä vakiintui sittemmin 5 000 opiskelijan tuntumaan. Vaasan yliopistosta maailmalle ponnistavat muistavat opiskelukaupungistaan ainakin pienen kaupungin edut, lyhyet välimatkat ja yhteisöllisyyden.

Opiskelijoita uudenkarhealla kampuksella vuonna 1996.

ETELÄSUOMALAISET VALTAAVAT VAASAN

V Vaasan kauppakorkeakoulun aloittaessa toimintansa vuonna 1968 oppilaitoksen tarpeellisuutta perusteltiin ennen kaikkea alueellisella tasa-arvolla ja maan reuna-alueiden palvelemisella. Esimerkiksi 1960-luvun alussa Vaasan läänin kaikista uusista korkeakouluopiskelijoista 62 % aloitti opintonsa Helsingissä ja 27 % Turussa. Uudet opiskelumahdollisuudet Tampereella, Jyväskylässä, Oulussa ja Vaasassa muuttivat kuitenkin selvästi tilannetta ja etenkin Helsingin merkitys eteläpohjalaisten koulutuspaikkana väheni.

Ekonomi- tai kirjeenvaihtajaopintonsa Vaasan kauppakorkeakoulussa syksyllä 1968 aloittaneista opiskelijoista 45 % oli kotoisin Vaasan läänistä, pääosin Vaasasta ja suomenkieliseltä Etelä-Pohjanmaalta. Uusi kauppakorkeakoulu kiinnosti myös Turun ja Porin, Hämeen, Keski-Suomen ja Oulun lääneissä asuneita opiskelijoita: he täyttivät ensimmäisen vuoden paikoista 35 %. Varsinkin itäsuomalaisten osuus ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista jäi vähäiseksi ja Uudeltamaalta tulneiden opiskelijoiden osuus jäi vain viiteen prosenttiin.

Opiskelijoiden kotipaikkojen maantieteellinen jakauma säilyi koko 1970- ja 1980-lukujen ajan pääpiirteissään samankaltaisena. Vaasan läänistä kotoisin olevien osuus tosin väheni alussa vakiintuen kuitenkin 1980-luvulla jälleen runsaaseen 40 %:iin kaikista opiskelijoista. Myös muualta maan keski- ja pohjoisosista eli Keski-Suomen, Kuopion, Oulun ja Lapin läänistä tuli paljon opiskelijoita: osuus käsitti runsaan neljäsosan kaikista. Yhtä paljon opiskelijoita Vaasaan tuli myös Turun ja Porin, Hämeen ja Uudenmaan läänistä eli Vaasan korkeakoulun rekrytointialue käsitti pääosin maan läntisen ja keskisen Suomen.

Etenkin Oulun läänistä saapui koko 1970- ja 1980-lukujen ajan paljon opiskelijoita, kun taas Hämeen läänistä kotoisin olleiden opiskelijoiden suhteellinen osuus väheni tasaisesti. Sen sijaan Uudenmaan merkitys alkoi 1980-luvun puolivälissä kasvaa ja alueelta saapui Oulun läänin tavoin 10–15 % Vaasan

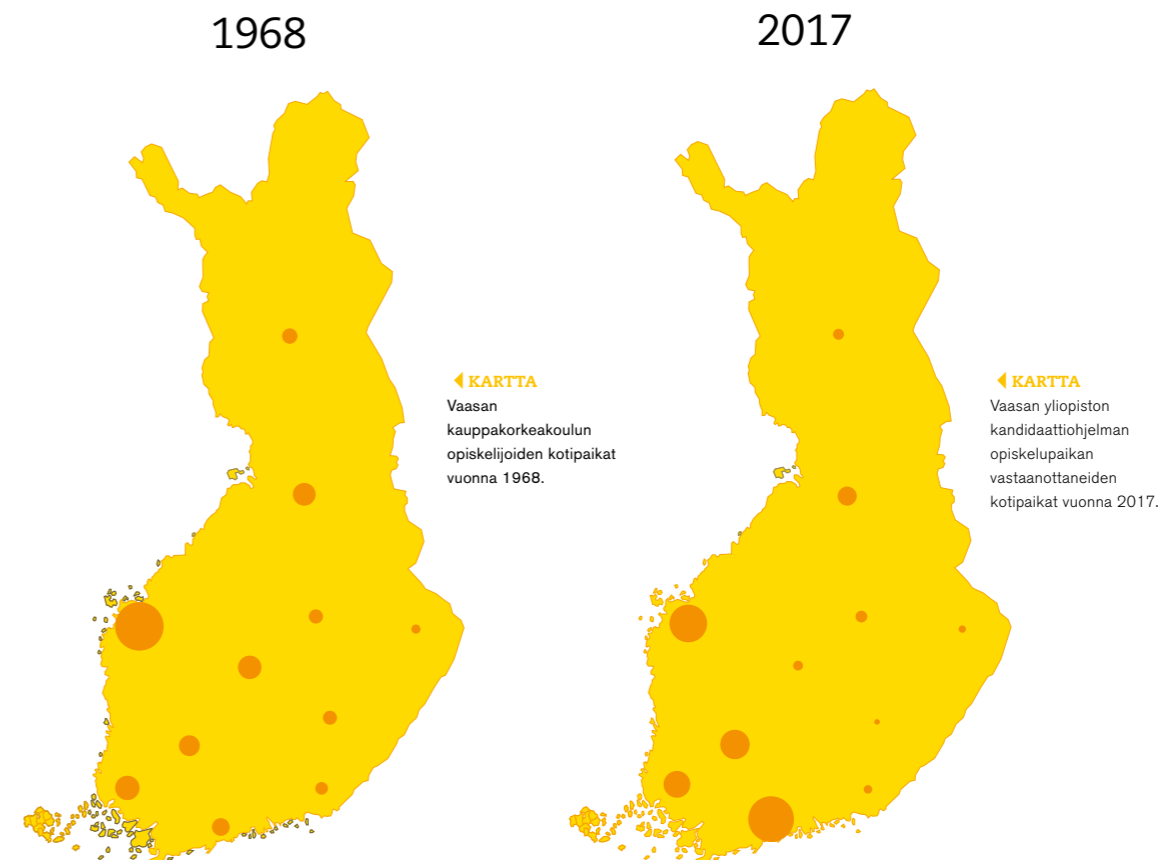
korkeakoulun opiskelijoista. Vuonna 1990 Vaasan läänin osuus opintonsa aloittaneista oli 45 %, mutta toiseksi tärkeimmän läänin eli Uudenmaan osuus oli jo lähes 17 %. Kolmesta eteläsuomalaisesta läänistä tuli jo 38 % Vaasan yliopiston opiskelijoista, maan keski- ja pohjoisosan läänien osuus jäi enää vajaaseen 18 %:iin.

Uusimaa, Pirkanmaa ja Pohjanmaa

Vaasan yliopiston uusista opiskelijoista oli 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa tavallisesti noin puolet kotoisin Vaasan läänistä. Koulutusaloittain tarkasteltuna erot olivat kuitenkin suuria: humanisteista, hallintotieteilijöistä ja teknistieteellisen alan opiskelijoista vähintään 2/3 saapui Pohjanmaan maakunnista, diplomi-insinööriopiskelijoista jopa 4/5. Kauppatieteilijöistä sen sijaan pohjalaisia oli vain noin kolmannes. Kauppatieteitä tultiinkin opiskelemaan yhä enemmän Uudeltamaalta, Varsinais-Suomesta, Pirkanmaalta ja Pohjois-Pohjanmaalta. Kauppatieteiden määrällisen laajuuden ansiosta näiden alueiden kaikista yliopisto-opiskelijoista kohosi noin 40 %:iin.

Vaasaan yliopiston kauppatieteiden rekrytointialueessa tapahtui 2000-luvun kuluessa aiempaa vahvempi muutos Etelä-Suomen hyväksi. Kun humanististen tieteiden, hallintotieteiden ja tekniikan opiskelijat olivat leimallisesti edelleen pohjalaismaakunnista, oli vuonna 2005 kauppatieteissä opiskelupaikan Vaasan yliopistossa vastaanottaneista 39 % kotoisin Uudeltamaalta. Etelä-Suomen vahvaa painoarvoa lisäsivät varsinaissuomalaiset ja pirkanmaalaiset: kaikkiaan peräti 70 % kauppatieteiden opiskelun Vaasan yliopistossa aloittaneista oli kotoisin maan eteläisistä tai lounaisista maakunnista. Uusista kauppatieteiden opiskelijoista enää viidesosa tuli vuonna 2005 kolmesta pohjalaismaakunnasta.

Valtaosa Vaasan yliopiston hakijoista on myös 2010-luvulla ollut maan etelä- ja länsiosista: kolme tärkeintä

hakijamaakuntaa ovat toistuvasti olleet Uusimaa, Pirkanmaa ja Pohjanmaa. Tyypillisenä hakijana voidaan pitää 18–20-vuotiasta uusmaalaisesta miehestä, joka pyrkii opiskelemaan kauppatieteitä Vaasassa toisena vaihtoehtonaan. Kun pääkaupunkiseudun, Turun ja Tampereen lähimaakuntien osuus Vaasan yliopiston hakijoista on 2010-luvulla ollut enimmillään jo lähes 2/3, on kolmen pohjalaismaakunnan osuus jäänyt viidennekseen. Myös Pohjois-Pohjanmaan merkitys on vähentynyt selvästi, vaikka se Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnista onkin hakijamääriltään suhteellisesti merkittävin.

Vuonna 2017 yhteishaun kautta kandidaattiohjelmien opiskelupaikan Vaasan yliopistossa vastaanottaneista 35 %

asui Uudellamaalla ja 62 % joko Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä tai Päijät-Hämeessä. Kolmesta pohjalaismaakunnasta oli puolestaan kotoisin 24 % opiskelun aloittaneista. Uudenmaan osuus kauppatieteissä opiskelupaikan vastaanottaneista oli yli puolet ja eteläisten maakuntien yhteisosuus yli 4/5. Myös tuotantotalouden ja tietojärjestelmätieteen koulutusohjelman opiskelijoista valittiin lähes 3/5 Etelä-Suomesta. Eniten pohjalaisia opiskelijoita aloitti energia- ja informaatiotekniikassa (48 %), hallintotieteissä (37 %) ja viestintätieteissä (31 %).

5 000 OPISKELIJAN YLIOPISTOKSI

V Vaasan kauppakorkeakoulun sisäänottomäärät pysyivät 1960-luvun lopussa ja 1970-luvun alussa ennallaan, mutta kasvoivat vuosikymmenen kuluessa vähitellen. Valtiollistamisvuonna 1977 Vaasan kauppakorkeakouluun otettiin jo yli 200 uutta opiskelijaa ja koulun opiskelijamäärä läheni tuhatta. Perustutkinto-opiskelijoista 4/5 opiskeli ekonomiksi tai kauppatieteiden kandidaatiksi ja 1/5 kirjeenvaihtajaksi. Kirjeenvaihtajalinjalle 1970-luvun alkuvuosina hyväksytyistä miltei kaikki olivat naisia, kun taas ekonomiksi tai kauppatieteiden kandidaatiksi opiskelevista miehiä oli vajaat 60 %. Jatko-opiskelijoita Vaasan kauppakorkeakoulussa oli vuonna 1977 ainoastaan viisitoista. Kirjeenvaihtajalinjalle otettiin viimeiset 30 opiskelijaa vuonna 1977, mutta linjan suhteellinen merkitys oli vähentynyt kauppakorkeakoulussa tasaisesti jo 1970-luvun alusta lähtien. Vuonna 1980 Vaasan korkeakoulun 1 230 perustutkintoa suorittavasta opiskelijasta vanhan ja uuden tutkinnon mukaisia ekonomiopiskelijoita tai kauppatieteiden kandidaatiksi opiskelevia oli yli 93 %. Kirjeenvaihtajaopiskelijoita oli tässä vaiheessa enää 46 ja ensimmäiset 36 kielenkääntäjäopiskelijaa aloittivat vasta opintojaan. Myös jatko-opiskelijoita oli edelleen vähän, vain 18.

Uusien oppiaineiden käynnistymisen ja sisäänottomäärien lisääntymisen myötä korkeakoulun opiskelijamäärä kasvoi 1980-luvulla nopeasti. Vuosikymmenen puolivälissä Vaasan korkeakoulussa aloitti vuosittain jo lähes 300 uutta opiskelijaa. Opiskelijoista selvästi suurin osa, yli 4/5, oli kauppatieteilijöitä, mutta luonnollisesti myös humanististen ja yhteiskuntatieteilijöiden määrä kasvoi tasaisesti. Vuonna 1989 Vaasan korkeakoulussa oli 2 120 opiskelijaa: heistä 73 % oli

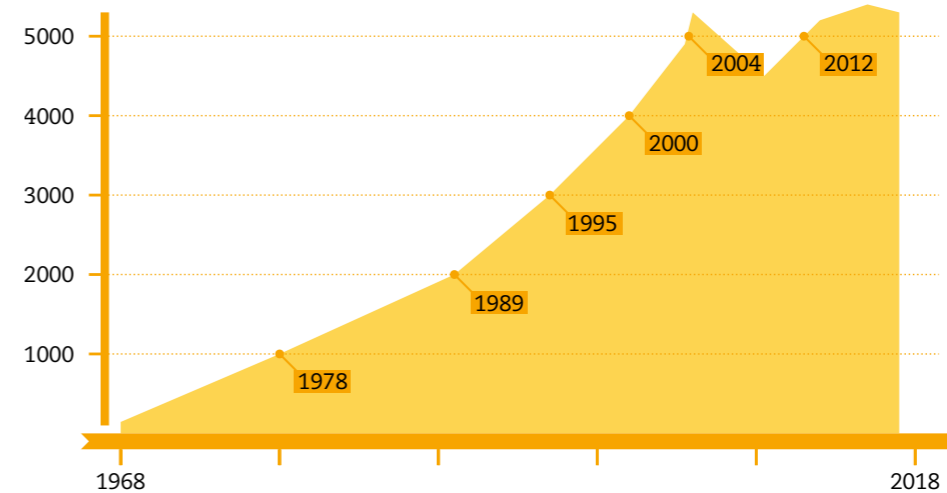

kauppatieteilijöitä, 19 % humanisteja ja kahdeksan prosenttia yhteiskuntatieteilijöitä. Jatko-opiskelijoita kaikista opiskelijoista oli ainoastaan 72 eli runsaat kolme prosenttia.

Vaasan yliopisto jatkoi kasvuaan myös 1990-luvulla ja 3 000 opiskelijan raja ylittyi vuosikymmenen puolivälissä. Tieteenaloittain tarkasteltuna muutos oli selvä: kauppatieteilijöiden osuus väheni, kun taas muiden alojen opiskelijamäärät kasvoivat. Vuonna 1998 Vaasan yliopistossa oli 3 604 opiskelijaa, joista enemmistö eli 58 % oli naisia. Vahvimmin naiset olivat edustettuina humanistisissa tieteissä ja yhteiskuntatieteissä, miehet puolestaan kauppatieteissä ja teknillisissä tieteissä. Jatko-opiskelijoiden osuus kaikista yliopisto-opiskelijoista oli kasvanut vuonna 1998 jo runsaaseen kymmeneen prosenttiin.

Nopealla kasvulla tuhatluvusta toiseen

Aloituspaikkojen lisäykset ja tietoteollisuuden muuntokoulutus kasvattivat yliopiston sisäänottomääriä merkittävästi 1990- ja 2000-luvun vaihteessa. Kun normaalisti perustutkintokoulutuksen aloitti vuosittain 650–700 opiskelijaa, oli sisäänottomäärä suurimmillaan tässä vaiheessa yli 800. Vaasan yliopisto kasvoikin varsin nopeasti: vuonna 2000 opiskelijoita oli 4 264 ja vuonna 2004 jo 5 149. Vuonna 2003 opiskelijoista 43 % oli kauppatieteilijöitä, 26 % humanisteja ja 10 % hallintotieteilijöitä. Teollisuusekonomiksi tähtäsi 13 % ja diplomi-insinööriksi 9 % opiskelijoista. Myös kansainvälisten opiskelijoiden lukumäärä kasvoi 2000-luvun kuluessa, mutta heidän osuutensa kaikista opiskelijoista oli vuosikymmenen lopussa ainoastaan viisi prosenttia.

KUVA

Opiskelijoita Cafe Oskarissa.
Kuva: Mikko Käkelä.

KUVIO

Opiskelijamäärän kehittyminen vuosina 1968–2017.

KUVIO

Vaasan yliopiston opiskelijamääriltään suurimmat oppiaineet vuonna 1993.

Yliopisto-opiskelijoiden sukupuolijakauma pysyi suhteellisen tasaisena, sillä vuonna 2005 opiskelijoista 57 % oli naisia ja 43 % miehiä. Tasaisin sukupuolirakenne oli kauppatieteellisessä tiedekunnassa, jonka opiskelijoista naisia oli 53 ja miehiä 43 %. Humanistisen tiedekunnan opiskelijoista noin 90 % oli naisia, hallintotieteissä naisten osuus oli puolestaan noin 75 %. Teknillisessä tiedekunnassa miehet olivat enemmistönä 85 %:n osuudella. Jatko-opiskelijoiden määrä kasvoi vielä 2000-luvun alussa, mutta alkoi sen jälkeen vähetä sekä lukumääräisesti että suhteellisesti jäädessä vuosikymmenen lopussa alle seitsemään prosenttiin.

Vuonna 2005 kaikissa yliopistoissa otettiin käyttöön uusi kaksiportainen tutkintorakenne. Uudistuksen myötä opiskelija

valmistuu ensin kandidaatiksi, jonka jälkeen hän voi jatkaa opintojaan maisterin tutkintoa varten. Tutkintorakennemuutos tarkoitti myös siirtymistä opintopisteisiin ja periodiopetukseen. Vanhan tutkintorakenteen mukaisesti opintonsa ennen 1.8.2005 aloittanut opiskelija saattoi siirtää jo suoritettujen opintojaksosensa uuteen rakenteeseen tai jatkaa opiskelua kolmen vuoden siirtymäajan puitteissa. Siirtymäajan päätyminen sai sadat pitkään kirjoilla olleet valmistumaan ja syyslukukauden 2008 alussa perustutkinto-opiskelijoiden määrä oli 635 pienempi kuin vuotta aiemmin. Vaasan yliopisto siirtyi 2010-luvulle jälleen alle 5 000 opiskelijan voimin: vuonna 2009 opiskelijoita oli 4 553.

MUUTOSTEN KAUTTA ETEENPÄIN

V Vaasan yliopiston opiskelijamäärä jatkoi tasaista kasvuaan myös 2010-luvun alkuvuosina. Esimerkiksi vuonna 2011 uusia opiskelijoita oli yhteensä 881, joista 599 aloitti kandidaattivaiheen opinnot ja 282 tuli erillisvalinnan kautta suoraan suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa. Vaasan yliopiston opiskelijamäärä ylittikin 5 000 opiskelijan rajan jälleen vuonna 2012: opiskelijoita oli 5 071, joista jatko-opiskelijoita oli 310 eli noin kuusi prosenttia. Kansainvälisiä opiskelijoita Vaasan yliopistossa oli tässä vaiheessa kaikkiaan 346 eli vajaat seitsemän prosenttia. Kansainvälisten opiskelijoiden osuus jatko-opiskelijoista oli sen sijaan jo runsas viidennes.

Vuonna 2012 toteutuneessa koulutusohjelmaudistuksessa kandidaattiohjelmaa kehitettiin aiempaa laajemmiksi ohjelmallisiksi kokonaisuuksiksi. Tieteenalalle yhteistä opetusta lisättiin, opiskelijavalinnan hakukohteita yhdistettiin ja opiskelijat tekivät suuntautumistaan tai pääainettaan koskevia valintoja vasta opiskelun edetessä. Tavoitteena oli nopeuttaa uusien ylioppilaiden opintojen aloittamista, tehostaa opintoprosessia ja edistää valmistuneiden työllistymistä. Maisterivaiheen opinnoissa vahvistettiin yhteyttä yliopiston tutkimusvahvuuksiin ja tutkimusryhmien toimintaan.

Kaikkien alojen tutkintoihin sisällytettiin liiketoimintaosamisen opintoja ja tutkintovaatimuksissa oli kattavasti mukana myös mahdollisuuksia kansainvälistymiseen. Opiskelijoille tarjottiin mahdollisuus vaihto- tai harjoittelupaikkaan, englanninkieliseen opetukseen sekä kulttuurin välisen viestinnän opintoihin. Koulutusohjelmaudistuksen taustalla oli opetus- ja kulttuuriministeriön pyrkimys korkeakoulujen profiilien selkeyttämiseen ja koulutuksen kaksipuolaisuuden aiempaa

parempaan hyödyntämiseen. Vaasan yliopistossa tavoitteeksi asetettiin vetovoimaisten kokonaisuuksien luominen, eniten muutoksia tuli humanistisen alan koulutusohjelmiin.

Vahvoille aloille keskittyvä yliopisto

Vuonna 2013 Vaasan yliopiston opiskelijamäärä oli 5 251, josta jatko-opiskelijoiden osuus oli runsaat kuusi prosenttia. Yliopisto-opiskelijoista 44 % oli kauppatieteilijöitä, 20 % opiskeli kieliä tai viestintää ja 13 % hallintotieteitä. Teollisuusekonomiksi opiskeli 13 % ja diplomi-insinööriksi 9 % Vaasan yliopiston opiskelijoista. Jatko-opiskelijoita oli perustutkinto-opiskelijoihin verrattuna suhteellisesti enemmän teknistieteellisellä alalla ja hallintotieteissä sekä vastaavasti vähemmän kielten ja viestinnän alalla. Kansainvälisistä jatko-opiskelijoista 4/5 opiskeli teknillisessä tiedekunnassa.

Vaasan yliopiston vuoden 2015 opiskelijamäärä, 5 426 henkilöä, oli määrällisesti suurin kautta aikojen. Tieteenalojen suhteelliset osuudet ovat pysyneet jokseenkin muuttumattomina eikä kielten siirtyminen Jyväskylän yliopistoon vuonna 2017 merkinnyt siirtymävaiheen takia vielä ratkaisevaa muutosta. Vuonna 2016 kauppatieteellisen tiedekunnan lukumääräisesti suurimmat kandidaattiohjelmat olivat 397 opiskelijan laskentatoimi ja rahoitus ja 219 opiskelijan johtaminen. Filosofisessa tiedekunnassa hallintotieteet muodostivat yhden 414 opiskelijan kandidaattiohjelman, kielten ja viestinnän alalla suurin oli puolestaan viestinnän, nykysuomen ja englannin kandidaattiohjelma 334 opiskelijallaan. Teknillisessä tiedekunnassa energia- ja informaatiotekniikan ohjelmassa opiskeli kandidaattivaiheessa 269 opiskelijaa ja tietotekniikan ja tuotantotalouden ohjelmassa 368 opiskelijaa.

◀ KUVA

Vuodesta 2008 lähtien järjestetty energiapäivä kokoaa yhteen opiskelijat ja alan yritykset. Kuva on vuoden 2016 tapahtumasta.

◀ KUVA

Kastajaistunnelmaa vuodelta 2015.

PÄÄKAUPUNKI-ORIENTOITUNUT ALUEYLIOPISTO

V Vaasan kauppakorkeakoulusta valmistui maaliskuun alkuun 1972 mennessä yhteensä 84 henkilöä. Heistä 89 % oli tällöin työelämässä: yhteensä noin puolet valmistuneista oli sijoittunut teollisuuden tai kaupan alalle. Alueellisesti tarkasteltuna tärkein kauppakorkeakoulusta valmistuneiden sijoittumislääni oli Uusimaa, jonne suuntasi lähes 31 % uusista ekonomieista ja kirjeenvaihtajista. Uudenmaan, Hämeen tai Turun ja Porin lääniin oli muuttanut yhteensä yli 44 % tutkinnon suorittaneista, mikä ylitti selvästi näiltä alueilta Vaasaan opiskelemaan tulleiden suhteellisen osuuden. Vaasan lääniin jäi valmistuneista vajaat 30 %.

Tarkasteltaessa vuosina 1971–1975 Vaasan kauppakorkeakoulussa ekonomin tai kirjeenvaihtajan tutkinnon suorittaneita, poikkesi alueellinen sijoittuminen hieman alkuaajoista. Ensimmäinen työpaikka oli 36 %:lla valmistuneista Vaasan läänissä, mikä vastasi hyvin opiskelijoiden kotipaikkojen suhteellista osuutta. Uudellemaalle suuntasi vuosina 1971–1975 valmistuneista 19 % ja kolmeen eteläiseen lääniin yhteensä 34 %. Tämä oli opiskelemaan tulleita enemmän, mutta 2/3 tutkinnon suorittaneista sijoittui joka tapauksessa maan muihin osiin. Vaasan kauppakorkeakoulun alkuperäinen ajatus maan keski- ja pohjoisosia palvelevasta oppilaitoksesta näytti toteutuneen.

Vaasan korkeakoulusta 1980-luvulla valmistuneista 33 % työskenteli vuonna 1990 Uudellamaalla ja 48 % kolmessa eteläisessä läänissä. Omaan lääniin oli jäänyt vain vajaa neljännes tutkinnon suorittaneista, mikä Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun ohella poikkesi muista korkeakouluista. Pääkaupunkiseudun merkitys kasvoi 1990-luvulla edelleen, sillä Vaasan yliopistosta vuosina 1990–1994 valmistuneista 39 % suuntasi

Uudenmaan lääniin ja kolme eteläistä lääniä tavoitti jo 56 % tutkinnon suorittaneista. Vaasan lääniin jäi valmistuneista 29 % eikä etenkään maan itäosiin Vaasasta juuri opiskelijan jälkeen muutettu. Koulutusaloitokset erot olivat kuitenkin suuret: kauppatieteilijöistä lähes puolet hakeutui tässä vaiheessa pääkaupunkiseudulle, kun taas 60 % humanisteista ja 73 % yhteiskuntatieteilijöistä jäi Vaasan lääniin.

Etelä-Suomi kutsuu valmistuneita

Pääkaupunkiseudun ja muun Etelä-Suomen imu vahvistui vuosikymmenen kuluessa entisestään, sillä vuosina 1997–2000 Vaasan yliopistossa tutkinnon suorittaneista 47 % muutti Uudellemaalle. Helsinki, Turku ja Tampere läheisine maakuntiineen tavoitti tässä vaiheessa yhteensä 57 % Vaasan yliopistosta valmistuneista, kun taas entisen Vaasan läänin kolmeen pohjalaismaakuntaan jäi 30 % valmistuneista. Opiskelijoiden kouluttamiseen muualle Suomeen suhtauduttiin Vaasan yliopistossa kuitenkin rauhallisesti: mielikuvaa Vaasan yliopistosta pelkkänä läpjuoksupaikkana haluttiin toki muuttaa, mutta toisaalta pidettiin hyvänä, että Vaasan yliopistosta valmistuneilla oli kysyntää muuallakin kuin Pohjanmaalla. Rehtori Matti Jakobsson näki yliopistokoulutuksen kapean maakunta-ajattelun sijaan eräänlaisena teollisuutena, josta saatavat hyödyt jakaantuvat koko maahan.

Vuosina 1990–2004 valmistuneiden myöhemmän asuinpaikan perusteella Vaasan yliopisto määriteltiin pääkaupunkiseutuorientoituneeksi alueyliopistoksi yhdessä Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja silloisen Turun kauppakorkeakoulun kanssa. Vaasan yliopisto poikkesi selvästi muista maakuntakeskuksissa sijaitsevista monialaisista yliopistoista, sillä valmistuttuaan opiskelijat suuntasivat kokonaisuutena enemmän pääkaupunkiseudulle kuin omalle alueelleen. Vuosina 1990–1994 Vaasan yliopistosta valmistuneista vain 14 % asui vuonna 2004 Vaasan seudulla.

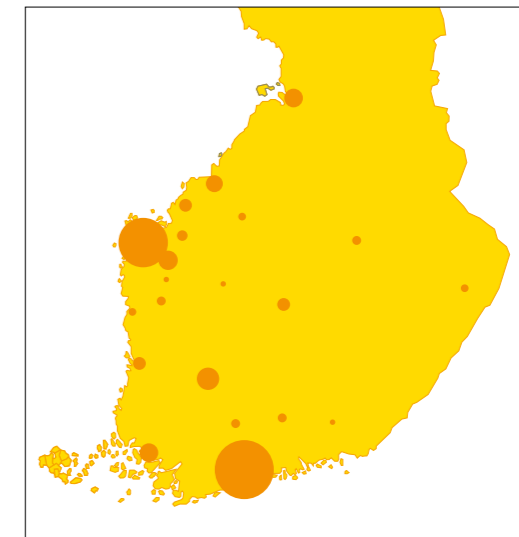
Vaasan yliopistoa ei voinut koulutuksen näkökulmasta kutsuaakaan oman alueensa yliopistoksi, sillä eri yliopistoista vuosina 2000–2004 valmistuneiden myöhemmän asuinpaikan perusteella Pohjanmaan maakunnassa merkittävin kouluttaja oli Åbo Akademi, Keski-Pohjanmaalla Oulun yliopisto ja Etelä-Pohjanmaalla Jyväskylän yliopisto, lukuun ottamatta Seinäjoen seutua, jota hallitsi Tampereen yliopisto. Yliopistokoulutuksen vuosina 2000–2004 saaneista ainoastaan Kyrönmaalla asui eniten Vaasan yliopistosta valmistuneita.

◀ **KUVA**
Opinnot takana ja elämä edessä.

Helsingin ja Vaasan kouluttajaksi

Myös 2010-luvulla Vaasan yliopistosta on työllistetty edelleen lähinnä Pohjanmaan maakuntiin ja Uudellemaalle. Tehtyjen kyselyjen sisällöllisten eroavaisuuksien ja pienten vastausmäärien takia luotettavaa kokonaiskuvaa on vaikea enää muodostaa. Joka tapauksessa enemmistö 2000-luvun lopussa ja 2010-luvun alussa Vaasan yliopistosta valmistuneista kauppatieteilijöistä suuntautui Uudellemaalle ja noin kolmannes jäi Pohjanmaan maakuntiin. Humanisteista ja yhteiskuntatieteilijöistä vastaavasti noin puolet ja diplomi-insinööreistä valtaosa jäi sen sijaan Pohjanmaalle, Etelä-Pohjanmaalle tai Keski-Pohjanmaalle.

◀ **KARTTA**
Vaasan yliopistosta vuosina 2000–2004 valmistuneiden tärkeimmät sijoittumispaikat seutukunnittain. Tiedot: Yliopistoista valmistuneiden sijoittumisaineisto 2006 (Kurikka 2008).

TONNIKALASTA KASVISRUOKAAN

”Jos haluan oikein herkutella, ostan tarjouksesta 12 markalla kaksi isoa kanankoipea” kertoi Vaasan yliopistossa lama-aikana opiskellut Tuomo 1990-luvun lehtihaastattelussa. Perinteinen opiskelija-ateria koostui tonnikalasta ja makaronista. Edullisiin silakoihin verrattuna tonnikalan etuna oli ruoanlaiton helppous: ei tarvinnut tehdä muuta kuin avata purkki. Lama-aika heijastui opiskelijan arkeen myös yliopiston säästötoimenpiteiden kautta. Määrärahaheikkausten jälkeen viittä kurssikirjaa jonotti 80 opiskelijaa, minkä lisäksi aiemmin luennoilla jaetut materiaalit muuttuivat maksullisiksi monistepaketeiksi.

Paikkakuntana Vaasa sai kuitenkin opiskelijoilta kiitosta. Tapahtumia oli riittävästi, mutta suurkaupungin haitat puuttuivat. Eteläpohjalaisille nuorille Vaasa oli näkökulmasta riippuen sopivan tuttu tai riittävän etäinen. Koska monet opiskelijat tulivat muualta Suomesta, oli uusia ystävyyssuhteita helppo solmia. Kauempaa tulleille opiskelupaikan valinnan taustalla saattoi olla tietoinen halu päästä riittävän kauas kotoa itsenäistymään. Vaasan yliopisto tiedettiin pieneksi ja lämminhenkiseksi ja ainakin Helsingin massaluentoihin verrattuna opetus tuntui yksilöllisemmältä. Kielteistä palautetta annettiin ainoastaan Vaasan ja Seinäjoen väliselle hitaalle ja vanhanaikaiselle taajamajunayhteydelle.

Vaasan yliopiston opiskelijat pitivät 2000-luvun alussa omaa yliopistoaan rentona, joustavana ja kansainvälisenä. Vaasaan oli helppo päästä opiskelemaan ja yliopistossa pystyi osallistumaan ja vaikuttamaan. Yliopiston ja kaupungin pienuudessa oli tosin sekä hyvät että huonot puolensa. Ihmisläheisessä

ympäristössä pidettiin opiskelijoista huolta, mutta toisaalta opiskeluvaihtoehdot pienessä yliopistossa olivat rajalliset. Vaasassa oli vaivatonta elää ja kaikki oli lähellä, mutta elämänmeno saattoi olla välillä liiankin rauhallista. Myös yliopistokampuksella pystyi joka tapauksessa elämään toimivaa arkea. Arkkitehti Carl August Setterbergin suunnittelemissa punaisista puutaloista kaksi eli Kostholli ja Pikkumestari oli muutettu opiskelija-asunnoiksi ja matka kotoa luennoille kesti ainoastaan minuutin ja 40 sekuntia.

Koska kaupungissa on sen kokoon suhteutettuna paljon opiskelijoita ja palvelut ovat lähellä, tuntuu Vaasa 2010-luvulla edelleen pieneltä opiskelijakylältä. Välimatkat ovat lyhyitä ja liikuminen onnistuu parhaiten polkupyörällä tai kävellen. Vertailukohteesta riippuen kaupunki voi tuntua pieneltä tai suurelta, mutta esimerkiksi Helsinkiin ja sen opiskelumahdollisuuksiin verrattuna Vaasan etuna on sen yhteisöllisyys. Vaasassa on vaivatonta tutustua uusiin ihmisiin ja verkostoitua. Monenlaisten opiskelijajärjestöjen ansiosta samanhenkisiä ihmisiä on helppo löytää ja tapahtumia järjestetään paljon.

Omalla autolla, polkupyörällä ja kävellen

Myös yliopistokampus merinäköaloineen miellytti opiskelijan silmää vuonna 2017. Katukuvaan toivottaisiin ehkä lisää elämää ja kaupunkiin enemmän työpaikkoja, jotta opiskelijat viihtyisivät ja jäisivät Vaasaan. Kriittikkiä opiskelijat antavat heikoksi koetuille liikuntamahdollisuuksille ja Vaasan paikallisliikenteelle. Kun iltaisin ja viikonloppuisin linja-autoja kulkee vain harvoin ja reittien ja aikataulujen selvittäminen vaatii miltei salapoliisitaiteja, haluavat opiskelijat asua keskustassa tai Palosaarella tai käyttää omaa autoa liikkumiseen. Myös opiskeluun halutaan lisää joustavuutta: opiskelijat toivovat sähköisiä oppimateriaaleja ja mahdollisuutta osallistua luennoille etänä sekä enemmän sähköisiä tenttejä ja esseetehtäviä. Yliopistokampuksen ravintoloihin halutaan puolestaan lisää kasvisruokaa.

◀ KUVA

Polkupyörä on Vaasassa varmin kulkuväline.

◀ KUVA

Rehtorit Ari Salminen ja Matti Jakobsson ottavat yliopiston uusia opiskelijoita vastaan.

IDEAT UUDELLA TAVALLA

DANIEL SAHEBI
WASA CARWASH OY AB, TJ
VÄITÖSTUTKIJA 2014–

Erilaista osaamista yhdistäen

Ennen Vaasan yliopistoon tuloani opiskelin Riihimäellä Hämeen ammattikorkeakoulussa HAMKissa konetekniikkaa. Tulin Vaasaan opiskelemaan tuotantotaloutta, jota oli tarjolla myös Tampereen teknillisessä yliopistossa tai Aallossa strategia-tuotantotalouden painotuksella. Halusin Vaasan yliopistoon, jonka koulutus tarjoaa hyvän sillan insinööri maailman ja business-maailman välille.

Tällä hetkellä kirjoitan väitöskirjaani, jonka aihe on logistiikka ja sen ulkoistaminen. Tuotantotalouteen suuntautuneena olen selkeästi erilaisen osaamisen yhdistäjä. Tätä vahvistaa myös väitöskirjani ohjaus, joka toteutuu ohjaajan kanssa hyvin keskusteluna. Opetan yliopistolla logistiikan peruskursssia ja teen kandidihjauksia.

Erilaisen osaamisen yhdistäminen on ollut osa elämäni. Muuttaessani Suomeen Iranista olin 15-vuotias ja jouduin opettelemaan suomen kielen nopeasti. Valmistuttuani maisteriksi en saanut heti töitä. Olin kuitenkin työskennellyt jo pitkään eri autofirmoissa, joten perustin autonpesufirman. Rupesin myös kirjoittamaan väitöskirjaa. Asioilla on taipumus nytkähtää eteenpäin ja sain samaan aikaan neljän vuoden jatko-opiskelijasopimuksen yliopiston kanssa.

Tekniikan alalle suuntautuneena väitöskirjan tekijänä pidän itseäni innovaattorina. Tekniikan tutkijan on oikeastaan oltava innovaattori, jotta uusien asioiden havaitseminen ja teknisten ratkaisujen luominen onnistuvat. Innovaatioihin suuntautuminen edellyttää kovaa itseluottamusta. Osaamisen luominen ja tunnistaminen ovat sosiaalisia taitoja. On paljon ihmisiä, jotka ovat hyviä teknisissä tiedoissaan, mutta heillä ei ole sosiaalisia taitoja tai kykyä ilmaista itseään tai luottamusta markkinoida osaamistaan. Jos haluaa kehittää tekniikan alaa, on opittava esittelemään ideansa kiinnostavalla tavalla, ja tässä

onnistuminen vahvistaa itseluottamusta. Myönnän, että olen itse tietyn osaamisen kehittämisessä perfektionisti: olen aivan pienestä pitäen halunnut opiskella loppuun asti, kunnes joudun nostamaan kädet ylös ja toteamaan, ettei ole enää mitään opiskeltavaa. Tässä mielessä väitöskirjan tekeminen ja jatko-opiskelu ovat minulle myös itseni kehittämistä.

Yliopisto ja tutkimuksen tekeminen edustavat minulle tärkeitä asioita. Ansaintalogiikka ei ole ainoa yliopistollisen tiedon tuottamisen ja kehittämisen käynnistäjä. Kyse on enemmänkin tiedon hankintaan innostavista periaatteista. Nuorempana halusin oppia, jotta ylipäänsä selviydyin elämässä. Nyt elän vaihetta, jossa voi kehittää ja parantaa prosesseja. Yliopisto-opiskelun ja tutkimuksen osana olen luonut hyviä verkostoja kansainväliselle tekniikan alueelle. Toimin lisäksi Vaasan yliopiston tekninen tohtoriohjelman opiskelijayhdyskunnan puolesta.

Vaasan yliopistossa on erittäin hyvä opetuksen taso. Mielestäni kuitenkin tulisi kehittää – ylipäättään koko Suomessa – ulkomaalaisten opiskelijoiden nivomista suomalaiseen elämään. Muuttaessani Suomeen minun oli helppo sopeutua sekä ikäni että kristinuskoa edustavan perheen ansiosta. Ulkomailta tulleet opiskelijat ja maahanmuuttajat edustavat myös erilaisia uskontoja ja vuorovaikutuskulttuureja. Esimerkiksi aikuisena

opiskelijana saapuvan sopeutuminen voi olla varsin vaikea prosessi, jolloin koti-ikävä ja masennus ovat iso ongelma. Suomessa on todella erilainen lähestymis- ja vuorovaikutuskulttuuri verrattuna moniin tiheimmin asuttuihin alueisiin. Suomessa et välttämättä mene ihmisten kanssa juttelemaan sinua vaivaavista asioista. Etelä-Euroopassa ja Iranissa ongelmia ei pidetä sisällä, vaan

esimerkiksi ratikassa tai baarissa aivan tuntematon henkilö voi istua viereesi ja kertoa häntä elämässä tai parisuhteessa masentavista asioista. Yhdessä puhumisen kulttuuria pitäisi Suomessa kehittää.

On tärkeää, että yliopistot synnyttäisivät positiivisempaa vuorovaikutuksen kulttuuria. Tuolloin oivallettaisiin, että jonkin asian kysyminen opiskelijalta ei ole testaamista tai opiskelijoiden laadun arviointia. Kysymällä jonkin asian tietämisestä tai pyytämällä vastausta asioita avataan tiedettäväksi, kutsutaan tietoa esiin. Keskustelukulttuurin kehittäminen on keskeistä entistä vaativammassa, nopeammassa ja monimuotoisemmassa tietomaailmassa.

“
**Tutkijan
on oltava
innovaattori**

Tekniikan kehittämisen näkökulmasta yliopistojen tutkijoiden toiminnan tiukka sitominen tieteellisiin artikkeleihin on kaksipiippuinen asia. Vaikka artikkeleiden julkaiseminen hyvissä joulaleissa on tärkeää, on sitäkin tärkeämpää tuottaa tietoa, jota pystytään myös käyttämään. Tekniikan tutkijoiden osaamistaso on todella korkea. Kuitenkin sosiaalisten taitojen ja itseluottamuksen kehittämiseen, joita tarvitaan siirryttäessä puhtaista, joskus varsin laskennallisista tutkimustuloksista ratkaisuihin, tarvitaan toisenlaista ohjausta. Tekniikka ei kehity vain sillä, että väitöskirjojen tekijät tai tutkijat tyytyvät artikkeleiden kirjoittamiseen. Tiedon kokeilu käytännössä ja tekniikan tarjoamien ratkaisujen muovaaminen todellisuudessa toimiviksi elementeiksi tekevät teknisistä oivalluksista arjen todellisuutta. Tekniikkaa kehitetään myös verkostoitumisella ja sosiaalisella kanssakäymisellä. Tohtorintutkinnon suorittaneesta voi tulla opettaja, tutkija tai asiantuntija; kaikki nämä edellyttävät hyviä sosiaalisia taitoja.

Mielestäni työ- ja opiskeluelämän yhdistäminen on asia, jota kaikissa yliopistoissa pitäisi kehittää. Teknisellä alalla kohtaamme tulijoita ja lähtijöitä joka vuosi. Pysyvätkö samat ihmiset Vaasan seudulla vai muuttavatko he ulkomaille? Meillä opiskelleet vievät lähtiessään heihin tekemämme investoinnin mukanaan. Teknisen opetuksen suuntaaminen, kehittäminen ja ratkaisujen käyttöönotto mahdollistavat hyvän yhteistyön yritysten kanssa. Kun ihmisten tietotaso nousee, syntyy uudenlaisia ratkaisuja ja toiminnan evoluutiota. Kymmenen vuotta sitten lähetettiin vielä kirjeitä, kun nyt kaikki lähetävät sähköposteja.

Tiede ei synny ajattelun ahtaudessa. Jos katsoo vaikkapa filosofian historiaa, niin kyse ei ollut pelkästään filosofiasta vaan runoista, astrologiasta, matematiikasta ja fysiikasta. Nyt olemme eriytyneet tieteenaloiksi. Erilaisen tiedon kohtaamispeisteitä ja verkostoja on syytä tunnistaa ja kehittää myös Vaasan yliopiston sisällä, ilman rajoja ja tulevaisuutta avaavasti. ♦

“Tiede ei synny ajattelun ahtaudessa”

KTM Daniel Sahebi valmistui Vaasan yliopistosta vuonna 2013 pääaineenaan tuotantotalous. Hän aloitti väitöskirjan tekemisen vuonna 2014 ja on toimitusjohtajana Wasa CarWash Oy Ab:ssä. Sahebi on muuttanut Suomeen Iranista, Teheranista.

Teknolohiateollisuus on Suomen tärkein vientiala ja sen toimintakenttä on kansainvälinen. Tämä näkyy myös tekniikan yliopisto-opiskelijoiksi ja väitöskirjojen tekijöiksi hakijoissa. Ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden määrä on noussut tekniikan alueella Suomessa selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikka ovat alueita, joiden yliopistotutkintotavoitteita OKM nosti edelleen vuoteen 2030 suuntautuvassa koulutustarvearvioinnissa. Teknillisen osaamisen keskeisyyttä vahvistaa myös se, että Suomen hallitus on varannut tekniikan alan yliopistojen yhteistyöhön 12 miljoonan euron määrärahan vuosille 2017–2021. Tavoitteena on perustaa tekniikan alan yhteistyöyliopisto FITech, jolla tuetaan Lounais-Suomen teollisuusalan kasvua järjestämällä täydennys- ja muuntokoulutusta. Pyrkimyksenä on lisäksi diplomi-insinööriopiskelutuksen vetovoiman kasvattaminen myös nuorille ja tytöille. Vaasan yliopisto on yhtenä seitsemästä yliopistosta kirjoittanut aiesopimuksen verkostoyliopiston perustamiseksi. ♦

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: SATU AALTONEN

5

Yhteistyöllä eteenpäin

KAKSIKIELINEN YLIOPISTO | 86

VALTAKUNNANTASON POLITIIKKA | 88

PAIKALLINEN YHTEISTYÖ VIRIÄÄ | 90

TECHNOBOTHNIA | 92

TRITONIA | 94

YHTEISTYÖ TIIVISTYY | 96

KATSE TULEVAISUUTEEN:
ELINA PELTONIEMI | 100

YHTEISTYÖLLÄ ETEEPÄIN

Vaasan korkeakoulujen yhteistyöstä puhuttaessa jäljet johtavat aina kaksikielisyyteen. Eri tahojen tavoite muodostaa Vaasaan kaksikielinen yliopisto sai valtakunnanpolitiikassa tukea, mutta toivottuun lopputulokseen ei päästy. Vaasan korkeakoulussa tosiasiat tunnustettiin ja kielikeskusteluista pysyttiin sivussa. Vahvoihin vaatimuksiin saada kaupungin hajanainen korkeakouluverkko yhteen vastattiin Vaasassa yhteistyöllä. Kieli- ja koulurajat ylitettiin onnistuneesti Technobothniassa ja Tritoniassa. Sittemmin Vaasan yliopisto on tiivistänyt yhteistyötään ennen kaikkea Vaasan ammattikorkeakoulun kanssa, mutta yhä edelleen kielikysymys pulpahtaa pinnalle.

Tritonia yhdistää alueen korkeakoulut.
Kuva: Satu Aaltonen

KAKSIKIELINEN YLIOPISTO

Ensimmäiset ehdotukset Vaasan kaksikielisestä yliopistosta tehtiin jo 1960-luvun lopulla ja asia tuli 1970-luvulla aika ajoin esiin. Opetusministeriön alainen korkeakouluneuvosto kannatti Vaasan kauppar korkeakoulun kehittämistä kaksikieliseksi ja myös Vaasan läänin korkeakoulutoimikunta tutki alueen korkeakouluopetuksen järjestämisen vaihtoehtoja kielikysymyksen näkökulmasta. Vuonna 1979 valmistuneessa mietinnössään toimikunta esitti kuitenkin suomen- ja ruotsinkielisen korkeakoulutuksen järjestämistä erikseen. Vaikka opiskelijamäärien perusteella kaksikielistä yliopistoa pidettiinärkevimpänä ratkaisuna, olisivat sen kielteiset vaikutukset ruotsinkieliseen korkeakoululaitokseen Turussa ja Helsingissä olleet toimikunnan mielestä liian suuret.

Vaasan korkeakoululaitos oli 1980-luvun alussa vielä nuori ja hajanainen koostuen Vaasan korkeakoulun kauppatieteellisestä ja humanistisesta koulutuksesta, vuonna 1974 toimintansa aloittaneesta Åbo Akademin kasvatustieteellisestä tiedekunnasta ja vuonna 1980 käynnistyneestä Svenska handelshögskolanin kauppatieteellisestä koulutuksesta. Näiden lisäksi alkoi vuonna 1981 Åbo Akademin Vaasan yksikössä ja vuonna 1983 Vaasan korkeakoulussa yhteiskuntatieteellinen koulutus. Korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelmassa todettiin yksiköiden hallinnollisen järjestämisen ajankohtaisuus: opetusministeriön asettama Vaasan korkeakoulujen yhteistyöryhmä esittikin vuonna 1982 valmistuneessa raportissaan oppilaitosten yhteistyön lisäämistä.

Erityisen vahvasti riittävän suurta ja kaksikielistä Vaasan yliopistoa kannatti opetusministeriön kansliapäällikkö Jaakko Numminen, joka halusi kytkeä myös Tampereen yliopiston alaisen Seinäjoen täydennyskoulutuksen oman läänin yliopistoon. Vuosina 1979–1982 opetusministerinä toiminut Pär Stenbäck (r.) piti sen sijaan jo ajatusta kaksikielisestä yliopistosta vaarallisena, sillä ruotsinkielinen korkeakouluopetus toteutuisi tällöin suomenkielisten ehdoilla. Seuraava opetusministeri,

SKDL:n Kalevi Kivistö kannatti kaksikielisen yliopiston perustamista Vaasaan, mutta vain vapaaehtoisesti ja yhteistyön lisäämisen kautta. Kaksikielinen yliopisto ei edennyt myöskään vuosina 1983–1987, kun korkeakouluasioista vastasi Gustav Björkstrand (r.).

Vaasan ruotsinkieliset korkeakouluyksiköt haluttiin yhdistää hallinnollisesti ja toiminnallisesti, mutta itse ne eivät ajatuksesta innostuneet ja toimivaa ratkaisua etsittiin pitkään. Lopulta päädyttiin Åbo Akademin alaiseen Österbottens högskola -hallintoyksikköön eli hallinnon, kopioinnin, puhelinten ja vahtimestaripalvelujen yhdistämiseen syksystä 1986 lähtien. Yksiköt pitivät muutosta yhtä tarpeettomana kuin keskustelua kaksikielisestä Vaasan yliopistostakin. Olemassa olevaa tilannetta pidettiin toimivana ja ruotsinkielisten yksiköiden tiivistä riippuvuussuhdetta Helsingin ja Turun emoyliopistoihin tärkeänä. Myös Vaasan korkeakoulun ylioppilaskunta vastusti kaksikielisen yliopiston muodostamista, koska korkeakoulu haluttiin pitää taloustieteellisenä erikoiskorkeakouluna.

Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto toimi vuosikymmenen lopulla aktiivisesti kaksikielisen yliopiston saamiseksi Vaasaan. Läänin korkeakoulupaikkoja haluttiin lisätä ja liiton

yksimielisessä kannanotossa ehdotettiin koko läänin eri yliopistojen alayksiköiden sekä Vaasan korkeakoulun yhdistämistä kaksikieliseksi Vaasan yliopistoksi. Yliopisto esitettiin rakennettavaksi yhdeksän eri tieteenalan ympärille. Myös Vaasan läänin lääninneuvottelukunta piti kaksikielistä yliopistoa alueen tärkeimpänä tavoitteena. Vaasan korkeakoulun johdossa asiaan suhtauduttiin sen sijaan rauhallisesti eikä yhdistymistä pidetty mahdollisena ilman molemminpuolista kiinnostusta. Rehtori Ilkka Virtanen korosti ruotsinkielisten yliopistojen oikeutta omaan mielipiteeseen kielikysymyksen sijaan.

Vaasan yliopisto toteutuu yksikielisenä

Opetusministeriön lähtökohtana oli 1980- ja 1990-luvun vaihteessa usean tieteenalojen korkeakoulujen eli käytännössä Lapin ja Vaasan korkeakoulujen muuttaminen yliopistoiksi. Muutos toteutettiin rinnakkain ja samanaikaisesti järjestettiin myös ruotsinkielistä korkeakouluopetusta

◀ KUVA

Nimikyltti vaihtuu, rehtori Ilkka Virtanen oikealla.

uudelleen. Kaksikielinen Vaasan yliopisto ei ollut mahdollinen. Vaasan korkeakoulun tekemän esityksen pohjalta opetusministeri Christoffer Taxell (r.) lupasi marraskuussa 1989 antaa lakiesityksen Pohjanmaan yliopistosta painottaen nimivalinnallaan silloisen Vaasan korkeakoulun vastuuta koko Vaasan läänin suomenkielisestä korkeakouluopetuksesta. Laki Vaasan yliopistosta hyväksyttiin joulukuussa 1990.

Muutos korkeakoulusta yliopistoksi tarkoitti hallinnon muuttamista tiedekuntapohjaiseksi. Yliopistoon muodostettiin vuoden 1992 alusta lukien kaupallis-hallinnollinen, kaupallis-tekniinen, humanistinen ja yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Oppilaitoksen nimi muuttui sen sijaan jo vuoden 1991 alussa Vaasan korkeakoulun hallituksen esityksen mukaisesti Vaasan yliopistoksi. Ministeri Taxellin mielestä kyse ei ollut uudesta korkeakoulusta, vaan ainoastaan koulun nimen muuttamisesta. Vaasan yliopistossa ajateltiin toisin: muutoksen arveltiin lisäävän selvästi oppilaitoksen resursseja. Myös humanistit ja yhteiskuntatieteilijät riemuivat, sillä muutos koettiin eri koulutus- ja tutkimusalojen tasa-arvon lisääntymisenä.

◀ KUVA

Opetusministeri Christoffer Taxell (r.) lupasi opetusministeriön kyselytunnilla Vaasassa antaa lakiesityksen laiksi Pohjanmaan yliopistosta. Jälkitunnelmissa myös Vaasan läänin maaherra Mauno Kangasniemi (vasemmalla) ja rehtori Ilkka Virtanen (keskellä).

VALTAKUNNAN- TASON POLITIIKKA

Kansanedustaja Anneli Jäätteenmäki (kesk.) ja neljä muuta vaalipiirin kansanedustajaa jättivät jo kesäkuussa 1988 lakialoitteen Vaasan kaksikielisen yliopiston perustamisesta. Ehdotus koostui ruotsinkielisestä kasvatustieteellisestä, kaksikielisistä kauppateieteellisestä, humanistisesta ja yhteiskuntatieteellisestä sekä kokonaan uudesta kaksikielisestä teknistieteellisestä tiedekunnasta. Kaikissa vaalipiirin kansanedustajissa aloite ei kuitenkaan herättänyt innostusta: tosiasiallinen tilanne tunnustaen kaksikielisyyspuheita pidettiin turhina ja utopistisina.

Hallituksen esitys laiksi Vaasan yliopistosta annettiin kesäkuussa 1990. Harri Holkerin hallituksen (1987–1991) sosialidemokraattiset ministerit ihmettelivät Vaasan pieniä ja kapea-alaisia korkeakouluyksiköitä ja vaativat kaupunkiin kaksikielistä yliopistoa suomenkielisen miniyliopiston sijaan. Sosialidemokraattien toivomuksesta hallitus päättikin asettaa nopealla aikataululla työryhmän selvittämään Vaasan korkeakouluyksiköiden yhteistyön laajentamista kaksikielisestä yliopistosta julkisuudessa käyty keskustelu huomioon ottaen. Kokoomusministerit taipuivat kannattamaan yksikielistä ratkaisua, jotta yliopisto saadaan ylipäättään Vaasaan perustettua.

Vaasan korkeakoulutyöryhmän muistio valmistui lokakuussa 1990. Kaksikielistä Vaasan yliopistoa pidettiin hallinnollisesti selkeänä ja se arvioitiin myönteisesti alueen kehitykseen vaikuttavana ratkaisumallina. Mittakaavaetujen myötä kaksikielinen yliopisto olisi myös vetovoimainen ja opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksien näkökulmasta monipuolinen. Ratkaisun todettiin kuitenkin tarkoittavan ongelmia niin ruotsinkielisille emoyliopistoille kuin Vaasan toimintamahdollisuuksillekin, katkaisevan yhteydet Etelä-Suomeen ja aiheuttavan kielellisiä, oikeudellisia ja valtiontaloudellisia ongelmia. Koska ruotsinkieliset yksiköt suhtautuivat asiaan kielteisesti ja Vaasan

korkeakoulu edellytti yksimielisyyttä, esitti työryhmä korkeakoulujen välille ainoastaan yhteistyön kehittämistä. Työryhmän 14 jäsenestä kaksi kannatti kaksikielisen yliopiston perustamista.

Sivistysvaliokunta edellyttää kaksikielisyyttä

Pian mietinnön julkistamisen jälkeen Mats Nyby (sd.) ja 11 muuta Vaasan ja Oulun läänin vaalipiirin kansanedustajaa yli puoluerajojen jätti lakialoitteen kaksikielisen yliopiston perustamisesta Vaasaan vaihtoehtona hallituksen esitykselle. Sivistysvaliokunta otti Vaasan yliopistoa koskevan hallituksen esityksen yhteydessä käsitteilyyn myös tämän sekä Jäätteenmäen ym. aiemman lakialoitteen. Valiokunnan mietintö valmistui joulukuussa 1990: hallituksen esitystä pidettiin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, mutta huomiota kiinnitettiin syntyvän Vaasan yliopiston kapea-alaisuuteen. Esimerkiksi korkeakouluneuvoston, Vaasan kaupungin ja Vaasan korkeakoulun sekä entisen opetusministerin,

◀ KUVA

Kielikysymys herätti eduskunnassa kiivasta keskustelua. Kuva: Joanna Moorhouse / Eduskunta.

◀ ◀ KUVA

Vaasan yliopistosta äänestettiin lakiesityksen toisessa käsittelyssä. Kuva: Hanne Salonen / Eduskunta.

kansanedustaja Gustav Björkstrandin (r.) näkemyksiin tukeutuen valiokunta päätyi siihen, että Vaasan yliopistoa tulee kehittää kaksikieliseksi.

Sivistysvaliokunta olisi halunnut muuttaa Vaasan yliopiston opetuskieliksi suomen ja ruotsin, mutta joutui toteamaan sen mahdottomaksi. Omana kannanottonaan se päätyikin lisäämään esitykseen ponnin, jossa se ehdotti eduskunnan edellyttävän, että Vaasassa toimivien korkeakouluyksiköiden yhteistyötä kehitetään tavoitteena kaksikielinen Vaasan yliopisto. Sivistysvaliokunnan kolme keskustalaista jäsentä sekä SKL:n ja Vihreän liiton jäsenet jättivät mietintöön vastalauseen, jossa he edellyttivät Vaasan korkeakoulun ja kaupungin muiden korkeakouluyksiköiden yhdistämistä yhdeksi kaksikieliseksi yliopistoksi, johon perustettaisiin lisäksi teknillinen tiedekunta.

Eduskunnan suuri valiokunta kannatti

sivistysvaliokunnan ehdotuksia. Lakiesityksen ensimmäisessä täysistuntokäsittelyssä joulukuussa 1990 sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Erkki Pystynen (kok.) ihmetteli, miten hallitus oli antanut yksimielisen esityksen, vaikka tiettävästi muut ministerit olisivat olleet toisenlaisen kieliratkaisun kannalla kuin esittelevä ministeri Christoffer Taxell (r.). Toisessa täysistuntokäsittelyssä keskusteltiin vielä sivistysvaliokunnan lisäämän ponnin tulkintavaihtoehdoista ja kaksikielisyysedistämisen toteutustavoista. Juho Sillanpää (kesk.) ehdotti Anneli Jäätteenmäen (kesk.) kannattamana, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin mietintöön liitetyn vastalauseen mukainen lakiesitys suuren valiokunnan mietinnön sijaan, mutta äänestyksessä ehdotus hävisi äänin 100–39. Vielä kolmannessakin käsittelyssä kielikysymys herätti keskustelua, mutta lopulta lakiesitys Vaasan yliopistosta hyväksyttiin.

PAIKALLINEN YHTEISTYÖ VIRIÄÄ

Koulutusalojen ja opetuskielten eroavuuden sekä korkeakoulujen lyhyen historian takia yhteistyö Vaasan korkeakouluyksiköiden välillä oli 1970-luvulla vähäistä. Opetusministeriön vuonna 1981 asettama yhteistyöryhmä selvitti epäsuorasti kaksikielisen yliopiston perustamismahdollisuuksia, mutta ehdotetun yhteisen korkeakoulukirjaston suunnittelutyö keskeytyi heti alkuunsa. Myös pysyvä neuvottelukunta jäi perustamatta. Vuonna 1985 Vaasan korkeakoulun rehtori Mauri Palomäki toivoikin koko lääniltä tiivistä yhteistyötä, koska paikallistason yhteistoiminta tuntui jäävän kielikysymyksen jalkoihin. Sen sijaan Taideteollisen korkeakoulun kanssa sovittiin vuonna 1987 koulutus- ja tutkimusyhteistyöstä: seuraavana vuonna Vaasaan perustettiin Länsi-Suomen muotoilualue MUOVA.

Kaksikielisen yliopiston perustamiseen liittyvässä päätöksenteossa opetusministeriön vuonna 1990 asettama korkeakoulutyöryhmä ehdotti pysyvän neuvotteluelimen perustamista ja virallisten yhteistyösopimusten solmimista. Myös eduskunta edellytti yliopistopäätöksessään Vaasassa toimivien korkeakouluyksiköiden yhteistyön kehittämistä. Vaasan yliopisto ja Åbo Akademi sekä Vaasan yliopisto ja Svenska handelshögskolan solmivatkin vuonna 1991 erilliset yhteistyösopimukset, joilla pyrittiin lisäämään opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksia suorittamalla opintoja haluamassaan korkeakoulussa. Vaasasta haluttiin luoda korkeatasoinen korkeakoulualue, jossa voi opiskella joustavasti suomeksi tai ruotsiksi. Tavoitteeksi asetettiin myös yhteistyö ulkomaisessa opiskelijavaihdossa riittävän laajan vieraskielisen opintokokonaisuuden luomiseksi.

Vuonna 1991 solmittiin myös Helsingin yliopiston, Vaasan yliopiston ja Svenska Handelshögskolanin välinen

yhteistyösopimus oikeustieteen koulutuksesta Vaasassa. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan järjestämä kaksikielinen koulutus alkoi kokeiluna saman vuoden syksyllä. Sen tavoitteena oli helpottaa ruotsinkielisen Pohjanmaan juristipulaa. Koulutus tapahtui aluksi Vaasan yliopiston tiloissa ja myös osan koulutuksen yleissivistävistä aineista hoitivat Vaasan yliopiston ja Svenska handelshögskolanin opettajat. Vuonna 1992 valmistui puolestaan lääninhallituksen aloitteesta asetun Vaasan läänin korkeakouluasiain yhteistyöryhmän raportti, jossa paikallista yhteistyötä ehdotettiin jatkettavan erityisen yhteistyöryhmän ja laajemman neuvottelukunnan kautta.

Vaasan mallin kautta menestykseen

Österbottens högskolan säätiön aloitteesta yhteistyön laajentamismahdollisuuksista käytiin 1990-luvun puolivälissä jälleen keskustelua. Rehtorien toimeksiannosta laadittiin vuonna 1997 selvitys vaasalaisten korkeakouluyksiköiden yhteistyöstä ja tehtiin ehdotukset "Vaasan mallin" mukaisen

korkeakoulu yhteistyön tehostamiseksi. Selvityksessä esitettiin toive yhteistyön kehittymisestä siten, että Vaasa tunnettaisiin koko maassa kansainvälisenä ja aidosti kaksikielisenä kaupunkina. Yhteistyötä ehdotettiin lisääväksi myös tiedottamisessa, rekrytointipalveluissa, kansainvälisen opiskelun tukitoiminnoissa ja ammattikorkeakouluopettajien jatkokoulutuksessa, korkeakoulupedagogiikan hyödyntämisessä sekä kieltenopetuksen ja joustavan opiskelu-oikeuden toteuttamisessa.

Korkeakoulujen välinen yhteistyö konkretisoitui 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa teknologiakeskus Technobothnian, Bothnia Congress -konferenssipalvelujen ja tiedekirjasto Tritonian perustamisena. Vaasan yliopisto, Åbo Akademi, Svenska handelshögskolan, Helsingin yliopiston juristikoulutus Vaasassa, Taideteollisen korkeakoulun muotoilualue MUOVA, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Svenska yrkeshögskolan muodostivat tammikuussa 2001 allekirjoitetulla sopimuksella myös korkeakoulukonsortion. Konsortion lähtökohdaksi oli toimia yhteistyöfoorumina ja kerätä innovatiivisia, alueellisesti vaikuttavia ja yhteistyötä vaativia ideoita sekä kehittää niitä eteenpäin. Tavoitteena oli vahvistaa vaasalaisten korkeakoulujen yhteistoimintaa, lisätä tiedonkulkua ja luoda aidon monikielisyyden kautta uudenlaisia ratkaisuja.

◀ KUVA

Tritoniasta tuli Vaasan yliopistojen käyntikortti.

Yhteistyöllä monipuolisuutta opintoihin

Vaasan yliopisto, Åbo Akademi, Svenska handelshögskolan, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Svenska yrkeshögskolan solmivat vuonna 2001 myös sopimuksen joustavasta opinto-oikeudesta eli JOO-sopimuksen. Yhteistyöllä haluttiin laajentaa oman korkeakoulun opintotarjontaa, lisätä valinnanmahdollisuuksia ja tukea opintojen etenemistä. Vaasassa perus- ja jatkotutkintoa suorittavat opiskelijat sekä vaihto-opiskelijat voivat sopimuksen perusteella ottaa tutkintoonsa opintoja myös muista vaasalaisista korkeakouluista ja korkeakouluyksiköistä. JOO-opiskelu edellyttää kuitenkin suunnitelmallisuutta ja oikeus myönnetään määräaikaisena. Opinto-oikeus on opiskelijalle maksuton eivätkä sopimusosapuoleltaan laskuta toisiaan konsortion sisällä suoritetuista opinnoista tai niistä syntyvistä kuluista.

◀ KUVA

Helsingin yliopiston oikeustieteen koulutuksen yhteistyösopimus solmittiin vuonna 1991. Allekirjoittamassa rehtorit Ilkka Virtanen (VY), Päiviö Tommila (HY) ja Alf-Erik Lerviks (SHH).

TECHNOBOTHNIA

Vaasan korkeakoulu, Vaasan tekninen oppilaitos ja Vasatekniska läroanstalt suunnittelivat 1980-luvulla omia laboratorioitaan, mutta päätyivät esittämään kolmen oppilaitoksen yhteishanketta. Vuonna 1989 opetusministeriö asetti työryhmän pohtimaan, miten puuvillatehtaan kutomo soveltuisi tällaiseksi koulutus- ja tutkimuslaboratorioksi. Korkeakoulujen siirtyminen alueelle oli suunnitteluvaiheessa ja ensimmäiset Vaasan korkeakoulun yksiköt olivat tällöin jo siirtyneet puuvillatehtaan tiloihin.

Vaasan kaupunki ja valtio sopivat vuonna 1992 yhteishankkeesta, jossa Vaasan kaupunki rakennutti huipputekniikan laboratorion puuvillatehtaan entiseen kutomosaliin ja siihen liitettävään puuvillan puhdistamoon. Valtio sitoutui lunastamaan tilat itselleen maksamalla tiloista vuokraa kymmenen vuoden ajan. Kolmen oppilaitoksen yhteiskäyttöön suunnitellussa laboratoriossa Vaasan korkeakoulun mukanaolo kumpusi teknistaloudellisen opetusohjelman ja vuonna 1990 yhteistyössä Teknillisen Korkeakoulun kanssa alkaneen diplomi-insinööriopetuksen tarpeista. Aiemmin teknillinen perusopetus tapahtui pääosin teknillisen oppilaitoksen laboratoriossa, mutta tilat olivat todella ahtaat ja käyttöaste kapasiteetin ylärajoilla.

Kieli- ja koulurajat ylittäen

Rakennushistoriallisesti arvokas, yli 5 000 m²:n laajuinen kutomosalin oli rakennettu vuonna 1892 Fredrik Thesleffin suunnitelmien mukaan. Yli neljä metriä korkean tilan erikoisuutena oli sahalaitainen lasikatto valurautapilarien kannattamane puisine palkistoineen. Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio suunnitelmien pohjalta toteutetuissa korjaus- ja muutostöissä lasikatto säilytettiin, tehdasmiljöön henkeä kunnioitettiin ja sali palautettiin avoimeksi tilaksi. Laboratoriot erotettiin toisistaan ja

käytävätiloista matalilla ja avonaisilla teräsrakenteisilla seinillä. Työpajarakennuksen purkamisella palautettiin torimainen sisäpiha yhdistämään rakennuskokonaisuutta. Technobothniaksi nimetty keskus palkittiin vuonna 1996 Valtion kiinteistölaitoksen vuoden rakennushankkeena.

Laboratoriotilat otettiin käyttöön vuonna 1996 ja Technobothnia aloitti virallisesti vuoden 1997 alussa. Hankkeen kokonaishinnaksi tuli 97 miljoonaa markkaa, josta rakentamisen osuus oli 72 miljoonaa ja kalusteiden osuus 25 miljoonaa markkaa. Valmistuessaan se kuului maan monipuolisimpiin uuden teknologian tutkimusyksiköihin. Technobothniaan tuli neljä osastoa: Vaasan ammattikorkeakoulu vastasi sähkö- ja konetekniikan, Svenska Yrkeshögskolan rakennus- ja ympäristötekniikan ja Vaasan yliopisto tietotekniikan tiloista ja laitteista.

Technobothnia rakennettiin ennen kaikkea opetustarkoituksiin, mutta tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan sekä taloudellisten toimintaedellytysten parantamiseen liittyvä yhteistyö alueen yritysten kanssa käynnistyi nopeasti. Yhteishankkeen tuloksena ylitettiin myös kieliraja suomen ja ruotsin välillä sekä koulutusraja ammattikorkeakoulujen ja yliopiston välillä. Vaasan yliopiston osuus tiloista oli noin kymmenen prosenttia ja opiskelijamäärien mukainen osuus kuluista noin 15 prosenttia. Tietotekniikan laboratorio mahdollisti esimerkiksi yritysverkon ja tuotantolinjojen simuloinnin sekä tietoliikenneverkkojen ja tiedonsiirtojärjestelmien toiminnan testaamisen.

Vastuualueista huolimatta kaikki laboratoriot tulivat yhteiseen käyttöön. Tiloissa pystyi esimerkiksi valmistamaan vaativia mallikappaleita CAD/CAM-tekniikalla, testaamaan rakennusmateriaalien ja rakenteiden palonkestävyyttä tai palokäyttäytymistä sekä mittaamaan betoni- ja teräspalkkien ja ristikoiden lujuutta. Myös sähkökoneiden ja laitteiden, rakennusten lämpövoitojen ja akustiikan mittaaminen sekä kosteusvaurioiden selvittäminen oli mahdollista.

◀ KUVA

Technobothnia yhdistää opetuksen ja tutkimuksen.

◀◀ KUVA

Sahalaitainen lasikatto säilytettiin tiloja kunnostettaessa.

Technobothnia on nykyisin Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulu VAMK:n ja Yrkeshögskolan Novian yhteinen opetus- ja tutkimuslaboratorio, joka antaa mahdollisuudet tekniselle tutkimukselle ja alan tutkimusmenetelmien kehittämiseksi. Technobothnia tuottaa tutkimus-, mittaus-, testaus-, laite ja informaatiopalveluja, edistää alan koulutusta, vahvistaa yhteistyötä niin siinä mukana olevien organisaatioiden kuin muiden yritysten, yhteisöjen ja tutkimuskeskusten välillä. Tutkimus- ja kehittämishankkeiden lisäksi Technobothnia tarjoaa testi-, mittaamis- ja koepalveluita sekä koulutusta alueen teollisuudelle ja elinkeinoelämälle.

◀ KUVA

Technobothnia sijaitsee puuvillatehtaan vanhassa kutomosalissa.

TRITONIA

Opetusministeriö asetti vuonna 1981 työryhmän selvittämään Vaasan korkeakoulun sekä Åbo Akademin ja Svenska handelshögskolanin Vaasan yksiköiden yhteistyötä erityisesti kirjastopalvelujen ja kalliiden laitehankintojen näkökulmasta. Työryhmä esitti seuraavana vuonna valmistuneessa raportissaan yhteisen Vaasan korkeakoulukirjaston/Vasa högskolebibliotekin perustamista vuonna 1984. Pohjanmaan tiedekirjaston suunnittelutoimikunta aloittikin työnsä, mutta valmiutta kaksikieliseen ratkaisuun ei ollut ja hanke keskeytyi. Vaasan korkeakoulualueen samaan aikaan käynnistyneessä suunnittelussa kirjasto ajoitettiin toiseen rakennusvaiheeseen.

Korkeakoulualueen rakentamisen viivästyminen tarkoitti ensimmäisen vaiheen käynnistymistä vasta vuonna 1992. Tässä tilanteessa Vaasan yliopiston rehtori Ilkka Virtanen asetti uuden työryhmän selvittämään yhteisen tiedekirjaston mahdollisuutta, mutta kiinnostus oli edelleen laimeaa. Ratkaisun löytäminen alkoi näyttää mahdolliselta vasta neljä vuotta myöhemmin ja kampusalueen toisen vaiheen rakennussuunnittelu pääsi alkamaan. Vaasan yliopisto ja ruotsinkieliset korkeakouluyksiköt sopivat kaksikielisestä ja mahdollisimman itsenäisestä erillislaitoksesta joulukuussa 1998. Vaasan yliopiston rehtori Ari Salminen saattoi vihdoinkin iloita kielirajat ylittävästä konkreettisesta yhteistyöstä.

Arkkitehtien Käpy ja Simo Paavilaisen alkuperäisessä suunnitelmassa kirjasto sijoittui muihin rakennuksiin verrattuna epäsymmetrisesti keskelle kampusaluetta. Suunnittelun kuluessa paikka tarkentui ja ulkoasu keventyi, sillä huonetilarave oli kasvanut arkkitehtikilpailun mukaiseen versioon verrattuna kolmanneksella. Meren läheisyyden ansiosta Paavilaiset eivät halunneet suunnitella kirjastosta umpinaista: neljän kerroksen korkuinen lukusali kuusipaneelipintoinen ja meren puoleinen lasiseinä tulivatkin rakennuksen hallitseviksi elementeiksi. Tärkeitä osioita olivat myös tutkijoiden oma kuusikerroksinen torni sekä kirjaston sisäänkäynnin katoksen alle syntynyt urbaani aukio.

Tiedekirjasto suunniteltiin perinteisestä ajattelusta poiketen kaksikieliseksi oppimisympäristöksi, jossa kirja- ja lehtikokoelmat ja tietoverkot kohtaavat. Kirjastosta tehtiin opiskelun, opetuksen ja tutkimuksen uudenlainen oppimiskeskus tasokkaine laitteistoinen, monipuolisine opetustiloineen ja lukusalien miltei ympärivuorokautisine käyttömahdollisuuksineen. Myös konkreettisesti tiedekirjastoon tuli oppimiskeskus, kun valtakunnallisessa virtuaaliyliopistohankkeessa yliopistojen laitoksia autettiin kehittämään verkko-opetusta. Oppimiskeskus muuttui myöhemmin EduTech-yksiköksi.

Kirjat löytävät paikkansa

Tiedekirjaston rakennustyöt alkoivat syksyllä 1999 ja seuraavan kevään muurauksissaan ministeri Jaakko Numminen muistutti tiedekirjaston tärkeästä tehtävästä siirtää tietoa tulevien sukupolvien hyödyksi. Kokonaisalaltaan 8 000 m²:n laajuisen kirjasto oli kaksinkertainen entisiin kirjastoihin verrattuna ja seitsemän kilometrin mittaisiin kirjahyllyihin siirrettiin Vaasan yliopistosta 180 000, Åbo Akademiasta 70 000 ja Svenska Handelshögskolanista 10 000 nidettä.

Tiedekirjaston vihki Länsi-Suomen läänin maaherra Heikki Koski yhdessä Vaasan kaupungin pääkirjaston laajennuksen kanssa lokakuussa 2001. Maailman kauneimmaksi yliopistokirjastoksiin kutsutun rakennuksen vihkiäisiä kunniottivat läsnäolollaan myös tasavallan presidentti Tarja Halonen ja valiokuntaneuvos Pentti Arajärvi. Kirjasto tuli maksamaan laitteineen ja kalusteineen noin 60 miljoonaa markkaa ja Senaatti-kiinteistöt valitsi sen vuoden rakennushankkeeksi 2001.

Kirjaston nimeämiseksi järjestetyssä kilpailussa palkittiin ehdotukset Velum, Wunibi ja Porta Libra, mutta eri syistä mikään niistä ei kuitenkaan sopinut kaksikielisen tiedekirjaston nimeksi. Rehtorien päätöksellä nimeksi tuli Tritonia, mikä viittasi kolmeen yliopistoon sekä mereen, sillä Triton oli merenjumala Poseidonin poika. Tiedekirjaston auditorio Nissi kunniottaa nimellään Evald ja Hilda Nissin säätiötä ja Café Oskar puolestaan vaasalaista kirjojenkerääjää, professori Oskar Ranckenia.

Myöhemmät vaiheet:

- ▶ Åbo Akademin Pietarsaaren kirjasto osaksi Tritoniaa 2006
- ▶ Vaasan ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian kirjastot osaksi Tritoniaa 2010
- ▶ Tritonia Allegro Pietarsaaren 2012 Åbo Akademin, Yrkeshögskolan Novian ja Centria-ammattikorkeakoulun yhteistyösopimuksella
- ▶ Yrkeshögskolan Novian Turun ja Raaseporin kirjasto-yksiköt osaksi Tritoniaa 2014
- ▶ Tritonian toiminta Vaasassa kokonaan Yliopistonrantaan 2016
- ▶ Yrkeshögskolan Novian kirjastotoiminta Turussa Åbo Akademin kirjastoon 2017

◀ KUVA

Tritonia on iltaisin ahkerassa käytössä. Kuva: Mikko Käkelä.

YHTEISTYÖ TIIVISTYÄ

Opetusministeriön asettama Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä ehdotti vuonna 2001 vaasalaisille korkeakouluille yhteistyön kehittämissuunnitelman laatimista ja yhteisen koulutustarjonnan lisäämistä. Vaasan korkeakoulukonsortion johtoryhmä hyväksyi vuonna 2003 Yhteistyön kehittäminen ja alueellinen vaikuttavuus -strategian. Tavoitteeksi otettiin kansainvälisesti arvostetun, yhteiskuntaan ja kulttuuriin vahvasti vaikuttavan sekä innovatiivisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen keskittymän luominen Vaasaan korkeakoulukonsortion kautta. Tulevaisuuden keihäänkärjiseksi konsortio määritteli energiaklusterin, mediaklusterin, liiketoimintaosaamisen ja yrittäjyyden klusterin sekä kulttuuri- ja kieliklusterin.

Korkeakoulukonsortioilla pyrittiin parantamaan alueen korkeakoulutuksen laatua sekä laajentamaan, tehostamaan ja monipuolistamaan toimintaa. Myös tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutusta haluttiin laajentaa, koulutus-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa kehittää sekä alueen korkeakoulutuksen vetovoimaa lisätä. Vuonna 2003 Vaasan yliopiston rehtori Matti Jakobsson kaipasi kuitenkin jo yhteistyön tiivistämistä. Verkostomaisessa ratkaisussa yliopistoyksiköiden ja ammattikorkeakoulujen hallintoa ja infrastruktuuria yhdistettiin ja koulutusmahdollisuuksia muokattiin yksi- tai kaksikieliseksi tiedekunniksi tai collegeiksi. Verkoston nimeksi olisi Jakobssonin mielestä sopinut Österbottens högskola – Pohjanmaan korkeakoulu.

Vaasan yliopisto ja Vaasan ammattikorkeakoulu sopivat syksyllä 2005 koulutuspolkuyhteistyön aloittamisesta. Koulutuspolun suorittamisella ammattikorkeakoulussa tutkinnon suorittanut pääsee jatkamaan opintoja joustavasti yliopistossa ja korvaavien opintojen tarve vähenee. Valtakunnalliset pyrkimykset koota korkeakoulutusta suuremmiksi kokonaisuuksiksi saivat osapuolet pohtimaan yhteistyön tiivistämistä laajemmin. Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun kesällä

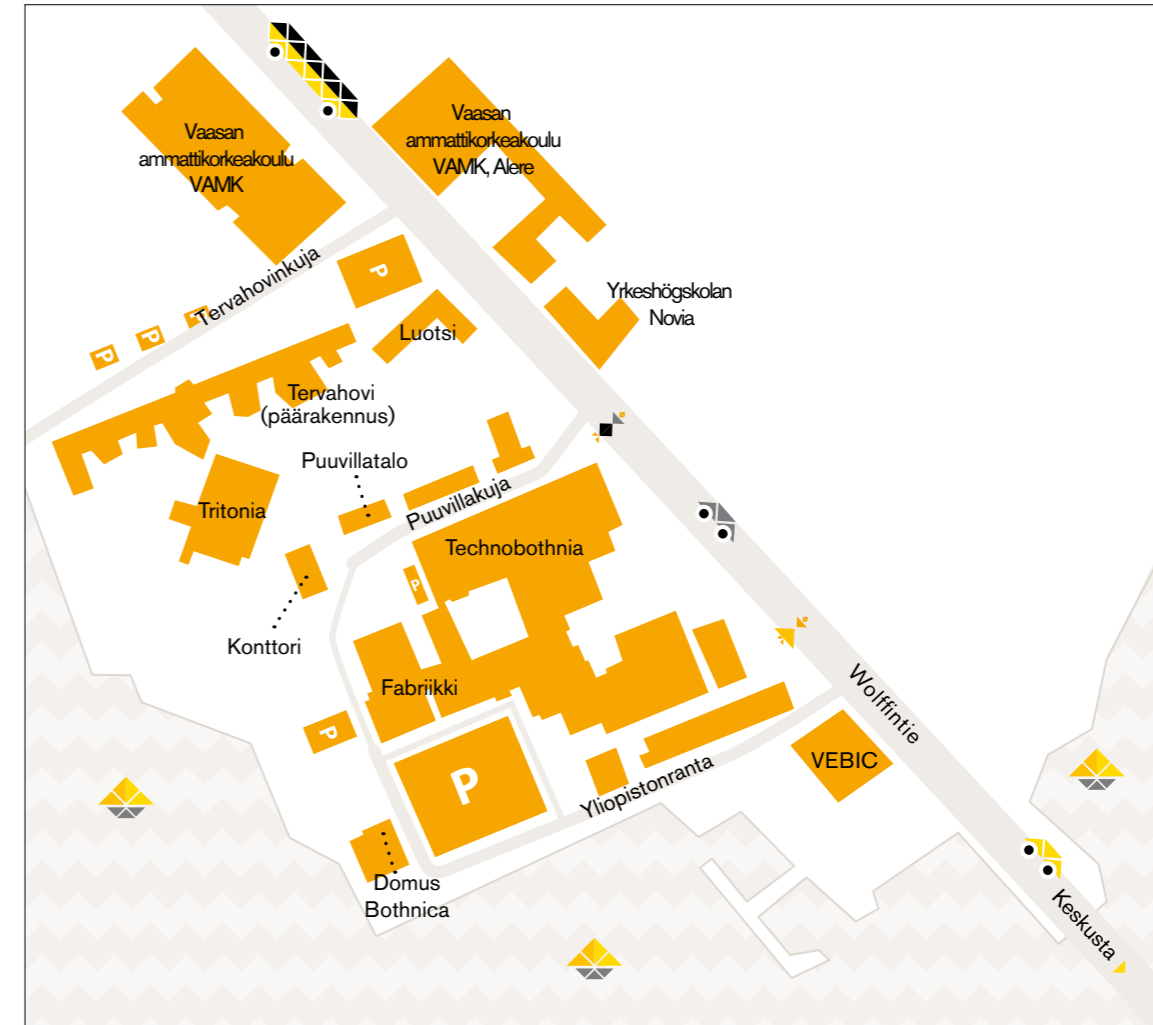
2006 solmimassa yhteistyösopimuksessa keskityttiin strategia-työhön, palvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen sekä koulutus- ja tutkimusyhteistyöhön. Yhteistyösopimuksen pohjatuena perustettiin myös yhteinen neuvottelukunta.

Tekniikan koulutuspolku avautui syksyllä 2007 Vaasan ammattikorkeakoulun sähkötekniikan, tietotekniikan sekä kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelmien opiskelijoille. Korkeakouluverkoston rakenteesta koko maassa käyty keskustelu johti samana vuonna myös Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun pitkälle meneviin yhdistymiskaavailuihin. Vuonna 2008 osapuolet solmivat yhteistyösopimuksen tavoitteenaan strategisesti ja tavoitteellisesti ohjattu korkeakoulukokonaisuus yhteisellä toimintarakenteella. Yhteistyö tiivistyi erityisesti kampuusalueilla. Vuoden 2010 alussa Vaasan ammattikorkeakoulu yhtiöitettiin: Vaasan kaupunki pysyi suurimpana omistajana, mutta myös Vaasan yliopisto tuli osakkaaksi.

Voimavarat halutaan yhteen

Vaasan yliopisto ja Vaasan ammattikorkeakoulu aloittivat vuonna 2016 yhteisen tekniikan opetuksen, jossa diplomi-insinööri- ja insinööriopiskelijat voivat suorittaa yhteisiä opintoja jopa kahden vuoden opintoja vastaavan ajan. Myös keskustelu vaasalaisten korkeakoulujen yhdistämisestä käynnistyi jälleen julkisuudessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi Vaasan yliopistolle toimeksianton Pohjanmaan korkeakoulutoiminnan vision luomisesta yhdessä Vaasan alueen korkeakoulujen ja muiden innovaatiotoimijoiden kanssa. Uusi Vaasa 2030 -visio valmistui syksyllä 2017. Vaasan yliopiston lisäksi oppilaitoksista mukana olivat Åbo Akademi, Svenska handelshögskolan, Helsingin yliopisto, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan Novia.

Palosaaren kampusalue

◀ KUVA

Vaasan yliopiston rehtori Suvi Ronkainen ja Vaasan ammattikorkeakoulun rehtori Tauno Kekäle sopivat yhteisen kaupallisen alan opetuksen kehittämisestä 24.2.2016.

◀ KARTTA

Palosaaren kampuksella on Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian tiloja.

Opetusministeriön antaman toimeksianton lähtökohtana oli etsiä keinoja korkeakoulujen vaikuttavuuden ja alueen elinvoimaisuuden vahvistamiseksi. Tutkimuksen, koulutuksen, yritysten ja julkisen hallinnon alueellista yhteistyötä halutaan tiivistää, voimavaroja yhdistää ja Palosaaren kampusalueen mahdollisuuksia hyödyntää nykyistä enemmän. Tehdyssä selvityksessä ratkaisuksi esitettiin kolme erilaista mallia. Näistä jo olemassa olevan yhteistyön edelleen kehittämisen ei kuitenkaan uskottu

johtavan opetusministeriön toivomaan muutokseen. Toisena vaihtoehtona ehdotettiin Vaasan alueen innovaatiotoimijoiden yhteistyön ja vaikuttavuuden kehittämistä avointen tutkimus- ja alustojen ja kansainvälistymisen kautta. Kolmantena vaihtoehtona esitettiin yhden monikielisen yliopiston luomiseen merkittävä osa vaasalaisista osapuolista suhtautuu puolestaan kielteisesti.

Näkymä Palosaareltä keskustan suuntaan.
Kuva: Pekka Hiippala

VALLAN KOLMI- JAKO

ELINA PELTONIEMI
HALLINTOPÄÄLLIKKÖ,
VAASAN HALLINTO-OIKEUS

Päätösten lainmukaisuus ja ihmisten elämä

Vaasan korkealaatuinen koulutus on ollut elämässäni läsnä useammalla tavalla. Valmistuin ensin Vaasan ammattikorkeakoulu VAMKista liiketalouden tradenomiksi oikeushallinnon suuntautumisvaihtoehdolla. Työllistyin AMK-harjoittelun kautta hallinto-oikeuteen vuonna 2006. Kiinnostukseni julkista hallintoa kohtaan kasvoi ja pääsin vuonna 2011 yliopistoon opiskelemaan julkisoikeutta. Valmistuttuani aloitin vuoden 2015 alussa Vaasan hallinto-oikeudessa uudessa tehtävässä. Tutkintoni kautta julkisoikeus ja julkisjohtaminen eri muodoissaan ovat minun alueettani ja hallintopäällikkönä vastaan organisaationi hallinnollisista asioista. Olen kehittänyt osaamistani edelleen suorittamalla johtamisen erikoisammattitutkinnon. Tutkintojen rinnalla on ollut myös oman kodin ja perheen rakentaminen, kotini on Vaasassa ja olen kahden lapsen äiti. Olen aivan paljasjalkainen vaasalainen ja käynyt lukion Vaasan keskustassa.

Hallinto-oikeus on tärkeä tuomioistuimien. Riita- ja rikosasiat käsitellään kärjäoikeudessa ja hovioikeudessa. Harva meistä suomalaisista joutuu mukaan varsinaisiin rikosasioihin tai riita-asioihin, mutta sen sijaan kohtaamme paljon erilaisia hallinnollisia päätöksiä. Hallinto-oikeudessa käsitelläänkin hallinnon päätöksistä tehtyjä, esimerkiksi verotukseen liittyviä valituksia. Jokainen meistä Suomen kansalaisista saa vuosittain verotuspäätöksen ja siihen tyytymätön voi tehdä verottajalle oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen perusteella annettuun päätökseen voi edelleen hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Asiakkaamme voivat olla yksityishenkilöitä, yrityksiä tai jopa julkisyhteisöjä – esimerkiksi ELY-keskus voi joissakin asioissa tarvittaessa toimia muutoksenhakijana.

Jos katsoo hallinto-oikeutta yleisesti, niin tietyssä mielessä toteutamme varsin selkeästi rooliamme vallan kolmijaon oikeudellisena toimijana. Suomessa on kuusi alueellista hallinto-

oikeutta, joiden lisäksi Ahvenanmaalla on oma hallintotuomioistuimensa. Tietyissä asiaryhmissä hallinto-oikeuden tuomiopiriniä voi olla koko maa. Esimerkiksi vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten asioiden käsittely on, Ahvenanmaata lukuun ottamatta, keskitetty Vaasan hallinto-oikeuteen.

Tehtävänäimme on huolehtia julkishallinnollisen järjestelmän lainmukaisuudesta. Käsittelemme valituksia selkeästi lainsäädännön ja lain näkökulmasta ja keskitymme valituksessa esiin nostettuihin asioihin. Hallinnon oikeudenmukaisuuden varmistaminen on myös yhteiskuntarauhasta huolehtimista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen eli sote-uudistus ei näy toiminnassamme vielä, mutta se tulee varmasti näkymään toteuttamiseen siirryttäessä. Nyt muutosta rakennetaan ja on vaikea ennustaa, miten se tulevaisuudessa konkretisoituu. Valitusten tekeminen ja hallinto-oikeuden käsitteletyt soteen liittyvät ovat myös valtion oikeudellisesta logiikasta huolen pitämistä.

Tuomioistuinten toiminta on ollut pitkään muutoksessa. Muutoksia tehtäessä pitäisi myös rauhassa katsoa, mitkä niiden vaikutukset ovat. Mielestäni lainsäädäntöä uudistetaan myös liian hätäisesti. Jatkuva korjaaminen ja tarkentaminen tuovat toimintaan ja sen arviointiin ongelmia.

“*Tehtävämme on huolehtia yhteiskuntarauhasta*”

Olen opiskellut sekä ammattikorkeakoulussa että yliopistossa, jotka ovat opintojen suorittamisen toimintaympäristöinä varsin erilaisia. Yliopistossa meitä oli suurempia porukoita ja ryhmiä, luennoilla oli hyvin iso joukko osallistujia. Opiskeluun rakentui kuitenkin selkeitä tiimejä ja kuljimme samojen ihmisten kanssa luennoilla. Meillä julkisoikeuden opiskelijoilla oli samanlainen orientaatio. Jaoimme kiinnostuksen hallintoon ja oikeuteen, lainmukaisuuden idea ja lainmukaisuuden eettinen tavoite olivat kaikille tärkeitä. Yliopistokoulutus pakottaa katsomaan asioita hieman yleisemmästä näkökulmasta, sillä kyse ei ole vain tilanteiden käytännöllisistä ratkaisuista vaan kokonaisuuk-sien hahmottamisesta. Koulutuksen hyödyllisyys on konkreettisesti työelämässä. Julkisoikeuden maisterikoulutus oli varsin laaja ja antoi hyvän pohjan oikeudelliseen toimintaan.

Vaasan yliopisto on Vaasan alueelle erittäin positiivinen asia ja sille on suuri tarve. Oikeustieteellinen koulutus eri muodoissaan on itse asiassa Vaasalle lottovoitto. Vaikka yliopistokenttä elää juuri nyt paljon, uskon että se ei ole uhka Vaasan yliopistolle. Hyvin koulutettujen osaajien paikallinen kysyntä on suuri. Laajemmasta korkeakoulujen välisestä yhteistyöstä olisi kuitenkin suuri etu opiskelijoille, sillä maailman tieto- ja osaamistarpeisiin vastaaminen edellyttää asiantuntemuksen nopeata ja jatkuvaa kehittämistä. ♦

HTM Elina Peltoniemi työskentelee hallintopäällikkönä Vaasan hallinto-oikeudessa. Hän valmistui vuonna 2014 julkisoikeuden masteriksi.

Suomen oikeuslaitoksen voi jakaa kolmeen ryhmään. Yleisiä tuomioistuimia ovat kärjäoikeudet, hovioikeudet ja korkein oikeus (KKO). Näissä käsitellään riita-asioita ja rikoksiksi ilmoitettuja, tutkittuja tapauksia. Yksinkertaistettuna kyse on jonkin rikokseksi esitetyn tapahtuman oikeudellisesta käsittelystä. Kärjäoikeuksien tuomioista voi valittaa hovioikeuteen, jossa ne käsitellään. Hovioikeuden tuomiosta voi valittaa korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus antaa siitä valitusluvan. Toinen ryhmä on hallintotuomioistuimet, joita ovat hallinto-

oikeudet sekä korkein hallinto-oikeus (KHO). Nämä käsittelevät viranomaisten päätöksistä tehtyjä valituksia. Hallinto-oikeuden päätöksistä voi valittaa – pienin rajoituksin – korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kolmas ryhmä on erityistuomioistuimet, joita ovat markkinaoikeus, työtuomioistuin ja vakuutus-oikeus. Näiden päätöksistä voi valittaa joko KKO:hon tai KHO:hon. Työtuomioistuimen ja vakuutus-oikeuden tuomioista ei kuitenkaan voi yleensä valittaa, poikkeuksena tapaturmavakuutusasiat.

Yhteiskunnan monimuotoistuminen ja moniarvoistuminen sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin on tunnistettu tekijöiksi, jotka luovat

haasteita myös hyviksi ja tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille. Digitaalinen ympäristö ja mahdollisesti myös sote-uudistukseen liittyvät ratkaisut muuttavat tapamme katsoa julkisen ja yksityisen, liiketoiminnallisen sektorin kohtauspisteitä. Vaasan yliopiston julkisoikeus ja talusoikeus ovat sekä koulutuksen että tutkimuksen näkökulmasta monin tavoin kiinnostavassa tilanteessa. ♦

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: SATU AALTONEN

“

Yliopistokoulutus pakottaa kokonaisuuksien hahmottamiseen

6

Osaamista yhteiskuntaan

VAASA JA SEINÄJOKI | 106

EPANET-VERKOSTO | 108

VAASA JA KOKKOLA | 110

TÄYDENNYSKOULUTUS | 112

AVOIN YLIOPISTO | 114

KATSE TULEVAISUUTEEN:
JUHA LINDELL | 116

OSAAMISTA YHTEISKUNTAAN

Seinäjoki ja Kokkola toivoivat kehittyvinä maakuntakeskuk-
sina omaa korkeakoulua jo 1960-luvulla, mutta toiveet eivät
toteutuneet. Ratkaisu löytyi myöhemmin yhteistyöstä, jossa
Vaasan sijaan katseet käännettiin oman läänin ulkopuolelle.
Vaasan yliopisto laajensi puolestaan toimintaansa lähikau-
punkeihin varsin myöhään, mutta varsinkin Etelä-Pohjan-
maan alueellisen tutkimustoiminnan vahvistuessa siinä on
oltu aktiivisesti mukana. Myös perinteinen vuorovaikutus
täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopiston kautta on laa-
jentunut lähialueilta koko maahan ja ulkomaillekin. Vaasa-
laista osaamista viedään sinne, missä sille on kysyntää. Ajan
virtauksissa ollaan mukana.

Avoimen iltamat Seinäjoella vuonna 2012. Vasemmalla keskellä
Reetta Kungsbacka Vaasan yliopiston avoimesta yliopistosta ja
Marjaana Rasku Etelä-Pohjanmaan kesäyliopistosta.
Kuva: Seinäjoen yliopistokeskuksen kuvapankki.

VAASA JA SEINÄJOKI

Korkeakouluopetusta toivottiin Seinäjoelle jo 1950-luvulta lähtien. Vuonna 1960 perustettu Etelä-Pohjanmaan Korkeakoulu yhdistys ylläpiti kesäyliopistoa Seinäjoella ja toimi korkeamman jatko-opetuksen saamiseksi maakuntaan. Vuonna 1966 tehtiinkin valtioneuvostolle anomus opettajakorkeakoulun perustamisesta Seinäjoelle Tampereen yliopiston filiaalina. Kun sosiaaliryöön koulutuskomitea ehdotti vuonna 1972 alan koulutuksen määrällistä lisäämistä, esitettiin opetusministeriölle sosiaalikorkeakoulun perustamista Seinäjoelle.

Opetusministeriö asetti vuonna 1974 toimikunnat suunnittelemaan korkeakoululaitoksen alueellista laajentamista Mikkeliin, Seinäjoelle ja Rovaniemelle. Seinäjoen korkeakoulun suunnittelutoimikunta esitti mietinnössään vuonna 1975 itsenäisen sosiaalialan korkeakoulun perustamista kaupunkiin. Tämän ei koettu olevan ristiriidassa Vaasan kaupparkeakoulun kehittämisyöyrkimysten kanssa, koska Vaasan läänin korkeakouluissa ei ollut yhteiskuntatieteellisiä eikä humanistisia opiskelupaikkoja. Myös korkeakoululaitoksen alueellisen laajentamisen toimikunta tuki mietinnössään vuonna 1976 Seinäjoen korkeakoulun perustamista linjaten Vaasan kaupparkeakoulun laajenemisaloiksi humanistiset, taloustieteelliset ja teknilliset alat sekä opettajankoulutuksen.

Valtioneuvoston vuonna 1974 tekemä periaatepäätös korkeakoulututkimintojen uudistamisesta muutti jo valmistelun aikana toimikunnan alkuperäistä tehtävänantoa. Alemmanasteiset korkeakoulututkimnot poistuivat, jolloin Seinäjoelle olisi pitänyt perustaa kapea-alainen tiedekorkeakoulu. Korkeakoululaitosta laajennettiin ainoastaan Lapin korkeakoululla vuonna 1979. Sosiaalitieteiden laitoksen perustamista Seinäjoelle esitettiin vielä Vaasan läänin korkeakoulutoimikunnan mietinnössä vuonna 1979 osana Vaasan korkeakouluun suunniteltua yhteiskuntatieteiden osastoa, mutta tämäkään ei toteutunut.

Etelä-Pohjanmaan Korkeakoulu yhdistyksen aiemmat kontaktit johtivat Tampereen yliopiston täydennyskoulutuksen toimipisteen perustamiseen Seinäjoelle vuonna 1981. Etelä-Pohjanmaan maakuntaliiton, Vaasan lääninhallituksen ja yksityishenkilöiden erilaiset ehdotukset eläinlääketieteellisen tai maa- ja metsätieteellisen opetuksen siirtämisestä tai aloittamisesta Seinäjoella joko itsenäisenä tai Vaasan korkeakoulun alaisena yksikkönä eivät toteutuneet. Aktiivisen työn tuloksena Seinäjoelle perustettiin kuitenkin Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus vuonna 1989, Sibelius-Akatemian koulutuskeskus vuonna 1991 ja Tampereen yliopiston alueellisen johtamisen tutkimusyksikkö Sente vuonna 1998.

Vaasan yliopisto aloittaa Seinäjoella

Vaasan korkeakoululla ei 1980-luvulla ollut mahdollisuuksia hajauttaa toimintaansa muille paikkakunnille. Seinäjoellakin yhteistyö aloitettiin mieluummin monitiedekuntaisen Tampereen yliopiston kuin kapea-alaisen Vaasan korkeakoulun kanssa. Vaasan korkeakoulun julkisissa kannanotoissa ratkaisua kritisoitiin voimakkaasti, sillä tämänkaltaista yhteistyötä pidettiin tuen puuttumisena oman läänin korkeakoululta. Vaasan ja Seinäjoen välinen yhteys korkeakouluasioissa vahvistui vasta 1980-luvun puolivälin jälkeen ja vuosikymmenen lopussa ehdotettiin jo Vaasan korkeakoulun yritysasiemiehen palkkaamista Seinäjoelle. Helsingin, Tampereen ja Vaasan yliopistojen aiesopimus yhteistyöstä Etelä-Pohjanmaan yritystoiminnan kehittämiseksi allekirjoitettiin vuonna 1994 ja pitkään suunniteltu Vaasan yliopiston oma toimipiste Seinäjoelle toteutui joulukuussa 1998.

Tutkimus- ja koulutusasiemiestyyppisen yhden miehen toimiston tehtävänä oli yhdistää Vaasan yliopiston osaamisalueet Etelä-Pohjanmaan tarpeisiin ja toteuttaa näin maakuntaa

◀ KUVA

Seinäjoen kampus alkoi rakentua vanhan lääninsairaalan alueelle 1980-luvulla.

palvelevia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Konkreettisella läsnäololla pyrittiin myös hajallaan olevan toiminnan koordinoimiseen, täydennyskoulutustoiminnan ja avoimen yliopiston toiminnan vahvistamiseen sekä jatko-opintomahdollisuuksien tehostamiseen. Seinäjoen toimipisteessä pyrittiin alusta lähtien verkostomaiseen yhteistyöhön ja tutkintoon johtavan koulutuksen organisoimiseen paikkakunnan muiden oppilaitosten ja korkeakouluyksiköiden kanssa. Vaasan yliopiston vahvuutena oli etenkin yrittäjyyteen ja liiketaloustieteeseen liittyvä osaaminen. Eri eteläpohjalaisten tahojen alkuvaiheessa esittämä toive maaseutu- ja elintarviketalouden tiedekunnan perustamisesta ei toteutunut.

Vuoden 2004 alussa Suomeen perustettiin kuusi yliopistokeskusta koordinoimaan yliopistojen aluetoimintaa. Seinäjoen yliopistokeskuksen muodostavat Helsingin, Tampereen ja Vaasan yliopistot, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia ja Tampereen teknillinen yliopisto. Vuonna 2016 yliopistokeskuksessa työskenteli Vaasan yliopiston palveluksessa tutkimuksessa, koulutuksessa ja kehittämisessä yhteensä 17 henkilöä. Opetusta annetaan sekä avoimena yliopisto-opetuksena Etelä-Pohjanmaan kesäyliopiston kautta, tutkintotavoitteellisenä koulutuksena että täydennyskoulutuksena. Kasvuryöryksen johtamisen maisteriohjelma käynnistyi Seinäjoen kaupungin tuella vuonna 2006, strategisen talousoikeuden maisteriohjelma alkoi puolestaan vuonna 2012.

EPANET- VERKOSTO

Etelä-Pohjanmaalla nostettiin 1990-luvulla esiin pitkään jatkunut huoli oman maakunnan osaamisen alhaisesta tasosta sekä tutkimuksen ja koulutettujen ihmisten vähäisyydestä. Etelä-Pohjanmaan osaamiskeskusohjelmaan perustuvassa korkeakoulujen välisessä aiesopimuksessa vuonna 1996 määriteltiin periaatteet yritystoiminnan kehittämiseksi tieteellisin keinoin. Kaksi vuotta myöhemmin Etelä-Pohjanmaan liiton ja Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen yhteistyönä valmistunut Etelä-Pohjanmaan tutkimusohjelma sisälsi useita toimenpide-ehdotuksia. Tutkimusohjelman lähtökohtana oli tutkimuksen vahvistaminen maakunnan kehitystä edistävillä painoaloilla.

Verkostolla haluttiin edistää konkreettisesti Etelä-Pohjanmaalla toimivien yliopistojen ja yritysten yhteistyötä tutkimuksen ja tuotekehityksen aikaansaamiseksi. Yhdistämällä kampusalueen toimijat ajatukseen tutkimuksesta ja tuotekehityksestä voitiin luoda hyvinvointia ja houkuttella osajia maakuntaan. Eri-tyistä huomiota kiinnitettiin uusiin ja poikkitieteellisiin tutkimusaloihin, jotka sijoittuivat informaatioteknologian ja maakunnan vahvojen toimialojen, kuten metallin, elintarvikkeiden ja puun yhtymäkohtiin sekä maaseutuvaltaisen alueen monipuoliseen kehittämiseen. Koska verkoston ideaa ei suunniteltu tiukasti, saattoivat kaikki halukkaat sovittaa tavoitteensa mallin alle.

Etelä-Pohjanmaan korkeakouluverkostoa eli Epanetia valmisteltiin Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistyksen toteuttamassa käynnistyshankkeessa vuosina 1999–2001. Verkoston muodostivat Helsingin, Tampereen ja Vaasan yliopistot, Sibelius-Akatemia sekä Tampereen teknillinen yliopisto ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Turun yliopisto tuli mukaan vuonna 2005. Uudenlaiseen korkeakouluverkostoon kohdistui alusta alkaen paljon kiinnostusta ja yliopistottoman maakunnan hanketta

pidettiin hullunrohkeana. Verkosto sisälsi neljä painoalaa: liiketoimintaosaamisen, elintarvikealan, informaatioteknologian sovellukset sekä alueet ja hyvinvoinnin. Viidenneksi painoalaksi muodostui pian taitoteknologia.

Korkeakouluverkoston ytimen muodostivat tutkimusprofessorit ja niiden ympärille kerättävät tutkimusryhmät, joita suunniteltiin luotavaksi 12. Rahoitus hankittaisiin erilaisista kansallisista ja kansainvälisistä rahoituskanavista ja tutkimusaloihin vaikuttaisivat myös rahoittajat. Huomiota kiinnitettiin myös nuorten tutkijoiden mahdollisuuksiin toimia maakunnassa sekä jatko-opiskelun tehostamiseen. Verkosto kasvoi aiottua nopeammin ja Epanetin ensimmäisessä vaiheessa vuoteen 2008 mennessä toteutettiin kaikkiaan 16 tutkimusprofessuuria. Ne perustettiin hallinnollisesti verkostossa mukana oleviin yliopistoihin, vaikka toimipaikka sijaitsikin Etelä-Pohjanmaalla. Kokonaisuuden koordinoinnista ja toimintamallin kehittämisestä vastasi ensin Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys ry ja vuodesta 2004 alkaen Seinäjoen yliopistokeskus.

Vaasalaiset mukaan verkostoon

Vaasan yliopistossa Etelä-Pohjanmaan korkeakouluverkostoa pidettiin suunnitteluvaiheessa ennen kaikkea mahdollisuutena ja siinä haluttiin olla mukana. Ensimmäiset Vaasan yliopiston

Epanet-verkoston painoalat ja Vaasan yliopiston tutkimusryhmät vuonna 2017

tutkimusprofessorit eli konseptijohtaminen, yrittäjyys ja kuluttajakäyttäytyminen käynnistyivät vuoden 2002 alussa. Konseptijohtamisen sovellusalana oli huonekaluteollisuus ja professuurin toimipaikkoja Jurva ja Seinäjoki. Yrittäjyyden tutkimusalana oli aluksi pienten ja keski-suuren yritysten liiketoiminnan kasvun ja kasvun hallinnan tutkimus. Kuluttajakäyttäytymisen professuurissa painottui puolestaan monipuolinen yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Syksyllä 2002 Vaasan yliopisto aloitti vielä kuljetinjärjestelmien valmistajien aloitteesta logististen järjestelmien tutkimusprofessuurin, joka sijoittui Kauhajolle ja Seinäjoelle. Loppuvuodesta 2002 käynnistettiin myös alumiiniteollisuuden osarahoittama tutkimushanke ja perustettiin eräänlaiseksi verkoston ulkojäseneksi Vaasan yliopiston tekniseen tiedekuntaan materiaalitekniikan professorin virka. Epanetin toisessa vaiheessa vuonna 2011 käynnistyi agro- ja konepajatekniikan sekä paikallisen energiantuotannon ja energiatehokkaan rakentamisen sulautuvien järjestelmien tutkimusprofessori Kauhavalla ja Seinäjoella. Verkoston kolmannessa vaiheessa vuonna 2015 aiempi huonekalualan professori muuttui Suomen ensimmäiseksi puurakentamisen liiketalouden professuuriksi.

KUVA

Merkittävä osa puurakentamisen liiketoimintaprofessuurin rahoituksesta tuli etelä- ja keskipohjalaisilta puunmyyjiltä ja -ostajilta lahjoituksena Suomen Metsäsäätiön kautta. Lahjoituksen vastaanottivat 28.10.2016 professori Katja Lähtinen ja ma. vararehtori, professori Jukka Vesalainen Vaasan yliopistosta. Kuva: Seinäjoen yliopistokeskuksen kuvapankki.

VAASA JA KOKKOLA

Keski-Pohjanmaan maakuntaliitto asetti vuonna 1964 korkeakoulutoimikunnan valmistelemaan erityisen maakuntakorkeakoulun hankkimista alueelle. Tämän tavoitteen tueksi perustettiin seuraavana vuonna Keski-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys ja sen ylläpitämä kesäyliopisto. Korkeakoulua ei kuitenkaan maakuntaan saatu. Vuonna 1975 maakunnassa heräsi jälleen ajatus koulutuksen edistämisestä ja erityisen Chydenius-Instituutin perustamisesta. Maakuntarahaston hoitokunnan työvaliokunnassa ideoitin, että Keski-Pohjanmaan talous- ja elinkeinoelämää tutkiva ja edistävä instituutti olisi Vaasan kauppar korkeakoulun ja/tai Oulun yliopiston alainen erillinen tutkimuslaitos, jossa olisi yliopistotasaista kansantaloustieteen tai liiketaloustieteen opetusta.

Chydenius-Instituutti perustettiin vuonna 1977 kannatusyhdistyksen ylläpitämänä ja Kokkolan kaupungin myöntämän vuosittaisen määrärahan turvin. Alkuperäisen ajatuksen mukaisesti Vaasan korkeakoulun ja Oulun yliopiston kanssa käytiin 1980-luvun alussa yhteistyöneuvotteluja, mutta ne eivät johtaneet toivottuun tulokseen. Sen sijaan Jyväskylän yliopisto kiinnostui yhteistyön kehittämisestä ja Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Keski-Pohjanmaan täydennyskoulutusyksikkö aloitti toimintansa Kokkolassa vuonna 1985. Vuonna 1991 Chydenius-Instituutti liitettiin täydennyskoulutusyksikköön ja vuonna 1997 instituutti muuttui Jyväskylän yliopiston erillislaitokseksi.

Kokkolassa pyrittiin koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseen yhteistyössä muiden kanssa

oman yliopiston sijaan. Chydenius-Instituutista tuli vuonna 2001 Jyväskylän ja Oulun yliopistojen yhteinen toiminnallinen yksikkö ja vuonna 2003 mukaan tuli myös Vaasan yliopisto. Täydennyskoulutuksella ja avoimen yliopiston opetuksella oli Kokkolassa jo pitkät perinteet, mutta nyt lähtökohdaksi otettiin opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen nimenomaan Chydenius-instituutin kautta. Vaasan yliopiston erityisalaksi instituutissa tuli kauppatieteet ja myöhemmin myös hallintotieteet.

Liiketaloustieteen asemaa vahvistetaan

Chydenius-instituutista tuli vuonna 2004 yliopistokeskus ja kolme vuotta myöhemmin se muutti nimensä Kokkolan yliopistokeskus Chydeniukseksi. Vaasan yliopiston toiminnan tiivistämiseksi ja laajentamiseksi Kokkolassa etsittiin malleja: avoimen yliopiston opintopolkua vahvistettiin ja opiskelijoille alettiin antaa säännöllisesti henkilökohtaista opintoneuvontaa ja -ohjausta. Avoimen yliopisto-opetuksen yhteistyökumppanina Kokkolassa säilyi edelleen Keski-Pohjanmaan kesäyliopisto. Vuonna 2010 sovittiin kauppatieteellisen alan opetus- ja tutkimustyön syventämisestä erityisesti liiketaloustieteen alalla ja vuonna 2013 Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan alainen tutkimusjohtaja aloitti työnsä yliopistokeskuksessa. Liiketoiminnan maisteriohjelma käynnistyi Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa vuonna 2017.

◀ KUVA

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen toimitilat Torkinmäellä valmistuivat vuonna 2007. Kuva: Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kuvapankki.

TÄYDENNYS- KOULUTUS

Jo Vaasan kauppakorkeakoulun alkuvaiheessa jatkokoulutuksen järjestämistä talouselämän palveluksessa oleville henkilöille pidettiin tärkeänä. Ensimmäinen johtajaseminaari yritysten ja julkisen hallinnon johdolle toteutui yhdessä Vaasan kesäyliopiston kanssa syksyllä 1969 ja tilaisuuksien järjestäminen jatkui myös seuraavina vuosina. Johtajaseminaareja ja muuta jatkokoulutusta suunnittelemaan ja toteuttamaan koottiin vuonna 1971 eri alojen asiantuntijoista koostunut täydennyskoulutustoimikunta.

Vaasan korkeakoulun hallitus asetti vuonna 1980 suunnitteluryhmän pohtimaan täydennyskoulutuksen tilaa ja mahdollisuuksia Vaasan läänissä. Työryhmän suosituksen mukaisesti Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiö palkkasi kesällä 1981 yritysasiamiehen jatkamaan valmistelutyötä ja suunnittelutyön tuloksena Vaasan korkeakoulun täydennyskoulutuskeskus aloitti toimintansa vuonna 1982. Tavoitteena oli tuottaa korkeakoulutasoista, koulutettavien valmiuksia lisäävää, ajankohtaista ja virikkeellistä täydennyskoulutusta erityisesti niillä aloilla, joilla Vaasan korkeakoulu järjesti perusopetusta. Toiminta jakaantui yritys-koulutukseen, avoimeen korkeakouluopetukseen, korkeakoulututkimuksen suorittaneiden täydennyskoulutukseen sekä oman korkeakoulun henkilökunnan täydennyskoulutukseen.

Toiminnan painopiste oli aluksi pienten ja keski suurten yrittäjien koulutuksessa. Yhteistyötä tehtiin ensimmäisinä vuosina etenkin keskipohjalaisen Ullavan kunnan kanssa, mutta yrittäjäkursseja järjestettiin pian koko läänin alueella: esimerkiksi huonekaluyritysten viettiin liittyen Kurikassa sekä turkisten jatkojalostukseen liittyen Seinäjoella. Korkeakoulun henkilöstölle opetettiin ruotsia, englantia ja tietokoneen käyttöä. Ensimmäisinä pitkäkestoisena koulutuksina käynnistyivät kasvuhakuisille pk-yrityksille tarkoitettu Hallitun kasvun kehittämisohjelma (HAKA) vuonna 1985 ja johtamiskoulutusohjelma Johtajana kasvaminen (JOKA) vuonna 1987.

◀ KUVA

Johtajaseminaari
5.-7.10.1970.
Seisomassa maaherra
Martti Viitanen,
hänen vieressään
apulaisprofessori
Kalevi Piha.

Pitkäkestoisten koulutusohjelmien lisäksi täydennyskoulutusta järjestettiin organisaatiokohtaisesti asiakkaiden tarpeista lähtien. Orastava kansainvälistyminen 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa näkyi niin kurssiohjelmissä kuin erityisenä yritysten vienninedistämiseen painottuvan ohjelman käynnistymisenäkin. Vahvaksi alaksi tuli 1990-luvulla humanistinen täydennyskoulutus, sillä etenkin kielikylpykoulutuksella oli kysyntää maan eri osissa. Opettajia ja tutkijoita koulutettiin kielikylpykonsulteiksi, monikielisyyskasvattajan erikoistumisohjelma laajeni ja myös maahanmuuttajaopettajia koulutettiin. Vuonna 1994 alettiin järjestää yllmän tason kielitutkintoja ja seuraavana vuonna käynnistettiin kääntäjien ja tulkkien erikoistumisohjelma.

Toiminta laajenee ja kansainvälistyy

Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus muuttui 1990-luvulla yrittäjäkursseista akateemisten työttömien kouluttamiseksi, mutta muuten yrittäjyyšnäkökulma löi leimansa yhä vahvemmin täydennyskoulutukseen. Vuosikymmenen kuluessa toiminta muuttui aiempaa valtakunnallisemmaksi ja kansainvälisemmäksi. Euroopan unionin jäsenyyden myötä tärkeiksi tulivat rakennerahastojen ja niitä täydentäneen kansallisen rahoituksen kautta

◀ KUVA

Täydennyskoulutuskeskuksen johtaja Jouko Havunen työn ääressä.

AVOIN YLIOPISTO

Tutkintovaatimusten mukaisesta opetuksesta kiinnostuneet saattoivat osallistua päiväluennoille jo 1970-luvulla ns. ylimääräisinä opiskelijoina, mutta varsinainen avoin korkeakouluopetus alkoi Vaasan korkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksessa vuonna 1983. Tavoitteena oli tarjota työssä käyville, yli 25-vuotiaille aikuisille mahdollisuus korkeakouluopintoihin pohjakoulutuksesta riippumatta. Opetusministeriön myöntämällä ensimmäisellä määrärahalta palkattiin suunnittelija ja järjestettiin kahden opintoviikon laajuinen tietojenkäsittelyopin peruskurssi. Luennoista ja harjoituksista koostunut erillisopetus toteutettiin maras- ja joulukuun arki-iltoina ja siihen osallistui 25 opiskelijaa.

Opetusministeriön vaatimuksiin avoimen korkeakouluopetuksen suunnitelmallisuuden lisäämisestä vastattiin Vaasassa perustamalla työryhmä suunnittelemaan opetusta. Kursseja järjestettiin vuosittain kolmesta viiteen ja esimerkiksi vuonna 1988 niille osallistui 150 henkilöä. Toiminta laajeni vuosikymmenen vaihteessa, kun yhteistyökumppaneiksi tulivat Vaasan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kesäyliopistot, Alajärven, Kokkolan ja Suupohjan kauppaoppilaitokset sekä Ähtärin kansalaisopisto. Monimuotoisuuteen pyrittiin jo Kauhajoella vuonna 1989 alkaneissa tietotekniikan approbaturopinnoissa antamalla opetusta Vaasasta kuvapuhelimen välityksellä. Kokeilusta saatiin hyvää palautetta.

Monimuoto-opetukseen kuului myös Aamulehti-yhtymän viestintäjohtaja Seppo Sisätön Singaporen matkallaan saama ajatus Sanomalehtiyliopistosta. Vaasan yliopiston avoimessa yliopistossa tartuttiin ideaan, jossa Pohjalaisessa julkaistut lehtiartikkelit korvasivat opintojakson luennot ja kuka tahansa saattoi aloittaa opiskelun. Ensimmäisenä luontokurssina toteutui keväällä 1992 va. apulaisprofessori Hannu Katajamäen 13-osainen artikkelisarja suunnittelumaantieteestä. Myöhemmin kurssit täydentyivät seminaareilla ja vuonna 1996 sanomalehtiyliopisto siirtyi myös verkkoon. Kaikkiaan sanomalehtiyliopiston artikkelisarjoja julkaistiin Pohjalaisessa ja Ilkassa vuosina 1992–2015 yhteensä 34.

Vaasan yliopiston avoimen korkeakouluopetuksen laajentamista tuettiin vuonna 1993 työllisyyspoliittisin perustein eli ns. Relanderin rahoilla. Nuorille 18–25 -vuotiaalle työttömille suunnatut tietotekniikan, laskentatoimen ja markkinoinnin opintopaketit vauhdittivat toiminnan kasvua ja seuraavana vuonna avoimessa yliopistossa oli mukana yhtä lukuun ottamatta kaikki oppiaineet. Tarjolla oli 26 approbaturin ja kaksi cum lauden tasoista opintokokonaisuutta. Yliopistolla oli Vaasan läänissä 12 yhteistyöorganisaatiota, joiden lisäksi opintoja annettiin myös Porissa ja Jyväskylässä. Vaasan yliopisto oli maan suurin avoimen yliopisto-opetuksen järjestäjä kauppatieteissä.

Uusilla tavoilla monipuolista opetusta

Vuonna 1996 käynnistyi Euroopan sosiaalirahaston rahoituksella Akatemia Kuusiokunnissa eli AKKU-hanke yhteistyössä Alavuden, Kuortaneen, Lehtimäen, Soinin, Töysän ja Ähtärin kuntien sekä alueen kansalaisopistojen kanssa. Hankkeessa annettiin Vaasan yliopiston tutkintovaatimusten mukaisia opintoja kymmenessä eri oppiaineessa uudenlaisin opetustekniikoin. Myönteisten kokemusten siivittämänä monimuotoista liiketaloustieteellistä yliopistokoulutusta jatkettiin Kuusiokunnissa vuosina 2002–2006 ALKU I ja ALKU II -hankkeilla. Järviseuuden ja Kauhavan koulutustasoa nostettiin puolestaan tuomalla alueelle johtamisen ja muiden kauppatieteellisten aineiden opintoja ESR-rahoitteisessa JÄRKI-hankkeessa vuosina 2009–2012.

Pitkään toivottu ikäihmisten yliopisto teemoittaisine yleisluentoineen käynnistyi Vaasassa vuonna 1996. Yleisesti ottaen

◀ KUVA

Sanomalehtiyliopiston vuoden 2000 artikkelit on koottu yhteen. Uutta julkaisua esittelevät Helena Kuivalainen, Sonja Hakala, Auli Kinnunen, Raili Uusitupa ja Marita Katajamäki Vaasan yliopiston avoimesta yliopistosta.

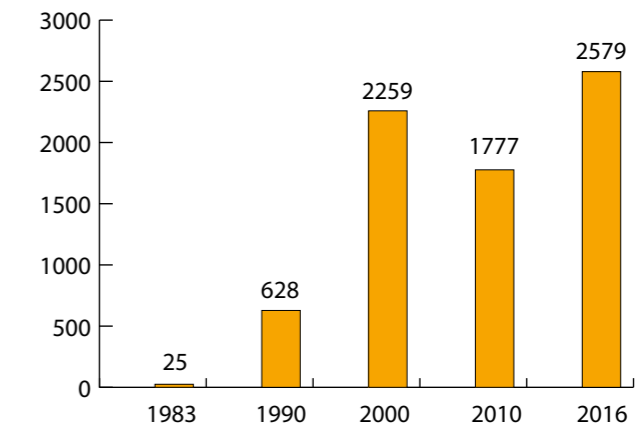
◀◀ KUVA

Ikäihmisten yliopiston 20-vuotisjuhlaseminaari keräsi yli 500 kuulijaa marraskuussa 2016.

avoimen yliopiston opiskelijat kuitenkin nuorentuivat ja opiskelusta tuli aiempaa tavoitteellisempaa. Verkko-opetuksen lisääntyminen helpotti kaikkien ikä- ja ammattiryhmien opiskelua ja tähän myös panostettiin tietoisesti. Vaasan yliopiston avoin yliopisto tarjosi 2000-luvun alussa ensimmäisenä Suomessa 15 opintoviikon laajuiset markkinoinnin perusopinnot kokonaan verkossa. WebCT-oppimisympäristössä toteutetulla kurssilla oli mukana 60 opiskelijaa eri pohjalaismaakunnista.

2000-luvun puolivälin jälkeen avoimen väyliä kehitettiin Kokkolan ja Seinäjoen yliopistokeskusten toiminta-alueilla. Yhteistyö lähiseudun lukioiden kanssa käynnistyi vuonna 2008 ja vuodesta 2012 lähtien avoin yliopisto on hoitanut myös kandidaatintutkintoihin liittyvän pakollisen liiketoimintaosaamisen opintojakson järjestelyt. Vaasan yliopiston opiskelijat ovat voineet osallistua maksutta suureen osan avoimen yliopiston opintoja. Yhteistyökumppaneita avoimella yliopistolla oli lukuvuonna 2017–2018 yhteensä 12. Merkittäviä koulutuspaikkakuntia pohjalaismaakuntien ulkopuolella olivat Tampere, Lahti ja Ylivieska.

Avoimen yliopiston opiskelijamäärän kehitys (netto)

UUTTA JOHTA- JUUTTA KOHTI

JUHA LINDELL
VAASAN YLIOPISTON JA HUS:IN
YHTEISEN MAISTERIOHJELMAN
VASTUUOPETTAJA

Pirulliset ongelmat julkisen ja yksityisen johtamisen kohtaamis- paikkoina

Valmistuin Vaasan yliopistosta julkisjohtamisen maisteriksi vuonna 2008, sivuaineena julkisoikeus. Opiskelin johtamista myös kauppatieteellisen tiedekunnan kursseilla. Yritysjuridiikkaa luin JOO-opinto-oikeuden kautta Tampereen yliopistossa. Henkilöstöön ja johtamiseen liittyvät työtehtävät kiinnostivat laajasti ja valmistumisen jälkeen työskentelin Tampereella henkilöstökonsulttina. Halusin syventää ja kehittää osaamistani, joten hain Vaasan yliopiston hallintotieteiden sote-kysymyksiin suunnattua yliassistentuuria ja se mahdollisti tutkimukseni kehittämisen. Muutosjohtajuutta ja organisaatiomuutosta käsittelevää väitöstä puolustin kesäkuussa 2017.

Toimin tällä hetkellä Helsingissä Vaasan yliopiston sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin HUS:n yhteistyönä järjestettävän sosiaali- ja terveystieteiden maisteriohjelman vastuuopettajana. Tämä on kiinnostava sosiaali- ja terveyspalvelujen suuren muutoksen ja tieteellisen osaamisen kohtaamispaikka. Koulutamme Suomen suurimman sairaanhoitopiirin alueella ja rakennamme uudenlaista johtajuutta ajassa, jossa terveysalan julkisten organisaatioiden toimintaa muovataan. On arvioitu, että vuosien 2020–2025

aikana tulee avoimeksi 200 sote-alan johtajatehtävää. Vaasan yliopiston vetämässä kokonaisuudessa tuotamme 20 maisteria kahden vuoden syklein. Osana koulutusta seuraamme sote-uudistusta, teemme monitasoisesti uusia asioita ja luomme uutta kontekstia. Koulutushankkeemme tärkeä tavoite onkin tutkimusyhteistyön kehittäminen.

Julkisessa ja yksityisessä johtamisessa on eroja. Yksityinen yritys tavoittelee taloudellista voittoa. Julkinen puoli ei pyri suoraan voittoon, mutta sen toiminta on tehokkuuden ja laadun näkökulmasta erittäin tavoiteorientoitunutta. Julkisella sektorilla lainsäädäntö asettaa johtajille ja esimiehille varsin tiukkoja toimintavaatimuksia, vastuita ja määrittelee myös ajankäyttöä ja johtamistapoja. Yhteistä erilaisten organisaatioiden johtamisessa on kuitenkin vuorovaikutustaitojen ja vuorovaikutuskulttuurin luominen.

Uudessa Vaasan yliopistossa julkinen ja yksityinen johtaminen sekä hallintotiede eri muodoissaan liitetään samaan akateemiseen yksikköön, Schooliin. Schoolin rakentaminen tarkoittaa mielestäni puhtaalta pöydältä aloittamista. Haluaisin uskallusta ilmiölähtöiseen ajatteluun: meillä on tutkimuksen ja koulu-

tutuksen aiheena johtaminen, mutta mitä kaikkea se ilmiönä sisältääkään? Oppiaineiden eroavaisuuksista huolimatta meille avautuu uutta tarjoava tiedollisen toiminnan kenttä. En näe kauppatiedettä jyränä enkä ajattele, että hallintotieteen tutkimusintressit ja jäsentämistavat eivät voisi yhdistää voimiaan sen kanssa. Tietopohjamme rikastuu, kun siitä tulee moninaisempi. Vaasan yliopiston muutos antaa suuren mahdollisuuden, mutta myös vaatii aitoa muutosta. Yliopistojen välisessä kilpailussa kokonaisuutena toimiminen antaa parhaat

mahdollisuudet. Johtamisen ymmärtämiseenkin tarvitaan selkeämmin ilmiölähtöistä lähestymistä, jolloin johtamisen kysymykset kontekstoidaan konkreettisesti ja moninaisin tavoin.

Halusimmepa tai emme, on Vaasan yliopisto pieni yliopisto. Siksikin luotan yhteistyöhön ja sen kehittämiseen. Uskon, että

“*Rakennamme uudenlaista johtajuutta ajassa, jossa julkiset organisaatiot muuttuvat*”

aidosti yhdessä tekemällä saamme luotua yliopistoa profiloivia kokonaisuuksia. Muovaamalla itsellemme meitä yhdistävän imagon ja sitoutumalla siihen, varmistamme yliopistosta positiivisen mielikuvan – mikäli pystymme tekemään uutta ja erilaista, jotain mikä erottaa meidät muista yliopistoista.

Minusta tieteellinen tutkimus ja koulutus voisivat olla käytännönläheisempää. Tällä en missään nimessä tarkoita lähentymistä ammattikorkeakoulutukseen, sillä yliopistot ovat teoriapainotteisia. Se ei kuitenkaan sulje pois arjesta esiin nousevien ongelmien ja tilanteiden analyysiä. Pitämissäni kursseissa on tullut esiin, että käytännön sitominen teoreettiseen ajatteluun toimii. Esimerkiksi Hyvinvointipeli-kurssin ytimessä on käytännön tilanteiden avaaminen ja analysointi kompleksisuusteorian avulla. Opiskelijat ratkovat erilaisista kysymyksistä rakennettuja, periaatteessa mielikuvituksellisia tilanteita hyödyntämällä pirullisten ongelmien ajattelulogiikkaa. Esitettävät loogiset ratkaisut tekevät tilanteen joko paremmaksi tai huonommaksi, mikä on osoittautunut toimivaksi ja mielenkiintoiseksi koulutustavaksi. Toimintatavan osaamisella asiantuntijat voivat tehdä hyviä ehdotuksia erityisesti muutostilanteiden hahmottamiseen.

Väitöskirjani pohjautuu kompleksisuusajatteluun kehittäen sen kautta pirullisten ongelmien hahmottamistapoja. Tulevaisuuden hahmottamisessa lähtöoletus on, että kaikkea ei voi tietää, joten näkökulmiakin tarvitaan useita. Myös tutkimusaineistot luovat oman näkökulmansa, eikä suuria yhteiskunnallisia päätöksiä tehtäessä samaa koetta pystytä toistamaan.

Tieteellinen tutkimus on holistista ja kokonaisuuksien hahmottamiseen pyrkivää, ei kertakäyttöisten tulosten tuottamista. Juuri tästä näkökulmasta tulevaisuuden Vaasan yliopistolle olisi kiinnostavaa, jos kauppatieteiden, teknisen alan osajat ja hallintotieteiden tutkijat innostuisivat yhdessä kehittämään tutkimusta pirullisten ongelmien ideaan. Ongelmia voisi yrittää ratkoa myös tietokone-mallinnuksilla, mikä toisi aineistojen analyysiin oman näkökulmansa. Toivon, että voimme kohdata ja etsiä yhteisiä tutkimuksellisia alustoja. Niitä varmasti löytyy, kun pysähdyimme miettimään. ◀▶

HTT Juha Lindellin väitöskirja Muutosjohtajuuden pirullinen puoli käsitteli organisaatiomuutoksia haastavien muutosten näkökulmasta. Jos Suomi olisi organisaatio, Oy Suomi Ab, voisi sote-uudistusta, joka on yksi suurimmista itsenäisen Suomen muutoksista, kuvata aikamme pirulliseksi ongelmaksi. Sen pohjana on kunta- ja palvelurakennemuutos, joka käynnistettiin jo vuonna 2005. Uusin, vuonna 2020 käynnistyväksi suunniteltu hallituksen ehdotus sisältää sekä uusien maakuntien perustamisen, sosiaali- ja terveyshuollon rakenteen, palvelujen ja rahoituksen muuttamisen. Se sisältää myös eri muodoissaan julkisen sektorin yksityistämistä. Muutoksen tarvetta perustellaan ikärakenteella sekä tavoitteella tarjota yhdenvertaisia palveluja, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä kustannusten kasvua. Taustalla on myös erittäin laajoja muutoksia valtioiden ja yritysten rooleissa osana kansainvälistynyttä talouden rakennetta. ◀▶

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: MIKKO KÄKELÄ

Tulevaisuuden hahmottamiseen tarvitaan useita näkökulmia

Kansainvälinen vaikuttaja

MERENKURKUN YLI UUMAJAAN | 122

VARHAISTA KANSAINVÄLISTYMISTÄ | 124

KANSAINVÄLISTYMISTÄ 2000-LUVULLA | 126

TUTKIMUKSEN HAASTEET | 128

TUTKIMUSTOIMINTA VAHVISTUU | 130

KANSAINVÄLISET TUTKINTO-OPISKELIJAT | 132

KATSE TULEVAISUUS:
ILKKA TOMPERI | 134

KANSAINVÄLINEN VAIKUTTAJA

Kansainvälistymiseen liittyvät toiveet asetettiin kauppakorkeakoulun alkuaikoina pohjoismaiseen yhteistyöhön ja Uumajan yliopistoon, mutta lyhyt etäisyys linnuntietä on todellisuudessa paljon pidempi. Vuosien kuluessa katset suunnattiin Eurooppaan ja sittemmin kansainvälistymisestä on tullut jokapäiväistä arkea, jossa sadat opiskelijat tutustuvat uusiin olosuhteisiin tai Vaasaan vuosittain. Samanlaisesti myös tutkimukseen on tietoisesti panostettu ja yksittäisistä väitöskirjantekijöistä on siirrytty kansainvälisesti verkostoituneisiin tutkimusryhmiin. Tutkimus on hyvällä kansainvälisellä tasolla ja ulkomaalaisia jatko-opiskelijoita riittää.

MERENKURKUN YLI UUMAJAAN

Vaasan kauppakorkeakoulu ja Uumajan yliopisto tekivät yhteistyötä jo vuodesta 1969 alkaen, jonka lisäksi 1980-luvun alussa käynnistettiin myös laajempaa pohjoismaista yhteistyötä Keski-Pohjan korkeakoulujen välillä. Merenkurkun alueen korkeakoulujen yhteistyö käynnistyi Suomen ja Ruotsin opetusministeriöiden rahoituksella kokeiluluonteisena vuonna 1983. Seuraavan vuoden keväällä Vaasan korkeakoulu, Åbo Akademin kasvatustieteellinen tiedekunta, Svenska handelshögskolanin Vaasan yksikkö ja Uumajan yliopisto solmivat sopimuksen, jonka lähtökohtana oli suomalaisten ja ruotsalaisten korkeakoulujen yhteistyön lisääminen. Sopimuksen piiriin kuului Ruotsissa koko pohjoisin korkeakoulupiiri eli Uumaja, Luulaja, Sundsvall, Härnösand ja Östersund.

Yhteistyö tarkoitti 1980-luvulla kontaktien solmimista, opettaja-, tutkija- ja virkamiesvaihtoa, vierailuluentoja sekä seminaareja ja matkoja uusien yhteistyömuotojen selvittämiseksi. Muutamat Vaasan korkeakoulun opiskelijat olivat vuosittain vaihto-opiskelijoina Uumajan yliopistossa. Yhteyksiä luotiin laitosten kesken ja Merenkurkun yhteistyön johtoryhmä teki esityksiä yhteisistä koulutuksista, viroista, tutkimushankkeista ja jopa yhteisestä tutkimuslaitoksesta. Yhteistyö laajeni Suomessa Seinäjoelle ja Tampereelle. Yhteistyön rahoittajaksi saatiin mukaan myös Pohjoismaiden neuvosto.

Kansainvälistymisen lisääntyminen ja tarve vieraskielisen opetustarjonnan lisäämiseksi synnytti 1990-luvun puolivälissä humanistisen tiedekunnan aloitteesta School for Scandinavian Studies -hankkeen. Tavoitteena oli yhdistää Vaasan ja Uumajan yliopistojen osaamisalueet ja kehittää ulkomaalaisille opiskelijoille houkuttelevia opintokokonaisuuksia. Yhteistyöllä pyrittiin saamaan kansainvälistä näkyvyyttä ja eurooppalaisia ja amerikkalaisia vaihto-opiskelijoita Merenkurkun alueelle. Myös Vaasan yliopiston, Åbo Akademin, Svenska handelshögskolanin ja

Uumajan yliopiston sopimuksen uusimisen yhteydessä vuonna 1996 painotettiin yhteistyön tiivistämisen tarvetta Euroopan unionin jäsenyyden toteutumisen jälkeen. Sopimuksella haluttiin helpottaa yliopistojen välistä yhteistyötä niin perusopetuksessa, tutkijakoulutuksessa kuin tutkimuksessakin.

Hankkeiden kautta eteenpäin

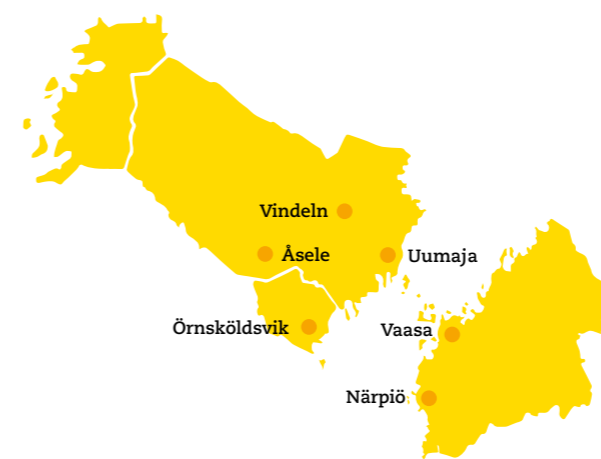
Vaasan yliopisto oli 2000-luvulla mukana Merenkurkun alueella laajoissa yliopistojen ja korkeakoulujen yhteistyön laajentamiseen ja syventämiseen pyrkineissä hankkeissa. Niissä keskityttiin muun muassa uusien yhteistyömuotojen kehittämiseen, yhteisten koulutusohjelmien ja tutkimushankkeiden luomiseen, osaamistason nostamiseen, opiskelijavaihdon lisäämiseen ja etäopetuksen kehittämiseen. Vuosina 2001–2007 toteutettiin EU:n Interreg III A -ohjelman UniZon Kvarken -hankkeessa Vaasan yliopisto oli mukana kuudessa osahankkeessa. Esimerkiksi UniNet-osahankkeessa pyrittiin yhdistämään virtuaaliopetuksen resursseja siten, että opiskelijat voisivat ottaa tutkintoonsa virtuaalisesti tuotetun opintokokonaisuuden yliopistosta riippumatta joko Vaasasta tai Uumajasta.

Vuonna 2004 ilmoitettiin korkeakoulujen yhteistyön vauhdittamisesta Merenkurkun alueella vuosikymmenien puheiden jälkeen. Toisaalta esiin nousivat toistuvasti Vaasan ja Uumajan väliset hankalat liikenneyhteydet ja Suomen ja Ruotsin välinen aikaero. Lyhytkin käynti Uumajassa vei laivalla matkustaan paljon aikaa ja edellytti kahta yöpymistä Ruotsissa. Tapaaminen onnistui helpoiten vuokraamalla lentokone tai järjestämällä videokonferenssi. Moninaisista hankkeista huolimatta pitkäjänteiseen yhteistyöhön todettiin olevan vielä paljon matkaa. Yliopistojen välinen sopimus päivitettiin kuitenkin vuonna 2007

◀ KUVA

Uumajan yliopiston ja Vaasan korkeakouluyksiköiden välinen yhteistyösopimus allekirjoitettiin 16.4.1984. Sopimuksen allekirjoittajat vasemmalta lukien: rehtori Caj-Gunnar Lindström (Åbo Akademi), rehtori Mauri Palomäki (Vaasan korkeakoulu), rehtori Lars Wahlbeck (Svenska handelshögskolan) ja rehtori Lars Beckman (Uumajan yliopisto).

ja uusina kumppaneina mukaan tulivat Sveriges lantbruksuniversitetet Uumajasta, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan Novia, Muova ja Helsingin yliopiston juristikoulutus Vaasasta sekä Högskolan i Bodö Norjasta.

Aluetutkimusyhteistyötä yhteistyötä tehtiin 2000-luvun lopussa Interreg IV A -ohjelman Botnia-Atlantica -ohjelmaan kuuluvassa hankkeessa Vaasan yliopiston, Åbo Akademi i Vasan, Uumajan yliopiston ja Nordlandin yliopiston kesken. Myös verkko-opetusyhteistyö Vaasan ja Uumajan yliopistojen välillä on jatkunut. Vuonna 2015 Vaasan yliopiston kauppateieteellinen tiedekunta ja Uumajan yliopiston Umeå School of Business and Economics tekivät strategisen yhteistyösopimuksen yhteistyön lisäämiseksi opetuksessa, tutkimuksessa ja liikkuvuudessa tavoitteenaan Merenkurkun alueen muodostuminen yhteiseksi korkeakoulualueeksi yhteisine opinto-ohjelmineen. Ensimmäiset kaksoistutkinnot rahoituksessa ja strategisessa johtamisessa Vaasan yliopiston ja Uumajan yliopiston välillä käynnistyivät vuonna 2016.

◀ KARTTA

Virtual Educational Education -Kvarken -projekti toteutettiin vuosina 1998–2000. Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen koordinoimassa Interreg-hankkeessa luotiin oppimiskeskusiksi eri paikkakunnille tietotekniikkaa ja etäopetusta hyödyntäen.

VARHAISTA KANSAIN- VÄLISTYMISTÄ

Kansainvälistymisen tarve tiedostettiin Vaasan korkeakoulussa jo 1980-luvulla, mutta toiminta rajoittui lähinnä yksittäisiin vierailuihin. Ylioppilaskunnan puheenjohtajan mielestä kansainvälisyysasioissa korkeakoululla oli pallo ollut hukassa. Asia korjaantui kuitenkin syksyllä 1988, kun kansainvälisten asioiden sihteeri aloitti työnsä. Kansainvälisyuden painopiste oli Vaasan sijainnin, kielikysymyksen ja vakiintuneiden yhteistyökanavien mukaisesti Pohjoismaissa. Yhteispohjoismaisen Nordplus-ohjelman käynnistyttyä Vaasan korkeakoulun opiskelijoita oli opiskelijavaihdossa Uumajan yliopistossa Ruotsissa.

Vuonna 1989 solmittiin Nordplus-ohjelman mukaiset sopimukset myös ruotsalaisten Tukholman ja Uppsalan yliopistojen sekä tanskalaisten Odensen yliopiston ja Århusin kauppakorkeakoulun kanssa. Seuraavina vuosina yhteistyö alkoi tanskalaisten Sydin ja Kööpenhaminan kauppakorkeakoulujen sekä Islannin yliopiston kanssa. Vilkkainta yhteistyö oli Århusin kauppakorkeakoulun kanssa. Samanaikaisesti luotiin yhteyksiä myös muihin ilmansuuntiin: opiskelija- ja tutkijavaihdon sekä tutkimusyhteistyön kattava yhteistyösopimus solmittiin vuonna 1989 Tallinnan teknillisen korkeakoulun kanssa ja vuonna 1990 saksalaisen Greifswaldin yliopiston sekä Leninigradin valtionyliopiston taloustieteellisen tiedekunnan kanssa. Kahdenvälinen yhteistyö houkutteli yksittäisiä opiskelijoita tai opiskelijaryhmiä vieraillemaan puolin ja toisin.

Ulkomaalaisten vaihto- ja tutkinto-opiskelijoiden ottaminen edellytti vieraskielisen opetuksen järjestämistä, mutta Vaasan korkeakoulussa voitiin 1980-luvun lopussa tarjota ainoastaan yksittäisiä englanninkielisiä luentosarjoja. Tämä haittasi vaasalaisten mukanaoloa vastavuoroisuuteen perustuvissa

eurooppalaisissa vaihto-ohjelmissä. Yliopistossa alettiin kehittää kansainvälistä koulutusta ja suunnitella vieraskielisiä opintokokonaisuuksia, jotta osallistuminen vaihto-ohjelmiin helpottuisi. Vuonna 1990 kansainvälistymisen tavoitteet kirjattiin yliopiston suunnitelmiin. Englanninkielistä opetusta lisättiin ja tiedotusta, opintoneuvontaa sekä tukitoimia tehostettiin.

Vaihto-opiskelusta entistä helpompaa

Vuonna 1992 Vaasan yliopisto solmi vaihtosopimukset yhdysvaltalaisen Louisianan ja Mississippin valtionyliopistojen kanssa. Yliopisto liittyi mukaan myös Euroopan yhteisön Erasmus-ohjelman Suomen ensimmäiselle hakukierrokselle lukuvuodeksi 1992–1993. Ensimmäisenä vaihtomahdollisuuksia tarjosi viestintätieteiden laitos liittymällä verkostoon, jossa oli mukana ennestään yliopistot Saksasta, Ranskasta, Italiasta ja Espanjasta. Seuraavana vuonna Erasmus-ohjelmaan osallistuivat saksan kielen laitos ja kauppatieteelliset tiedekunnat. Samanaikaisesti lisättiin myös Euroopan integraatiota koskevaa tutkimusta ja opetusta sekä vahvistettiin Venäjää koskevaa perus- ja täydennyskoulutusta.

Vaasan yliopistolla oli 1990-luvun puolivälissä runsaat 50 yhteistyöyliopistoa ja vähintään kolmeksi kuukaudeksi vaihtoon lähti vuosikymmenen puolivälin jälkeen vuosittain 60–80 opiskelijaa. Kansainvälistymispyrkimyksiä lisättiin tasaisesti: aluksi tavoitteena oli jokaisen jatko-opiskelijan ja vuosikymmenen loppuun mennessä vähintään sadan perusopiskelijan opiskelu ulkomailla aloitusvuosiluokkaa kohden. Vaasan yliopistoon tuli puolestaan vuosittain 30–40 ulkomaalaista vaihto-opiskelijaa, joista noin puolet Erasmus/Sokrateksen kautta ja loput Nordplus-ohjelman kautta, kahdenvälisin sopimuksin tai aivan itsenäisesti. Euroopan Unionin ulkopuolelta Vaasaan saapui opiskelijoita Venäjältä, Virosta, Puolasta, Thaimaasta ja Taiwanista.

Vieraskielinen opetus alkoi 1990-luvun puolivälissä olla kiinteä osa yliopiston opetustarjontaa ja kansainvälinen tutor-toiminta pyrki auttamaan vaihto-opiskelijoita arjen ongelmissa. Joka torstai kokoonnuttiin ravintola Leipätehtaan panimopubiin vapaamuotoiseen illanviettoon. Opiskelijat antoivat myönteistä palautetta Vaasan pienistä opetusryhmistä, mielenkiintoisia opintokokonaisuuksista ja yliopiston uudenaikaisesta teknistä. Kiitosta annettiin myös vaihdon hyvästä organisoinnista ja paikallisten asukkaiden hyvästä kielitaidosta.

◀ **KUVA**
Vaasan yliopiston vaihtokorkeakoulut Euroopassa vuonna 1997.

KANSAIN- VÄLISTYMIÄ 2000-LUVULLA

V Vaasan yliopisto kansainvälistyi 2000-luvun alussa monipuolisesti. Opetusministeriön kanssa sovittu tavoite 160 opiskelijan lähettämiseksi vuosittain yli kolmen kuukauden vaihtojaksolle ulkomaille vuosikymmenen puolivälissä ylitettiin: vuonna 2005 lähtijöitä oli 192. Myös mahdollisuudet laajenivat, sillä vuosikymmenen alussa Vaasan yliopiston opiskelijoille oli tarjolla 204 vaihtopaikkaa 23 maassa ja vuonna 2004 tarjolla oli jo 267 paikkaa 26 maassa. Jokainen halukas pääsi matkaan, jos pystyi tarvittaessa joustamaan paikan valinnan suhteen. Pääosa vaasalaisopiskelijoista suuntasi vaihtoon Erasmus-ohjelman kautta, Nordplus-vaihto-ohjelman ja kahdenvälisen vaihtosopimusten osuus jäi yhteensä alle kolmannekseen. Eniten kiinnostusta herättivät perinteisesti Saksa, Ranska ja Italia sekä uusina Kiina, Meksiko, Australia ja Itä-Euroopan uudet EU-maat.

Myös saapuvien vaihto-opiskelijoiden määrä kasvoi vuosikymmenen alussa kaiken aikaa: muutamassa vuodessa määrä yli kolminkertaistui siten, että vuonna 2004 Vaasan yliopistoon saapui jo 138 opiskelijaa. Kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita saapui eniten Saksasta, Ranskasta ja Italiasta. Vaasassa kiinnitettiin huomiota vaihtojakson laatuun ja yliopiston hyvät palvelut henkilökohtaisine tutoreineen saivatkin opiskelijoilta kiitosta. Ulkomaalaiset opiskelijat arvostivat myös Vaasan yliopiston englanninkielisten opintokokonaisuuksien monipuolista tarjontaa ja hienoa kampusaluetta.

Vaasan yliopiston vaihto-opiskelijoita lähti 2000-luvun jälkipuoliskolla eniten Ruotsiin, Saksaan, Ranskaan, Espanjaan ja Kiinaan. Pohjoismaat ja etenkin Uumaja löydettiin uudelleen, myös kiinnostus Aasian maita kohtaan lisääntyi vuosi vuodelta. Lähtevien vaihto-opiskelijoiden määrä vaihteli 160–200 välillä, joten kaikkina vuosina päästy ei tulossopimuksessa

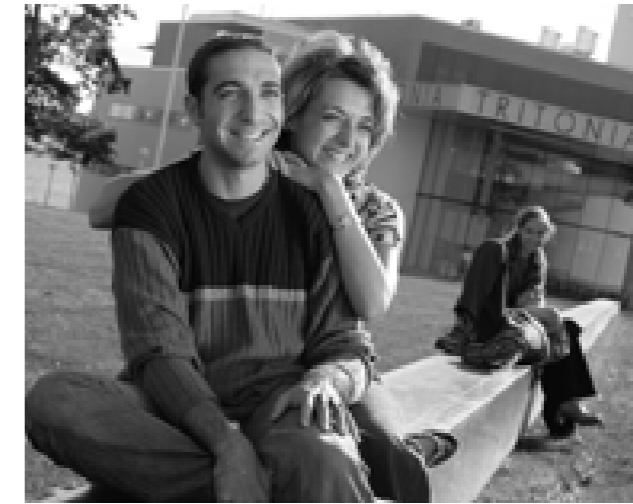
määriteltyyn 200 lähtevän vaihto-opiskelijan tavoitteeseen. Vaihtoehtoja ei ainakaan olisi ollut pulaa, sillä vuonna 2009 sopimukset kattoivat 39 maata, 260 korkeakoulua, kuusi eri Nordplus-verkostossa sekä useita muita kansainvälisiä verkostoja. Vaihtopaikkoja Vaasan yliopisto pystyi tarjoamaan vuosittain noin 470.

“**Opiskelijat kiittivät hyviä järjestelyitä ja toimivia palveluita**”

Vaihtopaikkoja ympäri maapalloa

Vaasan yliopistoon saapuvien vaihto-opiskelijoiden määrä puolestaan kasvoi tasaisesti ja lähestyi 2000-luvun lopussa jo tavoiteltua 200 opiskelijan vuositasoa. Eniten opiskelijoita saapui Saksasta, Ranskasta ja Espanjasta. Kansainväliset opiskelijat kiittivät hyviä järjestelyitä ja toimivia palveluja, opiskelijoiden tarpeiden huomioon ottamista ja hyvää yhteishenkeä sekä viihtyisää ympäristöä lähellä luontoa. Vaihto-opiskelijat arvostivat myös englanninkielisen opetustarjonnan runsautta, opiskelumahdollisuuksien joustavuutta ja mahdollisuutta suomen, ruotsin ja venäjän kielen opiskeluun. Vaihto-opiskelijoille tarkoitetut opintokokonaisuudet koottiin vuonna 2007 selkeiksi kokonaisuuksiksi tiedekunnittain, mikä osaltaan vahvisti kansainvälistä kysyntää.

◀ **KUVA**
Kansainväliset opiskelijat viihtyvät kampuksella.

Vaasan yliopistosta lähteneiden vaihto-opiskelijoiden määrä on ylittänyt 2010-luvulla joka vuosi 200:n rajan ja viime vuosina asetunutta 260 opiskelijan tuntumaan. Vaasan yliopistolla on sopimusten kautta yli 500 vaihtopaikkaa 40 eri maassa; näistä suosituimpia ovat Saksa, Ranska, Espanja, Yhdysvallat ja Kiina. Vaihtoon voi lähteä yhteensä opiskeluaikana: kerran kandivaiheessa, kerran maisterivaiheessa ja kerran jatko-opinnoissa. Yliopiston kautta toteutettuna vaihto-opiskelu kestää vähintään kolme kuukautta ja enintään vuoden ja lukukauden aikana perustutkinto-opiskelijan on opiskeltava vähintään 20 opintopistettä vaihtokohteen opintoja. Vaasan yliopistoon vuosittain saapuvien vaihto-opiskelijoiden määrä on puolestaan asetunutta 2010-luvulla 180–200 opiskelijan tuntumaan. Vaasa kiinnostaa etenkin saksalaisia, ranskalaisia, espanjalaisia, italialaisia ja kiinalaisia opiskelijoita, jotka ovat usein kuulleet aiempien vaihto-opiskelijoiden hyvistä kokemuksista Vaasassa.

◀ **KUVA**
Vaasaan saapuu opiskelijoita ympäri maailmaa.

TUTKIMUKSEN HAASTEET

Vaaan kauppakorkeakoulun ensimmäinen väitöskirja hyväksyttiin huhtikuussa 1975, kun Kauko Mikkonen väitteli kauppatieteen tohtoriksi talousmaantieteen alaan kuuluvalla tutkimuksellaan "Causal analysis of the system of central places and prediction of functional regional structure in the administrative province of Vaasa, Finland". Tutkimustoiminta oli määrällisesti varsin vaatimatonta, sillä 1970- ja 1980-luvuilla Vaasan kauppakorkeakoulussa/korkeakoulussa hyväksyttiin yhteensä vain kymmenen väitöskirjaa, näistä talousmaantieteessä ja laskentatoimessa kummassakin kolme. Vaasalaisten professorien ohjauksessa tehtyjä väitöskirjoja tosin hyväksyttiin myös muissa korkeakouluissa ja yliopistoissa.

Tutkijakoulutus oli resurssien vähäisyyden takia Vaasan korkeakoululle vielä 1980-luvun alussa suuri haaste. Tutkimusta pyrittiin kuitenkin edistämään korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä, opettaja- ja tutkijavaihdolla sekä antamalla matka-apurahoja jatkokoulutustapahtumiin osallistumiseen. Vaikka kauppakorkeakouluun vuonna 1970 perustetun tutkimuslaitoksen yhtenä tavoitteena oli nimenomaan mahdollisuuksien luominen omien opiskelijoiden tieteelliseen päteväntämiseen, toivottiin jatko-opiskelijoina myös kauppakorkeakoulun ulkopuolisia henkilöitä eri yrityksistä ja valtiollisista tutkimuslaitoksista.

Tietoista tutkimuspolitiikkaa Vaasan korkeakoululla ei 1980-luvun alussa vielä ollut, joten aiheet määräytyivät professuurien täyttymisen mukaan. Liiketaloustieteissä aktiivista tutkimusta tehtiin kasvuun, kannattavuuteen ja rahoitusongelmiin liittyvissä aiheissa sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin liittyvissä kysymyksissä. Talousmaantieteessä tärkeänä teemana olivat toiminnalliset alueet ja humanistisen alan painopiste oli ammattikielten ja terminologian tutkimuksessa. Koko yliopiston

näkökulmasta tärkeänä pidettiin etenkin humanistista ja yrittäjyyteen liittyvää tutkimusta.

Rehtori Ilkka Virtanen kiinnitti huomiota jatkotutkimusten vähäisyyteen heti kautensa alussa. Avatessaan korkeakoulun 20. lukuvuoden vuonna 1987 piti hän lisenssiaatin ja tohtorin tutkintojen määrän lisäämistä jo korkeakoulun yleisen kehityksen kannalta välttämättömänä. Edellytyksiä tutkimustoiminnalle luotiinkin 1980-luvun lopussa kasvattamalla määrärahoja ja lisäämällä avustavan henkilökunnan määrää. Monet laitokset järjestivät myös jatkokoulutusseminaareja ja valtakunnallisiin tapahtumiin sekä kansainvälisiin kongresseihin ja seminaareihin osallistuttiin. Kansainvälisyyteen tähdättiin myös ulkomaiden tutkijavierailujen ja yhteistyöprojektien kautta, panostamalla julkaisemiseen kansainvälisissä sarjoissa sekä käyttämällä väitöskirjojen esitarkastajina ja vastaväittäjinä ulkomaisia asiantuntijoita.

Vahvat painoalat erottuvat

Vaasan yliopiston tutkimustoimintaa ei 1990-luvun alussa voinut pitää vielä yliopiston vahvuusalueena, mutta yksittäiset huiput erottuivat jo joukosta edustaen oman tieteenalansa valtakunnallista kärkeä ja hyvää kansainvälistä tasoa. Vuosikymmenen

puolivälissä vahvuusaloiksi luettiin yrityksen rahoitus ja rahoitusmarkkinat, kulttuurien välinen viestintä, monikielisyys ja ammattikielet, alueellinen yrittäjyydetutkimus, kuluttajakäyttäytymisen ja yritysten kansainvälistymiskäyttäytymiseen liittyvä tutkimus sekä julkishallinnon vertaileva organisaatiotutkimus. Tutkimusresurssien ja erityisen hankerahoituksen suuntaamisessa vahvuusalat pyrittiin ottamaan huomioon.

Kauppatieteellinen ala oli 1990-luvun puolivälissä mukana kahdessa valtakunnallisessa tutkijakoulussa ja kahdessa valtakunnallisessa jatkokoulutusohjelmassa, joiden lisäksi yhteistyötä tehtiin Svenska handelshögskolanin kanssa. Myös yhteiskuntatieteet olivat mukana kahdessa valtakunnallisessa tutkijakoulussa. Apurahopohjaisten jatkokoulutuspaikkojen lukumäärää lisättiin vuosikymmenen puolivälin jälkeen siten, että vuonna 1999 Vaasan yliopisto rahoitti 11 jatkokoulutusstipendiä ja eri alojen tutkijakouluissa oli vuositasolla yhteensä kahdeksan koulutuspaikkaa. Myös kansainvälistä tutkimusyhteistyötä ja julkaisemista kansainvälisissä sarjoissa pyrittiin entisestään lisäämään.

Vaasan yliopistossa tähdättiin 1990-luvun jälkipuoliskolla 7–9 tohtorinväitökseen vuodessa, mutta tavoitteeseen ei joka vuosi päästy. Kokonaisuutena

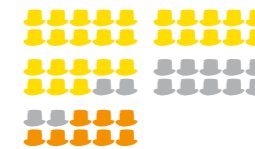
1970-luku:
4 väitöstutkimusta

1980-luku:
6 väitöstutkimusta

1990-luku:
50 väitöstutkimusta

■ Kauppatieteellinen
■ Humanistinen
■ Yhteiskuntatieteellinen

◀ KUVIO

Väitökset tieteenaloittain / tiedekunnittain.

◀ ◀ KUVA

Pirjo Rajaniemi (nyk. Laaksonen) väitteli ensimmäisenä naisena Vaasan yliopistossa vuonna 1992. Vasemmalla vastaväittäjä, professori Rik Pieters, oikealla kustos, professori Henrik Gahmberg. Väitös kuului markkinoinnin alaan.

jatkotutkimusten määrä kasvoi joka tapauksessa nopeasti, sillä vuosikymmenen aikana valmistui yhteensä 50 väitöskirjaa ja vuonna 1999 Vaasan yliopistossa juhlittiin jo 60. väitöstä. Eri oppiaineista tuotteliaimpia olivat laskentatoimi, julkishallinto, ruotsin kieli sekä hallinto ja organisaatio.

◀ KUVA

Talousmaantieteen lehtori Kauko Mikkonen työhuoneessaan vuonna 1988.

TUTKIMUS- TOIMINTA VAHVISTUU

Vaaan yliopiston eri tieteenalat olivat 2000-luvun alussa löytäneet omat vahvuutensa. Humanistisella alalla tutkimuksen ja jatko-opiskelun painopiste oli ammattikielisessä viestinnässä ja monikielisyydessä. Tutkimusteemat olivat saaneet paljon kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä ja tiedekunnan laitokset vastasivat valtakunnallisen kielientutkimuksen tutkijakoulun ammattikielisen viestinnän ohjelmasta. Yhteiskuntatieteissä tutkimusta tehtiin monipuolisesti julkisen sektorin, hyvinvointivaltion ja alue- rakenteen teemoista talousnäkökulmaa painottaen. Tiedekunta oli mukana neljässä valtakunnallisessa tutkijakoulussa.

Kauppatieteissä keskityttiin liiketoimintaosaamisen tutkimukseen laajalla rintamalla. Vaasan yliopisto tunnettiin esimerkiksi yrittäjyyteen, johtajuuteen, kuluttajakäyttäytymiseen, rahoitukseen ja tilinpäätöksiin liittyvistä tutkimusaiheista. Tutkimustoiminta oli vakiintunut useilla aloilla valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tunnustetulle tasolle. Tekniikan vahvuusalueita olivat puolestaan tuotannon tietotekniikka sekä energiatekniikkaan ja -talouteen sekä tuotekehitykseen liittyvät kysymykset. Alan tutkimus ja opetus yhdistyivät vahvasti oman alueen teollisuuteen, mutta yhteistyötä tehtiin myös koti- ja ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Tekninen ala oli myös mukana useassa valtakunnallisessa tutkijakoulussa sekä kansainvälisessä tutkijakouluverkossa.

Vaaan yliopiston tutkimustoiminnan yhdeksi tavoitteeksi otettiin 2000-luvun alussa tutkimuksen monitieteisyys. Yliopistoon syntyiikin poikkitieteellisiä tutkimusryhmiä, joiden kautta toimintaa suunnattiin entistä tarkemmin tietuille painopistealueille. Vuonna 2004 strategiseksi ratkaisuksi nostettiin kansallisesti ja kansainvälisesti tunnustettujen tutkimuksen

huippuyksiköiden saaminen Vaasan yliopistoon. Linjauksella haluttiin vahvistaa tutkimuksen ja jatkokoulutuksen profiilia sekä luoda selkeitä ja erikoistuneita tutkimusryhmiä. Oppiaineittain tarkasteltuna määrällisesti eniten väitöskirjoja valmistui 2000-luvulla johtamisen ja organisaatioiden, laskentatoimen ja rahoituksen, tuotantotalouden, ruotsin kielen ja markkinoinnin aloilla. Tohtorin tutkintoja suoritettiin vuosikymmenen alussa vuosittain tavallisesti 10–15, mutta vähitellen määrä kasvoi. Vaasan yliopiston sadas väitöskirja hyväksyttiin vuonna 2003 ja 200. väitöskirja vuonna 2009.

Tutkimusryhmät löytävät paikkansa

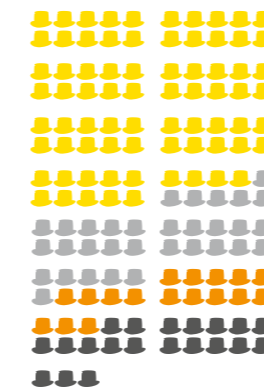
Vuonna 2010 tehdyssä tutkimuksen kokonaisarvioinnissa Vaasan yliopiston tutkimuksen todettiin olevan hyvällä kansainvälisellä tasolla. Parhaiten arvioinnissa menestyi kauppatieteellinen ala, erityisesti laskentatoimi ja rahoitus sekä johtaminen. Kehittämistä todettiin olevan tohtorikoulutuksessa ja tutkimuksen tavoitteellisessa ja tutkimusohjelmalähtöisessä johtamisessa. Tutkijakoulutuksen suunnitelmallisuutta ja tohtoriopiskelijoiden tasa-arvoa lisättiin vuonna 2011 perustetulla Vaasan yliopiston tutkijakoululla. Siihen kuului viisi tohtoriohjelmaa: liiketoimintaosaaminen, kielet ja viestintä, hallintotieteet, laskennalliset tieteet ja teknologioiden kehittäminen. Tutkimustoiminnan kehittämisessä pidettiin erityisen tärkeänä tutkimusryhmien tehokasta kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista. Selvästi suurin osa yliopiston tieteellisestä julkaisu- toiminnasta oli kansainvälistä ja myös opettajien ja tutkijoiden kansainvälisen liikkuvuuden

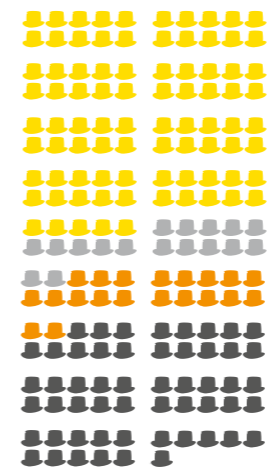
◀ KUVA

Kati Saarenpään johtamisen alaan kuuluva väitöstutkimus tarkastettiin marraskuussa 2017. Vasemmalla vastaväittäjä, professori Anna-Majja Lämsä ja keskellä kustos, professori Liisa Mäkelä.

2000-luku:
143 väitöstutkimusta

2010-luku:
176 väitöstutkimusta

- Kauppatieteellinen
- Humanistinen
- Yhteiskuntatieteellinen
- Teknillinen

osalta Vaasan yliopisto ylitti 2010-luvulla tavoitteensa.

Vuonna 2015 tehdyssä tutkimuksen kokonaisarvioinnissa Vaasan yliopiston suurimmaksi vahvuudeksi todettiin tutkimuksen erittäin vahva yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Vaasan yliopiston tutkimusryhmistä parhaimmat arviot saivat kauppatieteellisen tiedekunnan Henkilöstöjohtaminen (HRM) ja Finance and Financial Accounting (FFA) sekä kauppatieteellisen ja teknillisen tiedekunnan yhteinen Networked Value Systems -ryhmä (NeVS). Kansainvälisesti korkeatasoiseksi arvioitiin myös filosofisen tiedekunnan Johtamisen käytännöt ja diskurssit -ryhmä sekä Deliberatiivisen hyvinvointipolitiikan johtaminen -ryhmä.

Väitöskirjojen määrä on 2010-luvun kuluessa vakiintunut 20–30:n vuositasolle: määrällisesti selvästi muita enemmän niitä on vuosikymmenen aikana tehty tuotantotaloudessa, johtamisessa ja markkinoinnissa. Vaasan yliopiston 300. väitöskirja valmistui vuonna 2014 ja nykyisellä tahdilla 400:n raja ylitetään yliopiston juhlavuonna 2018.

◀ KUVIO

Väitökset tieteenaloittain / tiedekunnittain.

KANSAINVÄLISET TUTKINTO- OPISKELIJAT

V Vaasan korkeakoulussa opiskeli 1980-luvun lopussa ainoastaan yksittäisiä ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita. Nigerianlainen Bede Onyeka Nwoko valmistui ensimmäisenä ulkomaalaisena ekonomiksi vuonna 1991 hänelle laskentatoimeen räätälöidyn oman opinto-ohjelman kautta. Samana vuonna otettiin ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita ensimmäisen kerran järjestelmällisen haun kautta. Hakemuksia saatiin 88 ja syksyllä 1991 Kiinasta, Bangladeshista, Iranista, Nigeriasta, Bulgariasta ja Neuvostoliitosta kotoisin olleet 12 opiskelijaa aloittivat ekonomiopintonsa.

Tavoitteeksi otettiin, että viimeistään kolmantena opiskeluvuotenaan ulkomaalaiset opiskelijat pystyisivät seuraamaan suomenkielistä opetusta muiden rinnalla. Sopeutumista pyrittiin helpottamaan niin suomen kielen kursseilla kuin englanninkielisillä taloustieteen peruskursseillakin. Koska suomen kielen opetusta annettiin vain kuusi tuntia viikossa, tuli kieltä opiskella myös omatoimisesti pärjätäkseen Vaasassa. Ulkomaalaisten opiskelijoiden mielestä hyvin harva puhui yliopiston ulkopuolella englantia, joten suomen opetusta toivottiin lisää.

Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kasvoi Vaasassa tasaisesti: syksyllä 1992 heitä oli vain 17, mutta viisi vuotta myöhemmin jo 41. Ekonomio opiskelijoiden rinnalle tulivat ensimmäisenä kielten opiskelijat. Kasvu selitti ennen kaikkea vieraskielisen opetuksen lisääminen ja sopivien opintokokonaisuuksien rakentaminen. Vuosikymmenen kuluessa yliopistoon syntyi kaikkiaan viisi englanninkielistä opintokokonaisuutta: kauppatieteelliset Scandinavian Business Studies, East-West Business Europe ja International Programme in Finance, humanistisia ja teknisiä tieteitä yhdistänyt Multimedia Authoring

System sekä yhteiskuntatieteellinen Comparative Administration and Public Management.

Yliopiston tavoitteena oli lisätä ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää ja tämä toteutuikin ennen kaikkea englanninkielisten maisteriohjelmien myötä. Kyse oli kaksivuotisista ylempään korkeakoulututkintoon johtavista, alemman korkeakoulututkinnon tasoon pohjautuvista koulutusohjelmista. Ohjelmia valmisteltiin aiempien opintokokonaisuuksien pohjalta ja niitä markkinoitiin Eurooppaan, Venäjälle, Ukrainaan ja Aasiaan, erityisesti Kiinaan. Myös vaihto-opiskelijoita innostettiin ryhtymään tutkinto-opiskelijoiksi. Ensimmäinen erillisvalinta syksyllä 2005 tuotti yli 800 hakemusta ja opintonsa aloitti noin 100 henkilöä.

Opetusministeriö vahvisti vuonna 2005 yhteensä 34 maisteriohjelmia, joista Vaasan yliopistoon tuli kolme: laskentatoimen ja rahoituksen laitoksen Master's Degree Programme in Finance, johtamisen laitoksen ja markkinoinnin laitoksen yhteinen Master's Degree Programme in International Business sekä humanistisen tiedekunnan ja hallintotieteiden tiedekunnan Master's Degree Programme in Intercultural Studies in Communication and Administration. Yliopiston oman koulutusvastuun puitteissa teknillisessä tiedekunnassa käynnistyi Master's Programme in Telecommunication Engineering ja vuonna 2007 Master's Programme in Industrial Management.

Yhä useampi valitsee Vaasan

Englanninkieliset maisteriohjelmat vaikuttivat kansainvälisten opiskelijoiden määrään selvästi. Kun vuonna 2004 Vaasan yliopistossa opiskeli perustutkintoa 58 ja jatkotutkintoa 17 ulkomaalaista, oli kahta vuotta myöhemmin perustutkinto-opiskelijoita jo 144 ja jatko-opiskelijoita 28. Vuonna 2006 eniten tutkinto-opiskelijoita saapui Kiinasta, Pakistanista, Kamerunista ja Ghanasta. Kymmenen vuotta myöhemmin eli vuonna 2016 perustutkinto-opiskelijoita oli jo 279, eniten Vietnamista, Pakistanista, Bangladeshista, Nigeriasta, Kiinasta, Venäjältä, Kazakistanista ja Tshkestistä. Ulkomaalaisia jatko-opiskelijoita oli Vaasan yliopistossa tällöin 91.

Vaasan yliopiston kansainvälisiin maisteriohjelmiin pyrki 2000-luvun lopussa ja 2010-luvulla vuosittain keskimäärin runsaat 1 500 henkilöä, parhaina vuosina hakijoita oli lähes 2 000. Ulkomaalaiset opiskelijat kiittävät Vaasan yliopiston kansainvälisten maisteriohjelmien kiinnostavuutta ja ajankohtaisuutta, opetuksen laadukkuutta ja maksuttomuutta sekä opiskeluympäristön monikulttuurisuutta. Ulkomaalaisten ilmainen koulutus oli kuitenkin kyseenalaistettu jo 2000-luvun puolivälissä. Pitkän

pohdinnan jälkeen eduskunta hyväksyi vuonna 2015 lain yliopistolain muuttamisesta, mikä tarkoitti vähintään 1 500 euron suuruisen lukukausimaksun asettamista muille kuin EU- ja ETA-alueen opiskelijoille.

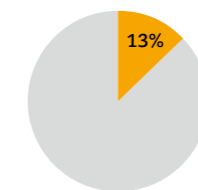
Vaasan yliopistossa lukuvuosimaksu oli joko 10 000 tai 12 000 euroa ja lain edellyttämällä tavalla rakennettiin myös apurahajärjestelmä lukuvuosimaksuvelvollisille opiskelijoille. Maksuja alettiin periä syksyllä 2017 aloittaneilta opiskelijoilta eikä se koske vaihto- tai tohtoriopiskelijoita. Tämä vaikutti hakijamääriin myös Vaasan yliopistossa: hakemuksia kansainvälisiin maisteriohjelmiin tuli vuonna 2017 enää 556, kun vuotta aiemmin hakijoita oli ollut 1 160.

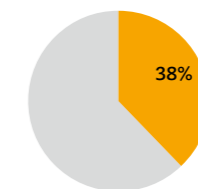
◀ **KUVA**
Bede Nwoko, ensimmäinen ulkomainen tutkinto-opiskelija, valmistui ekonomiksi 1991.

Kansainväliset maisteriohjelmat vuonna 2017

- ▶ Finance (EPAS-akkreditoitu)
- ▶ International Business (EPAS-akkreditoitu)
- ▶ Strategic Business Development
- ▶ Industrial Management
- ▶ Intercultural Management and Communication
- ▶ Wireless Industrial Automation
- ▶ Industrial Systems Analytics

Ulkomaalaisten suorittamat maisterintutkinnot vuonna 2016

Ulkomaalaisten suorittamat tohtorintutkinnot vuonna 2016

◀ **KUVA**
Jayasinghe A. Karunaratne väitteli ensimmäisenä ulkomaalaisena Vaasan yliopistossa vuonna 1995. Vasemmalla vastaväittäjä, professori Jan Hesselberg, oikealla kustos, professori Mauri Palomäki. Väitös kuului talousmaantieteen alaan.

KOVIA JA PEHMEITÄ FAKTOJA

ILKKA TOMPERI
TYÖELÄKEYHTIÖ VARMA
SIJOITUSJOHTAJA

Tiedolla toimimalla ennakoidaan muutosta

Kuvittelin lukioaikana päätyväni insinööriksi, pohdin vähän myös arkkitehtuuria. Koska serkkuni oli optiomeklari, niin bisnesopinnot voittivat. Tajusin, että rahoitusmaailma sopii minulle parhaiten. Olen tamperelainen. Valitsin Vaasan yliopiston 1990-luvulla sen hyvän, dynaamisen maineen perusteella. Vaasa on aidosti kaksikielinen, siellä on mahdollisuus käyttää ruotsia arkielämässä, löytää uusia kavereita ja asua suhteellisen edullisesti. Vaasasta voi myös valmistua nopeasti, kuten teinkin. Valmistuin vuonna 1998 kauppätieteiden maisteriksi rahoituksesta, sivuaineinani kansantaloustiede, menetelmätieteet ja talousoikeus. Näiden lisäksi suoritin kiinnostavia kursseja muilta tieteenaloilta. Suoritin perustutkinnon kahdessa ja puolessa vuodessa ja valmistuin maisteriksi reilussa kolmessa. Sain hyvän kesätyöpaikan Merita Pankista, mikä vauhditti valmistumista.

Väittelin Vaasan yliopistosta vuoden 2004 lopulla. Nautin suunnattomasti väitöskirjan tekemisestä, sen edellyttämä ajattelu oli äärimmäisen virkistävää. Toissään uurastaa varsin intensiivisessä putkessa. Tohtorioppi kehitti ajatteluani ja kykyäni hahmottaa riippuvuussuhteita ja asioita, se mahdollisti sekä laajojen kokonaisuuksien yksinkertaistamisen että maailman mallintamisen.

Olen valmistumisestani asti käynyt Vaasan yliopistossa opettamassa yrityksen arvomäärityksen case-kurssia. Corporate Finance: Case Study -opetuskokonaisuutta on muokattu ja

kehitetty jatkuvasti työelämän muuttuvien vaatimusten mukaisesti. Puhtaasta kassavirtamallin ja rahoitusmatematiikan opettamisesta on siirrytty siihen, että opiskelijat oppivat tekemään esityksiä, esiintymään, väittelemään ja neuvottelemaan, kaikki tapahtuu englanniksi. Kurssilla sovelletaan oppeja oikeata työelämää varten eikä tehdä vain opintopapereita. Opettaminen ja uusien opiskelijoiden kohtaaminen on ollut todella hauskaa.

Arvostan suunnattomasti akateemista oppia. Koska itse olen ollut koko ajan työelämässä, korostaisin, että graduille ja väitöskirjoille kannattaa hakea yhteiskunnallisesti tai yritysmaailman kannalta mielenkiintoisia aiheita. Pidän tärkeänä sitä, että sivuaineiden valitsemisen kynnyks on matala. Yliopistojen kannattaa elää maailman menossa ja katsoa avoimemmin sitä, mitä tutkintoon voi sisällyttää. Esimerkiksi kapeakatseisesti määritelty yritysvastuu kuulostaa varsin vieraalta fakkiutuneelle rahoituksen professorille, joka väänentelee derivointikaavojaan ja elää sen kautta numeraalisessa maailmassa. Kun ottaa huomioon, mitkä asiat ovat rahoituksen koulutuksen saaneille työelämässä tärkeitä, niin yritysvaluuttuun hahmottaminen eri muodoissaan on tieteellisen tiedon käyttöä käytännössä. Siksi se on tärkeää.

“
**Yliopistojen
kannattaa
katsoa
avoimemmin
sitä, mitä
tutkintoon voi
sisällyttää**

Käytännön tiedon tajun merkitys on yksi syy siihen, miksi yliopistolle kaivataan erilaisia vierailijoita. Haastaisin myös tutkija- ja opettajakaartia liikkumaan sekä yliopistojen välillä että vieraillemaan muunkinlaisissa organisaatioissa ja yrityksissä. Seikkailkaa erilaisen tiedon tuotannon ja käytön maailmassa. Tätä pitäisi vaatia enemmän, esimerkiksi yliopiston rekrytoinneissa. Esimerkiksi Helsingin yliopiston Professor of Practice on hyvä malli.

Rahoitus on tulevaisuudessakin kovaa tiedettä. Pitää ymmärtää ja kyetä tuottamaan numeroita sekä perustella päätöksiä faktoilla. Silti rahoitusmarkkinoillakin on paljon psykologiaa ja menestyäkseen on kyettävä yhdistelemään kovia ja pehmeitä faktoja ja signaaleja.

Tieteellisen ajattelun ja yliopistokoulutuksen ytimessä on kriittinen ajattelu, eräänlainen positiivinen kyseenalaistaminen sekä rohkeus ja kyky pyrkiä miettimään, miten asioita voi tehdä eri

tavalla – kenties paremmin, tehokkaammin tai muuten vain syystä tai toisesta toisin. Tämä erottaa yliopiston muista. Perustelu maisterin palkkaamiselle tradenomin sijaan tulee siitä, että yliopistotutkinto luo osaamista tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittämiseen.

Yliopiston tehtävänä on haarukoida, identifioida ja keksiä, toimien niin tutkimusverkostoina kuin älykkäinä tutkijoinakin. Hyvät tutkijat poimivat signaaleja ja havaitsivat uudentyyp-

piisiä kysymyksiä ja aihealueita. He vievät tieteellisen tiedon tuotantoa monitieteellisesti eteenpäin. Tätä mielestäni yliopistoissa pitää uskaltaa tehdä.

Kun rahoitusta leikataan, nousee suurimmaksi peloksi se, että tutkimusta ja uusien aihepiirien havaitsemista karsitaan ja keskitytään vain perustuotantoon. Silloin kehitys pysähtyy. Jos näin käy, ei yliopistoa oikeastaan tar-

vita. Aiemman tiedon ja osaamisen välittäjä voi olla jokin muu kurssilaitos, joka järjestää standardoidut paketit. Täysin uuden tiedon tuottamista täytyy pystyä tekemään ja siihen yliopistojen pitää myös voida allokoita sopiva määrä resursseja. Myös yritysten tulisi investoida nykyistä enemmän tuotekehitykseen ja tutkimukseen – tämä pätee koko Eurooppaan, vaikka Pohjoismaissa kohtuullisella tasolla edelleen ollaankin.

Vaasan yliopistolla on tulevaisuuden suhteen hyvä asema. Sen opetus ja tutkimus koostuu alueista, jotka voi ajatella varsin relevanteiksi myös tulevaisuuden kannalta. Sähkö- ja energia-tekniikka on globaalisti äärimmäisen mielenkiintoista ja niistä kiinni pitäminen on ensiarvoisen tärkeää. Riskinä on toki suurten, tähän sektoriin liittyvien yritysten päätökset alueella pysymisestä. Siksi tutkimuksen rahoitus pohjan on oltava laaja. Myös kansainvälistä yhteistyötä pohjoismaisella ja globaalimallakin tasolla kannattaa vahvistaa.

“

Asioita voi tehdä eri tavalla

Megatrendien hahmottaminen ja muutoksen dynamiikan tunnistaminen vaatii tiedollista osaamista. Olen itse tiivistänyt tulevaisuuden hahmottamiseksi megatrendit, asiat joiden seuraamista ja muutosten tajuamista pidän tärkeänä. Näistä yksi on demografia, joka tarkoittaa monessa Euroopan maassa väestön vanhenemista ja ikäluokkien koon suuriakin muutoksia. Tämä kehitys vaikuttaa muun muassa palveluiden kysyntään. Digitalisaatio muuttaa liiketoimintaa ja siihen liittyy big datan hyödyntäminen ja robotiikka, joiden vaikutukset tulevat olemaan

merkittäviä. Urbanisaatio on täysin globaali ilmiö, jossa isoimmat kaupungit kasvavat nopeasti. Fragmentoituminen näkyy esimerkiksi yritysten keski-ikä dramaattisena lyhentymisenä, jolloin niiden kyky sitoutua asioihin pitkällä tähtäimellä hupenee. Yrityksiä syntyy ja kuolee nopeammin kuin ennen ja ne verkottuvat aiempaa enemmän. Moni työntekijä tulee jatkossa työskentelemään useammalle yritykselle yhtäaikaista. ♦

KTT Ilkka Tomperi toimii työeläkeyhtiö Varman sijoitusjohtajana ja vastaa kiinteistösijoituksista. Varma on Suomen suurin yksityinen sijoittaja, jonka sijoituksiin kuuluu suorien asunto- ja toimitilakiinteistösijoitusten lisäksi kotimaisia ja kansainvälisiä kiinteistörahastoja. Sijoitettavat varat käytetään nykyisten ja tulevien eläkkeiden turvaamiseen. Tomperilla on laaja, kansainvälinen työkokemus. Hän on toiminut CapManin kiinteistötoimissa partnerina 2011-2013, johtajana Franklin Templetonilla Frankfurtissa 2007-2011 ja Valtion Eläkerahastossa 2005-2007. Tomperin vuonna 2005 julkaistu väitöskirja Liquidity Effects, Timing and Reason for Open-Market Share Repurchase on edelleen kiinnostava. ♦

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: KEIJO KUVAAJA

8

Omaleimaista tutkimusta

TUTKIMUSLAITOS | 140

MAASEUTUTUTKIMUS | 142

KIELIKYLPYÄ – SPRÅKBAD | 144

ENERGIAA MONELLA TAVALLA | 146

VEBIC | 148

KATSE TULEVAISUUUTEEN:

KIM BISKOP | 150

8 OMALEIMAISTA TUTKIMUSTA

Vaikka tutkimusta on tehty monella alalla, ovat Vaasan yliopiston vahvimmat juuret talousmaantieteessä. Alueellisen tutkimuksen kautta kauppakorkeakoulu loi suhteet ympäristöönsä ja sai myös valtakunnallisia tehtäviä. Vastaavia yhteiskunnallisesti merkittäviä ja paljon näkyvyyttä tuoneita aloja olivat myöhemmin maaseutututkimus ja kielikylyp-tutkimus. Sittemmin painopiste on siirtynyt monitieteiselle energia-alalle, jonka perinteet voidaan löytää helposti Vaasan historiasta. Myös nykypäivänä alan tutkimus liittyy kiinteästi ympäristöön ja alueen elinkeinoelämään. Energiaan panostetaan uuden tutkimusalustan kautta tulevaisuudessa erittäin voimakkaasti.

TUTKIMUSLAITOS

Oman tutkimuslaitoksen tärkeys nostettiin esiin jo ennen Vaasan kauppakorkeakoulun perustamista, mutta varsinaisesti hanke käynnistyi keväällä 1969 professori Mauri Palomäen esittäessä talousmaantieteen tutkimuslaitoksen ja apulaisprofessori Kalevi Pihan esittäessä mainonnan tutkimuslaitoksen ja mainosarkiston perustamista. Asiaa valmistellut työryhmä piti koko kauppakorkeakoulun kannalta erittäin tärkeänä, että tutkimustyöhön keskittymiseen luotaisiin mahdollisuuksia ja opettajakunnan pätevöitymistä vauhditettaisiin. Tutkimuslaitoksen kohdealueeksi esitettiin Vaasan lääniä ja ajankohtaisiksi tutkimuskohteiksi seutukaavoituksen ja Merenkurkun kiinteän maantieteiden kysymyksiä.

Vaasan kauppakorkeakoulun tutkimuslaitoksen toiminta alkoi vuonna 1970. Lähtökohtana oli tilaustutkimusten tekeminen siten, että niistä saatava hinta kattoi toiminnan kustannukset. Merkittäviä tutkimustilauksia saatiinkin nopeasti paljon, sillä kauppakorkeakoulun pienet ainelaitokset eivät voineet ottaa laajoja ja määräaikaan sidottuja tutkimuspyyntöjä vastaan. Tutkimuslaitoksen toiminnan painopiste oli aluesuunnittelussa ja talousmaantieteessä: ensimmäiset tutkimusaiheet koskivat ruotsinkielisen Pohjanmaan kalastusta, yrittäjien mielipiteitä Vaasan kaupungista yrityksen sijaintipaikkana sekä Vaasan läänin kulttuuripalveluja ja taide-elämää.

Tutkimuslaitos pyrki yhdistämään tutkimuksen ja opetuksen ja vuonna 1974 laitos jaettiin perustutkimuksen ja palvelututkimuksen osastoihin. Perustutkimuksen osastolla tarjottiin liiketaloustieteen nuorille tutkijoille mahdollisuuksia jatko-opintoihin ja tieteellisten ansioiden hankkimiseen. Tutkimusaloina olivat ennen kaikkea laskentatoimi ja markkinointi, kun taas palvelututkimuksessa tehtiin kuntien sekä julkishallinnon tilaustutkimuksia lähinnä yhteiskuntasuunnitteluun liittyen. Keskus- ja vaikutusaluejärjestelmän ohella tutkimuskohteina olivat myös elinkeinot, kuljetukset, liikenne ja liikenneväylät. Vuoden 1977 alkuun mennessä laitoksella tehdyistä 36 julkaisusta 22 kohdistui talousmaantieteeseen.

Korkeakoulun valtiollistamisen yhteydessä tutkimuslaitoksen toiminta itsenäisenä yksikkönä päättyi ja vireillä olleet

hankkeet raukesivat. Vaasan kauppakorkeakoulu piti kuitenkin erillistä tutkimuslaitosta välttämättömänä ja sen aloitteesta opetusministeriö hyväksyi toiminnan jatkumisen uudella nimellä. Keväällä 1978 Länsi-Suomen taloudellinen tutkimuslaitos aloitti Vaasan kauppakorkeakoulun erillislaitoksena. Epävarmuus olemassaolosta heijastui aluksi tutkimusten ja henkilöstön määrään, mutta toiminnan vakiintuessa oma julkaisusarja palvelututkimusosaston tutkimuksille perustettiin vuonna 1980.

Yhteiskuntaa palvelemissa

Länsi-Suomen taloudellinen tutkimuslaitos jatkoi toimintaansa aiempien lähtökohtien mukaisesti siten, että perustutkimuksen osastossa tehty tieteellinen tutkimus pätevöitti tutkijoita korkeakoulun opetusvirkojen hoitajiksi. Päätoiminen jatko-opiskelu oli mahdollista etenkin Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiön ja Suomen Akatemian myöntämien apurahojen turvin. Palvelututkimusosasto oli puolestaan tiiviissä yhteydessä ympäristöönsä vastaten korkeakoulun ulkopuolelta tuleviin toimeksiantoihin. Tutkimusta suunnattiin 1980-luvun alussa etenkin Vaasan

◀ KUVA

Vs. professori Kauko Mikkonen esitteli lehdistölle tutkimusta Vaasan läänin asukkaiden asiointikäynneistä vuonna 1980. Istumassa Länsi-Suomen taloudellisen tutkimuskeskuksen vt. johtaja KTL Kari Lilja.

◀ KUVA

Toimistosihteerinä Anita Peltomaa ja tutkija Marianne Haapala postittamassa tutkimuskyselyä joulukuussa 1989.

läänin pienten ja keskisuurten yritysten tarpeisiin: tämä aihepiiri pysyi vahvana aina 1990-luvulle saakka.

Kansainvälisyyden vahvistumisen myötä tutkimuslaitokseen perustettiin vuonna 1992 myös erityinen Euroopan tutkimuksen osasto. Kotimaan tutkimusteemat laajenivat 1990-luvun kuluessa puolestaan aluelouteen, kuntatutkimukseen ja maaseutututkimukseen sekä Suomen EU-jäsenyyden myötä yhteiskunnalliseen arviointitutkimukseen. Vaasan yliopiston tieteenalojen

monipuolistumisen tuloksena Länsi-Suomen taloudellisen tutkimuslaitoksen nimi muuttui vuonna 1996 Vaasan yliopiston tutkimuslaitokseksi. Vuoden 2001 alussa tutkimuslaitos ja täydennyskoulutuskeskus yhdistyivät Levón-instituutiksi, mikä tarkoitti laaja-alaisen tutkimuksen kapenemista harvempiin teemoihin, kuten maaseutututkimukseen ja arviointiin.

MAASEUTU- TUTKIMUS

Suomalaisen maaseutututkimuksen juuret ulottuvat yhteiskuntatieteiden, kansatieteen ja historian varhaisiin vaiheisiin, mutta omaksi alakseen se muotoutui varsin myöhään. Maataloussosiologian, maantieteen ja kylätutkimuksen erilaiset tutkimusperinteet ja koulukunnat yhdistyivät vasta 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa monitieteiseksi maaseutututkimukseksi. Tämä kehitys liittyi vahvasti suomalaisen maaseutupolitiikan samanaikaisiin syntymävaiheisiin. Tutkimusmahdollisuudet laajenivat myös konkreettisesti, kun kokonaan uusia maaseudun kehittämiseen tähtäviä tutkimuslaitoksia perustettiin.

Länsi-Suomen taloudellisen tutkimuslaitoksen tutkijana toiminut VTT Hannu Katajamäki aloitti vuonna 1989 Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen Seinäjoen yksikön ensimmäisenä johtajana. Eräänä kesäamuna Vaasan ja Seinäjoen välisessä junassa hänelle valkeni vastaperustetun laitoksen tärkein tehtävä: on tutkittava uuden maaseudun mahdollisuuksia. Katajamäen visio maaseudusta monimuotoisten toimintojen mosaiikkina erilaisine asukkaineen ja elinkeinoineen tuli tunnetuksi. Alettiin puhua maaseudun kolmannesta tiestä eli mahdollisuuksia etsivästä vaihtoehtoisesta ratkaisumallista keskittämisen- tai säilyttämispolitiikan sijaan.

Hannu Katajamäen siirtyessä takaisin Vaasan yliopistoon vuonna 1991 eivät maaseutukysymykset jääneet Seinäjoelle, vaan soveltava tutkimus, käytännön kokeilut ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen vaihtoivat ainoastaan paikkakuntaa. Vaasan yliopiston tutkimuslaitoksella kehitettiin suoramyntiä, selvitettiin kyläkauppojen toimintamahdollisuuksia ja maaseudun uusia toimeentulomuotoja, käynnistettiin paikallisrahakokeilu, etsittiin uusia palvelujen toteuttamistapoja maaseudulle ja kehitettiin tietokylää. Uuden maaseudun haluttiin eroavan selvästi vanhakantaisesta maataloudesta ja maaseudun muutoksen uskottiin toteutuvan eri osapuolten yhteistyöllä.

Tutkimuksesta tuli 1990-luvun kuluessa yksi maaseutupolitiikan keinoista ja maaseudun kehittämisen tapaan myös maaseutututkimukseen alettiin myöntää valtakunnallista rahoitusta. Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamissa hankkeissa pyrittiin nimenomaan vaikuttavuuteen ja ratkaisujen löytämiseen maaseudun ongelmiin. Yhteiskunnallisella maaseutututkimuksella olikin kiinteä yhteys käytännön kehittämiseen ja maaseutupolitiikkaan. Myös Vaasan yliopistossa keinoja maaseudun elinvoiman säilymiseen etsittiin monin eri tavoin. Yksittäisiä hankkeita yhdisti pyrkimys vaihtoehtoisien mahdollisuuksien löytämiseen.

Vaasan yliopiston Uuden maaseudun tutkimusryhmässä tutkittiin 2000-luvulla niin maaseudun palvelujen järjestämistä kuin maallemuuton, etätöiden tai monialayrittäjyyden mahdollisuuksiakin, perehdyttiin maaseudun pitkän aikavälin muutokseen, valtakunnalliseen maaseutupolitiikkaan ja maaseudun yhdyskuntarakenteen haasteisiin. Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusta kehitettiin sekä läheisyyden ekonomiaa tutkittiin. Maaseudun pieniä töitä organisoitiin ja sopimuksellisuutta edistettiin sekä paikallisesti että valtakunnallisestikin. Tärkeäksi

tutkimusaiheeksi tuli myös kuntarakennemuutos ja lähidemokratia. Tutkimus- ja kehittämistyössä sekä maaseutupolitiikan linjaamisessa tehtiin yhteistyötä sekä maakuntatasolla että paikallisten toimintaryhmien kanssa.

Osana kansallista maaseutupolitiikkaa

Maaseutututkimusta tehtiin 2000-luvulta lähtien ennen kaikkea Levón-instituutin ja aluetieteen oppiaineen yhteistyönä. Vaasan yliopistoon saatiin myös valtakunnallinen maaseutuprofessori, kun Hannu Katajamäki nimitettiin vuonna 2003 aluetieteen professoriksi, erityisalana maaseutupolitiikka ja maaseudun strateginen kehittäminen. Tämä tarjosi luonnollisesti maaseutualueiden pro gradu -töiden ja jatkotutkintojen määrällistä kasvua. Mahdollisuuksia maaseutuopintoihin ja -tutkimukseen tarjosi myös vuonna 2002 toimintansa aloittanut Rural Studies -verkosto, jossa Vaasan yliopisto oli mukana.

Vaasan yliopiston maaseutututkijat olivat 2010-luvulle saakka keskeisellä tavalla valmistelussa ja linjaamassa valtakunnallista maaseutupolitiikkaa sekä toteuttamassa

suomalaista maaseutututkimusta ja maaseudun kehittämistä. Merkittävä saavutus oli eurooppalaisen maaseutukongressin järjestäminen Vaasan yliopiston ja Åbo Akademin yhteistyönä vuonna 2009. Myös yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuttiin aktiivisesti: toiminta vaihtoehtoisien ratkaisumallien puolesta toi paljon näkyvyyttä, mutta vaikuttaminen poliittiseen päätöksentekoon osoittautui hankalaksi. Maaseutututkimuksen vahva kausi Vaasan yliopistossa päättyi Hannu Katajamäen jäätyä eläkkeelle vuonna 2016.

◀ KUVA

XXII ESRS (European Society for Rural Sociology) Congress alkamassa Vaasassa elokuussa 2009. Neuvonpidossa Vaasan yliopiston rehtori Matti Jakobsson sekä maaseutuprofessorit Hannu Katajamäki (VY) ja Erland Ekland (ÅA).

◀ KUVA

Uuden maaseudun tutkimusryhmä vuonna 2010. Edessä vasemmalta professori Hannu Katajamäki, Heli Siirilä, Niklas Lundström ja Kimmo Riusala. Takana vasemmalta Kari Leinamo, Eija Koski ja Miia Mäntylä. Kuva: Hannu Katajamäen kotialbumi.

KIELIKYLPYÄ – SPRÅKBAD

Kanadassa alettiin opettaa ranskaa englanninkielisille lapsille kielikylpynä jo 1960-luvulla. Vaasan korkeakoulun ruotsin kielen professori Christer Laurén tutustui mene-

telmään matkallaan vuonna 1981 ja mainitsi asiasta juhlapuheessaan Vaasassa viisi vuotta myöhemmin. Vaasalaisten innostuminen aiheesta johti 28 kaupunginvaltuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen ja koulu- ja sosiaaliviraston valmistelutyön kautta kielikyllyn aloittamiseen Vaasassa vuonna 1987. Ensimmäinen 25 suomenkielisen päiväkotilapsen kielikylpyryhmä muodostettiin opetusministeriön kokeiluvalla.

Kielikylpy vakinaistettiin Vaasassa 1990-luvun alussa. Vaasalaiseksi menetelmäksi tuli varhainen täydellinen kielikylpy, jossa aikuinen puhui ruotsia, mutta lapset saattoivat käyttää suomea tai ruotsia. Koulussa suomen osuus kasvoi asteittain vakiintuen noin puoleen opetuksesta peruskoulun viimeisillä luokilla. Tuloksia seurattiin koulu- ja sosiaalitoimen, vanhempien, opettajien ja tutkijoiden yhteisessä seurantarhymässä. Kielikylpyopettajille alettiin jo 1990-luvun alussa tarjota täydennyskoulutusta ja kielikylpy otettiin käyttöön myös omassa yliopisto-opetuksessa. Vuonna 1992 ekonomiopiskelijoiden kielikylpykursseille tultiin jonottamaan aamuseitsemältä ja kahta tuntia myöhemmin jonossa oli 300 henkilöä.

Kielikylpymenetelmä levisi Vaasasta nopeasti Suomen kaksikieliselle rannikkoseudulle. Kun vuonna 1993 kielikylvyssä oli koko maassa mukana noin 500 lasta, oli kolme vuotta myöhemmin kylvettäviä 3 000. Kielikylpytutkimusta tehtiin myös Kataloniassa ja vuonna 1993 barcelonalaiisten tutkijoiden kanssa perustettiin yhteinen eurooppalainen kielikylpyinstituutti edistämään kielikylpyyn liittyvää tutkimusta, tiedottamista, koulutusta ja neuvontaa. Idea instituutista tuli Christer Laurénille puutarhatöiden lomassa.

Vaasan yliopiston kielikylpyprojektissa oli vuonna 1996 jo 20 tutkijaa ja projekti tunnettiin laajalti. Vuonna 1997 pohjoismaisten kielten laitokselle perustettiin Kielikyllyn ja monikielisyden keskus huolehtimaan alan tutkimuksesta sekä kielikylpyopetuksesta ja kieltenopettajien kouluttamisesta yhdessä täydennyskoulutuskeskuksen kanssa. Samana vuonna

humanistiseen tiedekuntaan perustettiin lahjoitusvaroin toisen kielen omaksumisen, erityisesti ruotsin kielen kielikyllyn professorin virka. Kielikylvystä saadut tutkimustulokset olivat myönteisiä ja tavoiteltu toiminnallinen monikielisyys näytti toteutuvan erinomaisesti. Vuosikymmenen lopulla mediassa käytiin tosin aiheesta kriittistä keskustelua ja muidenkin kuin kielikyllyn edistämiseen sitoutuneiden vaasalaistutkijoiden toivottiin paneutuvan aiheeseen.

Uudet yhteistyömahdollisuudet avautuvat

Pääkaupunkiseudun kielikylpyopettajapulan helpottamiseksi Vaasan yliopisto ja Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan Kajaanin opettajakoulutuslaitos aloittivat syksyllä 1998 yhteistyön ruotsin kielen kielikylpyyn suuntautuneen opettajakoulutuksen järjestämisessä. Luokanopettajan tai lastentarhanopettajan pätevyyden ohella opiskelija paneutui myös kielikylpyyn ja monikielisyyteen. Ensimmäisessä ryhmässä oli yhteensä kymmenen opiskelijaa: kasvatustieteen opinnot suoritettiin Kajaanissa, ruotsin kielen ja monikielisyden opinnot sekä kielikyllyn opetusharjoittelut puolestaan Vaasassa.

Monikielisyden kurssitarjontaa sivuaineena laajennettiin 2000-luvun alussa ja pohjoismaisten kielten laitoksella oli mahdollista suorittaa perus- ja aineopinnot monikielisydestä. Vuonna 2007 selvitettiin kielikylpyopettajakoulutuksen mahdollista keskittämistä kokonaan Vaasaan, jonne opintojen painopiste oli siirtynyt. Muutokset olivat kuitenkin tätä suurempia, sillä viimeiset kielikylpyopettajaopiskelijat otettiin Vaasaan vuonna 2009 ja yhteistyö Oulun yliopiston kanssa päättyi Kajaanin opettajakoulutusyksikön lakkauttamiseen vuonna 2013. Väliaikaisena ratkaisuna käynnistyi vuonna 2011 filosofisessa tiedekunnassa uusi ruotsin kielen ja kielikyllyn maisteriohjelma.

◀ KUVA

Kielikylpyopiskelijoita vuonna 2016, takana vasemmallalla professori Siv Björklund.

Vuonna 2014 käynnistyi kielikylpyopettajien koulutusyhteistyö siten, että ruotsia ja monikielisyyttä opiskellaan Vaasan yliopistossa ja opettajan pedagogiset opinnot sekä perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot Åbo Akademin Vaasan yksikössä. Koulutus pätevöittää luokanopettajaksi ja ruotsin kielen aineenopettajaksi sekä antaa valmiudet toimia kielikylpyopettajana. Kielten liikkeenluovutuksen yhteydessä kaikki kielikylpyopiskelijat valitsivat opintonsa loppuunsaattamisen Vaasassa Jyväskylän sijaan. Kielikylpyopettajien koulutusohjelma toteutetaan siirtymäkauden aikana Vaasan yliopiston ja Åbo Akademin yhteistyönä, mutta uusia opiskelijoita ei otettu vuoden 2016 jälkeen.

Kielikylpyyn liittyviä väitöskirjoja valmistui Vaasan korkeakoulussa/yliopistossa kaikkiaan kymmenen. Tietoa kielikylpyopetuksesta vietiin vuosikymmenten aikana saamen kielen opettajille sekä esimerkiksi Viroon, Italiaan ja Boliviaan. Kielten liikkeenluovutuksen jälkeen Vaasan yliopiston kielikylpytutkijat ovat siirtyneet muihin yliopistoihin ja uusi ruotsin kielikylpyyn suuntautuva opettajakoulutus alkaa syksyllä 2018 Åbo Akademiassa.

◀ KUVA

Kielikylpyopetus alkoi Vaasassa 1980-luvun lopulla.

ENERGIAA MONELLA TAVALLA

V Vaasan energiateollisuuden juuret ulottuvat 1800-luvun loppuvuosiin ja 1900-luvun alkuun, jolloin Vaasan konepaja, Onkilahden konepaja ja Veljekset Wickströmin moottoritehdas aloittivat toimintansa. Vaasassa valmistettiin vuosikymmenten ajan esimerkiksi vesiturbiineita, höyrykattiloita ja -koneita sekä maa- ja venemoottoreita. Onkilahden konepajan työtä Vaasassa jatkaneesta Ab Wärtsilä Oy:stä kehittyi sittemmin maailmanlaajuinen meri- ja energiateknologian laitteiden ja elinkaariratkaisujen toimittaja. Vaasalaisen sähkökoje-, sähkömoottori- ja muuntajatuotannon historia alkoi puolestaan 1940-luvulla, kun Oy Strömberg Ab siirsi sodan takia toimintonsa pois Helsingistä. Eri vaiheiden kautta osaksi ABB-yhtymää muuttuneen yrityksen painopistealueita ovat nykyisin muuntajat, robotiikka, digitaaliset ratkaisut ja älykkäät sähköverkot.

Vaasan seudulla toimi vuonna 2016 yli 140 energia-alan yritystä ja alue määritellään Pohjoismaiden suurimmaksi energiaklusteriksi. Alueen energiateknologiaosaamista painotettiin voimakkaasti jo perustettaessa Länsi-Suomen osaamiskeskusta vuonna 1994. Kansallisen osaamiskeskusohjelman aloittamisella haluttiin parantaa korkean osaamisen alojen kilpailukykyä sekä luoda uutta liiketoimintaa ja uusia toimintamalleja innovaatioiden edistämiseksi. Ohjelmaa alkoi toteuttaa Vaasan kaupungin ja Vaasan yliopiston vuonna 1989 perustama teknologiakeskus Oy Merinova Ab. Osaamiskeskusohjelmaa jatkettiin Vaasan seudulla myös kausina 1999–2006 ja 2007–2013.

Myös Vaasan yliopisto alkoi laajentaa energia-alan koulutusta ja tutkimusta 1990-luvun loppuvuosina. Teknologiakeskus Technobothnian toiminta käynnistyi vuonna 1996 ja tekninen korkeakoulutus laajeni ABB-yhtiöiden ja Oy Wärtsilä

NSD Ab:n lahjoitusprofessorin kautta sähköenergia- ja automaatiotekniikkaan vuonna 1997. Diplomi-insinöörin tutkintoa suorittamaan valittiin 60 opiskelijaa, joista 40 sähkö- ja energiatekniikan koulutusohjelmaan.

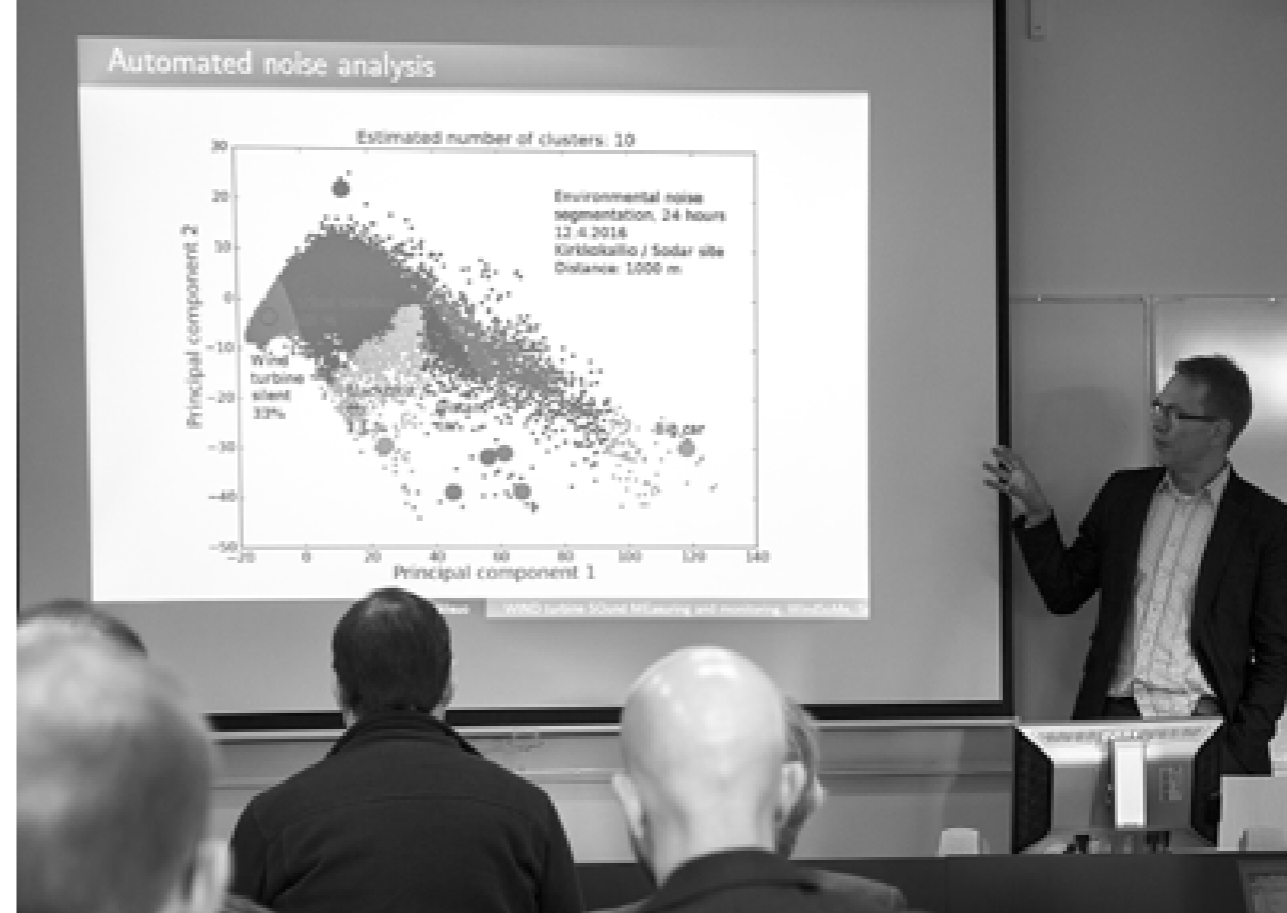
Vaasan yliopiston markkinoinnin laitoksella perustettiin vuonna 1998 energiemarkkinoinnin ja kuluttajakäyttäytymiseen erikoistunut VaasaEMG -tutkimusryhmä. Toiminta lähti liikkeelle sähkömarkkinoiden vapautumiseen liittyneestä kuluttajaselvityksestä ja jatkui kuukausittaisina sähkön hintatutkimuksina sekä muina energiemarkkinoinnin liittyvinä hankkeina. Ryhmä siirtyi osaksi Levón-instituuttia vuonna 2007 ja yhdistyi siellä myöhemmin Energia ja ympäristö -ryhmään. Ryhmän tutkimus- ja kehittämistoiminta on keskittynyt etenkin energiaomavaraisuuteen ja hajautetun energiantuotannon mahdollisuuksiin.

Energia-ala määriteltiin vuonna 2005 Vaasan yliopiston yhdeksi vahvuusalueeksi. Aiheeseen liittyvää tutkimusta tehtiin markkinoinnin laitoksen ja Levón-instituutin lisäksi etenkin laskentatoimen ja rahoituksen, sähkö- ja automaatiotekniikan sekä tietojenkäsittelytieteen ja tuotannon laitoksilla. Vuonna 2006 Vaasan yliopisto, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Svenska yrkeshögskolan solmivat yhteistyösopimuksen Vaasan energiainstituutin (VEI) perustamiseksi, mikä tarkoitti energia-alan liittyvien tutkimusryhmien yhteistyön virallista vakiinnuttamista ja lukuisten uusien tutkimushankkeiden toteuttamista yhteisen nimikkeen alla. Strategisena kumppanina mukana oli myös teknologiakeskus Oy Merinova Ab.

Tutkimuksella hyötyä kuluttajalle

Energia-alan mahdollisuuksia opiskelijoille esittelevä energiapäivä toteutettiin Vaasan yliopistossa ensimmäisen kerran vuonna 2008 ja tapahtuma on järjestetty sen jälkeen vuosittain. Vuonna 2009 aloitti toimintansa erilaisten polttoaineiden tutkimisen mahdollistava biopolttoainelaboratorio. Energia-alan johtotehtävissä toimiville suunnattu kolmivuotinen Energy Business MBA -ohjelma käynnistyi Levón-instituutissa ensimmäisen kerran vuonna 2011. Valtakunnallista tunnustusta saatiin vuonna 2014, kun kolmentoista pohjalaiskylän energiaomavaraisuutta selvittänyt Energiakylä-hanke palkittiin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman parhaat hankkeet ja käytännöt -kilpailussa kaudella 2007–2013.

Vaasan yliopiston tutkijoiden mielenkiinnon kohteena on 2010-luvulla ollut myös urbaani energia eli kaupunkialueella syntyvä ja hyödynnettävä uusiutuva energia ja asfalttienergia. Asfaltin alla oleviin maakerroksiin varastoituvaa aurinkoenergiaa lämpöä tutkitaan kymmenen metrin syvyyteen ulottuvalla

◀ KUVA

Petri Väisuo esittelee tuuliturbiinin melun automatisoitua mittausta.

koekentällä ja energian määrää verrataan nurmikon alla olevan maan lämpöön. Geoenergiaa kerääntyy myös vesistöjen alla oleviin sedimenttikerroksiin: tätä on tutkittu vuodesta 2008 lähtien Suvilahden asuntomessualueella.

Tuuliturbiinien melututkimuksella pyritään korjaamaan virheellisiä käsityksiä tuuliturbiinien terveysvaikutuksista. Tuorepuun poltto -tutkimuksella odotetaan olevan vaikutuksia koko energiapuuta käsittelevään tuotantoketjuun. Vuonna 2017 Pohjoismaisten rahoittajatahojen yhdessä palkitseman TransAlgae -hankkeen tavoitteena on kaupallisesti kannattavien leväkasvattamoiden ja levätuotteiden kehittäminen. Uusinta älykkään sähköverkon teknologiaa testataan puolestaan Vaasan Sundomissa: maakaapeloinnin ja verkostoautomaation vaikutuksia ja kustannustehokkuutta tutkimalla pyritään parantamaan sähköjakelun luotettavuutta sekä luomaan edellytyksiä tuuli- ja aurinkovoiman hyödyntämiselle kotitalouksissa.

◀ KUVA

Technobothnian sähköauto Valo vilkkuu -tapahtumassa vuonna 2006.

VEBIC

KUVA ▶
EnergyLab -rakennus valmistui kesällä 2016.

Vaasan yliopisto vahvisti strategiansa mukaisesti energia-alaan liittyvää tutkimustoimintaa perustamalla uuden innovaatiokeskuksen eli VEBICin (Vaasa Energy Business Innovation Centre).

Kyse on Vaasan yliopiston uudesta tutkimus- ja innovaatioalustasta, joka yhdistää tutkimus- ja yritysmaailman osaamisen energiantuotannon, liiketoiminnan ja kestävä kehityksen kysymyksissä. Tutkimusalusta koostuu niin organisaatiosta ja laboratorioista kuin tutkimusohjelmista, hankkeista ja sosiaalisen pääoman luomisestakin. VEBICillä on tieteellinen johtokunta ja eri sidosryhmien edustajat muodostavat VEBICin neuvota-antavan toimikunnan.

VEBIC-tutkimusalan tavoitteena on kehittää Vaasan yliopiston energiateknologian tutkimusta organisaatorajat ylittäen. VEBIC on luonteeltaan monitieteinen ja se yhdistää yliopiston kaikki opetusalat. Fyysisesti toiminta sijoittuu arkkitehtitoimisto Laatio Oy:n suunnittelemaan EnergyLab -rakennukseen, joka valmistui Wolffintien ja Yliopistonrannan kulmatontille kesällä 2016. Yliopiston laboratorioiden varustaminen valmistui kokonaisuudessaan syksyllä 2017. Punatiilellä verhoiltu kolmikerroksinen rakennus sopii hyvin vanhan puuvilantehtaan ympäristöön. Merenpuoleinen laboratorio-osa on verhoiltu harmaalla teräksellä ja siihen kuuluu 50 metriä korkea savupiippu.

Hankkeen rakennuttajana toimi Oy Vaasa Parks Ab:n perustama kiinteistöosakeyhtiö EnergyLab Vaasa. Päävuokralaiseksi tuli Vaasan yliopisto ja rakennuksessa toimivat myös elektroniikkatuotantoa, koestusta ja tuotekehitykseen liittyvää testausta tekevä Wapice Oy sekä kemiallisia ja mikrobiologisia testauksia tekevä Botnia Lab Oy. Hanke tuli maksamaan 10,5 miljoonaa euroa, josta 4 miljoonaa euroa kului yliopiston järjestelmä- ja laiteinvestointeihin sekä tutkimusympäristön luomiseen. Merkittävään osan tästä saatiin rahoitus innovaatorahoituskeskus Tekesin INKA-ohjelmasta sekä energiateknologiayrityksiltä.

Tutkimuskeskuksessa on kaksi laboratorioita: polttomoottori- ja polttoainelaboratorio. Energiateknologiayritysten ja yliopiston tutkimusosaamisen yhdistämisen periaatteiden mukaisesti Wärtsilän toimittamat keskinopeat laiva- ja

voimalaitoskokuoluokan moottorit sijoittuvat polttomoottorilaboratorioon. Polttoainelaboratorio toimii läheisessä yhteistyössä polttomoottorilaboratorion sekä kemian laboratorioiden ja ympäristölaboratorioiden kanssa. Myöhemmin tiloihin tulee myös suurinopeksisia tutkimusmoottoreita, niiden mittauslaitteet, apulaitteistot sekä geoenergiavarasto.

Monitieteistä tutkimusta

VEBICissä tehtävän tutkimuksen piiriin kuuluu uusi energiateknologia sekä uuden teknologian käyttöönoton vaikutukset liiketoimintaan ja yhteiskuntaan. Tiloja käytetään sekä tutkimukseen että opetukseen. Tilat sopivat yritysmaailman kahdenkeskiseen tutkimukseen ja ne mahdollistavat myös energijärjestelmien tutkimisen usean toimittajan laitteistoilla. Hankkeet keskittyvät esimerkiksi uusiutuviin polttoaineisiin, joustavaan energiantuotantoon, polttomoottoreita käyttävien voimaloiden sähköjärjestelmiin, energiantuotannon hukkaenergian ja päästöjen vähentämiseen sekä energiasektorin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin näkökohtiin.

Suomen Akatemia myönsi vuonna 2016 Vaasan yliopistolle rahoitusta "Kestävää energialiiketoimintaa – teknologiasta uusiin liiketoimintamalleihin ja yhteiskunnalliseen lisäarvoon" -hankkeeseen. Kyse on VEBICin ensimmäisestä monitieteisestä tutkimusprojektista. Ensimmäinen suuri Euroopan unionin rahoittama tutkimus on puolestaan kansainvälinen HERCULES-2 -projekti, joka keskittyy moottorien polttoaineisiin, ohjausjärjestelmiin ja pakokaasujen puhdistamiseen.

KUVA ▶▶
Polttomoottori- ja polttoainelaboratoriot toimivat tiiviissä yhteistyössä.

SUUNTA TULEVAI- SUUTEEN

KIM BISKOP
OSUUSKAUPPA KPO
TOIMITUSJOHTAJA

Paikallisuus on globaaliutta

Opiskelin laskentatoimea ja rahoitusta ja valmistuin Vaasan yliopistosta kauppatieteen maisteriksi vuonna 1997. Minulla oli tuolloin jo pitkä työura takanani. Ajattelin ehkä siksi pääseväni yliopistoon aivan heittämällä, lukematta. En päässyt. Tieni yliopistoon kulki merkonomitutkinnon kautta ruokkien haluani edetä urallani. Suoritin sekä yliopisto- että merkonomitutkinnon. Yhdistelmä antoi kovan pohjan erilaisten toimintatasojen ymmärtämiseen.

Opiskeluajanani yliopistossa oli hyvät mahdollisuudet valita niitä asioita, jotka kiinnostivat ja jotka koki hyödylliseksi. Yliopistolaisen ajattelun erityinen vahvuus on sen avaama kyky näkemyserojen ja vaihtoehtojen hahmottamiseen. Yliopistossa oppi hyödyntämään erilaisia viitekehyksiä ilmiöiden ja toiminnan hahmottamiseen. Joskus ajatellaan, että käytännön työkokemuksesta ei ole hyötyä yliopistossa. Nuorena aloitettu työura auttoi kuitenkin itseäni poimimaan kurssveja, jotka hyödyttivät työelämää ja sen kehittämistä. Osasin ajatella konkreettisten esimerkkien kautta kursseilla käsiteltyjä teemoja. Otin oikeustieteen laajaksi sivuaineeksi. Opiskeluajanani rahoitusmaailman huippu oli Vaasan yliopistossa. Heidän opetuksessaan yhdistettiin eri tieteenaloja ja teoriaa laajempiin, käytännöllisiin ongelmiin nivoutuviin kysymyksiin vastaamiseksi.

Joidenkin, suurtenkin yritysten edustajien näkökulmasta yliopistokeskuksille annettu raha on hukkaan heitettyä, näkemätöntä. Mielestäni meidän pitäisi katsoa laajemmin tulevaisuuteen ja ymmärtää, mistä kansainvälistyvän, entistä kilpailullisemman ja digitalisoituvan toimintamaailman ammattilaiset tulevat. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä yritysten yhteistyön tarve on kasvanut. Innovaatioiden hahmottaminen on yhteistyötä, vaikkakin yliopistojen pitää säilyä yliopistoina.

Edustamani osuuskauppa on yksityinen yritys, joka haluaa asiakkaiden omistamana tuottaa parhaita etuja ja palveluja. Alueellisuus on meille tietynlainen itseisarvo ja pyrimme tukemaan alueellista yrittämistä ja työllisyyttä. Alueellisuus ja kansainvälisyys eivät kuitenkaan ole ristiriidassa keskenään, meidän kauttamme pienet yrityksetkin pääsevät valtakunnalliseen ja kansainväliseen levitykseen. Olemme itse asiassa olleet globaalien markkinoiden toimijoita jo yli sata vuotta. Kansainvälisten kilpailijoiden poissulkeminen kaupan kentältä ei yksinkertaisesti ole mahdollista. Siksi on mietittävä sitä, kuinka pystymme omaa toimintaamme kehittämällä pitämään kiinni ja toisaalta myös laventamaan toiminta-alaamme. Tätä eivät välttämättä päättäjätäkään ymmärrä. Toimijoina joudumme katsomaan koko ajan lahden yli Eurooppaan ja kauemmaksi. Se onnistuu vain olemalla kansainvälisissä ja kansallisissa markkinoissa parhaimpia.

Työntekijät ja asiakkaat ovat muuttuneet monikulttuurisemmaksi, kun aikanaan suomalaiset olivat varsin homogeeninen kansa. Jokapäiväiseen arkeemme on tulleet eri etnisiä ryhmiä ja kansallisuuksia edustavia ihmisiä käymään, työskentelemään ja asumaan. Myös yrityksemme työntekijäkaarti on kansainvälistynyt. Monikulttuurisessa maailmassa kielitaitovaatimus kasvaa. Vähintään suomea, ruotsia ja englantia pitää osata, mutta myös arabian kielen, venäjän ja viron osaajia tarvitaan. Samalla palveluammateissa on löydettävä ratkaisuja kulttuurierojen törmäyspisteisiin.

“**Alueellisuus ja kansainvälisyys eivät ole ristiriidassa keskenään**”

Kansainvälistyminen on myös digitalisoituvan arkeemme ytimessä. Digitalisoitunut toimintaympäristö on asia, jota ei voi väistää. Maailma pienenee ja kulutuskäyttäytyminen pirstaloituu. Tämä näkyy esimerkiksi elintarvikekaupassa, jossa monenlaisiin, varsin erilaiseen elämään ja ruokavalioihin liittyviin kysymyksiin pitäisi pystyä vastaamaan nopeasti. Kansainväliset ruokatrendit ovat reaaliaikaa

Suomessa. Hintavertailun merkitys on korostunut ja samalla sen rinnalle on tullut tarve verkkokaupan kehittämiseen. Digitalisoituneessa maailmassa ei enää haluta pelkästään käydä kaupassa, vaan se saa myös uusia merkityksiä. Tämä on yksi syy sille, miksi kuluttajatutkimus on selkeästi alue, josta tarvitaan entistä enemmän tutkimusta. Kuluttajista tehdään todella vähän tieteellistä tutkimusta Suomessa ja Euroopassa.

Monimuotoistumisen ajassa tarvitaan kehittyneempää tutkimusta esimerkiksi siitä, milloin ja miksi ihmiset valitsevat kaupassa käymisen ja milloin he käyttävät erilaisia digitaalisia kanavia. Tunteet ja asiakastyytyväisyys ovat keskeisiä kaupallisen onnistumisen elementtejä.

Elämme muuttuvassa maailmassa, mikä tulee varmasti myös näkymään eräänlaisena sukupolvien välisenä kuiluna. Tämä

tulee asettamaan johtajuudelle ja esimiestyökentelylle uudenlaisia vaatimuksia ja avaamaan myös uudenlaisia mahdollisuuksia. Kansainvälistyminen tulee vahvistumaan monin tavoin.

Tulevaisuutta rakentavan yliopiston kannattaa rekrytoida kansainvälisiä opiskelijoita pitäen myös huolta siitä, että opiskelijat luovat keskinäisiä kontakteja. Muualta tulleiden opiskelijoiden kotouttaminen on tärkeää. Johtajuuden erilainen kehittäminen on osa tätä muutuvaa kenttää.

Vaasan yliopiston koko on opiskelijan näkökulmasta etu. Vaasa kaupunkina ja yliopisto ovat ihmisen kokoisia. Huippuopetus – jota koin itse saaneeni – on myös tärkeää. Koska kaupunki ja sen yritystoiminta ovat jo kansainvälistyneet, monikulttuuristuu myös arکمme, lähes itsestään. ♦

KTM Kim Biskop toimii Osuuskauppa KPO:n toimitusjohtajana. Hän kuuluu myös Vaasan yliopistosäätiön valtuuskuntaan (kausi 2015–2020) ja on mukana North European Oil Trade Oy:n hallituksessa, LähiTapiola Pohjanmaan hallintoneuvostossa sekä Varman työnantajien neuvottelukunnassa.

KPO on yksi Suomen suurimmista alueosuuskaupoista. Alueosuuskaupat edustavat osuustoimintaa, joka on perinteisesti ollut yhdessä yrittämistä ja yhteisten tarpeiden tyydyttämistä. Suomessa osuustoiminnallisten yritysten markkinaosuus (S-ryhmä) päivittäistavara-

kaupasta on yli 47 prosenttia. Omistajuus ja asiakkuus nivoutuvat toisiinsa, eroten

ajattelutavasta, jossa yrittäjyys nähdään pelkästään yritysten liiketoiminnallisena yhtiöittämisenä. Tieteellisen tutkimuksen kannalta osuustoiminnallinen yrittäjyys tarjoaa kiinnostavan kauppatieteen ja taloustieteen kohtaamispisteen avaten itse asiassa myös väylän mikrotaloustieteeseen ja markkinointiin. Digitalisoituvassa ja rahataloudellisesti muuttuvassa ajassa osuustoiminnalliset tai osuuskunnalliset ratkaisut voivatkin saada uusia merkityksiä. Erityyppisten osuuskuntaratkaisujen rinnalla kulkee myös osakeyhtiöiden keskinäinen erilaisuus. Kaupallinen ja liiketoiminnallinen kenttä on monenlaisten muutosten kohteena. Kansainväliset omistamisen verkostot ja itsensä työllistäminen yrittäjänä tai yhteisyrityksiksi järjestäyty-mällä ovat kaksi Suomen tulevaisuuden kehittymiseen liitettyä teemaa. ♦

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: AKI PAAVOLA

9

Yliopiston arkea

TUNTEMATTOMASTA TUTUMMAKSI | 156

STRATEGIAT MÄÄRÄÄVÄT SUUNNAN | 158

LAADUKASTA KOULUTUSTA | 160

HENKILÖSTÖ – AINOA VOIMAVARA | 162

VAASAN YLIOPISTO – KESKISUURI YLIOPISTO | 164

UUDET TUULET PUHALTAVAT | 166

KATSE TULEVAISUUTEEN:
JUHA KYTÖLÄ | 168

9 YLIOPISTON ARKEA

Vaasan yliopisto on kasvanut keskisuureksi yliopistoksi ja lunastanut paikkansa Suomen yliopistokentässä. Iältään nuorena, tiettyihin aloihin keskittyneenä ja kooltaan monia yliopistoja pienempänä Vaasan yliopisto ei tosin vieläkään ole tunnetuimpien yliopistojen joukossa. Töitä oman aseman puolesta tehdään keskittymällä vahvoille osaamisaloille ja varmistamalla koulutuksen laadukkuus. Toiminnan suunta määritellään tasaisin väliajoin uudelleen ja strategisilla valinnoilla pyritään eteenpäin. Vaasan yliopisto elää muutoksessa, mutta lähitulevaisuuteen katsotaan luottavaisesti kolmen painoalan kautta energiaa, liiketoimintaa ja yhteiskuntaa korostaen.

Opiskelijoita
matkalla luennolle.
Kuva: Katja Lösönen

TUNTEMATTOMASTA TUTUMMAKSI

V Vaasan korkeakoulua pidettiin 1980-luvun puolivälissä etäisenä ja yhteydenpitoa Vaasan kaupungin kanssa arvosteltiin riittämättömäksi. Myös vähäistä yhteydenpitoa Vaasan läänin yritysten ja kuntien kanssa kritisoitiin julkisuudessa: korkeakoulun alueellinen rooli tuntui lepäävän tutkimuslaitoksen ja täydennyskoulutuskeskuksen harteilla. Tilannetta selitettiin korkeakoulun lyhyellä historialla, kapea-alaisuudella ja vaasalaisen korkeakoulukentän hajanaisuudella. Kun asiaa selvitetiin 1990-luvun alussa, yliopiston tunnettuus olikin jo hieman parantunut. Vuorovaikutus toteutui parhaiten omissa kaupungeissa, korkeasti koulutettujen keskuudessa ja suurissa organisaatioissa. Etäisyyden kasvaessa yliopiston vaikutus väheni selvästi.

Vaasan yliopiston vuonna 2000 hyväksytyssä vaikuttavuusstrategiassa yliopiston rooliksi linjattiin aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaminen korkeatasoisen tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen kautta. Tiedeyliopistonäkökulman ohella korostettiin myös yliopiston luonnetta Pohjanmaan maakuntien yliopistona. Vuonna 2002 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan Vaasan yliopistoa pidettiin korkeatasoisena ja asiantuntevana, mutta edelleen melko etäisenä ja vaikeasti lähestyttävänä. Yliopistoa luonnehdittiin tärkeäksi alueen veturiksi, mutta sen toivottiin osallistuvan entistä voimakkaammin yhteiskunnalliseen keskusteluun. Yliopiston tunnettuus Etelä-Pohjanmaalla oli kasvanut, kun taas keskipohjalaisille Vaasan yliopisto oli edelleen hyvin vieras.

Alueellisen vaikuttamisen korostettiin 2000-luvun alussa toteutuvan parhaiten hoitamalla hyvin yliopiston perustehtävää. Yliopisto halusi vastata paikallisiin tarpeisiin lisäämällä alueen osaamista ja koulutustasoa, ei erillisillä vaikuttavuushankkeilla. Vuonna 2008 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan Vaasan yliopisto ei ollutkaan varsinainen maakuntayliopisto, vaan pikemminkin valtakunnallinen tai pääkaupunkiseutua palveleva yliopisto. Tutkimuksessa korostui kansainvälisyys ja ainoastaan kehittämistoiminnassa alueellisuus. Käsitteet Vaasan

yliopistosta olivat säilyneet ennallaan: sidosryhmissä yliopisto oli tuttu ja siihen suhtauduttiin myönteisesti, kun taas monille pohjalaismaakuntien asukkaille yliopisto oli etäinen ja tuntematon.

Vetovoimaa ja vuorovaikutusta

Myös suomalaisnuorille Vaasan yliopisto oli 2000-luvun alussa tuntematon. Vuoden 2002 korkeakoulujen imago tutkimukseen vastanneista 17–29 -vuotiaista nuorista alle viidesosa tunsi Vaasan yliopiston ja Pohjanmaan maakunnassakin mielikuvan osasi luoda vain vajaat puolet nuorista. Kaikista yliopistoista Vaasan yliopisto oli kolmanneksi tuntemattomin. Kysyttäessä asiaa vuonna 2005 seitsemän Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan lukion abiturienteilta, oli tulos samankaltainen. Vaasan yliopisto ei ollut tuttu ja käsitys luotiin Vaasan kaupunkiin tai yleisesti yliopisto-opiskeluun liittyvien mielikuvien kautta. Opiskelupaikan sijainnin tai ympäristön viihtyisyyden sijaan omaan suhtautumiseen vaikutti enemmän yliopiston tarjoamat mahdollisuudet opiskella kiinnostavia aloja.

Vuonna 2012 Vaasan yliopiston tunsi 12 % suomalaisnuorista eli yliopisto oli kolmanneksi tuntemattomin Svenska handelshögskolanin ja Kuvataideakateman jälkeen. Tuntemattomuus heijastui luonnollisesti myös Vaasan yliopistoa koskeviin arvioihin. Myös vuonna 2017 Vaasan yliopisto oli suomalaisten lukiolaisten keskuudessa yhdessä Lapin yliopiston kanssa toiseksi tuntemattomin yliopisto Svenska handelshögskolanin jälkeen. Tutkimukseen vastanneista lähes 4 000 lukiolaisesta vain 13 % tunsi Vaasan yliopiston. Parhaiten Vaasan yliopisto tunnettiin luonnollisesti pohjalaismaakunnissa, mutta keskimääräistä tutumpi yliopisto oli myös muualla maan länsi- ja pohjoisosissa sekä Uudellamaalla.

Vaasan yliopiston vetovoima lukiolaisten keskuudessa oli vuonna 2017 hyvällä tasolla ja moni nuori suhtautui yliopistoon periaatteessa myönteisesti. Toisaalta yliopistoa pidettiin myös

◀ KUVA

Yhteinen lukiopäivä Vaasan ammattikorkeakoulun kanssa vuonna 2009.

◀ KUVA

Valo viikkuu -tapahtumassa vuonna 2006 pääsi vossikka-ajelulle

pienenä, kapea-alaisena, ruotsinkielisenä ja sijainniltaan syrjäisenä. Vaasan yliopistoa arvioineiden lukiolaisten määrä oli myös selkeästi muita yliopistoja pienempi, mikä kertoo tunnettuuden puutteesta. Yliopiston vetovoimaisuutta nostivat ennen kaikkea mielikuvat miellyttävästä opiskeluympäristöstä sekä opiskelun kautta avautuvista hyvistä työllistymismahdollisuuksista.

Vaasan yliopiston strategisiksi tavoitteiksi yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen osalta määriteltiin vuonna 2011 osaavan työvoiman tuottaminen, tiivis tutkimusyhteistyö ja aktiivinen tutkimustiedon välittäminen. Yhteistyötä Vaasan yliopiston ja yritysten, julkisyhteisöjen ja järjestöjen kanssa onkin edistetty vuodesta 2013 lähtien solmittuilla kumppanuussopimuksilla. Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa sopimuksia oli vuonna 2017 yhteensä 33. Molempipuoliseen hyötyyn tähtäävällä yhteistyöllä tavoitellaan vuorovaikutuksen vahvistamista ja osaamisen välittämistä. Opiskelijoiden kannalta kyse on esimerkiksi harjoittelu- ja kesätyöpaikkojen saannin edistämisestä, yritysvierailuista tai pro gradu -työn tekemisestä kumppanuussopimuksen tehneen tahon kanssa.

STRATEGIAT MÄÄRÄÄVÄT SUUNNAN

V Vaasan yliopistoa kehitettiin 1990-luvulla laaja-alaisena talouteen, hallintoon ja kulttuuriin suuntautuvana yliopistona. Sivistysyliopiston periaatteiden mukaisesti sen tehtäväksi määriteltiin vapaan tutkimuksen ja tieteellisen sivistyksen edistäminen sekä korkeimman opetuksen antaminen ja uuden tiedon tuottaminen. Erityisesti korostettiin koulutuksen ja tutkimuksen laadukkuutta sekä poikkitieteellisyyttä ja tiedekunnat ylittävää osaamista. Yliopiston strategia perustui kehitykseen ja kasvuun sekä tieteenalojen laajentamiseen ja monipuolistamiseen.

Monitieteisyyden periaatteiden mukaisesti yliopiston haluttiin profiloituvan yliopistona eikä erikoiskorkeakouluna. Tärkeänä mahdollisuutena pidettiin entistä vahvempaa suuntautumista pohjoismaiseen yhteistyöhön. Myös asemaa keskeisenä läntisen Suomen yliopistona pyrittiin vahvistamaan. Vaasan yliopisto määriteltiin tehokkaaksi ja laadukkaaksi kouluttajayliopistoksi, joka palvelee yliopiston lähiympäristöä ja koko maata. Lähtökohtana oli maan parhaisiin kuuluvien talouden, kielten ja hallinnon asiantuntijoiden valmistuminen kansainvälisesti arvostetusta, 5 000 opiskelijan keski-suuresta yliopistosta.

Yliopiston hallituksen tammikuussa 2000 hyväksymässä, vuoteen 2020 ulottuvassa strategia-asiakirjassa yliopisto määriteltiin korkeat kansainväliset vaatimukset täyttäväksi innovaatiyliopistoksi. Esiin nostettiin ennen kaikkea monitieteisten tutkimusyksiköiden rakentamisen kautta luotavat tutkimuksen huipputuotteet ja tuottavat innovaatiot. Myös uuden oppimisteknologian ja -ympäristöjen hyödyntämistä ja kehittämistä korostettiin ja Palosaaren tiede- ja innovaatiokampus nimettiin Vaasan monipuolisen osaamiskeskuksen ytimeksi. Pohjanmaan maakuntien johtavana yliopistokeskuksena toimivan Vaasan yliopiston vahvuudeksi linjattiin tiivis yhteistyö muiden yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Tieteenalarakennetta haluttiin kehittää tasapainoisesti koulutuksen ja tutkimuksen korkea kansainvälinen taso samalla turvaten. Humanistisia tieteitä ja yhteiskuntatieteitä ehdotettiin monipuolistettaviksi lukuisilla uusilla oppiaineilla, tekniikassa puolestaan pyrittiin koulutuksen itsenäistämiseen ja laajentamiseen. Yliopistossa painotettiin poikkitieteellisiä sisältökokonaisuuksia ja työelämään hyvin soveltuvia tutkintoja. Opiskelijoiden toivottiin osallistuvan aktiivisesti koko yhteisön kehittämiseen. Strategisena lähtökohtana oli, että Vaasan yliopistossa tutkintonsa suorittaneet tunnettaisiin vahvasta tiedeyliopistokoulutuksestaan ja hyvistä kansainvälisistä valmiuksistaan.

Liiketoimintaorientoituneeksi yliopistoksi

Pitkän aikavälin visiota ja yliopiston tavoitetta tarkennettiin vuonna 2005. Yliopiston koulutustarjonnan vahvistamiseksi kehittämiskohteiksi nostettiin kielten aineenopettajan koulutusmallin luominen, oikeustieteellisen koulutuksen aseman lujittaminen sekä media- ja muotoilualan vahvistaminen. Vaasan yliopistoa

◀ KUVA

Yliopiston hallitus nimensi vuonna 1998 yliopiston kampuksen ekokampukseksi. Vuonna 2002 ekokampusta kehitettiin kevätukkien istutuskampanjalla.

luonnehdittiin nyt kansainvälisesti arvostetuksi tiedeyliopistoksi, joka harjoittaa korkeatasoista ja monialaista tutkimusta ja siihen perustuvaa ylintä akateemista opetusta. Yliopiston vahvoiksi osaamisaloiksi nimettiin liiketoimintaosaaminen, kielet ja viestintä, julkinen johtaminen ja hyvä hallinto, joiden lisäksi energia ja tuotannon osaaminen oli kehittymässä vahvaksi tutkimusalaksi.

Vuoteen 2012 ulottuvassa strategiassa Vaasan yliopisto määriteltiin Pohjanmaan johtavaksi ja valtakunnallisesti merkittäväksi tutkimus- ja koulutuslaitokseksi, joka kuuluu niin liiketaloudessa, hallinnossa, kielissä kuin tekniikassakin Suomen kolmen parhaan joukkoon. Visiossa korostettiin yliopiston luonnetta monialaisena liiketoimintaorientoituneena yliopistona, joka tarjoaa kaikille opiskelijoilleen erinomaiset liiketoimintaosaamisen ja kansainvälistymiseen liittyvät valmiudet. Näiden teemojen ohella yliopiston toiminnassa painotettiin myös tieteenalojen välistä tiivistä yhteistyötä sekä alueelliseen vuorovaikutukseen liittyvää verkostoitumista.

Vuosien 2013–2016 strategiassa toiminnan painoaloiksi määriteltiin aiemmasta neljästä tieteenalasta poiketen energia, johtaminen, monikielisyys ja rahoitus. Oman maakuntansa ainoan itsenäisen yliopiston painotettiin olevan valtakunnallisesti menestyvä ja tehokkaasti verkottunut tutkija ja kouluttaja. Koulutuksen ja tutkimuksen lähtökohtina korostettiin aiempien vuosien tapaan liiketoimintaosaamista, kansainvälisyyttä ja monialaisuutta. Vaasan yliopiston tehtäväksi määriteltiin myös alueellisesta koulutus- ja sivistystehtävästä huolehtiminen, alueen kehittämiseen osallistuminen ja tutkimustiedon aktiivinen välittäminen yhteiskunnan käyttöön.

◀ KUVA

Hallintoa kehittämässä vuonna 1997. Pöydän takana Soile Laukkanen, Kirsti Kyntäjä ja Irma Kettula. Edessä Anna-Majja Vainio, Matti Taanonen ja Sirkka Mäkinen.

LAADUKASTA KOULUTUSTA

Opetuksen kehittämis- ja arviointiprojekti käynnistyi Vaasan yliopistossa vuonna 1992. Arvioinnin tavoitteena oli opetuksen tilan ja kehittämistarpeiden selvittäminen ja se toteutettiin oppiaineiden itsearviointina. Humanistisen tiedekunnan kaikki oppiaineet osallistuivat itsearviointiin keväällä 1992 ja tiedekunta oli mukana myös koulutusalan valtakunnallisessa arvioinnissa. Ulkopuolisten asiantuntijoiden suorittamalla vertaisarvioinnilla selvitettiin tiedekunnan vahvuuksia ja ongelma-alueita. Myös

kauppatieteissä ja yhteiskuntatieteissä itsearviointi käynnistyi vuonna 1992: projektiin ilmoittautui vapaaehtoisena kahdeksan oppiainetta. Arvioinnin tärkeimmäksi hyödyksi koettiin keskustelun lisääntyminen niin opettajien välillä kuin opettajien ja opiskelijoiden kesken.

Kansainvälinen arviointiryhmä toteutti Vaasan yliopiston kokonaisarviointin vuosina 1994–1995. Kokonaisarviointi tehtiin kolmantena korkeakouluna Suomessa ja sillä pyrittiin yliopiston laadun takaamiseen ja toiminnan kehittämiseen. Arviointi perustui yliopiston toiminnastaan keräämään aineistoon sekä ulkopuolisen tutkijaryhmän omaan työhön. Kokonaisarvioinnin mukaan paikallisen yliopiston ajatus toimi Vaasan yliopistossa hyvin, mutta oman profiilin luomiseksi tuli tehdä edelleen työtä. Yliopiston strategiaa tuli selkeyttää, johtamista kehittää ja rahoitusta monipuolistaa. Kehittämisalueiksi nimettiin myös yliopiston kansainvälistyminen, opetuksen ja oppimisprosessien kehittäminen sekä uuden kampusalueen hyödyntäminen.

Vaasan yliopiston arviointi toteutettiin uudelleen vuosina 1999–2000 toisena kokonaisarvioinnin seuranta Suomessa. Vaasan yliopistolle annettiin nyt kiitosta etenkin opetukseen ja oppimiseen liittyvästä kehityksestä sekä kansainvälistymisestä. Yliopisto koettiin myös vahvaksi alueelliseksi vaikuttajaksi ja alueellista yhteistyötä pidettiin tärkeänä kehityssuuntana. Seuranta-arvioinnin tuloksena kansainvälinen arviointiryhmä antoi kolme suositusta: yliopiston missiota ja

tulevaisuudenvisiota tuli selkeyttää edelleen, uusien rahoituslähteiden etsimiseen piti panostaa ja parhaiden akateemisten kykyjen rekrytoimiseen ja motivoimiseen tuli etsiä keinoja.

Laatuun keskittymällä tuloksiin

Vaasan yliopisto ei tavallisesti menestynyt erilaisissa tuottavuuden ja tehokkuuden tai huippututkimuksen yliopistovertailuissa 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa erityisen hyvin. Määrällisiin muuttujiin perustuneet yksinkertaistetut listaukset eivät toisaalta ottaneet välttämättä huomioon Vaasan yliopiston ja sen tieteenalojen nuorta ikää. Toisesta näkökulmasta saattoi saada aivan erilaiset tulokset: opiskelun nopeuteen, valmistuneiden työllistymiseen ja tutkintojen kustannuksiin perustuvissa vertailuissa Vaasan yliopisto pärjasi hyvin. Kehittyvä yliopisto koulutti edullisesti ja nopeasti osaajia työmarkkinoille ja vuosien kuluessa myös sijoitukset tuloksellisuutta ja tehokkuutta mittaavissa selvityksissä paranivat.

Kokonaisarvioinnin tavoitteen mukaisesti Vaasan yliopistossa hyväksyttiin vuonna 2001 lähtökohdat ja keskeiset periaatteet laatuohjelman rakentamiseksi. Laatuun oli Vaasan yliopistossa panostettu toki jo ennen järjestelmällisen laatutyön aloittamista: laskentatoimen ja menetelmätieteiden laitokset oli jo vuonna 1995 nimetty tiedeopetuksen huippututkimuskeskiksi. Vaasan yliopisto valittiin myös aikuiskoulutuksen laatuylipistoksi vuosiksi 1999–2000 ja uudelleen vuosiksi 2004–2006. Johtamisen laitos valittiin yliopistokoulutuksen laatuylipistoksi vuosiksi 2004–2006. Kauppatieteellisen tiedekunnan kaksi englanninkielistä maisteriohjelmaa ovat puolestaan saaneet kansainvälisen EPAS-laatuileiman. Master's Degree Programme in International Business läpäisi akreditoinnin ensimmäisen kerran vuonna 2010 ja Master's Degree Programme in Finance vuonna 2013.

Korkeakoulujen arviointineuvosto auditoi Vaasan yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän marraskuussa 2011 ja yliopisto sai alkuvuodesta 2012 myönteisen päätöksen auditoinnin hyväksymisestä. Yliopisto täyttää laadunvarmistusjärjestelmän kokonaisuudelle ja perustehtävien laadunvarmistukselle asetetut kriteerit. Auditointi on voimassa kuusi vuotta. Auditoinnissa korostettiin Vaasan yliopiston hyvän hengen, opiskelijälähtöisyyden ja yhteisöllisyyden merkitystä laadunvarmistuksen kehittämisen perustana. Laadunvarmistusjärjestelmään on myös sitouduttu ja se kattaa yliopiston päätoiminnot. Vaasan yliopiston kehittämiskohteet liittyivät yhteiskunnallista vuoroaikutusta koskevien prosessien, toimintatapojen ja laadun arvioinnin selkeyttämiseen.

◀ KUVA

Kansainvälinen arviointiryhmä vierailulla maaliskuussa 2000. Professorit vasemmalta Ossi V. Lindqvist, Herbert R. Kells ja Rune Premfors, oikealla rehtori Matti Jakobsson.

◀ KUVA

Yliopiston laadunvarmistusjärjestelmä auditointi marraskuussa 2011.

HENKILÖSTÖ – AINOA VOIMAVARA

Voimakas eteenpäinmenon kausi jatkui Vaasan yliopistossa vielä 1990-luvun alussa. Määrärahat kasvoivat, uusia virkoja ja tehtäviä perustettiin ja henkilöstöä voitiin lisätä. Ensimmäiset merkit tilanteen kiristymisestä saatiin kuitenkin jo vuonna 1991 ja tilanne paheni seuraavina vuosina. Suomen ajautuminen voimakkaaseen lamaan johti Esko Ahon hallituksen aikana (1991–1995) valtakunnantasolla välittömiin toimiin kilpailukyyn parantamiseksi ja julkisen talouden säästöjen toteuttamiseksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi työvoimakustannuksia haluttiin alentaa ja valtion menojen taso jäädäytää.

Kokonaisia yliopistoyksiköitä ei lamavuosina lakkautettu, vaan pakollisista säästötoimista kärsi jokainen korkeakoulu hieman. Vaasan yliopistossa valtakunnalliset säästövaatimukset uhkasivat etenkin sen nuorimpia aloja eli humanistisia tieteitä ja yhteiskuntatieteitä. Luontevia kohteita henkilöstön supistamiseksi ei ollut. Vaasan yliopistossa virkoihin ei koskettu, laitoksista tai tiedekunnista ei luovuttu eikä henkilöstöä tarvinnut irtisanoa. Säästöt otettiin kirja- ja laitehankinnoista, matkoista, investoinneista ja yleisestä kulutuksesta. Vaikka käytettävissä olevat rahat vähenivät merkittävästi, kyettiin toiminnan määrä ja taso ylläpitämään.

Vaasan yliopiston taloudelliset näkymät alkoivat 1990-luvun puolivälissä muuttua säästövuosien jälkeen taas valoisammiksi. Henkilöstön määrän kasvua selitti ennen kaikkea ulkopuolisen rahoituksen lisääntyminen Euroopan unionin tarjoamien mahdollisuuksien myötä. Myös työllisyysvarojen merkitys oli 1990-luvulla suuri. Vuonna 1997 Vaasan yliopistossa tehtiin 377 henkilötyövuotta, josta päätoimisten tutkijoiden ja opettajien osuus oli 55 % ja muun henkilökunnan osuus 45 %. Muun henkilökunnan suurimmat ryhmät koostuivat hallintoviraston, tiedekuntien hallinnon, täydennyskoulutuskeskuksen ja kirjaston työntekijöistä. Budjetti-rahoytus kattoi henkilöstön palkoista 79 % ja ulkopuolinen rahoitus 21 %.

Vaasan yliopiston henkilöstön keski-ikä oli vuonna 1997 vain hieman yli 38 vuotta. Yliopistossa työskentelevistä 57 % oli naisia ja 43 % miehiä. Avoimien virkojen ja sijaisuuksien hoitamisen tuloksena 55 % henkilöstöstä toimi määräaikaisessa palvelussuhteessa. Ulkopuolisen rahoituksen kasvun ansiosta henkilöstön määrä kasvoi 2000-luvun alussa vuosittain, kun väkeä palkattiin tutkimushankkeisiin sekä erilaisiin tuntiopetus- ja erikoisasiantuntijatehtäviin. Toisaalta myös uusia virkoja ja toimia perustettiin. Yliopistolaisten keski-ikä nousi ja naisten osuus henkilöstöstä kasvoi edelleen hieman.

Korkeakoulukentän nopea muutos heijastui henkilöstörakenteeseen 2000-luvun loppuvuosina voimakkaasti. Tehtyjen henkilötyövuosien määrän vähenemiseen vaikutti osaltaan myös Vaasaan vuonna 2008 perustettu yliopistojen palvelukeskus Certia. Vaasan yliopisto aloitti talous- ja henkilöstöhallintoa hoitavan Certian asiakkaana syksyllä 2008 ja yliopiston hallinnosta siirtyi 17 henkilöä sen palvelukseen. Vuoden 2010 yliopistouudistuksessa hallinnollinen asiantuntijatyö koottiin yliopistopalveluiksi ja palvelutoiminnot organisoitiin kahdeksaksi prosessiksi. Vuoden 2010 lopussa Vaasan yliopistossa työskenteli 443 henkilöä, joista 60 % opetus- ja tutkimustehtävissä ja 40 % muissa tehtävissä. Ulkomaalaisia Vaasan yliopistossa työskenteli 21, mikä tarkoitti viittä prosenttia henkilöstöstä.

Ulkomailta töihin Vaasaan

Vuonna 2015 Vaasan yliopistossa tehtiin 478 henkilötyövuotta ja kuukausipalkkaista henkilöstöä oli yhteensä 498. Heistä 65 % kuului opetus- ja tutkimushenkilökuntaan ja 35 % muuhun henkilöstöön. Määräaikaisessa palvelussuhteessa työskenteli vuonna 2015 enää 46 % henkilöstöstä. Strategiset painotukset näkyivät etenkin opetus- ja tutkimushenkilöstön ja ulkopuolisen

◀ KUVA

Henkilöstökoulutusta silloin ennen, edessä oikealta Risto Autti, Leo Kulmala ja Erkki Laitinen. Takana Jukka Peltoniemi ja Hannu Katajamäki.

◀◀ KUVA

Ystävänpäiväkahveilla helmikuussa 2016, etualalla Marko Honko.

rahoituksen projektihenkilöstön määrissä sekä henkilöstön kansainvälistymisessä. Kuukausipalkkaisesta henkilöstöstä 14 % oli ulkomaalaisia ja he edustivat 38 eri kansallisuutta. Eniten Vaasan yliopistossa työskenteli saksalaisia, brittejä, kiinalaisia, nigeriläisiä ja venäläisiä. Ulkomaalaisten osuus opetus- ja tutkimushenkilöstöstä oli 21 %.

Henkilöstön keski-ikä oli vuonna 2015 hieman yli 43 vuotta. Yliopistossa työskentelevien sukupuolijakauma oli tasoitunut siten, että henkilöstöstä 52 % oli naisia ja 48 % miehiä.

Vuotta 2016 sävyttivät säästötoimenpiteet ja yt-neuvottelut, mutta myös uusia työntekijöitä rekrytoitiin. Joka tapauksessa henkilöstön määrä väheni ja vuoden 2016 lopussa Vaasan yliopistossa työskenteli 465 henkilöä. Kielten henkilöstö siirtyi liiketoimintasiirrossa Jyväskylän yliopistoon vanhoina työntekijöinä elokuussa 2017.

Rehtorit

- ▶ talousmatematiikan ja tilastotieteen professori Tryggve Saxén 1968–1970
- ▶ talousmaantieteen professori Mauri Palomäki 1970–1987
- ▶ talousmatematiikan professori Ilkka Virtanen 1987–1994
- ▶ hallintotieteen professori Ari Salminen 1994–1998
- ▶ tietotekniikan professori Matti Jakobsson 1998–2015
- ▶ Lapin yliopiston tutkimusmenetelmien professori Suvi Ronkainen 2015–2016
- ▶ SR-Research -tutkimusyksikön johtaja, vararehtori Jari Kuusisto 2017–

◀ KUVA

Yliopiston väkeä Vaasan Marssilla.

VAASAN YLIOPISTO – KESKISUURI YLIOPISTO

Yliopistolain mukaan yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluu nykyisin 14 yliopistoa, jotka Aalto-yliopistona toimivaa Aalto-korkeakoulusäätiötä ja Tampereen teknillisenä yliopistona toimivaa TTY-säätiötä lukuun ottamatta ovat julkisoikeudellisia laitoksia. Näiden lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulu on puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluva yliopisto. Yliopistoista selvästi suurin on vuonna 1640 perustetun Kuninkaallisen Turun Akatemian perinteitä jatkava Helsingin yliopisto. Toiseksi suurin eli Aalto-yliopisto aloitti toimintansa vasta vuonna 2010 Helsingin kauppakorkeakoulun, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun yhdistyttyä. Kolmanneksi suurimpaan eli Turun yliopistoon yhdistettiin puolestaan Turun kauppakorkeakoulu vuonna 2010.

Yliopistoverkko kattaa koko maan

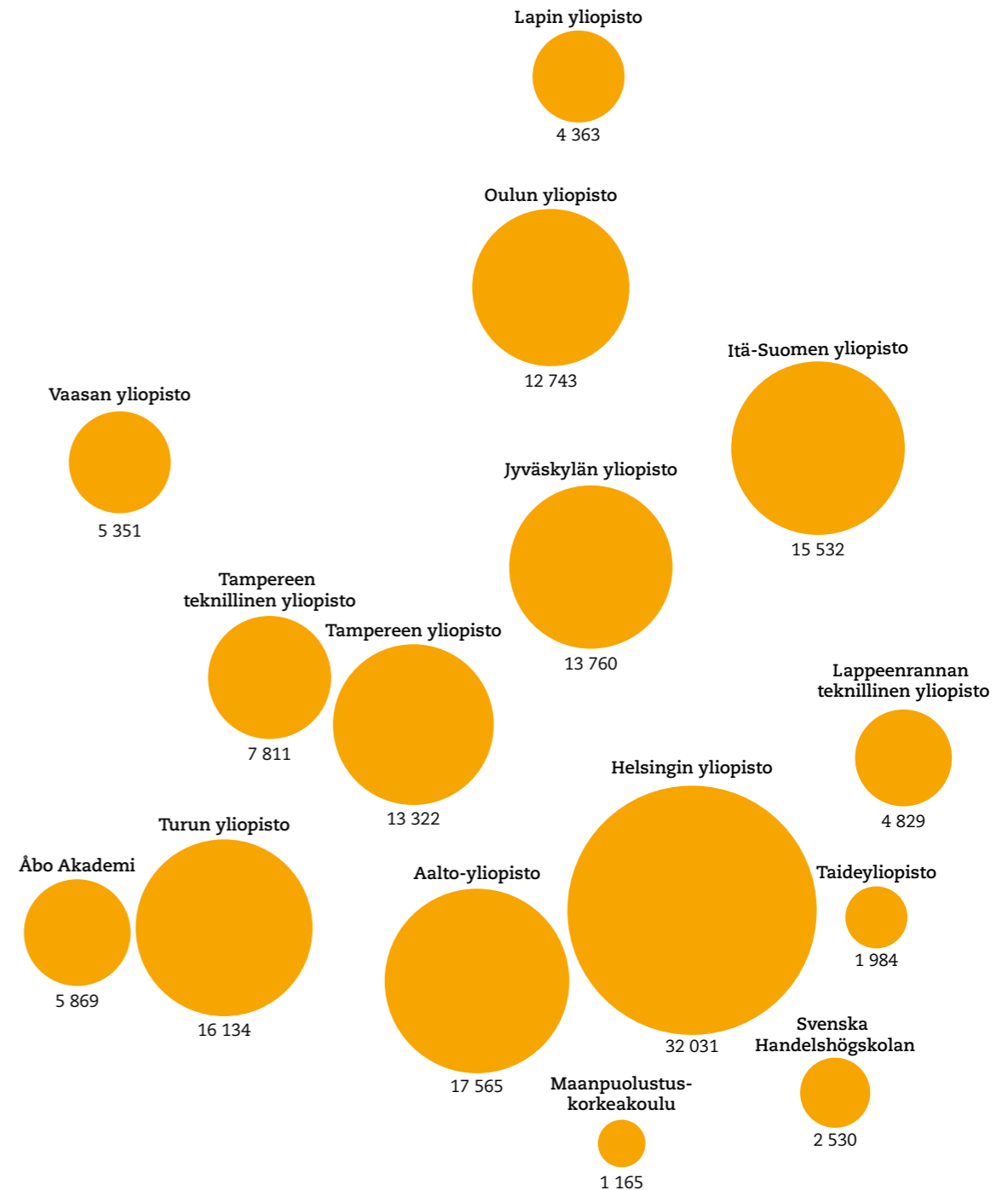
Maan neljänneksi suurin eli Itä-Suomen yliopisto syntyi Joensuun ja Kuopion yliopistojen yhdistymisen tuloksena vuonna 2010. Yli 10 000 opiskelijan yliopistoja ovat myös Jyväskylän yliopisto, Tampereen yliopisto ja Oulun yliopisto,

näitä hieman pienempi on Tampereen teknillinen yliopisto. Keskiuuria 4 000–6 000 opiskelijan yliopistoja on neljä: Åbo Akademi, Vaasan yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja Lapin yliopisto. Suomen selvästi pienimmät yliopistot ovat Svenska handelshögskolan, vuonna 2013 Kuva-

“
**Opiskelijat
palvelemaan
isänmaata ja
ihmiskuntaa**

taideakatemian, Sibelius-Akatemian ja Teatterikorkeakoulun yhdistyessä syntynyt Taideyliopisto ja vuonna 1993 Kadettikoulun, Sotakorkeakoulun ja Taistelukoulun yhdistyessä syntynyt Maanpuolustuskorkeakoulu.

Suomen yliopistoissa opiskeli vuonna 2016 perus- tai jatkotutkintoa yhteensä 154 989 henkilöä. Heistä 63 prosenttia opiskeli joko pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Tampereella päätoimipaikkaansa pitävissä yliopistoissa. Vaasan yliopistossa opiskeli vuonna 2016 yhteensä 5 351 henkilöä eli 3,5 prosenttia koko maan yliopisto-opiskelijoista. Perustutkintoa Vaasan yliopistossa suorittaneiden osuus kaikista yliopisto-opiskelijoista oli 3,7 prosenttia ja jatkotutkintoa opiskelevien osuus 2,0 prosenttia.

◀ **KUVA**
Suomen yliopistot opiskelijamäärien mukaan vuonna 2016. Tiedot: Luoma ym. (2017) ja Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen.

UUDET TUULET PUHALTAVAT

V Vaasan yliopiston visio vuodelle 2017–2020 on "Energiaa liiketoimintaan ja yhteiskuntaan". Yliopisto profiloituu kolmelle painoalalle: johtamiseen ja muutokseen, energiaan ja kestävään kehitykseen sekä rahoitukseen ja taloudelliseen päätöksentekoon. Painoaloja yhdistää arvon käsite sekä uudet tavat tuottaa arvoa liiketoimintaan, kestävään kehitykseen ja hyvinvointiin liittyen. Profiloituminen tarkoittaa käytännössä kauppatieteellisen suuntautumisen vahvistamista sekä yhteiskuntatieteiden ja viestinnän kehittämistä yliopiston uuden strategian mukaisesti. Energiasta luodaan puolestaan monitieteellinen teknologiaa, liiketoimintaa ja näiden yhteiskunnallisia vaikutuksia käsittelevä erityisosaamisalue.

Vaasan yliopiston organisaatio muuttui vuoden 2018 alussa neljäksi akateemiseksi yksiköksi. Tiedekunnista luovuttiin ja uusiksi yksiköiksi perustettiin Teknologia ja innovaatiojohtaminen, Markkinointi ja viestintä, Johtaminen sekä Laskentatoimi ja rahoitus. Yliopiston rakennetta kehitetään tulevaisuudessa ennen kaikkea riittävän suurten koulutusohjelmien, tutkimusryhmien ja tutkimusalojen pohjalta. Yrittäjyyteen sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin liittyvää koulutusta ja tutkimusta lisätään, yrityshautomo- ja startup-yritystoimintaa kehitetään ja tutkimustulosten kaupallistamiseen panostetaan.

Vaasan yliopisto haluaa olla liiketoimintaan suuntautunut, monialainen ja kansainvälinen yliopisto, joka toimii omien painoalojensa suunnannäyttäjänä ja edelläkävijänä. Tutkimuksessa tavoitteellaan hyvää kansainvälistä tasoa ja perinteisen tieteenalakohtaisen tutkimuksen rinnalle nostetaan tieteenalat ylittäviä tutkimuskokonaisuuksia eli ilmiölähtöistä tutkimusta. Tutkimuksen laatua vahvistetaan kehittämällä niin kotimaista kuin kansainvälistäkin yhteistyötä. Digitalisaation mahdollistamia

uusien tutkimusmenetelmien ja aineistojen hyödynnetään aktiivisesti ja tutkijoiden kansainvälistymistä tuetaan.

Vaasan yliopistoon luodaan kolme avointa tutkimus-alustaa: Vaasa Energy Business Innovation Centre (VEBIC), digitaalisen talouden tutkimusala sekä avointa tiedettä,

Yliopiston painoalat 2017–2020

innovaatiotoimintaa ja vuorovaikutusta ympäröivän innovaatio-ekosysteemin kanssa painottava tutkimusala. Ilmiölähtöiset, monitieteiset ja liiketoimintasuuntautuneet tutkimusalat tulevat toimimaan tiiviissä yhteistyössä toisten korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, yritysten ja julkisen sektorin kanssa.

Tutkimusaloilta edellytetään kansainvälisten asiantuntijoiden arvioimaa strategista tutkimussuunnitelmaa, merkittävää ulkopuolista rahoitusta, huipputason akateemista johtajuutta sekä yliopiston ulkopuolisista asiantuntijoista muodostuvaa ohjausryhmää.

Yhteistyötä jatketaan ja kehitetään

Vaasan yliopisto osallistuu yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen ennen kaikkea tuottamalla ajankohtaista ja korkeatasoista tutkimusta sekä koulutusta. Vaasan energiaklusterin toimijoiden kanssa ollaan tiiviissä vuorovaikutuksessa niin opeuksissa, tutkimuksessa kuin henkilöstön liikkuvuudessakin. Palosaaren kansainvälistä merikampusta kehitetään kiinnostavana opiskelupaikkana ja yhteistyötä Vaasan ammattikorkeakoulun kanssa syvennetään. Myös yhteistyötä Seinäjoen ja Kokkolan yliopistokeskusten sekä näiden alueiden ammattikorkeakoulujen kanssa jatketaan. Korkeakoulujen verkostoitumisen periaatteiden mukaisesti yhteistyötä Uumajan yliopiston kanssa kehitetään kauppatieteiden ja kestävä kehityksen aloilla.

Vaasan yliopistossa pyritään antamaan opiskelijoille hyvät ammatilliset ja viestinnälliset valmiudet toimia kansainvälisessä ympäristössä sekä johto- ja asiantuntijatehtävissä. Eri alojen osajia halutaan kouluttaa laadukkaisiin ja hyvän työllistävyyden turvaaviin tutkintoihin. Opiskelijoille luodaan digitalisaation avulla ajanmukaiset oppimisympäristöt. Kandidaattitasolla koulutusohjelmista luodaan entistä laajempia ja selkeämpiä kokonaisuuksia ja maisteritasolla kehitetään hyvin profiloituneita kansainvälisiä ohjelmia, aikuiskoulutusta ja koulutusvientä.

◀ KUVA

Vaasan yliopiston rehtori ja hallitus elokuussa 2016. Vasemmalta Jari Kuusisto, Anne Korkiakoski, Johnny Åkerholm (pj.), Merja Koskela, Pirkko Nuolijärvi, Sami Vähämä, Mikko Martikkala, Petri Ingström, Lars G. Hassel ja Heikki Uusitalo (vpj.)

◀ KUVA

Palosaaren kansainvälinen kampus meren äärellä.

OTA TIETO HAL- TUUN

JUHA KYTÖLÄ
YMPÄRISTÖLIKETOIMINNAN JOHTAJA,
WÄRTSILÄ MARINE SOLUTIONS
VY:N HALLITUKSEN JÄSEN 2018-

Tekniikka luo toimintatapoja

Olen syntynyt ja kasvanut Vaasassa. Diplomi-insinööriksi valmistuin 1989 Tampereen teknillisestä korkeakoulusta. Olen toiminut koko työurani laajasti tekniikan kestävän kehityksen ympäristöliiketoiminnan kansainvälisellä alueella. Vuonna 2012 aloitin Wärtsilä Oyj:n Marine-divisioonan, yhdeksään eri maahan sijoittuvan ympäristöliiketoiminnan johtajana.

Tekniikka on tietoa, joka luo moniulotteisella tavalla uudenlaisia toimintatapoja. Siitä puhumista ja sen hahmottamista vaivaa arjessamme kuitenkin jonkinlainen mustavalkoinen, "tekniikka – ei tekniikka" -jaottelu. Diplomi-insinöörit toimivat usein yrityksissä johtajina, kehittävät uusia ratkaisuja ja rakentavat tuotteiden tuottamisella ja käyttämiselle uudenlaista toimintakenttää. Tekniikan sulkeminen "vain tekniikaksi" ei ole eduksi, vaan sen vaikuttavuuden ja mahdollisuuksien avaaminen on konetta tai laitetta suurempi asia.

Tieteellinen tutkimus ja innovaatioiden kehittäminen ovat yhteistyötä. Tekniikassa on isot laboratoriot, joissa tehdään omaa tutkimusta. Siltikin ihmisen, joka tutkii asioita, oppii ja ymmärtää, tulee myös kyetä tuomaan esiin tuotetun tiedon tai ideoiden käytännön merkitykset. Tutkimuksen ja tiedon merkitys kaventuu, jos pidättäydytään kapeassa tekniikka-ajattelussa. Minun mielestäni sen, jolla on tieto parhaiten hallussa, tulisi myös ideoida ja innovoida mahdollisuuksia niin pitkälle kuin hän vain pystyy. Myöhempi tutkimus osoittaa sen, miten esiin nostetut havainnot käytännössä toimivat. Käytännön kosketus tavalla tai toisella on teknillisen tutkimuksen dynamiikkaa. Se on sykli ja vuorovaikutusta – jos osa jää pois, ei sykli koskaan sulkeudu eikä tiedossa päästä eteenpäin.

Juuri tämän vuoksi kerron omassa väitöskirjassani teorialuvun ja johtopäätösten jälkeen, miten tuottamaani tietoa voidaan hyödyntää käytännössä. Väitöskirjassani analysoin laivanrakennuksen kautta, miten kestävää kehitystä voidaan yhdistää

kannattavasti osaksi yrityksen liiketoimintaa. Määrittelen tapoja, joilla yritys voi yhdistää ympäristötehokkuuden, yhteiskuntavastuun ja taloudelliset tavoitteet. Tiedon käytön helpottamiseksi olen tehnyt lomakkeen kestävän kehityksen mittaamiseen yrityksissä.

Vaasan yliopistolla on erinomainen mahdollisuus kouluttaa liiketoiminnan osaajia, jotka voisivat suuntautua talouteen sekä tekniikkaan. Tekniikan kehittämiseksi sen opetuksen ei tarvitse olla pelkästään tekniikkaa, sillä liiketoimintaan suuntautuva yliopisto pystyy luomaan myös uusia teknisiä ratkaisuja. Kaupallisuuden taju on Vaasan yliopiston vahvuus. Alueella on runsaasti energiaan suuntautuvia yrityksiä, joten innovaatiotoiminnan ymmärtämistä kannattaisikin edistää. Kun digitalisaatio, big data ja analytiikka tulevat yhä enemmän tekniikan käytön ja kehittämisen maailmaan, eivät ratkaisut enää ole vain teknisiä, vaan ne tuottavat myös liiketoimintamalleja. Tekniikka ja liiketoiminta eivät ole toisistaan irrallaan olevia asioita.

Tietotekniikan merkitys tulee myös tulevaisuudessa väistämättä vastaan. Vaikka esimerkiksi ohjelmointi muuttuu – se ei ole enää pelkästään koodin kirjoittamista, vaan jo olemassa olevien työkalujen käyttöä ja kehittämistä – tullaan ohjelmointiosaamista silti tarvitsemaan. Big data -maailmassa tarvitaan yhä enemmän älykästä päättelyä ja intuitiota. Näyttää siltä, että tavalla tai toisella päätelyn avuksi tarvitaan uusia keinoja.

Tekniikan työntekijöiden ja osaajien sukupuolijakaumaan tulee vaikuttaa ja tätä seuraamme Wärtsilässä. Haluamme saada enemmän monipuolisia työntekijäporukoita. Tiimityöskentely on tulevaisuuden kehittämisessä keskeistä ja tasaisempi sukupuolijakauma on tiimeissä ehdoton vahvuus. Sekä-että -tiimit ovat monipuolisia ja parempia. Tekniikan alan miehet saattavat olla yksipuolisia ja jättää ottamatta ilmiöiden erilaisia toimintakontakteja huomioon. Naiset tuovat tiimeihin omat näkemyksensä, mikä pakottaa miehiä suurempaan avoimuuteen. Tieto jalostuu, kun ryhmällä on yhteisesti sovitut tavoitteet ja haasteet mutta myös kyky itsenäiseen työskentelyyn.

“**Tekniikan osaajien sukupuolijakaumaan pitää vaikuttaa**”

Itselleni on ollut kiinnostavaa se, että saan vetämälleni ympäristöpuolelle huomattavasti enemmän naispuolisia hakijoita kuin muut kokonaisuudet Wärtsilässä. Naiset perustelevat valintaansa ympäristöön liittyvän työn merkityksellisyydellä. K Tuotamme kuitenkin aivan samaa tekniikkaa ja liiketoimintaa eikä se itse asiassa eroa teknisesti paljonkaan muista. Teemme asiakkaalle teknisiä tuotteita ja ratkaisuja, jotta heillä menisi paremmin, mutta samalla voimme hyödyttää myös ympäristöä. Tunne ja kokemus vaikuttamisesta motivoi kaikkia, ei vain naisia.

Suomessa on jalostettu tietämystä ja pidetty huolta vahvasta koulutustasosta. Tämä tarkoittaa myös sitä, että pystymme hyödyntämään esimerkiksi robotisaatiota kilpailaksemme Aasian edullisen käsityön kanssa. Täällä kaikki osaavat lukea ja kirjoittaa, mutta myös ajatella ja toteuttaa. Kun esimerkiksi Wärtsilässä rakensimme robotisoidun linjaston, pystyivät asentajamme toteuttamaan robottien käyttöönoton ja asetukset. Automaatio vapautti osaamista toisenlaiseen käyttöön.

Pidän tulevaisuuden kannalta tärkeänä sitä, että uskallamme kehittää toimintaamme yrityksissä, kouluissa ja yhteiskunnassa yleisesti mahdollisuuksia avaamalla. Meidän pitäisi pystyä antamaan tilaa, menemään eteenpäin sen sijaan, että asetetaan rajoituksia ja rajoittavia ratkaisuja. Varmuuden vuoksi annettujen kieltojen sijaan kannattaisi avautua sille, mitä saa ja voi tehdä. Energian ja sähkön tuottamisen monimuotoisten mahdollisuuksien kehittämiseksi tämä on erityisen keskeistä. Uteliaisuus johtaa myös verkostoitumiseen sekä uudenlaisen

ekosysteemin muotoutumiseen. Ennen yritykset salasivat asioita kehittääkseen itselleen ylivoimaista etua, mutta nykyään tämä on liian hidaskäyttöinen toimintatapa. Kehittämiselle on liian suppeat resurssit ja markkinoille pääsy kestää. Digitalisaatio rakentaa yhteistyöalustaa, mutta vaatii myös yhteistyön osaamista. ◀

Tkt Juha Kytölän tuotantotalouden väitöskirja Sustainability in shipbuilding innovations and reflections on management tarkistettiin lokakuussa 2017. Kytölä on Wärtsilän Marine Solutions -yksikön ympäristöliiketoiminnan johtaja. Hän aloittaa Vaasan yliopiston hallituksessa vuonna 2018.

Korkeatasoisessa ja kansainvälisesti kiinnostavassa teknisessä koulutuksessa elää Suomessa sinnikäs sukupuolijako. Tilastokeskuksen tietojen perusteella yliopistojen tekniikan opiskelijoista noin 80 prosenttia on miehiä. Tekniikan väitöskirjoista noin 30 prosenttia on naisten tekemiä. Suomen korkean koulutustason ja tasa-arvon rinnalla oppiaineiden sukupuolittuneisuus on Euroopan muihin maihin

verrattuna yllättävän selkeää. Suomessa teknologisen tuotannon tietotarpeissa korostuvat ympäristöystävällisyyden esiin nousu sekä digitalisaatioon liittyvä tekniikka ja tietotekniikka. Ympäristökysymyksiin liittyvä tekniikka kiinnostaa hyvin erilaisia taustoja omaavia ihmisiä ja avaa uudenlaisia tapoja tekniikan kentän hahmottamiseen. Ympäristökysymykset ja ekologiset ratkaisut ovat selkeästi aluetta, jonka tutkimus rakentaa uudenlaisia poikkiteollisia, tulevaisuutta avaavia kohtaamispaikkoja. ▶

TEKSTI: SUVI RONKAINEN KUVA: MIKKO LEHTIMÄKI

“ Uteliaisuus johtaa verkostoitumiseen ja uudenlaisen ekosysteemin muotoutumiseen ”

Kari Leinamo ja Suvi Ronkainen Vaasan yliopiston kampuksella joulukuussa 2017.

LOPUKSI

Kari Leinamo

Vaa­san yliopistoa on monessa yhteydessä luonnehdittu oman alueensa yliopistoksi. Toiminnan kansainvälistyessä kaiken aikaa yhä enemmän voidaan kuitenkin kysyä, mikä Vaasan yliopiston oma alue on? Vaikka yliopistot sijaitsevat tietyllä alueella ja vaikuttavat ympäristöönsä, niiden maantieteellistä toiminta-alueetta ei voi määritellä. Myös Vaasan yliopiston opiskelijat tulevat laajalta alueelta ja tutkimus vaikuttaa yli kaikkien rajojen.

Vaasan yliopiston historia on moneen muuhun yliopistoon verrattuna poikkeuksellinen ja muutokset ovat pääosin olleet pitkäjänteisiä. Usko omaan yliopistoon on ollut vahva ja tahto on ollut yhteinen. Yliopiston historia koostuu lukuisista suunnitelmista, lähetystöistä ja veto­muksista oman toiminnan ja oman alueen puolesta. Alueellisen tasa-arvon on haluttu toteutuvan myös korkeakoulupolitiikassa. Hyvä niin, sillä ilman tavoitteita ei saada tuloksia. Unelmat on tehty saavutettaviksi.

Vaasan kaup­pakor­keakoulu rakentui yhden alan korkeakoulusta monitieteiseksi yliopistoksi. Kaikkia toivottuja aloja ei Vaasaan saatu ja perinteisten tieteenalojen sijaan näkökulmat olivat uusia ja erilaisia. Vaasan yliopistoa voi pitää nuorekkaana ja eteenpäin pyrkivänä ja se on saanutkin opiskelijoiltaan paljon kiitosta joustavuudesta ja yhteisöllisyydestä. Myös Vaasan kaupunki on omaleimainen: se on erikoinen sekoitus suomenkielisyttä, ruotsinkielisyyttä, pohjalaisuutta, teollisuusperinnettä, uutta teknologiaa, historiaa ja merellisyyttä. Tällaiseen kaupunkiin sopii omaleimainen yliopisto.

Vaasan yliopiston historiassa nousee kaksi asiaa ylitse muiden: laajeneminen ja yhteistyö. Monta selvitystä tehtiin liittyen pyrkimykseen laajentua monitieteiseksi yliopistoksi. Mitään muita sijaintipaikkavaihtoehtoja kuin Vaasa ei paikkakunnalla välttämättä edes ymmärretty. Tilanteen haastavuutta lisäksi

nyky­jaotuksen mukaisen maakunnan pieni koko ja seudun kaksikielisyys. Yhdeksi laajenemisen ratkaisumalliksi nostettiin monella taholla kaksikielinen yliopisto, joka kuitenkin osoittautui jo ajatuksenakin mahdottomaksi. Onnistuneita kaksikielisiä yhteistyömuotoja on kuitenkin syntynyt ja puhutaan jopa "Vaasan mallista". Toteutuneista ratkaisuista huolimatta kipukohta on säilynyt, sillä samat kysymykset tulevat aina uudelleen vastaan.

On oma alue mikä tahansa, niin Vaasan yliopistoa tarvitaan. Vaasan yliopisto on maan länsiosan ainoa itsenäinen yliopisto, joten jo pelkästään maantieteellisestä näkökulmasta sen olemassaoloa voidaan pitää perusteltuna. Yliopistojen yhteiskunnallinen vaikuttavuus todentuu alueellisena vaikuttavuutena. Yliopiston tulisi tukea alueen elinkeinoelämää, mutta myös luoda avauksia alueen kannalta uusille aloille. Yliopisto on alueelleen tärkeä niin taloudellisesti, kulttuurisesti kuin yhteiskunnallisestikin.

Yliopiston tehtäviin kuuluu sivistyksen edistäminen ja korkeimman opetuksen antaminen. Jotta yliopisto säilyy hakijoiden näkökulmasta kiinnostavana, tarvitaan opiskelijoita kiinnostavia tieteenaloja. Vaasan yliopisto lunastaa paikkansa tarjotessaan niitä mahdollisuuksia, joista sen opiskelijat, Suomi ja koko maailma hyötyvät.

Kari Leinamo, FM (maantiede), on toiminut maaseutututkijana Vaasan yliopiston Levón-instituutissa vuodesta 2001 lähtien. Leinamon tutkimusaiheet ovat liittyneet etenkin maaseudun pitkän aikavälin yhteiskunnalliseen kehitykseen, kuntarakenteen muutoksen vaikutuksiin sekä paikalliseen lähihistoriaan. ◀▶

Suvi Ronkainen

Vaa­san yliopiston 50-vuotisjuhla sijoittuu Suomen yliopistomaailman muutoksen aikaan. Näkökulmasta riippuen tätä voi luonnehtia yliopistojen itsenäisyyden vahvistajaksi tai sivistysyliopiston tuhoksi. Yliopistoilta on jo pitkään edellytetty profiloitumista ja työnjakoa. Taustalla on eduskunnan vuonna 2009 hyväksymä yliopistouudistus, joka pyrki yliopistojen johtamisen rakenne- ja kulttuurimuutukseen.

Suomi puolestaan kohtaa sukupolvittuneiden syntyvyyslukumien alentumisen sekä eliniän pidentymisen aiheuttamat väestörakenteen muutokset. Niiden perusteella vuonna 2030 on alle 15-vuotiaita vähemmän kuin yli 65-vuotaita. Maahanmuutto nyky­muodossaan ei korjaa tilannetta. Koulutuksen ja tutkimuksen kenttäkin on muuttunut. Se on selkeästi kansainvälistynyt, mitä digitaalisten toimintaympäristöjen kehittyminen tulee edelleen vahvistamaan. Tulevaisuudessa suomalaiset opiskelijat voivat tehdä tutkintojaan netin kautta kansainvälisinä etäopintoina. Kenties tulevaisuudessa myös suomalaisten yliopistojen erikoistuneisiin koulutuksiin osallistutaan vastaavalla tavalla.

Elämme aikaa, jossa globaalisti tapahtuu monenlaisia muutoksia. Megatrendeistä suurimmat ovat ilmaston lämpeneminen ja digitaalinen murros. Ilmaston lämpenemisessä on kyse globaalista muutoksesta, jossa energiatuotannon eri muodot, julkisten ja yksityisten toimijoiden vastuut, kysymys siitä miten ympäristömuutoksen estäminen nivoutuu osaksi talouden rakennetta, tulevat kohdattaviksi. Osa maapallon alueista tulee myös kokemaan ilmastonmuutoksen tavalla, joka tekee selviytymisen erittäin vaikeaksi. Digitalisoinnin tuottamat muutokset näkyvät jo viestinnässä ja myynnissä, mutta myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudenaikaisina muotoina, kuten oman terveydentilan digitaalisen seuraamisen sekä verkostojen kautta annettujen palvelujen mahdollistumisena. Osa teollisesta innovoinnista ja tuotannostakin digitalisoituu.

Muutosten pelkäämisen sijaan meidän tulisi luottaa tieteellisen toiminnan perustaan: erityyppisen tiedon tuotanto- ja ymmärtämiskykyyn. Muutoksiin vastaaminen edellyttää sekä tutkimusta että ratkaisujen kehittämistä, mutta myös uudentyypistä tieteellistä erikoistumista.

Elämme aikaa, jolloin yliopistojen on aidosti vahvistettava asemaansa tiedon tuottajina ja avattava omaa merkitystään. Tiettyihin näkökulmiin sidotut, tuulesta temmatut heitot ja tieteellinen tieto asetetaan nettimaailman keskustelukulttuurissa lähes samanarvoisiksi. Digitaalinen maailma edellyttääkin tieteen edustajilta entistä selkeämpää, kriittisempää ja rohkeampaa tiedosta keskustelua.

Tieteellisen tiedon vaikuttavuus on aivan muuta kuin laskimella laskettava taloudellinen hyöty tai näkyvyys mediamaailmassa. Tieteellinen tutkimus avaa ja hahmottaa sitä, mitä ympärillämme on meneillään. Tutkimuksen avulla nostetaan esiin tekijöitä, jotka kurottavat uuteen, vielä näkymättömään todellisuuteen. Tieteellinen tutkimus perustuu sekä aiemman tutkimuksen tuottamaan tietoon että kykyyn hahmottaa ilmiöitä uudella tavalla. Tieteellinen tieto tekee elämäämme, toimintaamme sekä maailmaa rakentavia ja ohjaavia asioita nähtäväksi, ymmärrettäväksi ja muutettaviksi.

Suvi Ronkainen, YTT, professori (tutkimusmenetelmät, LY) toimii Senior Advisorin tehtävässä Vaasan yliopistossa. Hän oli nimettynä Vaasan yliopiston rehtoriksi vuonna 2015–2016. Väitöskirja Ajan ja paikan merkitykset. Subjektiviteetti, tieto ja toimijuus (1999) käsittelee tieteellistä tietämistä analysoimalla kvantitatiivista tutkimusta toimintana. ◀▶

Lähteet

Vaasan yliopiston arkisto

Vaasan kauppakorkeakoulun/korkeakoulun/yliopiston vuosikertomukset 1968–1999, 2006–2016

Vaasan yliopiston tilinpäätösasiakirjat 2000–2016

Vaasan kauppakorkeakoulun/korkeakoulun/yliopiston tiedotuslehdet/yliopistolehdet 1968–2017

Vaasan kauppakorkeakoulua/korkeakoulua/yliopistoa koskevat lehtileikkeet ja mediaseuranta 1959–2017

Vaasan kauppakorkeakoulun hallituksen pöytäkirjat 1969–1974

Vaasan yliopiston hallituksen pöytäkirjat 1999–2010

Vaasan kauppakorkeakoulun opettajaneuvoston pöytäkirjat 1967–1971

Vaasan korkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksen johtokunnan pöytäkirjat 1982–1983

Vaasan korkeakoulun yleisopas 1990

Vaasan korkeakoulun/yliopiston valintaoppaat/hakuoppaat 1990–2010

Luettelot henkilökunnasta ja opiskelijoista 1968–1991

Kirjallisuus

Aaltonen, Markus (2000). Sivistyksen hinku. Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistyksen neljä vuosikymmentä. 183 s. Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys, Seinäjoki.

Aimo-Koivisto, Outi (1995). Maakunta ja visio. Teoksessa Viitasalo, Mikko, Seija Virkkala & Päivi Vuorio (toim.): Maakunta ja visio. Tutkimusta ja opetusta Keski-Pohjanmaan hyväksi vuodesta 1965, 9–14. Jyväskylän yliopisto, Chydenius-Instituutti & Keski-Pohjanmaan kesäyliopisto, Kokkola.

Aluepolitiikkatoimikunnan mietintö (1986). Komiteamietintö 1986: 6. 362 s.

Buss, Martina & Helena Kantanen (1997). Leikkiä, tunnetta ja oppimisen iloa – 10 vuotta kielikylpyä. Vaasan yliopiston kielikylpyprojekti. 16 s.

Eilola, Jari (2010). Usko, tieto ja tutkimus. Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys 1960–2010. 192 s. Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys, Seinäjoki.

Halkoaho, Jenniina (2006). Mielikuvista imagoon – kehittämishaasteena Vaasan yliopiston imago. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, markkinoinnin pro gradu -tutkielma. 114 s.

Helo, Tuomo & Juha Hedman (1996). Korkeakoulujen tuotokset tuotantopanoksena. Alueellinen ja tehdasteollisuuden toimialoitainen tarkastelu. Turun yliopisto, koulutussosiologian tutkimuskeskus. Raportteja 37. 222 s.

Hirvonen, Pekka (2006). Kohti kansalaisyhteiskuntaa. Hallinto – Poliittika – Kulttuuri – Vapaa-aika. Teoksessa Kallenaution, Jorma, Holger Wester, Pekka Hirvonen, Katarina Andersson & Eija Piispala: Vaasan historia IV, 379–616. Vaasan kaupunki.

Hovila, Arja (1997). Vaasan korkeakoulu yhteistyö. Högskolesamarbetet i Vasa. Selvitys vaasalaisten korkeakouluyksiköiden yhteistyöstä ja ehdotuksia yhteistyön tehostamiseksi. En utredning om högskolesamarbete i Vasa samt förslag till fördjupat samarbete. 31 s.

Hoving, Victor (1956). Vaasa 1852–1952. Vaasan aikakirjoista ja vaasalaisten vaiheista sadan vuoden ajalta. 516 s. Otava, Helsinki.

Junge-Jensen, Finn, Fred Karlsson, Herbert Kells & Rune Premfors (1995). Evaluation of the University of Vaasa. Report of External Visiting Group. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepoliittikan linjan julkaisusarja 28. 23 s.

Katajamäki, Hannu (1997). Oman alueensa yliopisto. Vaasan yliopiston kolme vuosikymmentä. 162 s. Vaasan yliopisto, Vaasa.

Katajamäki, Hannu (2016). Paikan poika. merkintöjä uran varrelta. 201 s. Omakustanne.

Kauppakorkeakoulutoimikunnan mietintö. Komiteamietintö 1962: 31. 69 s.

Kauppinen, Arto (1990). Kuusi vuosikymmentä maakunnan hyväksi. Keski-Pohjanmaan Maakuntaliitto 1930–1990. 123 s. Keski-Pohjanmaan maakuntaliitto ry.

Kohonen, Olli & Emilia Kunnas (2004). Vaasan yliopiston ylioppilaskunnan historiikki 1968–2003. 109 s. Vaasan yliopiston ylioppilaskunta, Vaasa.

Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän muistio (2001). Opetusministeriön työryhmien muistioita 28: 2001. 170 s.

Korkeakoululaitoksen alueellisen laajentamisen toimikunnan mietintö (1976). Komiteamietintö 1976: 11. 122 s.

Korkeakouluopiskelijoiden alueellinen ja sosiaalinen tausta 1940–1969 (1972). Opetusministeriö. Korkeakoulu- ja tiedeosaston julkaisusarja 4. 158 s.

Kukkonen, Antti & Henrika Franck-Möller (1995). Ekonomikoulutus Suomessa. Ekonomutbildningen i Finland. Suomalaisen kauppatieteellisen koulutuksen historia. Historik över ekonomutbildningen i Finland. 111 s. Suomen Ekonomiliitto – Finlands Ekonomiförbund – SEFE ry.

Kurikka, Heli (2008). Suomen yliopistoista valmistuneiden alueellinen sijoittuminen 1990-luvulta 2000-luvulle. Oulun yliopiston hallintopalvelujen lausunnot, muistiot, selvitykset ja tilastot 58. 143 s.

Lakimieskoulutuksen alueellisen laajentamisen työryhmän mietintö. Komiteamietintö 1975: 86. 121 s.

Lankila, Esko (1995). Anders Chydeniuksen hengessä koulutusta ja tutkimusta kehittämässä. Teoksessa Viitasalo, Mikko, Seija Virkkala & Päivi Vuorio (toim.): Maakunta ja visio. Tutkimusta ja opetusta Keski-Pohjanmaan hyväksi vuodesta 1965, 15–26. Jyväskylän yliopisto, Chydenius-Instituutti & Keski-Pohjanmaan kesäyliopisto, Kokkola.

Lehesvuo, Pertti (toim.) (1998). Ihmisiä sanomalehtiyliopistossa 1992–1998. Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja 17/1998. 173 s.

Leinamo Kari (2006). Valmistettu Vaasassa. Neljä vuosisataa teollisuutta. 141 s. Vaasan kaupunki ja Vaasan yliopiston Levón-instituutti.

Leinamo, Kari & Maija Halonen (2013). Maaseutututkimuksen uusi tilanne. Maaseudun Uusi Aika 1/2013, 51–56.

Luoma, Mikko, Petri Alkiora, Pirjo Hiidenmaa, Ilmari Käihkö, Kirsi Levä, Tarja Frisk & Matti Kajaste (2017). Maanpuolustuskorkeakoulun auditointi 2017. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, julkaisut 2017: 8. 86 s.

Mikkilä, Tuula (toim.) (1995). Yhteistyön yliopisto 1995. Vaasan yliopistoseuran julkaisuja. 24. vuosikerta. 55 s.

Mikkonen Kauko, Kai Stenman & Keith Bonnici (1993). Vaasan yliopiston vuorovaikutussuhteet. Vaasan yliopisto, Länsi-Suomen taloudellinen tutkimuslaitos, julkaisuja 45. 106 s.

Mäkinen Tiina (2006). Korkeakoulujen alueellinen vaikuttavuus opiskelijavirtojen kautta tarkasteltuna. Tarkastelun kohteena Vaasan korkeakouluopiskelijoiden lähtö- ja sijoittumisalueet. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, aluetieteen pro gradu -tutkielma. 147 s.

Mäntylä Miia (2002). Vaasan yliopiston vaikuttavuus kolmannen tehtävän näkökulmasta. Vaasan yliopisto, Levón-instituutti, julkaisuja 101. 135 s.

Mäntylä Miia, Kimmo Riusala & Heli Siirilä (2009). Kohti avoimuutta ja aktiivisuutta. Selvitys Vaasan yliopiston yhteiskunnallisesta

vuorovaikutuksesta 2000-luvulla. Vaasan yliopisto, Levón-instituutti, julkaisuja 130. 106 s.

Määttä, Anu (1996). Vaasan yliopistosta valmistuneet työelämässä. Selvitys Vaasan yliopistosta vuosina 1990–94 valmistuneiden, perustutkinnon suorittaneiden sijoittumisesta työelämään sekä arvioita koulutuksesta. 93 s. Vaasan yliopisto, rekrytointipalvelut, Vaasa.

Narikka, Jouko & Eerikki Nurmi (2013). Uudet yliopistot ja uudistuvat ammattikorkeakoulut. 416 s. Tietosanoma, Helsinki.

Niemelä, Jari, Jussi Kivistö, Petra Lindblad, Anu Räisänen, Asta Wahlgren, Karl Holm & Marja-Liisa Saarilampi (2012). Vaasan yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. 89 s. Korkeakoulujen arviointineuvosto, Helsinki.

Paavilainen, Simo (2011). Kirjan kanssa rannalle – Tritonia 10 vuotta. Teoksessa Palonen Vuokko (toim.): Viisi korkeakoulua, kaksi äidinkieltä – yksi yhteinen Tritonia. Fem högkolor, två modersmål – ett gemensamt Tritonia. Tritonia 10 vuotta – Tritonia 10 år, 9–13. Tritoniana 11. 186 s.

Palomäki, Mauri & Jorma Taina (1973). Suomen korkeakoulupalvelusten levinneisyys ja alueellinen tasapaino. Vaasan kauppakorkeakoulun julkaisuja. Tutkimuksia 23. 85 s.

Palonen, Vuokko (2011). Kaksi vuosikymmentä suunnittelua ja kasvu 10-vuotiaaksi – yhteisen kirjaston ideasta viiden korkeakoulun Tritoniaksi. Teoksessa Palonen Vuokko (toim.): Viisi korkeakoulua, kaksi äidinkieltä – yksi yhteinen Tritonia. Fem högkolor, två modersmål – ett gemensamt Tritonia. Tritonia 10 vuotta – Tritonia 10 år, 14–41. Tritoniana 11. 186 s.

Pukkinen Mikko (1999). Vaasan yliopisto jalkautui Seinäjoelle. Teoksessa Mainela Tuija (toim.): Yhteistyön yliopisto 1999. Vaasan yliopistoseura 1971–1999. Vaasan yliopistoseuran julkaisuja. 28. vuosikerta. 45 s.

Rekilä, Eila (2011). Pakkoavioliitosta syntyi kaunis ja hyvinvoiva lapsi – Vaasan tiedekirjaston syntyvaiheita. Teoksessa Palonen Vuokko (toim.): Viisi korkeakoulua, kaksi äidinkieltä – yksi yhteinen Tritonia. Fem högkolor, två modersmål – ett gemensamt Tritonia. Tritonia 10 vuotta – Tritonia 10 år, 42–52. Tritoniana 11. 186 s.

Riukulehto Sulevi, Matti Mäki & Nina Harjunpää (2009). Soitu ja sateenvarjo. Etelä-Pohjanmaan tutkimusverkosto Epanet 1999–2009. 108 s. Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys ry, Seinäjoki.

Rosenblad, Lars (2017). Vienti-Suomea rakentamassa. 121 s. Pohjanmaan kauppakamari, Vaasa.

Saarela, Tuula (1995). Vaasan läänin vanhimmat kansakoulurakennukset. Ympäristöministeriö, alueidenkäytön osasto. Selvitys 1995: 7. 280 s.

Salo, Matti & Marianne Junila (2009): Pohjoisen puolesta – pohjoista varten. Lapin yliopiston historia 1979–2008. 487 s. Lapin yliopisto, Rovaniemi.

Seinäjoen korkeakoulun suunnittelutoimikunnan mietintö (1975). Komiteamietintö 1975: 123. 38 s.

Swanljung, Walter (1938). Vaasan Puuvilla Oy 80 vuotta. 72 s.

Ulkuniemi, Martti (1978). Vaasan kauppakorkeakoulu. Perustamisvuodet 1959–1968 ja lukuvuodet 1968–1978. 191 s. Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiö, Vaasa.

Vaasan korkeakoulujen yhteistyöryhmän raportti (1982). 33 s.

Vaasan korkeakoulutyöryhmän muistio (1990). Promemoria av arbetsgruppen för högskoleenheterna i Vasa. Opetusministeriön työryhmien muistioita 1990: 2. 36 s.

Vaasan läänin korkeakoulutoimikunnan mietintö. Komiteamietintö 1979: 48. 105 s.

Vaasan teknillisen korkeakoulutuksen toimikunnan mietintö. Komiteamietintö 1986: 30. 81 s.

Vartio, Väinö (1977). Vaasan kaupungin suomenkieliset koulut 1877–1977. Katsaus Vaasan suomenkielisen koulutoimen kehitysvaiheisiin. 55 s. Vaasan kaupunki, Vaasa.

Yhteistyön kehittämisen ja alueellisen vaikuttavuuden strategia (2003). 32 s. Vaasan korkeakoulukonsortio.

Valtiopäiväasiakirjat

Vuoden 1980 valtiopäivät: Asiakirjat A 4 Hallituksen esitykset, Asiakirjat C 2 Valiokuntien mietinnöt ja lausunnot ja Pöytäkirjat 2

Vuoden 1982 valtiopäivät: Asiakirjat A 4 Hallituksen esitykset

Vuoden 1985 valtiopäivät: Asiakirjat A 4 Hallituksen esitykset

Vuoden 1988 valtiopäivät: Asiakirjat E 1 Lakialoitteet ja Pöytäkirjat 2

Vuoden 1990 valtiopäivät: Asiakirjat A 2 Hallituksen esitykset, Asiakirjat C 2 ja C 3 Valiokuntien mietinnöt ja lausunnot, Asiakirjat E 1 Lakialoitteet sekä Pöytäkirjat 2 ja 5

Muut lähteet

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, toimintakertomukset 1999–2012, vuosikirjat 2015–2017

Korkeakoulujen imago tutkimus 2012. Taloustutkimus Oy.

Kun koulu loppuu -tutkimus 2017, Taloudellinen tiedotustoimisto.

Leinamo, Kari (2007). Oman alueensa palveluksessa. Vaasan yliopiston Levón-instituutin täydennyskoulutustoiminta 25 vuotta. 20 s. Vaasan yliopisto, Levón-instituutti.

Levon-lehdet 2001–2012

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen

Palosaaren kampuksen ja salmen kulttuuriympäristöselvitys 2008 (2008). Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen Oy. 61 s.

Perustelut ja ehdotus Vaasan kauppakorkeakoulun toiminnan laajentamiseksi (1973). 47 s.

Seinäjoen yliopistokeskus, toimintakertomukset 2015–2016

Tahvonen, Sari (2007). Selvitys Merenkurkun korkeakoulu yhteistyön organisoinnista. 19 s.

Uusi Vaasa visio 2030 (2017). Suuntaviivat Pohjanmaan korkeakoulujen vaikuttavuuden ja alueen elinvoimaisuuden vahvistamiseksi. Selvitys Opetus- ja kulttuuriministeriölle Pohjanmaan korkeakoulutoiminnan vision luomiseksi. 25 s.

Vaasan yliopiston hakijatilastot ja paikan vastaanottaneiden tilastot asuinmaakunnittain 2005–2017

Vaasan yliopiston henkilöstöraportit 2012–2016

Vaasan yliopiston sijoittumis- ja uraseurantaraportit 2010–2016

Vaasan yliopiston tutkinto-opiskelijämäärätilastot 2013–2017

Henkilökohtaiset tiedonannot ja materiaalit

Muu Vaasan yliopistoa koskeva sähköinen ja kirjallinen aineisto